

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ.

Διπλωματική Εργασία

ΑΜ.:2214215

Παπαδαντωνάκης Χρήστος

Αθήνα, 2016

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

Σαΐτης Χρίστος, Ομότιμος καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σαΐτη Αννα, Καθηγήτρια Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Σαρδιανού Ελένη, Επίκουρος Καθηγήτρια, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Ο Παπαδαντωνάκης Χρήστος

δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- 1)** Είμαι ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της πρωτότυπης αυτής εργασίας και από όσο γνωρίζω η εργασία μου δε συκοφαντεί πρόσωπα, ούτε προσβάλει τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων.
- 2)** Αποδέχομαι ότι η ΒΚΠ μπορεί, χωρίς να αλλάξει το περιεχόμενο της εργασίας μου, να τη διαθέσει σε ηλεκτρονική μορφή μέσα από τη ψηφιακή Βιβλιοθήκη της, να την αντιγράψει σε οποιοδήποτε μέσο ή/και σε οποιοδήποτε μορφότυπο καθώς και να κρατά περισσότερα από ένα αντίγραφα για λόγους συντήρησης και ασφάλειας.

Στους γονείς των γονέων μου.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ ολόψυχα τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Σαΐτη Χρίστο, Όμότιμο Καθηγητή του Πεπισταμίου Αθηνών. Επίσης θέλω να ευχαριστήσω τη κ. Σαΐτη Άννα, Καθηγήτρια του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου και τη κ. Σαρδιανού Ελένη, Επίκουρος Καθηγήτρια του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου, για τη σωστή βοήθεια και τις συμβουλές που μου παρείχαν κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας. Επιπλέον, θέλω να ευχαριστήσω όλους τους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές των σχολικών μονάδων που έλαβαν μέρος στην έρευνα. Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τα 3 αδέρφια μου για την οικογενειακή υποστήριξη τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη	9
Abstract	10
Κατάλογος Πινάκων	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	21
1. Οριοθέτηση του θέματος	21
2. Εννοιολογική αποσαφήνιση των όρων της θεματικής	22
Α. Τι είναι κρίση;	22
Β. Τι είναι ατύχημα;	24
Γ. Τι είναι κίνδυνος;	24
Δ. Σχολικός εκφοβισμός	26
Ε. Σχολική ασφάλεια	27
3. Δομή της εργασίας	28
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: Θεωρητική Διερεύνηση	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	29
Η ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	30
1.Περίληψη	30
2. Διατύπωση του ερευνητικού προβλήματος	30
3. Σκοπός και ερευνητικές υποθέσεις	32
4. Υποθέσεις της έρευνας	33
5.Αναγκαιότητα της έρευνας	33
6. Σπουδαιότητα της έρευνας	34
7. Προϋποθέσεις της έρευνας	35
8.Οριοθέτηση του προβλήματος	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	36
Βιβλιογραφική ανασκόπηση	36

1.Περίληψη	36
2.Βιβλιογραφική ανασκόπηση της διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο	36
2.1. Η έρευνα στην Ελλάδα	36
2.2. Η έρευνα σε ξένες χώρες	40
2.3. Συπερασματική κατάληξη	49
3. Θεωρητικό υπόβαθρο: Διαχείριση κρίσεων στις σχολικές μονάδες	50
3.1. Διαστάσεις του εργασιακού χώρου του σχολείου	50
3.1.1. Η σχολική μονάδα ως ανοικτό σύστημα	50
3.1.2. Το σχολείο ως τόπος εργασίας	50
3.1.3. Η υγεία και η ασφάλεια των μαθητών είναι ανάγκη επιτακτική	52
3.2. Προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνου στο σχολείο	52
3.2.1. Εκτίμηση και διαχείριση του κινδύνου	54
3.2.2. Στρατηγικές μείωσης κρίσιμων καταστάσεων στο εργασιακό περιβάλλον του σχολείου	54
4. Προϋποθέσεις αποτελεσματικής διαχείρισης κρίσιμων καταστάσεων στο σχολείο	56
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: Η έρευνα	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	61
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	61
1.1.Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	62
1.1.1 Validity	62
1.1.2 Στρωματοποιημένη δειγματοληψία	62
1.1.3 Ποιοτική έρευνα- ανάλυση περιεχομένου	62
1.1.4 Περιγραφική στατιστική ανάλυση και ερμηνευτική	63
1.1.5 Πιλοτική εφαρμογή	63
1.2. Το δείγμα	64
1.3. Διαδικασία συλλογής δεδομένων – Ερωτηματολόγια	65
1.4. Στατιστικές τεχνικές	67
1.4.1. Operationalizing the questionnaire	67
1.4.2. Δομημένο ερωτηματολόγιο	67
1.4.3. Κλειστού τύπου ερωτήσεις	68
1.4.4. Ανοικτού τύπου ερωτήσεις	68

1.4.5. Likert scale	68
1.4.6. Qualitative data analysis and coding	69
1.4.7. Μη παραμετρικοί έλεγχοι	70
1.4.8. Αυτοχορηγούμενα ερωτηματολόγια	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	71
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	71
1. Περίληψη	72
2. Γενικά στοιχεία	72
3. Δημογραφικά στοιχεία	73
4. Περιγραφική στατιστική ανάλυση στοιχείων διαχείρισης σχολικών κρίσεων και πίνακες διπλής εισόδου για τους ελέγχους συσχετίσεων	82
5. Περιγραφική στατιστική ανάλυση στις προτάσεις των εκπαιδευτικών	192
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	198
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	198
1. Περίληψη	199
2. Γενικά στοιχεία	199
3. Ποιοτική ανάλυση των δημογραφικών και προσωπικών στοιχείων των εκπαιδευτικών	199
4. Ποσοτική ανάλυση στοιχείων διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο	201
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	218
Συμπεράσματα και Προτάσεις	218
1. Περίληψη	219
2. Συμπεράσματα	219
3. Προτάσεις	221
ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ: Παράρτημα και Βιβλιογραφία	223
Παραρτήματα	224
1. Cover letter	224
2. Ερωτηματολόγιο	224
3. Προτάσεις των εκπαιδευτικών	228
Βιβλιογραφία	235

Περίληψη στα Ελληνικά

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στην απεικόνιση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης τριών νομών: Αττικής, Λακωνίας και Λάρισας αναφορικά με τη διαχείριση κρίσεων στα σχολεία που υπηρετούν. Ένα ασφαλές περιβάλλον αποτελεί σημαντικό παράγοντα αποτελεσματικής και ποιοτικής λειτουργίας του σχολικού εργασιακού περιβάλλοντος και χρήζει συστηματικής υποστήριξης από τις αρμόδιες αρχές και από όλη την εκπαιδευτική κοινότητα. Μετά από τη θεωρητική διερεύνηση των αρχών της διοίκησης και αντιμετώπισης των σχολικών κρίσεων καθώς και την παρουσίαση ερευνητικών μελετών που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα και παγκοσμίως, θα παρουσιαστούν σε αυτήν τη διπλωματική εργασία οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με το βαθμό ετοιμότητας των σχολικών μονάδων που υπηρετούν σε θέματα που σχετίζονται με τη διαχείριση και τη διοίκηση των σχολικών κρίσεων. Με τη χρήση ανώνυμου ερωτηματολογίου με ερωτήσεις ανοικτού, κλειστού τύπου και Likert scale απεικονίστηκαν οι αντιλήψεις των δασκάλων. Η έρευνα μας έδειξε ότι τα σχολικά ατυχήματα αποτελούν καθημερινό φαινόμενο στα Δημοτικά σχολεία, τα οποία δε διαθέτουν όλα τα απαραίτητα υλικά μέσα και την ουσιαστική υποστήριξη από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος. Επομένως, είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να λαμβάνουν συστηματική επιμόρφωση και πρακτική εφαρμογή σε θέματα που σχετίζονται με τη διαχείριση σχολικών κρίσεων και ο μαθητικός πληθυσμός να αποκτήσει μέσα από τη καθιέρωση εκπαιδευτικών πεδίων και διδακτικών προσεγγίσεων, από μικρή ηλικία, προληπτική κουλτούρα αποτροπής κινδύνων.

Λέξεις κλειδιά: Σχολική κρίση, διοίκηση, σχολείο, δάσκαλοι

Abstract

The present study focuses on the presentation of Primary school teachers' perceptions appointed in three Prefectures: Attica, Lakonia, Larisa related to the issue of school crisis management. A safe school working environment constitutes an essential parameter for an effective educational procedure leading to quality in education. There is a need though for constant support on behalf of the key authorities and the whole educational community. Therefore, after the relative literature review on the principles pertaining to educational crisis management and relevant research studies' presentation carried out in Greece and globally, this dissertation will present the educators' perceptions concerning their schools' crisis management preparedness level. The data have been collected, by the use of open-ended, close-ended and Likert scale anonymous questionnaires. Our research showed that school accidents constitute a daily basis phenomenon and Primary schools are not equipped with all the necessary material resources. Additionally, Primary schools are not supported by the key competent services for providing a safe working environment. Consequently, it is vital the educators receive systematic training and practice in issues linked to the school crisis management and secondly the Primary school students acquire risk-management preventive culture by means of educational approaches and exposure to specific educational fields.

Keywords: School crisis, management, school, teachers

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίν.1: Προέλευση των συμμετεχόντων και νομοί.....	σ.60
Πίν.2: Γεωγραφική τοποθεσία των σχολείων και νομοί.....	σ.68
Πίν.3: Το φύλο των συμμετεχόντων.....	σ.69
Πίν.4: Η ηλικία των συμμετεχόντων.....	σ.71
Πίν.5: Η οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων.....	σ.71
Πίν.6: Χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών.....	σ.74
Πίν.7: Χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών στο σχολείο που υπηρετούν σήμερα.....	σ.76
Πίν.8: Τίτλοι σπουδών των εκπαιδευτικών.....	σ.77
Πίν.9: Σχέση εργασίας των εκπαιδευτικών.....	σ.78
Πίν.10: Συχνότητα σχολικών ατυχημάτων στο σχολείο.....	σ.79
Πίν.11: Πρώτες βοήθειες στα ατυχήματα που συμβαίνουν.....	σ.81
Πίν.12: Πρώτες βοήθειες στα ατυχήματα που συμβαίνουν.....	σ.81
Πίν.13: Πρώτες βοήθειες στα ατυχήματα που συμβαίνουν.....	σ.82
Πίν.14: Πρώτες βοήθειες στα ατυχήματα που συμβαίνουν.....	σ.83
Πίν.15: Ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται εντός του σχολείου;.....	σ.84
Πίν.16: Ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται εντός του σχολείου; . Άλλο, τι;.....	σ.86
Πίν.17: Μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή το Νοσοκομείο.....	σ.87
Πίν.18: Μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο.....	σ.88
Πίν.19: Μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο.....	σ.89

Πίν.20: Μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο.....	σ.90
Πίν.21:Παράγοντεςατυχημάτων-σχολείο.....	σ.92
Πίν.22: Στατιστική ανάλυση: Παράγοντες ατυχημάτων στο σχολείο.....	σ.92
Πίν.23: Τα ατυχήματα αποδίδονται στην κακή κατάσταση του αύλιου χώρου.....	σ.93
Πίν.24: Τα ατυχήματα αποδίδονται στο συνωστισμό πολλών μαθητών σε μικρό αύλιο χώρο.....	σ.93
Πίν.25: Τα ατυχήματα αποδίδονται στη διαρρύθμιση των εσωτερικών χώρων του σχολείου.....	σ.94
Πίν.26: Τα ατυχήματα αποδίδονται στην ελλιπή επιτήρηση των χώρων του σχολείου από τους εφημερεύοντες εκπαιδευτικού.....	σελ.94
Πίν.27: Τα ατυχήματα αποδίδονται στην ακατάλληλη περίφραξη του σχολικού χώρου.....	σελ.95
Πίν.28: Τα ατυχήματα αποδίδονται στον ακατάλληλο εξοπλισμό (όργανα και εγκαταστάσεις αθλημάτων, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.λ.π).....	σελ. 95
Πίν.29: Τα ατυχήματα αποδίδονται στην επιθετική συμπεριφορά των μαθητών.....	σελ.96
Πίν.30: Τα ατυχήματα αποδίδονται σε άλλους παράγοντες.....	σελ.96
Πίν.31:Οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τις αιτίες πρόκλησηςατυχημάτων.....	σελ.97
Πίν.32: Υπάρχει καταρισμένο σχέδιο αντιμετώπισης σεισμών.....	σελ.98
Πίν.33: Προγραμματίζετε ασκήσεις ετοιμότητας για τους σεισμούς στις αρχές κάθε σχολικού έτους...σελ.	99
Πίν.34: Υπάρχει πλήρες σχέδιο αντιμετώπισης πλημμυρών.....	σελ.100
Πίν.35: Υπάρχει επεξεργασμένο σχέδιο αντιμετώπισης πυρκαγιών.....	σελ.101
Πίν.36: Προγραμματίζετε ανά τακτά χρονικά διαστήματα ασκήσεις για την αντιμετώπιση πυρκαγιών.....	σελ.103
Πίν.37: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση του σεισμού.....	σελ.104
Πίν.38: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: Την	

αντιμετώπιση των σεισμών.....σελ.105	σελ.105
Πίν.39: Chi-Square Tests.....σελ.105	σελ.105
Πίν.40: Ποσοστό ανταπόκρισης στην ερώτηση σχετικά με την προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών.....σελ. 106	σελ. 106
Πίν.41: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: Την κατάσβεση πυρκαγιών.....σελ. 107	σελ. 107
Πίν.42: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: Την παροχή πρώτων βοηθειών σε έκτακτες ανάγκες.....σελ. 108	σελ. 108
Πίν.43: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: Την αντιμετώπιση πλημμυρών.....σελ.110	σελ.110
Πίν.44: Chi-Square Tests.....σελ.110	σελ.110
Πίν.45: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με:πυροσβεστικές φωλιές.....σελ.112	σελ.112
Πίν.46: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: πυροσβεστικές φωλιές.....σελ.112	σελ.112
Πίν.47: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: πυροσβεστήρες και πυρανιχνευτές σε όλες τις αίθουσες.....σελ.113	σελ.113
Πίν.48: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: πυροσβεστήρες και πυρανιχνευτές σε όλες τις αίθουσες.....σελ.114	σελ.114
Πίν.49: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών πυροσβεστήρες σε ευαίσθητους χώρους (εργαστήρια, καυστήρες).....σελ.116	σελ.116
Πίν.50: Η Προϋπηρεσία των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με:πυροσβεστήρες σε ευαίσθητους χώρους (εργαστήρια,	

καυστήρες).....σελ.116
Πίν.51: Chi-Square Tests.....σελ.117

Πίν.52: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: πυρίμαχες στολές, πυρίμαχα γάντια.....σελ.118

Πίν.53: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: κουβέρτες, φτυάρια, αδιάβροχα, φορεία.....σελ.119

Πίν.54: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: σφυρίχτρες, φακούς.....σελ.121

Πίν.55: Chi-Square Tests.....σελ.121

Πίν.56: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: έξοδοι κινδύνου με αυτοφωτιζόμενη ένδειξη.....σελ.122

Πίν.57: Η ηλικία των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: έξοδοι κινδύνου με αυτοφωτιζόμενη ένδειξη.....σελ.123

Πίν.58: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας με καλά φυλασσόμενο, συνεχώς ανανεούμενο και άμεσα προσβάσιμο από όλους σχολικό φαρμακείο.....σελ.124

Πίν.59: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών με: Άλλο, τι; (Γ15θ).....σελ.125

Πίν.60: Προτάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τον εξοπλισμό του σχολείου στην ερώτηση ανοικτού τύπου (Δ33).....σελ.126

Πίν.61: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:» στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών (π.χ σεισμών , πυρκαγιών).....σελ.127

Πίν.62: Η ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:» στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών (π.χ σεισμών , πυρκαγιών).....σελ.127

Πίν.63: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:» στην παροχή πρώτων βοηθειών.....σελ.129

Πίν.64: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:» στην παροχή πρώτων βοηθειών.....σελ.129

Πίν.65: Η ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:» στην παροχή πρώτων βοηθειών.....σελ.130

Πίν.66: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ., πυροσβεστήρων)».....σελ.132

Πίν.67: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ., πυροσβεστήρων)».....σελ.133

Πίν.68: Chi-Square Tests.....σελ.133

Πίν.69: Η ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ., πυροσβεστήρων)».....σελ.136

Πίν.70: Απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την επιμόρφωση (ερώτηση Δ33, ανοικτού τύπου).....σελ.136

Πίν.71: Εσείς και οι μαθητές του σχολείου σας ενημερώνεστε στην αρχή κάθε διδακτικού έτους για τις ιδιαιτερότητες των χώρων εντός του σχολικού κτιρίου και του αύλιου χώρου για την πιθανότητα ατυχημάτων;.....σελ.177

Πίν.72: Υπάρχει στο σχολείο σας σε απόλυτα εμφανές σημείο πίνακας οδηγιών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.....σελ.178

Πίν.73: Η ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Υπάρχει στο σχολείο σας σε απόλυτα εμφανές σημείο πίνακας οδηγιών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών».....σελ.179

Πίν.74: Προτάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη δημιουργία σχεδίου δράσης σε έκτακτες συνθήκες στο σχολείο (ερώτηση ανοικτού τύπου , Δ33).....σελ.140

- Πίν.75: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα για: την ασφάλεια των μαθητών σε ευαίσθητους χώρους του σχολείου (π.χ. στα εργαστήρια, στο λεβητοστάσιο, στις πρίζες των αιθουσών , στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου κ.α.;».....σελ.141
- Πίν.76: Προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα για: την ασφάλεια των μαθητών σε ευαίσθητους χώρους του σχολείου (π.χ. στα εργαστήρια, στο λεβητοστάσιο, στις πρίζες των αιθουσών , στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου κ.α.;».....σελ.141
- Πίν.77: Ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα για: την ασφάλεια των μαθητών σε ευαίσθητους χώρους του σχολείου (π.χ. στα εργαστήρια, στο λεβητοστάσιο, στις πρίζες των αιθουσών , στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου κ.α.;».....σελ.142
- Πίν.78: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα: για την προστασία του πολύτιμου υλικού του σχολείου σας (π.χ αρχείο, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.α) από κλοπές και βανδαλισμούς).....σελ.143
- Πίν.79: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα: για την προστασία του πολύτιμου υλικού του σχολείου σας (π.χ αρχείο, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.α) από κλοπές και βανδαλισμούς).....σελ.144
- Πίν.80: Chi-Square Tests.....σελ.145
- Πίν.81: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ποια μέτρα προστασίας έχουν ληφθεί: σιδερένια κιγλιδώματα στα γραφεία και στο εργοστάσιο πληροφορικής».....σελ.146
- Πίν.82: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Ο συναγερμός στα γραφεία και στα εργαστήρια έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας».....σελ.147
- Πίν.83: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Ο συναγερμός στα γραφεία και στα εργαστήρια έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας».....σελ.148
- Πίν.84: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Οι κλειδαριές ασφαλείας έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας».....σελ.149
- Πίν.85: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Οι κλειδαριές ασφαλείας έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας».....σελ.149
- Πίν.86: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Έχουν παρθεί μέτρα προστασίας με ύπαρξη φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας».....σελ.151

Πίν.87: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Έχουν παρθεί μέτρα προστασίας με ύπαρξη φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας.....σελ.151

Πίν.88: Chi-Square Tests.....σελ.152

Πίν.89: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας η ύπαρξη σχολικού φύλακα κατά τη διάρκεια της νύχτας».....σελ.153

Πίν.90: «Ποια μέτρα προστασίας μπορούν να ληφθούν» , «Άλλο,τι;».....σελ.155

Πίν.91: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για την στατικότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου σας;».....σελ.157

Πίν.92: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για την στατικότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου σας;».....σελ.158

Πίν.93: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για την στατικότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου σας;» «Άλλο:».....σελ.159

Πίν.94: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από το Υπουργείο Παιδείας;.....σελ.161

Πίν.95: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες;.....σελ.162

Πίν.96: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από τις Αστυνομικές –Πυροσβεστικές Αρχές;.....σελ.163

Πίν.97: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από τις Δημοτικές-Περιφερειακές Αρχές;.....σελ.164

Πίν.98: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο από σας από την Πολιτική Προστασία και Εθελοντικές Οργανώσεις;.....σελ.166

- Πίν.99: Απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος.....σελ.166
- Πίν.100: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο από μη κρατικούς φορείς;.....σελ.168
- Πίν.101: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας; Άλλο;.....σελ.169
- Πίν.102: Απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος.....σελ.170
- Πίν.103: Πιστεύετε ότι το σχολείο σας συγκεντρώνει όλες τις προϋποθέσεις ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος;.....σελ.170
- Πίν.104: Σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας, ως εκπαιδευτικός του σχολείου από τις συνθήκες/περιβάλλον;.....σελ. 171
- Πίν.105: Σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας, ως εκπαιδευτικός του σχολείου από τις προκλήσεις ατυχημάτων/δυσάρεστων καταστάσεων;.....σελ.173
- Πίν.106: Σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας, ως εκπαιδευτικός του σχολείου από τη στάση γονέων απέναντι στα ατυχήματα/δυσάρεστες καταστάσεις;.....σελ.174
- Πίν.107: Ως γνωστό, απροσδόκητα γεγονότα (π.χ. θάνατος μαθητή/των, εκπαιδευτικού/ων), διαταράσσουν και αναστατώνουν την ψυχική υγεία των μαθητών και εκπαιδευτικών. Αν είχατε απροσδόκητο γεγονός (ή γεγονότα) στο σχολείο σας, ζητήσατε τη βοήθεια σχολικού ψυχολόγου για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης;.....σελ.174
- Πίν.108: Αν η απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «ναι» ο σχολικός ψυχολόγος πλαισιώνει το επίπεδο.....σελ.176
- Πίν.108: Αν η απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «ναι» ο σχολικός ψυχολόγος πλαισιώνει το επίπεδο: Άλλο, τι;.....σελ.177
- Πίν.109: Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής σας υπηρεσίας έχετε αντιληφθεί περιστατικά σχολικού εκφοβισμού (Bullying);.....σελ.178
- Πίν.110: Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής σας υπηρεσίας έχετε

αντιληφθεί περιστατικά σχολικού εκφοβισμού;.....σελ.178	
Πίν.111: Πόσο σοβαρό θεωρείτε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (Bullying);.....σελ.179	
Πίν.112: Εάν η απάντηση σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «πάρα πολύ» ή «πολύ», πόσο επηρεάζει κατά τη γνώμη σας το φαινόμενο του Σχολικού εκφοβισμού (Bullying) το κλίμα του σχολείου και την εκπαιδευτική διαδικασίασελ.181	
Πίν.113: Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Α.από τον διευθυντή-υποδιευθυντή.....σελ.182	
Πίν.114: : Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Β. σύλλογο διδασκόντων.....σελ.183	
Πίν.115: Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Γ.ειδικά επιμορφωμένο εκπαιδευτικό.....σελ.184	
Πίν.116: Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Δ. σχολικός ψυχολόγοςσελ.185	
Πίν.117: Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Ε. Άλλο, τι;.....σελ.187	
Πίν.118: Ποσοστό ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών στην ερώτηση ανοικτού τύπουσελ.187	
Πίν.119: Προτάσεις: Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.....σελ.188	
Πίν.120: Προτάσεις: Εξειδικευμένο προσωπικό.....σελ.188	
Πίν.121: Προτάσεις: Ενημέρωση μαθητών και γονέων.....σελ.189	
Πίν.122: Προτάσεις: Επικοινωνία με φορείς.....σελ.189	
Πίν.123: Προτάσεις: Συγκρότηση ομάδων εκπαιδευτικών.....σελ.190	
Πίν.124: Προτάσεις: Υλικοτεχνική υποδομή.....σελ.190	
Πίν.125: Προτάσεις: Συντήρηση υλικοτεχνικής υποδομής.....σελ.191	

Πίν.126: Προτάσεις: Σχέδιο έκτατων αναγκών.....σελ.191	σελ.191
Πίν.127: Προτάσεις: Φαρμακείο.....σελ.192	σελ.192
Πίν.128: Προτάσεις:Ασκήσεις σεισμού.....σελ.192	σελ.192
Πίν.129: Προτάσεις: Ευαισθητοποίηση σχολικής κοινότητας.....σελ.192	σελ.192
Πίν.130: Προτάσεις: Ψυχολογική υποστήριξη γονέων και μαθητών.....σελ.193	σελ.193
Πίν.131: Προτάσεις: Προσοχή σε bullying.....σελ.193	σελ.193
Πίν. 132: Προτάσεις: Συνεργασία συλλόγου διδασκόντων.....σελ.193	σελ.193

Εισαγωγή

1. Οριοθέτηση του θέματος

Οι κρίσεις αποτελούν σύννηθες στοιχείο των σύγχρονων κοινωνιών που εκδηλώνονται σε έναν από τους πιο σημαντικούς τομείς, στην εκπαίδευση, που μπορούν να είναι μικρής ή μεγάλης διάρκειας (Mintroff, 2001). Η κάθε εκπαιδευτική μονάδα αποτελεί μία κοινωνική οργάνωση στην οποία αναπτύσσονται σχέσεις αλληλεπίδρασης, συντονισμένες δραστηριότητες του ανθρώπινου δυναμικού, συνεργατική διάθεση προκειμένου να αναπτύξει σύγχρονες δεξιότητες στους μαθητές (Lovely, 2006).

Στα πλαίσια αυτά, για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία της εκπαιδευτικής μονάδας απαιτείται θεληματική συνεργασία και συνεχής αλληλεπίδραση της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικοί, γονείς, διευθυντής, μαθητές), αποτελεσματική ηγεσία και διοικητική συστηματική προετοιμασία, οργανωσιακή υποστήριξη, συντονισμός δραστηριοτήτων, αξιοποίηση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και θετική σχολική κουλτούρα (Edmonds 1979, Καψάλης 2005, Σαΐτης 2014).

Μολαταύτα, έρευνες δυστυχώς έχουν δείξει ότι πολύ συχνά εκδηλώνονται σχολικές κρίσεις ανά την επικράτεια απορρυθμίζοντας τη λειτουργία των σχολείων. Επικρατεί σοβαρή έλλειψη ετοιμότητας όσον αφορά τη διαχείριση και την πρόληψη σχολικών κρίσεων στα σχολεία της πατρίδας μας (Γκούβρα κ.α, 2005), επικινδυνότητα των σχολικών κτιριακών εγκαταστάσεων (Μπουλούτζα, 2006), καθώς και σοβαρό νομοθετικό κενό και έλλειψη συστηματικής επιμόρφωσης (Σαΐτης, 2008β).

Πολλές φορές οι σχολικές κρίσεις περιλαμβάνουν βανδαλισμούς, καταλήψεις, εκδήλωση σχολικού εκφοβισμού, καταστροφή υλικοτεχνικής υποδομής και αυτό μπορεί να έχει ως απόρροια στην ποιότητα της εκπαίδευσης του μαθητικού πληθυσμού και την ψυχοσυναισθηματική κατάσταση τους (Σαΐτης, 2008β;

Cunningham 2007; Missouri Department of Elementary and Secondary Education (DESE), 2005), Metzgar, 1994). Οι μαθητές δεν επικεντρώνονται ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία όταν δεν αισθάνονται ασφάλεια στο σχολικό περιβάλλον (Cornell & Mayer 2011; Varjas, Henrich & Meyers 2009; Mayer, 2007, Chibbaro & Jachson, 2006), παρεμποδίζονται από το να αναπτύξουν τις κοινωνικές δεξιότητες τους (Fullan, 1991) και συνάμα το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι πιθανό να επηρεαστεί αρνητικά (Heath & Sheen, 2005; Sprague & Walker, 2005).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την υπάρχουσα κατάσταση σχετικά με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη διαχείριση σχολικών κρίσεων στους νομούς: Αττικής, Λακωνίας, Λαρίσης.

1. Εννοιολογική αποσαφήνιση των όρων της θεματικής

2.1. Τι είναι κρίση;

Στην ελληνική γλώσσα η λέξη «κρίση» έχει δύο έννοιες. Η πρώτη είναι η διαδικασία του «κρίνειν» που σημαίνει χαρακτηρίζω, κρίνω έναν άνθρωπο. Η δεύτερη έννοια της λέξης είναι αυτή που χαρακτηρίζει μία μη κανονική κατάσταση. Κατά το Slaikeu η κρίση είναι «...μία προσωρινή κατάσταση αναστάτωσης και αποδιοργάνωσης χαρακτηριζόμενη πρωταρχικά από την αδυναμία αντιμετώπισης εκ μέρους του ατόμου μιας συγκεκριμένης κατάστασης μέσω της χρήσης συνήθων μεθόδων επίλυσης προβλημάτων, αλλά και από την πιθανότητα μιας ριζικά θετικής ή αρνητικής έκβασης» (1990:15). Αναλυτικότερα, η επικινδυνότητα, οι έκτακτες ανάγκες, η ανεπάρκεια χρόνου, οι πιέσεις κ.α. ενδεχομένως αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα της έννοιας της κρίσης. Κατά την άποψη του Mintroff (2005), οι κρίσεις μπορούν να διαχωριστούν σε γενικές κατηγορίες προσαρμοσμένες στο σχολικό περιβάλλον οι οποίες είναι: Φυσικές κρίσεις, Κρίσεις ανθρωπίνων πόρων, Κρίσεις φήμης και φυσικών καταστροφών. Κατά την άποψη του Raphael, η κρίση μπορεί να συμβαίνει απροσδόκητα, οδηγεί στη κινητοποίηση και εμπλοκή σε ατομικό ή και συλλογικό επίπεδο, προκαλεί σοβαρή δυσλειτουργία έστω και

προσωρινά στη λειτουργία των ατόμων μέσα στο σχολείο και τέλος διαμορφώνει αντιλήψεις απειλής και αναζήτησης βοήθειας. (1986:6).

Στα πλαίσια αυτά, τονίζεται από το Σαϊτή (2014) ότι η έννοια της κρίσης μπορεί να ταξινομηθεί με κριτήριο τη χρονική στιγμή εκδήλωσης σε δύο (2) κατηγορίες: σε εξελικτικές (π.χ μετάβαση του μαθητή από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό) και σε περιστασιακές ή τυχαίες κρίσεις (π.χ σεισμοί, πυρκαγιές) κατά την οποία εκδηλώνονται απροσδόκητα γεγονότα (Χατζηχρήστου, κ.α. 2012). Ο όρος της κρίσης από τη σκοπιά του Pitcher & Poland, (1992) , μπορεί να σκιαγραφήσει θέματα που σχετίζονται με την οικονομία, το περιβάλλον, τη κοινωνία , την πολιτική , την εκπαίδευση κρίσεων. Σύμφωνα με το Caplan (1964), ο ανθρώπινος παράγοντας κάτω από καταστάσεις κρίσεων απορρυθμίζεται και μπορεί να εκλείψει η αυτορρύθμιση και ο αυτοέλεγχος. Σε αυτό ενδεχομένως έγκειται η σημασία το σχολικό περιβάλλον να είναι προετοιμασμένο, με σωστό σχεδιασμό και προγραμματισμό να διαχειριστεί συνθήκες οποιασδήποτε κρίσης (Brock et al, 2005), προκειμένου το μαθητικό δυναμικό να έχει τη δυνατότητα να αναπτύσσει το πνευματικό και συναισθηματικό του επίπεδο (Heath&Sheen, 2005).

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι ο Slaikeu (1990) ταξινομεί την παρέμβαση σε 3 κατηγορίες: στην πρωτογενούς πρόληψης κατά την οποία προλαμβάνονται γεγονότα (pro-active precaution measures), στη δευτερογενούς πρόληψης κατά την οποία πραγματοποιούνται ενέργειες αντιμετώπισης της εισερχόμενης κρίσης (ongoing crisis intervention) και στην τριτογενούς πρόληψης που σχετίζεται με το μακροπρόθεσμο προσανατολισμό και τη μέριμνα για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων κρίσεων (strategic crisis planning). Υπό το πρίσμα αυτών των πρακτικών πρόληψης, ένα σχολικό σύστημα μπορεί να είναι προετοιμασμένο να αντιμετωπίσει συνθήκες κρίσεων.

2.2. Τι είναι ατύχημα;

Είναι σύνηθες το φαινόμενο τα παιδιά να τραυματίζονται στο σχολικό περιβάλλον και να προκαλούνται καθημερινά σχολικά ατυχήματα. Οι παρακάτω περιπτώσεις μπορεί να νοούνται οι πιο συνήθεις λόγοι πρόκλησης σχολικών ατυχημάτων: Να γλιστρήσουν μέσα στο σχολικό κτήριο ή στον αύλειο χώρο, να τραυματιστούν από ελαττωματικό ή επικίνδυνο εξοπλισμό (π.χ. καλώδια, καρέκλες), να τραυματιστούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, να δηλητηριαστούν από τρόφιμα. Σύμφωνα με τον Μπενέκο (1989), ο όρος «ατύχημα» περιλαμβάνει κάθε απροσδόκητη και συγκεκριμένη αιτία και χωρίς υλική, σωματική ή ψυχική βλάβη στον άνθρωπο, οδηγώντας σε ολική ή μερική ή προσωρινή, αναπηρία ή τον θάνατο. Μολαταύτα, πολλά ατυχήματα μπορούν να αποφευχθούν με τη σωστή εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης και του σωστού σχεδιασμού περιβάλλοντος (Σαΐτης, 2014).

1.3. Τι είναι κίνδυνος;

Το εκπαιδευτικό συμβούλιο Χρηματοδότησης της Ανώτατης Εκπαίδευσης της Αγγλίας (HEFCE), ορίζει τον κίνδυνο ως :

«μία απειλή ή μία αρνητική πιθανότητα κατά την οποία συντελούμενες πράξεις ή γεγονότα μπορούν να επιφέρουν αρνητικά αποτελέσματα ή και να επηρεάσουν θετικά την εκπλήρωση των στόχων ενός οργανισμού. Η διαχείριση κινδύνου χαρακτηρίζεται ως μία διαδικασία κατά την οποία παρέχεται η διαβεβαίωση ότι θα εκλείψουν ή θα μειωθούν τα αρνητικά γεγονότα στον οργανισμό ή αντίστοιχα ότι θα πραγματοποιηθούν οι οργανωσιακοί στόχοι που έχουν τεθεί» (2001).

Σύμφωνα με το HEFCE (2001), οι κίνδυνοι μπορεί να συμπεκνωθούν σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία σχετίζεται με την επικινδυνότητα να επηρεαστεί αρνητικά ή και να αλλοιωθεί η σημασία του στρατηγικού πλάνου ενός οργανισμού σε επίπεδο μαθητικού δυναμικού, εκπαιδευτικής διαδικασίας, έρευνας και καινοτομίας,

συνεργατικών δικτύων, υλικοτεχνικής υποδομής και επένδυσης του οργανισμού. Η δεύτερη κατηγορία σχετίζεται με σοβαρούς κινδύνους που ενδεχομένως μπορούν να εκδηλωθούν σ' έναν οργανισμό και η τρίτη συνδέεται με διάφορους λειτουργικούς κινδύνους. Οι συνέπειες που ενδεχομένως προκύπτουν από την πραγματοποίηση των κινδύνων μπορεί να είναι οικονομικής, ψυχολογικής, φυσικής, κοινωνικής φύσεως κ.α. (Σαΐτης, 2014).

Κατά την άποψη του Hollanger (1995, σελ.37), το risk management διαχωρίζεται ως προοπτικό (apriori risk management) ή εκ των υστέρων (aposteriori risk management). Στο προοπτικό risk management δίνεται βαρύτητα στους τρόπους ανάλυσης δυνητικών εξελίξεων, στις τεχνικές πρόβλεψης πιθανών κινδύνων, στη κατάρτιση και σύσταση στρατηγικών σχεδίων δράσης. Στο εκ των υστέρων risk management δίνεται σημασία στην ανάλυση μιας ήδη δημιουργηθείσας και συντελεσμένης κατάστασης προκειμένου να επακολουθήσει η αναζήτηση των αιτιών της εκδήλωσης της κρίσης και η σχετική ανατροφοδότηση για αποφυγή παρόμοιων λαθών, ελλείψεων, δυσλειτουργιών στα πλαίσια λειτουργίας ενός οργανισμού. Σύμφωνα με τον International Organization of Standardization, 2009 (ISO 31000:2009), το risk management έχει ως βάση τις παρακάτω διαδικασίες: την ταυτοποίηση, το χαρακτηρισμό και την αξιολόγηση του κινδύνου, την ποιοτική και ποσοτική εκτίμηση των ενδεχομένων κινδύνων και τις επιπτώσεις αυτών στον οργανισμό, τον προσδιορισμό της φύσης του κινδύνου, την αναζήτηση τρόπων μείωσης του κινδύνου (mitigation), την εκπόνηση στρατηγικής αρχικά με βραχυπρόθεσμο προσανατολισμό (π. χ έμφαση στα μέτρα περιορισμού του κινδύνου). Στα πλαίσια αυτά, ο Σαβελίδης (2011) τονίζει ότι ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα Διοίκησης ετοιμότητας χρειάζεται να είναι δυναμικό, ευέλικτο, συστηματικό, προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες του οργανισμού και συνεχώς εξελισσόμενο, με τη συνεισφορά και τη δημιουργική εμπλοκή του ανθρώπινου προσωπικού να αποτελεί σημαντικό στοιχείο των οργανωτικών διαδικασιών και να οδηγεί στη λήψη ορθών αποφάσεων (σελ. 49).

2.4. Σχολικός εκφοβισμός

Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, ο σχολικός εκφοβισμός αποτελεί αιτία πρόκλησης μίας σειράς πολυεπίπεδων δυσκολιών που εδράζονται στους ακόλουθους τομείς: κοινωνικό, συναισθηματικό, συμπεριφορικό, ιατρικό, εκπαιδευτικό τομέα (Nakomoto & Schwartz, 2010; Gini & Pozzoli, 2009; Kumpulainen, 2008).

Ο σχολικός εκφοβισμός που αποτελεί έννοια συναφή με την παρούσα εργασία αποτελεί μία συστηματική επαναλαμβανόμενη επιθετικότητα του θύτη κατά του θύματος κατά την οποία η κοινωνική σχέση που έχουν αναπτύξει χαρακτηρίζεται από ανισορροπία εξουσίας (Olweus, 1991). Αποτελεί ενδεχομένως μία μορφή κοινωνικής αλληλεπίδρασης θύτη και θύματος κατά την οποία το θύμα απορρυθμίζεται βιώνοντας ψυχολογικά τραύματα. Ο σχολικός εκφοβισμός μπορεί να εκδηλωθεί με άμεσο ή με έμμεσο τρόπο, να εμπλακούν σε αυτόν παραπάνω του ενός θύματος ή θύτη, έχοντας αρνητικό ρόλο ακόμη και ομάδες θυτών ή θυμάτων αντίστοιχα (Timm, 2015:106). Υποστηρίζεται από τους Peskin et al (2006) ότι το θύμα και ο θύτης μπορεί να μη διαφέρουν ο ένας από τον άλλο, με την έννοια ότι ένα παιδί μπορεί να είναι θύμα στο οικογενειακό του περιβάλλον, μολαταύτα, στο σχολικό περιβάλλον να παρουσιάζει επιθετική συμπεριφορά λειτουργώντας ενδεχομένως ως θύτης. Στην προκειμένη περίπτωση φαίνεται ότι το οικογενειακό περιβάλλον διαμορφώνει θετικά ή αρνητικά τη συμπεριφορά του παιδιού και αυτό με τη σειρά του εκδηλώνεται σε άλλα κοινωνικά περιβάλλοντα (π.χ σχολικό κοινωνικό περιβάλλον).

Στα πλαίσια αυτά ο Morrison (2011) τονίζει ότι ο σχολικός εκφοβισμός μπορεί να πάρει τις παρακάτω εκφάνσεις: σωματικής βίας, λεκτικής βίας, κοινωνικού αποκλεισμού, διασποράς φήμης, ηλεκτρονικού bullying, χρήζει συνάμα σοβαρής και υπεύθυνης αντιμετώπισης από τη σχολική κοινότητα που να διαπνέεται από θετικό σχολικό κλίμα, καλλιεργώντας τη συνεργασία, τη συναισθηματική νοημοσύνη και το οξύ πνεύμα στους μαθητές. Η σχολική κοινότητα χρειάζεται να διακατέχεται από τρία σημαντικά στοιχεία: σεβασμό, υπευθυνότητα και ανανέωση-

επανατοποθέτηση είτε υλικών αγαθών είτε άυλων, όπως την εύρυθμη και αρμονική συνύπαρξη μεταξύ του μαθητικού δυναμικού. Παρόμοια άποψη έχει διατυπώσει και ο Trump, υποστηρίζοντας ότι οι σχολικοί διευθυντές χρειάζεται να επιστρατεύσουν συντονισμένες και πρακτικές μεθόδους χρησιμοποιώντας στρατηγικές που να προωθούν την ασφάλεια, τη σχολική πειθαρχία και τη διαχείριση σχολικής τάξης, την εφαρμογή του νομικού και σχολικού κώδικα (όταν είναι απαραίτητο) καθώς και την ενίσχυση θετικού σχολικού κλίματος, την πνευματική υποστήριξη στο μαθητικό δυναμικό και την υλοποίηση πλάνων για την αποτελεσματικότερη επικοινωνία στη σχολική μονάδα (2011:110). Η προετοιμασία της σχολικής μονάδας για την αντιμετώπιση περιστατικών bullying είναι αναγκαία λαμβάνοντας υπόψη ενδείξεις πρόσφατων ερευνών που απεικονίζουν ότι το 56% του μαθητικού δυναμικού παιδιών και εφήβων στην Αμερική μαρτυρούν περιστατικά bullying να λαμβάνουν χώρα εντός του σχολείου (school bullying statistics, 2010, USA).

2.5. Σχολική ασφάλεια

Η έννοια της σχολικής ασφάλειας σχετίζεται με το σχεδιασμό, τη δημιουργία, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των κατάλληλων μέτρων για την αποτροπή ή τον περιορισμό εκδήλωσης πιθανών κινδύνων: κλοπή, βανδαλισμοί, παραβατική συμπεριφορά. Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία ενός κατασταλτικού πλάνου απέναντι στη κρίση απαιτείται να υπάρχει θετικό σχολικό κλίμα, ενδοργανωσιακή υποστήριξη από τα ανώτερα ιεραρχικά κλιμάκια, βέλτιστη χρήση των διαθέσιμων πόρων και συστηματική αξιολόγηση με υπευθυνότητα. Η σχολική ασφάλεια συνδέεται με τη λειτουργία του σχολικού φύλακα, την επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού, τον διαθέσιμο τεχνολογικό εξοπλισμό του σχολείου και τον τρόπο λειτουργίας του σε επίπεδο επικοινωνίας. Επιπροσθέτως, σχετίζεται και με τη συναισθηματική κοινωνική μάθηση (social emotional learning- SEL) καθώς και με εκπαιδευτικά μηνύματα που προωθούνται μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας στα παιδιά με θέμα το bullying. (P. Timm, PSP, 2015:12).

2. Δομή της εργασίας

Η εργασία αποτελείται από δύο συνολικά μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελεί τη θεωρητική διερεύνηση του θέματος και αποτελείται από δύο κεφάλαια: τη θεωρητική διερεύνηση και τη βιβλιογραφική ανασκόπηση. Το δεύτερο μέρος της εργασίας είναι η εμπειρική προσέγγιση του θέματος η οποία πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίων, η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, η ερμηνεία των αποτελεσμάτων καθώς και η παρουσίαση των συμπερασμάτων και των προτάσεων. Το τρίτο μέρος σχετίζεται με τα παραρτήματα και τη βιβλιογραφία.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: Θεωρητική Διερεύνηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Προβληματική της Έρευνας

1.Περίληψη

Το παρόν κεφάλαιο έχει στόχο να παρουσιάσει την τοποθέτηση του προβλήματος, να καθορίσει το σκοπό, τους στόχους και τις υποθέσεις της έρευνας και να τονίσει την αναγκαιότητα διεξαγωγής της παρούσης έρευνας. Στη συνέχεια, αναφέρει τη σπουδαιότητα του συγκεκριμένου θέματος, αλλά και τις προϋποθέσεις για την επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας.

2. Διατύπωση του ερευνητικού προβλήματος

Ως κοινωνικός οργανισμός, το σχολείο αποτελείται από ένα σύνολο λειτουργικών στοιχείων (μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς) κατά το οποίο πραγματοποιούνται συντονισμένες δραστηριότητες του ανθρώπινου δυναμικού για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων του σχολείου. Παρά τη σπουδαιότητα προετοιμασίας της σχολικής μονάδας να αντιμετωπίσει σχολικές κρίσεις, φαίνεται ότι πολλές φορές παρουσιάζονται εμπόδια και δυσκολίες.

Ωστόσο, το σχολείο για να λειτουργήσει αποτελεσματικά, χρειάζεται να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Σύμφωνα με την ελληνική και την ξένη βιβλιογραφία (Edmonds 1979, Purkey & Smith 1983, Καψάλης 2005, Σαΐτης 2002,2007, Υφαντή & Κυριακοπούλου, 2011), προκειμένου να είναι η σχολική μονάδα αποτελεσματική, πρέπει να διακρίνεται, εκτός των άλλων, και για το καλό εργασιακό περιβάλλον. Πραγματικά, η εύρυθμη λειτουργία μιας σχολικής μονάδας παρέχει τη δυνατότητα, στους εκπαιδευτικούς να εργάζονται απρόσκοπτα και οι μαθητές να είναι αφοσιωμένοι στα μαθήματα τους. Επιπλέον, η ασφάλεια στο σχολείο μπορεί να θεωρηθεί ως αποτέλεσμα αλλά και ως προϋπόθεση της ποιότητας εκπαίδευσης.

Παρά τη μεγάλη σπουδαιότητα του υγιεινού και ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος, στο ελληνικό δημοτικό σχολείο δεν φαίνεται η διαχείριση κρίσεων να έτυχε της πρέπουσας υποστήριξης από την Πολιτεία. Άλλωστε σχετικές έρευνες έδειξαν ότι:

- ✓ «Η έλλειψη πνεύματος συνεργασίας μεταξύ διευθυντή και των εκπαιδευτικών καθώς και μεταξύ των εκπαιδευτικών, αποτρέπει τη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος.» (Σαϊτης, Δάρρα & Ψάρρη, 1996).
- ✓ «Ο αύλιος χώρος των σχολείων δεν πληροί τις προδιαγραφές ενός ασφαλούς σχολείου».
- ✓ « Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν έχει επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών».
- ✓ «Μολονότι το φαινόμενο της παραβατικής συμπεριφοράς των μαθητών στο σχολείο: (α) είναι υπαρκτό και αρκετά διαδεδομένο, και (β) έχει πολλές επιπτώσεις στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών και τη διαδικασία της μάθησης, εντούτοις δεν έχει τύχει ακόμα της απαιτούμενης προσοχής και δεν έχουν διαμορφωθεί στρατηγικές πρόληψης από τον αρμόδιο κρατικό φορέα».
- ✓ «Οι κτιριακές εγκαταστάσεις των σχολείων δεν ελέγχονται από ειδική κρατική υπηρεσία σε τακτά χρονικά διαστήματα, με αποτέλεσμα να εκφράζονται αμφιβολίες για το αν και κατά πόσο οι συγκεκριμένες εγκαταστάσεις είναι ασφαλείς για τα παιδιά και τους δασκάλους που στεγάζουν»
- ✓ «Η μεταφορά μαθητών για κάθε μορφής σωματικά ατυχήματα ή ψυχικές διαταραχές στο πλησιέστερο υγειονομικό κέντρο αναντίρρητα υποδηλώνει τον αυθόρμητο εθελοντισμό του εκπαιδευτικού, ταυτόχρονα, όμως, του προκαλεί άγχος για την τελική έκβαση της πρωτοβουλίας του». (Σαϊτης κ.α., 2008:352).
- ✓ «Υπάρχει παντελής ανυπαρξία σχεδίων αντιμετώπισης κρίσεων στα σχολεία και τα υπόλοιπα διοικητικά επίπεδα του συστήματος Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας» (Σαβελίδης, 2011:17).

- ✓ «Οι σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Δυτικής Μακεδονίας παρουσιάζονται ανέτοιμες αναφορικά με την αντιμετώπιση δυσάρεστων καταστάσεων και καταστάσεων κρίσης».
- ✓ «Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στις σχολικές μονάδες που συμμετείχαν στο δείγμα της παρούσας έρευνας δεν έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση για να αντιμετωπίσουν πιθανά περιστατικά κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον».
- ✓ «Ενώ υπάρχουν στις περισσότερες σχολικές μονάδες σχέδια αντιμετώπισης σεισμών, δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα σχέδια αντιμετώπισης καταστροφών και κρίσεων».
- ✓ «Απουσιάζει ο κατάλληλος εξοπλισμός και η εξάσκηση των εκπαιδευτικών» (Μούλελης, 2015:84).

Από τα παραπάνω γεννιέται εύλογα το ερώτημα αν, και κατά πόσο, τα Δημοτικά σχολεία της χώρας μας λειτουργούν μέσα σ' ένα ασφαλές και υγιεινό περιβάλλον. Η διερεύνηση αυτής της διάστασης αποτελεί την προβληματική της έρευνας μου, η οποία με τη μέθοδο του ανώνυμου ερωτηματολογίου και με μια σειρά υποθέσεων έχει στόχο να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο τα Δημοτικά σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των νομών Αττικής, Λακωνίας και Λάρισας διαχειρίζονται τις κρίσιμες καταστάσεις.

3. Σκοπός και ερευνητικές υποθέσεις

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι

- Να διερευνήσει τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα δημόσια σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης των νομών: Αττικής, Λακωνίας και Λάρισας αναφορικά με τη διαχείριση κρίσεων στα σχολεία τους και
- Να καταθέσει τις προτάσεις ανάλογα με τα ερευνητικά δεδομένα σχετικά με την πρόληψη και διαχείριση κρίσεων στον εργασιακό χώρο του σχολείου.

Ειδικότεροι στόχοι της έρευνας είναι:

- Να μελετήσει τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης των νομών Αττικής, Λάρισας και Λακωνίας σχετικά με τους κυριότερους λόγους πρόκλησης ατυχημάτων,
- Να καταγράψει τις προτάσεις τους αναφορικά με τα προβλήματα που υφίστανται στις σχολικές μονάδες σχετικά με την πρόληψη και τη διαχείριση σχολικών κρίσεων και
- Να προτείνει, βάσει των ερευνητικών δεδομένων, μέτρα αντιμετώπισης των προβλημάτων στην πρόληψη και στη διαχείριση σχολικών κρίσεων.

4.Οι ερευνητικές υποθέσεις είναι οι εξής:

- Υ1. Η κακή υλικοτεχνική υποδομή αποτελεί σοβαρή αιτία πρόκλησης ατυχημάτων.
- Υ2. Οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στερούνται συστηματικής επιμόρφωσης σε θέματα διαχείρισης σχολικών κρίσεων;
- Υ3. Οι αρμόδιοι φορείς συντελούν ως ένα βαθμό στην πρόληψη και στην αντιμετώπιση των σχολικών κρίσεων;
- Υ4. Τα σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι επαρκώς εξοπλισμένα με σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή για την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων;
- Υ5. Υπάρχει επαρκές σχέδιο διαχείρισης κρίσεων. Τα Δημοτικά σχολεία της χώρας μας στερούνται πλήρους σχεδιασμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων.

5.Αναγκαιότητα της έρευνας

Στην Ελλάδα, υπάρχει ερευνητικό κενό στο θέμα της πρόληψης και της διαχείρισης των σχολικών κρίσεων στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση καθώς δεν έχει μελετηθεί συστηματικά και επαρκώς από πολλούς ερευνητές. Η ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης του θέματος ερευνητικά είναι σημαντική για την ευαισθητοποίηση όλης της εκπαιδευτικής και πολιτειακής κοινότητας, λαμβάνοντας υπόψη ότι για ένα τόσο

σημαντικό θέμα που σχετίζεται με την ασφάλεια του μαθητικού δυναμικού στο σχολικό περιβάλλον που έχει άμεσες επιδράσεις και στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης όπως προαναφέρθηκε στην εισαγωγή, δυστυχώς για αυτό το μείζον θέμα επικρατεί νομοθετικό κενό (Σαΐτης, 2008).

6.Σπουδαιότητα της έρευνας

Αποτελεί κοινή πλέον διαπίστωση ότι η πρόληψη και διαχείριση σχολικών κρίσεων αποτελεί μείζον κοινωνικό θέμα στην ελληνική πραγματικότητα. Οι εκπαιδευτικοί γίνονται μάρτυρες καθημερινών περιστατικών τα οποία απορρυθμίζουν τη λειτουργία της σχολικής μονάδας όπως προαναφέρθηκε και στο εισαγωγικό μέρος της παρούσας εργασίας. Ο σχολικός εκφοβισμός (bullying), η καταστροφή υλικοτεχνικής υποδομής, τα σχολικά ατυχήματα αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα πρόκλησης σχολικών κρίσεων. Ο ανθρώπινος παράγοντας (π.χ. εκπαιδευτικό προσωπικό) μέσω της συστηματικής και ουσιαστικής επιμορφώσεως στη διαχείριση ποικιλοτρόπων σχολικών κινδύνων, σε συνδυασμό με τη δημιουργία σχολικών σχεδίων δράσεων και τους υλικούς διαθέσιμους πόρους, μπορεί να αντιμετωπίσει προκλήσεις, κινδύνους και κρίσεις στο σχολικό περιβάλλον.

Είναι γεγονός ότι στα πλαίσια αυτά, η συνεργατική διάθεση, η θετική σχολική κουλτούρα, η αποτελεσματική αμφίδρομη επικοινωνία, η διοικητική συστηματική προετοιμασία της σχολικής μονάδας είναι τέσσερα βασικά στοιχεία για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου και αποτελεί πυλώνα για την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων. Η παρούσα εργασία λοιπόν έχει στόχο να παρουσιάσει, να μελετήσει και να αναλύσει εάν όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία συναντώνται στα σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στους νομούς: Αττικής, Λακωνίας, Λάρισας και εν συνεχεία να προτείνει εναλλακτικές στρατηγικές των εκπαιδευτικών.

7. Προϋποθέσεις της έρευνας

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα της παρούσας έρευνας είναι οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των νομών: Αττικής, Λακωνίας, Λάρισας να έχουν αφιερώσει τον απαραίτητο χρόνο για τη συμπλήρωση του ανώνυμου ερωτηματολογίου, απαντώντας ειλικρινά και ευσυνείδητα προκειμένου να εξαχθούν πιθανά αποτελέσματα που ενδεχομένως καθιστούν σημαντικά για την εκπαιδευτική κοινότητα. Επιπλέον, όλοι οι εκπαιδευτικοί έτυχαν λεπτομερής ενημέρωσης για τον τρόπο συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου και είχαν τη δυνατότητα διατύπωσης ερωτημάτων προς τον ερευνητή.

8. Οριοθέτηση του προβλήματος

Η παρούσα εργασία θα εστιάσει στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε τρεις νομούς: Λάρισας, Αττικής, Λακωνίας, σχετικά με την επικρατούσα σχολική πραγματικότητα και τις κρίσεις που ελλοχεύουν, τα προβλήματα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων καθώς και τα μέτρα που προτείνουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

1.Περίληψη

Το παρόν κεφάλαιο αποτελεί τη βιβλιογραφική ανασκόπηση του θέματος μας. Συγκεκριμένα παραθέτει αποτελέσματα ερευνών αναφορικά με τη διαχείριση σχολικών κρίσεων και εν συνεχεία παρουσιάζει το θεωρητικό πλαίσιο της διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο και τέλος τις προϋποθέσεις αποτελεσματικής διαχείρισης κρίσιμων καταστάσεων στο σχολείο

2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση της διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο

Στην εκπαιδευτική διοίκηση, ο ρόλος της πρόληψης, του σχεδιασμού και του προγραμματισμού είναι βαρύνουσας σημασίας για την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων. Η σημασία τους έγκειται στο γεγονός ότι ένα καλά προετοιμασμένο σχολείο απέναντι στη κρίση μπορεί να διασφαλίσει ένα ασφαλές και υγιεινό σχολικό περιβάλλον για τα παιδιά. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι ερευνητικές μελέτες.

2.1. Η έρευνα στην Ελλάδα

Στην ελληνική βιβλιογραφία, ο Σαΐτης εκθέτει το περιεχόμενο ενός αποτελεσματικού Σ.Δ.Κ. το οποίο αποτελείται από πέντε (5) στάδια. Αρχικά, θα πρέπει να επικοινωνείται σε όλους ο στόχος του σχεδίου. Δεύτερον, να λαμβάνονται μέτρα οργάνωσης για την ασφάλεια της εκπαιδευτικής μονάδας με σκοπό την πρόληψη, καταστολή και εξασφάλιση των απαραίτητων μέσων καθώς και την εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού σε θέματα που σχετίζονται με την παρέμβαση στη κρίση. Τρίτον, να οργανώνεται η σχολική μονάδα για την αντιμετώπιση κινδύνων με πολυεπίπεδα συντονιστικά όργανα (π.χ συντονιστή διαχείρισης κρίσεων, αναπληρωτή συντονιστή), μέσω καταγραφής αρμοδιοτήτων, σχετικών οδηγιών και τήρησης ημερολογίου. Τέταρτον, να εκπαιδεύεται το ανθρώπινο δυναμικό σε θέματα

διαχείρισης κινδύνου, μέσω της ανάλυσης πιθανών κινδύνων, της πρόληψης έκτακτων συνθηκών, της παροχής ιατρικών πρώτων βοηθειών και ψυχολογικής υποστήριξης με σωστή οργάνωση και χρήση των διαθέσιμων υλικών ανθρώπινων πόρων. Πέμπτον, το σχολείο χρειάζεται να βρίσκεται σε επαγρύπνηση απέναντι στον κίνδυνο (2014:273,274).

Από τη σκοπιά του Κατσαρού, είναι ανάγκη τα σχολεία να διαθέτουν εξειδικευμένο και επαρκές προσωπικό για την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης στη διαχείριση κρίσεων, όπως οι συμβουλευτικοί σταθμοί νέων (ΣΣΝ) και τονίζει τη σημασία που έχει η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών καθώς και το ότι τα σχολεία οφείλουν να βρίσκονται σε ετοιμότητα για την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων. Από ότι φαίνεται από την ελληνική βιβλιογραφία, στη χώρα μας υπάρχει μόνο μία εγκύκλιος που αναφέρεται στην «κατάρτιση ή επικαιροποίηση του σχεδίου έκτακτης ανάγκης λόγω σεισμού και την πραγματοποίηση άσκησης ετοιμότητας» (2008:173).

Όσον αφορά το μάθημα της αγωγής υγείας, στην ελληνική βιβλιογραφία γίνεται αναφορά ότι ενσωματώθηκε στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου μόλις το 2001, όταν ήδη σε χώρες όπως η Αυστραλία και Η.Π.Α έχει αναπτυχθεί ως εκπαιδευτικό πεδίο. Τα προβλήματα είναι πολλά στην ελληνική σχολική πραγματικότητα, καθώς υπάρχει έλλειψη κατάρτισης των δασκάλων σε θέματα Αγωγής Υγείας, υπάρχει πολυπλοκότητα στο γνωστικό αντικείμενο, δεν υπάρχει κατάλληλο αναλυτικό πρόγραμμα, δεν υπάρχουν κατάλληλες εφαρμογές διδακτικών μεθόδων (Γκούβρα κ.α 2005:5,6).

Αναφορικά με τη κατάσταση της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων, έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Αττική το 1999 μετά το σεισμό, έδειξαν ότι η συντήρηση σε πολλά από τα σχολεία του νομού ήταν ελλειμματική (OECD, 2004:98). Όπως αναφέρει ο Μπαλτάς, σε ευαίσθητες

σεισμογενείς περιοχές, είναι απαραίτητο να έχει εκπονηθεί ένα ολοκληρωμένο και κατανοητό πλάνο για την αντιμετώπιση του σεισμού για την αποτελεσματικότερη εκπαιδευτική, λειτουργική και οικονομική βελτίωση των σχολικών μονάδων (OECD, 2004:99).

Ερευνητικές μελέτες στην Ελλάδα

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί είναι ελάχιστες οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με την πρόληψη και τη διαχείριση σχολικών κρίσεων στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, το 2006 διεξήχθη έρευνα που είχε σκοπό να ανιχνεύσει κατά πόσο οι ηγέτες των σχολικών μονάδων, 30 Διευθυντές της Πρωτοβάθμιας, 10 της Κατώτερης και 8 της Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Τρικάλων, μπορούν να διαχειριστούν μια κρίση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μόνο το 29,2% (N=14) των σχολικών μονάδων έχουν συγκροτήσει ομάδα διαχείρισης κρίσεων και το 45,8% (N=22) των σχολείων έχουν αντιμετωπίσει σχολικές κρίσεις. Μάλιστα, το σχέδιο που έχει καταρτιστεί σχεδόν περιορίζεται μόνο στην αντιμετώπιση των σεισμών και της πυρκαγιάς, σε ποσοστό 72,9% (N=35) και 2,1% (N=1) αντίστοιχα. Επιπλέον, ενδιαφέρον αποτελεί ότι το 71,2% δηλώνει ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν ανάγκη να επιμορφωθούν σε θέματα διαχείρισης κινδύνων καθώς και ότι δεν υπάρχει συνεργατική διάθεση μεταξύ των σχολείων και της τοπικής κοινωνίας για τη διαχείριση σχολικών κρίσεων, όπως απεικονίζεται και από το ότι μόνο το 25% των εκπαιδευτικών μονάδων δείχνουν ότι είναι το σχολείο ανοικτό απέναντι στην τοπική κοινωνία σε ενδεχόμενη συνεργασία (Καραθάνος, 2006), δείχνοντας ότι δεν υπάρχει «η καλλιέργεια μιας κοινής κουλτούρας ετοιμότητας και κατά επέκταση νοοτροπία επαγγελματικής διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο» (Σαΐτης, 2014:277).

Την περίοδο 2007-2008, 967 εκπαιδευτικοί από τους εξής νομούς: Αττικής, Φθιώτιδας, Βοιωτίας, Ροδόπης, Αιτωλοακαρνανίας, Θεσπρωτίας, Χίου, Κεφαλληνίας, Ρεθύμνου, Τρικάλων και Ημαθίας συμμετείχαν σε έρευνα που αποσκοπούσε στη διερεύνηση των στάσεων τους σχετικά με τη διαχείριση κρίσεων στα σχολεία της

Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Σαΐτη κ.α , 2008:352). Αυτό που φάνηκε είναι ότι ο αύλιος χώρος των σχολείων δημιουργεί πιθανούς κινδύνους για την ασφάλεια των παιδιών, οι περισσότεροι από τους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης φρονούν ότι δεν έχουν λάβει επιμόρφωση και εξασκηθεί πρακτικά, το φαινόμενο του bullying είναι ενεργό και δεν έχει τύχει μέριμνας, δεν υπάρχει έλεγχος για την υλικοτεχνική υποδομή και την κατάσταση των κτιρίων από ειδική κρατική υπηρεσία καθώς και ότι υπάρχει ανεπάρκεια σχεδιασμού- προγραμματισμού για την πρόληψη, την καταστολή και την αντιμετώπιση κρίσεων, με εξαίρεση την περίπτωση του σεισμού.

Σε σχετική έρευνα που έλαβαν μέρος κατά προσέγγιση 375 διευθυντές σχολικών μονάδων Ανώτερης (Λύκειο) και Κατώτερης (Γυμνάσιο) Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των τύπων, είτε Δημοσίων (N=354) είτε Ιδιωτικών (N=21) σχολείων, διερευνήθηκαν οι κίνδυνοι πρόκλησης κρίσης, η αξιολόγηση της επικινδυνότητας τους και καταγράφηκαν οι προτάσεις τους. Από τη συγκεκριμένη έρευνα φαίνεται ότι η αποτελεσματικότητα των υπαρχόντων μηχανισμών σε σχέση με τις φυσικές καταστροφές είναι μέτρια αποτελεσματική. Επιπλέον, η πλειονότητα των συμμετεχόντων επιλέγει μέτρια πιθανό να συμβεί μια κρίση σχετική με φυσικές καταστροφές για τα επόμενα δύο χρόνια και αποτελεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον το γεγονός ότι 116 υποκείμενα ιεράρχησαν το σεισμό ως πρώτη πιθανότερη κρίση να συμβεί στο σχολείο, με δεύτερο την πλημμύρα (51 υποκείμενα). Η πλειονότητα των διευθυντών δηλώνουν ότι είναι μετρίως προετοιμασμένοι για την αντιμετώπιση κρίσεων (Σαβελίδης 2011).

Σε πιο πρόσφατη ερευνητική μελέτη, εξετάστηκαν οι στάσεις των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα δημόσια σχολεία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Δυτικής Μακεδονίας. Αυτό που φάνηκε είναι ότι εκλείπει η ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν λάβει κατάλληλη επιμόρφωση, δεν υπάρχουν σχέδια για όλα τα είδη κρίσεων παρά μόνο για το σεισμό και την πυρκαγιά, υπάρχει

έλλειψη εξοπλισμού και η πρακτική εξάσκηση αυτού προκειμένου το διδακτικό ή μη προσωπικό να γνωρίζει να το χρησιμοποιεί και τέλος το φαινόμενο του bullying αποτελεί σοβαρό θέμα στα σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Δυτικής Μακεδονίας (Μούλελης, 2015:84).

2.3. Η έρευνα σε ξένες χώρες

Από το 1996, (OECD, 2004:68). έχει δημιουργηθεί σε κάθε πολιτεία του Μεξικού ειδική επιτροπή διαχείρισης κρίσιμων καταστάσεων που σχετίζονται με τις φυσικές καταστροφές (Committee for the Federal Programme of school Construction, CAPFCE). Η επιτροπή έχει την ευθύνη για τη κατασκευή των εκπαιδευτικών μονάδων καθώς και την παροχή εξοπλισμού λειτουργώντας ως συντονιστικό όργανο των διεργασιών μεταξύ της ομοσπονδίας και του κράτους. Το Μεξικό πολύ συχνά πλήττεται από φυσικές καταστροφές: σεισμοί, καταιγίδες, τυφώνες, πλημμύρες, ηφαιστειακή δραστηριότητα και κατολισθήσεις. Από το 1993, υπάρχει το εθνικό κέντρο αποτροπής καταστροφών (National Disaster Prevention Centre) και η επιτροπή προστασίας του πολίτη (civil protection agency).

Κατά την άποψη των Shaw και Kobayashi οι επηρεαζόμενες σεισμογενείς περιοχές χρειάζονται βιώσιμα και ανθεκτικά σχολεία για την προστασία όλης εκπαιδευτικής κοινότητας και τονίζουν χαρακτηριστικά ότι οι εκπαιδευτικοί που διαπνέονται από ηγετική φυσιογνωμία μπορούν να είναι χρήσιμοι στην αντιμετώπιση κρίσιμων συνθηκών. Στα πλαίσια αυτά το σχολείο διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στη διαχείριση κρίσιμων καταστάσεων και συνδέεται με το εξωτερικό περιβάλλον, ενδυναμώνοντας και διαμοιράζοντας τεχνολογικά εργαλεία για την κατασκευή ασφαλέστερων σχολικών μονάδων, προσφέροντας υπηρεσίες εκπαίδευσης στους μελλοντικούς πολίτες και ενημερώνοντας την κοινωνία για την προσπάθεια αυτή, δημιουργώντας κανάλια επικοινωνίας. Αυτή είναι η δράση και το έργο του school safety earthquake initiative (SESI), του παγκόσμιου συνεργατικού δικτύου ειδικών και επαγγελματιών που στοχεύουν στη δημιουργία και διαμοιρασμό γνώσης με στόχο τη λήψη σωστών

αποφάσεων σχετικά με την ασφάλεια του σχολείου από κινδύνους που εγκυμονούν από σεισμική δραστηριότητα (OECD, 2004:43).

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο ασφάλειας του σχολείου του Μεξικού, η εκπαιδευτική κοινότητα χρειάζεται να συνδέεται με το κοινωνικό περιβάλλον (οικογενειακό, τοπική κοινωνία, αρμόδιες τοπικές αρχές) με σκοπό τη διαφύλαξη της σωματικής και ψυχολογικής ακεραιότητας του μαθητικού και διδακτικού πληθυσμού, την ενημέρωση της κοινωνίας για περιστατικά βίας που έχουν προκληθεί στο εσωτερικό του σχολείου καθώς και τη μετατροπή περιστατικών κρίσεων σε βιωματική μάθηση για το σχολείο ως οργανισμό (Manual de seguridad escolar, 2011:13). Η ομοσπονδία του Μεξικού διαθέτει εργαλεία για την ανίχνευση πιθανών κινδύνων όπως τον «χάρτη κινδύνων» στον οποίο απεικονίζονται και αναλύονται κίνδυνοι για τη σωματική ακεραιότητα των μαθητών στο εσωτερικό και εξωτερικό χώρο του σχολείου (Manual de seguridad escolar, 2011:62). Στα πλαίσια αυτά, όπως αναφέρθηκε στον McNeil και Topping, ο Johnson (2000) φρονεί ότι πολλές φορές δεν υπάρχει σύμπνοια στόχων, καλός συντονισμός και συστηματική εξωτερικότητα και διάδραση μεταξύ του σχολείου και των ειδικών υπηρεσιών και μελών της κοινωνίας με αποτέλεσμα ενδεχομένως να υπάρχει ασυμφωνία όσον αφορά το σχεδιασμό στη διαχείριση σχολικών κρίσεων (2007:83).

Αναφορικά με την υγεία των μαθητών, τα σχολεία ενθαρρύνονται να ενδυναμώνουν θετικό κλίμα ασφάλειας και υγιεινής στους μαθητές (World Health Organization 1986, 1994; Commonwealth of Australia 1996). Συγκεκριμένα, υπάρχουν ειδικά ηλεκτρονικά προγράμματα στην περιοχή της Αυστραλίας όπως για παράδειγμα το Mind Matters (Curriculum Corporation 2000), για κάθε ηλικία με σκοπό την ευαισθητοποίηση της μαθητικής κοινότητας σε θέματα που άπτονται στην πρόληψη και διαχείριση διαφόρων τύπων κρίσεων.

Στην περιοχή της Σουηδίας, το σχολείο Kallby Gard από την περιοχή Gotene, έχει αναπτύξει από το 1994, πλάνο για τη διαφύλαξη της ασφάλειας των μαθητών σε σωματικό και ψυχοκοινωνικό επίπεδο, κατά το οποίο όταν εκδηλώνονται σχολικά ατυχήματα, αυτά καταγράφονται και ακολουθεί σχετική ανατροφοδότηση σε ειδικές συνεδρίες για να παρθούν μέτρα. Συγκεκριμένα, δίνεται έμφαση στα ακόλουθα θέματα: εξαερισμός, φωτισμός, καιρικές συνθήκες, λεπτομέρειες του εργασιακού περιβάλλοντος, κοινωνικές συναναστροφές των παιδιών, διαφύλαξη από πυρκαγιές. (European Agency for safety and health at school, 2011:35).

Σε άλλη Σκανδιναβική χώρα, στη Φιλανδία, η αγωγή υγείας αποτελεί από το 2000, υποχρεωτικό μάθημα στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο (ΦΕΚ, 142/2000), όπως αναφέρεται στο European Agency for safety and health at work, (2011:16).

Στη ξένη βιβλιογραφία, η παρέμβαση στη κρίση διέπεται από τα εξής στάδια: πρώτον τη διερεύνηση των διαστάσεων του προβλήματος σε σχέση με το άμεσο παρελθόν, παρόν και άμεσο μέλλον της κρίσης, δεύτερον την εξέταση πιθανών λύσεων μέσω της αναζήτησης σχετικών προσπαθειών αντιμετώπισης κρίσεων, τρίτον τη διερεύνηση στρατηγικών αντιμετώπισης και εναλλακτικών προτάσεων για την επίλυση προβλημάτων, τέταρτον την ανάληψη συγκεκριμένης δράσης και τέλος τον επανέλεγχο (Brock et al, 2005:203-207). Σύμφωνα με τους Brock κ.α., οι ομάδες διαχείρισης κρίσεων χρειάζεται να χαρακτηρίζονται από ευελιξία και συνεργατική διάθεση και δίνεται σημασία σε επίπεδο Περιφέρειας, Διεύθυνσης Εκπαίδευσης και σχολείου. Αναλυτικότερα, εκτιμάται ότι το ανθρώπινο δυναμικό από την Περιφέρεια και τη Διεύθυνση διαθέτουν ειδικές γνώσεις και δεξιότητες και μπορούν δυνητικά να συνεισφέρουν στο σχολείο σε περίπτωση που αποσπαστούν από τις συνήθεις θέσεις τους. Εδώ έγκειται η σημασία του συνεργατικού κλίματος προκειμένου να ενσωματωθούν σωστά στο σχολικό κλίμα του σχολείου με τη βοήθεια του υπάρχοντος εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού, καθώς γνωρίζουν πολύ καλύτερα τα παιδιά και τους γονείς. Φαίνεται επομένως ότι το μοντέλο αυτό είναι

ιεραρχικό αλλά για να λειτουργήσει αποτελεσματικά χρειάζεται προσαρμοστικότητα σε όλα τα επίπεδα, Περιφέρειας, Διεύθυνσης Εκπαίδευσης και σχολείου (2005:78-79).

Ερευνητικές μελέτες σε ξένες χώρες

Είναι αλήθεια ότι στην παγκόσμια εκπαιδευτική κοινότητα, το ζήτημα της πρόληψης και διαχείρισης κρίσεων τυγχάνει σε κάποιες περιοχές σημαντικής προληπτικής μέριμνας, σε άλλες πάλι περιορισμένης ή και μηδαμινής. Σε αυτό το κεφάλαιο, θα σκιαγραφηθούν σχετικές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν παγκοσμίως αναφορικά με τις σχολικές κρίσεις.

Σε έρευνα που έλαβαν μέρος 315 εκπαιδευτικοί από την Αγγλία, Σκωτία και Ουαλία, 150 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και 165 Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, διαπιστώθηκε ότι μόνο το 9% των εκπαιδευτικών δε γνωρίζουν την πολιτική ασφάλειας και υγιεινής που ακολουθείται από τα σχολεία. Μάλιστα το 90% του εκπαιδευτικού δυναμικού δήλωσε ότι το σχολείο διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στο να αναπτύξουν τη δεξιότητα διαχείρισης κινδύνου των μαθητών, από μικρή ηλικία. Ενδεικτικά, σχεδόν οι μισοί (48%) αναφέρουν ότι έχουν χρησιμοποιήσει εκπαιδευτικά μέσα (π.χ εκπαιδευτικούς οδηγούς, videos), για την ευαισθητοποίηση των μαθητών στην κρίση (Health and Safety Laboratory, Shearn P. & Weyman A. 2005). Το εθνικό εκπαιδευτικό αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της Αγγλίας, της Σκωτίας και Ουαλίας προβλέπει από το 1998, όλα τα σχολεία να παρέχουν στα παιδιά, γνώση που δε περιορίζεται μονάχα σε διάφορα εκπαιδευτικά αντικείμενα σπουδών (π.χ Μαθηματικά, Ιστορία), εντούτοις επεκτείνεται και σε θέματα που πραγματεύονται την εκπαίδευση των μαθητών στη διαχείριση κινδύνων και στην ασφάλεια, αποδεικνύοντας την οργανωσιακή σχολική κουλτούρα των κρατών αυτών.

Στην Τουρκία από την άλλη, η οποία αντιμετωπίζει φαινόμενα φυσικών καταστροφών συστηματικά: πλημμύρες, πυρκαγιές, κατολισθήσεις, σεισμούς, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε, 523 δάσκαλοι και 66 διευθυντές Δημοτικών σχολείων από την περιοχή Elazig, της ανατολικής Τουρκίας, ρωτήθηκαν σχετικά με την ετοιμότητα των σχολείων τους απέναντι σε κρίσεις και συγκεκριμένα στους σεισμούς. Τα αποτελέσματα δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικά καθώς σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές δήλωσαν ότι δεν υπάρχει συστηματική προετοιμασία του σχολείου για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κρίσεων που προκαλούνται από τους σεισμούς. Αναλυτικότερα, οι συμμετέχοντες απάντησαν ότι προετοιμάζονται περιστασιακά. Μάλιστα φαίνεται να εκλείπει ένα αποτελεσματικό και επαρκές σχέδιο επιμόρφωσης για τη δημιουργία προληπτικής σχολικής κουλτούρας και υπάρχει συνάμα έλλειψη διαθέσιμων πόρων στα σχολεία της ανατολικής Τουρκίας. Μάλιστα, όπως τονίζεται επικρατεί ένας γενικός συγκεντρωτικός προγραμματισμός από τη Κεντρική Διοίκηση του Υπουργείου Παιδείας της Τουρκίας (Ozmen 2006).

Παρόμοια, στην Αμερική σε πολλές πολιτείες, απαιτείται να έχει συσταθεί από το σχολείο, πλάνο διαχείρισης φυσικών καταστροφών για την προστασία των παιδιών και των δασκάλων. Η ομοσπονδιακή υπηρεσία διαχείρισης έκτακτων συνθηκών (Federal Emergency Management Agency- FEMA, 2002) βοηθά τα σχολεία στην καλύτερη διαχείριση τέτοιων καταστάσεων, μέσω συγκεκριμένων σχεδίων για την ασφάλεια στα σχολεία. Το FEMA, προτείνει μία σειρά μέτρων τα οποία χρειάζεται να ληφθούν. Επί παραδείγματι, οι σχολικές μονάδες, σύμφωνα με το FEMA, πρέπει να εντοπίζουν και στη συνέχεια να μειώνουν πιθανούς κινδύνους που ενδεχομένως να εκδηλώνονται στο σχολείο, να αναπτύξουν ειδικό πλάνο συμπεριλαμβανομένου και της εκκένωσης χώρου σε επικίνδυνες καταστάσεις, να διαθέτουν ένα ειδικό σχέδιο για την αντιμετώπιση του κινδύνου και τέλος να ενδυναμώνουν την εκπαίδευση που λαμβάνουν οι μαθητές. Χαρακτηριστικά, σε έρευνα της Αμερικανικής Στατιστικής Υπηρεσίας Αξιολόγησης της ασφάλειας, Υγιεινής, Πολιτικών και προγραμμάτων των σχολείων φάνηκε ότι το 94,2 % των σχολείων παρείχαν συμβουλευτική υποστήριξη εφόσον χρειαζόταν μετά την εκδήλωση φυσικών καταστροφών ή

σχολικών κρίσεων. Μάλιστα το 95,3 % των πολιτειών (districts), είχαν ένα ολοκληρωμένο σχέδιο προετοιμασίας, ανταπόκρισης και ανάκαμψης από την κρίση. Πιο συγκεκριμένα, το 41,4 % των σχολικών μονάδων είχαν το δικό τους πλάνο, το 41,2% χρησιμοποίησαν το πλάνο της περιφέρειας προσαρμοσμένο στις δικές τους ανάγκες, το 14,5% έκαναν χρήση του πλάνου της Περιφέρειας χωρίς προσαρμογή και μόλις το 2,9% των σχολείων δεν διέθεταν σχέδιο αντιμετώπισης κρίσεων. Επιπροσθέτως, από την έρευνα φαίνεται ότι στην Αμερική, η επιμόρφωση και η συνεχιζόμενη εκπαίδευση αποτελεί πολύ σημαντικό στοιχείο για την αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας, λαμβάνοντας υπόψη ότι το 87,8% των Πολιτειών και το 60,1% των Περιφερειών παρείχαν χρηματοδότηση για εξέλιξη του εκπαιδευτικού δυναμικού στην αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων καθώς και ειδική μέριμνα για αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας από τις σχολικές νοσοκόμες σε κρίσιμες καταστάσεις (SHPPS, 2006).

Αναφορικά με το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού φάνηκε ότι στα Δημοτικά σχολεία της Αμερικής, εκδηλώνονται περίπου 25 περιστατικά βίας ανά 1,000 μαθητές σύμφωνα με το School survey on crime and safety (SSOCS:2006), ενώ την επόμενη χρονιά σε 49,200 Δημοτικά σχολεία ήταν 26 ανά 1,000 μαθητές (SSOCS: 2008). Σε άλλη έρευνα που συμμετείχαν σχολικοί σύμβουλοι από 2,735 δημόσια σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από την Πολιτεία του Missouri, φάνηκε ότι το 48% νιώθουν μετρίως προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν μία σοβαρή σχολική κρίση, ενώ το 21% και το 45,6% νιώθουν εξαιρετικά και επαρκώς προετοιμασμένοι αντίστοιχα. Είναι ενδιαφέρον επίσης το ότι μόλις το 1,6% των σχολικών συμβούλων ανέφεραν ότι δεν έχουν λάβει καμία εμπειρία επιμόρφωσης. Συνάμα, το 35,2 % συμφώνησε ότι τα σχολεία τους έχουν αναπτύξει ένα καλά σχεδιασμένο και ολοκληρωμένο πλάνο, ενώ το 34% δεν έχει καμία αμφιβολία για αυτό (Werner, 2014).

Σε άλλη περιοχή της Αμερικής, στη Virginia, το 20% των σχολικών μονάδων (N=394) στο σύνολο 2,006 δημόσιων σχολείων, εκ των οποίων το 57% (N=1,137) ήταν Δημοτικά, δήλωσαν ότι έχουν ενεργοποιήσει εν μέρει το δικό τους πλάνο διαχείρισης κρίσεων (crisis management plan (CMP)/Emergency Management plan (EMP) ως απόρροια μιας έκτακτης ανάγκης που δε σχετίζεται όμως με τις περιβαλλοντικές συνθήκες, εντούτοις με περιστατικά που προκλήθηκαν εκτός του εσωτερικού χώρου του σχολείου. Το 25% των αιτιών ενεργοποίησης του CMR σχετίζονται με κοινωνικά γεγονότα που επηρεάζουν τη σχολική κοινότητα, το 20% με σχολικά ατυχήματα ή θάνατοι μαθητών ή εκπαιδευτικού προσωπικού και το 19% με εγκληματικές, βίαιες ενέργειες που καταστρέφουν το χώρο του σχολείου. Το φαινόμενο του bullying φαίνεται ότι αποτελεί σοβαρό θέμα και στην περιοχή της Virginia, καθώς το 83% όλων των μαθητών από σύνολο 669 σχολείων το ιεράρχησαν πρώτο (83%) ακολουθούμενο από τις κλοπές προσωπικών αντικειμένων (32%), χρήση ουσιών (11%), εγκληματική δραστηριότητα (10%) και κατοχή όπλου (3%). Αξίζει να τονιστεί ότι από το 2004 μέχρι το 2009, υπάρχει μία ραγδαία ανάπτυξη της χρήσης του αυτόματου ηλεκτρονικού συστήματος ενημέρωσης των γονέων σε περιπτώσεις πρόκλησης σχολικών κρίσεων καθώς το 2004, το ποσοστό των σχολείων που διέθεταν αυτό το σύστημα ήταν 33%, ενώ την περίοδο του 2008-2009 ήταν 85% (N=1,706) με σκοπό την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων. Επιπροσθέτως, είναι ενδιαφέρον ότι σχεδόν τα μισά σχολεία (46%, N=919) δήλωσαν ότι η κεντρική είσοδος είναι διασφαλισμένη από ένα κέντρο ελεγχόμενου συστήματος κατά τη διάρκεια λειτουργίας του σχολείου την περίοδο του 2008-2009, ενώ το 2006-2007 ήταν μόνο το 26%. Σχετικά με την ασφάλεια των σχολείων το 36% αυτών (N= 712) ανέφεραν ότι είχαν ένα είδος ασφάλειας ή προσωπικό ασφαλείας κατά τη διάρκεια όλης της σχολικής ημέρας, την περίοδο του 2008-2009, αποτέλεσμα που κυμαίνεται πολύ κοντά με τις περιόδους 2007-08, 2006-07, 2005-06. Η πλειοψηφία των σχολείων (79%, N=559) διέθεταν υπεύθυνο διαφύλαξης των πόρων ενώ το 47% (N=334) ανέφεραν ότι είχαν υπεύθυνο ασφαλείας.

Σε χώρα των Βαλκανίων, τη Σερβία, 400 μαθητές από τέσσερα επαγγελματικά σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από την περιοχή του Βελιγραδίου, συμμετείχαν σε έρευνα που είχε ως αντικείμενο να εξετάσει την ετοιμότητα και την επίγνωση του μαθητικού δυναμικού αναφορικά με την ασφάλεια που επικρατεί. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μόνο το 22% των μαθητών μπορούν να κατανοήσουν τη σημασία του κώδικα ασφάλειας που υφίστανται στις εκπαιδευτικές μονάδες. Επιπλέον, το 62,5% των παιδιών δε γνωρίζει να παρέχει πρώτες βοήθειες και σχεδόν το 80% τονίζει ότι χρειάζεται θεωρητική και πρακτική εξάσκηση στον τομέα της ασφάλειας και της υγιεινής στο εκπαιδευτικό σύστημα της Σερβίας. Η παρούσα έρευνα έδειξε επίσης ότι υπάρχει σοβαρή έλλειψη προληπτικής κουλτούρας και επίγνωσης των κινδύνων καθώς και φτωχή προετοιμασία των μαθητών απέναντι στον κίνδυνο (Djurovic & Mamula, 2014).

Από την άλλη μεριά στη Νέα Ζηλανδία, πρόσφατη έρευνα έδειξε ότι υπάρχει ισχυρή προληπτική κουλτούρα διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία και ενημέρωση για θέματα που σχετίζονται με την αντιμετώπιση τους. Συγκεκριμένα, ο ειδικότερος σε θέματα διαχείρισης κρίσιμων συνθηκών έλαβε μέρος στην έρευνα, στο σύνολο από 1020 Δημοτικά σχολεία από τις περιοχές: Auckland, bay of Plenty, Canterbury, Gisborne, Hawke's, Manawatu-Wanganui, Northland, Otago, Southland, Taranaki, Waikato, Wellington, West Coast Tasman. Αυτό που φάνηκε είναι ότι σχεδόν τρεις στους τέσσερις συμμετέχοντες (75%) είναι πολύ καλά ενήμεροι για τη διαθέσιμη πηγή που έχουν -“What’The Plan Stan?” μέσω της οποίας εκπαιδεύονται παιδιά ηλικίας 7 με 12 για τη σωστή αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων - και το 65% δείχνει ικανοποιημένο με αυτό. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί επίσης ότι το 75% των Δημοτικών σχολείων έχει καταρτισμένο σχέδιο κινδύνων και σχεδόν το 25% των συμμετεχόντων στην έρευνα δήλωσε ότι έχει λάβει ειδική επιμόρφωση σε θέματα που σχετίζονται με τη διαχείριση έκτακτων αναγκών. Ειδικότερα, το 71% των Δημοτικών σχολείων διαθέτει πλάνο για την ανάκαμψη μετά από την εκδήλωση της κρίσης, το 36% έχει επικοινωνήσει με το τμήμα διαχείρισης έκτακτων συνθηκών των τοπικών αρχών και το 82% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι έχει λάβει μέρος σε

εκπαιδευτικό workshop που σχετίζεται με αυτό το θέμα, το οποίο πραγματοποιείται από το τμήμα προγραμματισμού, υπηρεσιών για τη διαχείριση έκτακτων συνθηκών, ψυχολογικών ή σωματικών τραυμάτων του Υπουργείου Παιδείας της Νέας Ζηλανδίας (Jane Renwick, report of the 2012 ‘What’s The Plan Stan?’). Ο σωστός προγραμματισμός και σχεδιασμός της Νέας Ζηλανδίας φαίνεται και από το νέο project 2016-2019 (Moving from “she’ll be right” to “We’re ready”, Ministry of Civil Defence & Emergency Management), που ήδη βρίσκεται σε εφαρμογή από τον Ιούλιο του 2016 και αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση όλης της σχολικής κοινότητας και του κοινωνικού συνόλου για τη σωστή και ουσιαστική προετοιμασία των σχολείων πριν την εκδήλωση κρίσεων τονίζοντας τη σημασία της ιδιοκτησίας και του συνεργατικού δικτύου όλων των φορέων της κοινωνίας.

Στα ίδια πλαίσια, στην περιοχή της Αυστραλίας, από το 2000, έχει εγκαθιδρυθεί η Επιτροπή συντονισμού της Αυστραλίας, το IDNDR, αναπτύσσοντας μία στρατηγική με σκοπό την καλλιέργεια προληπτικής κουλτούρας για την αποτροπή καταστροφών στα σχολεία. Οι στόχοι των πολιτικών είναι τέσσερις (4) και σχετίζονται: πρώτον, με την ανάπτυξη και διατήρηση συντονισμένων προσπάθειών για τη βελτίωση της ασφάλειας της κοινότητας και της διοίκησης κρίσιμων καταστάσεων μέσω των σχολείων, δεύτερον με τη διευκόλυνση συστηματικών εκπαιδευτικών συνεργασιών μεταξύ της διοίκησης κρίσεων και της σχολικής κοινότητας, τρίτον την υποστήριξη των υπαρχόντων σχολικών προγραμμάτων σπουδών με τρόπο που να ενδυναμώνει την κατανόηση και την εφαρμογή της συμφωνημένης πολιτικής της Αυστραλίας σχετικά με την ασφάλεια της κοινότητας και τη διοίκηση κρίσεων. Εν κατακλείδι, ενδυναμώνεται η δυνατότητα των σχολικών μονάδων των κρατών και της περιφέρειας να πάρουν πρωτοβουλίες με σκοπό την ασφάλεια του κοινωνικού συνόλου (Fitzgerlard, 2001).

2.5.Συμπερασματική κατάληξη

Οι παραπάνω έρευνες φαίνεται να συνηγορούν στο γεγονός ότι οι σχολικές κρίσεις στα σχολεία είναι πολυπαραγοντικές και ποικίλουν ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή σε παγκόσμιο επίπεδο και την κουλτούρα της κάθε χώρας, η οποία τις αντιμετωπίζει, είτε εκ των προτέρων προληπτικά, είτε εκ των υστέρων, μεταγενέστερα και κατασταλτικά.

Από όλες τις παραπάνω έρευνες μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η Αμερική και η Νέα Ζηλανδία διακρίνονται για την πολύ ισχυρή προληπτική κουλτούρα καθώς παίρνουν μέτρα εκ των προτέρων και όχι κατασταλτικά, εν αντιθέσει με την ανατολική Τουρκία και τη Σερβία που φαίνεται ότι λειτουργούν κατασταλτικά και υπολείπονται σοβαρού σχεδιασμού και προγραμματισμού. Χαρακτηριστικά, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες πολιτείες της Αμερικής εδράζουν στο bullying και στην εγκληματικότητα, ενώ η Νέα Ζηλανδία καλείται να αντιμετωπίσει περιβαλλοντικές εξωτερικές συνθήκες (π.χ σεισμούς). Για αυτό το λόγο, η Αμερική επενδύει και στην ασφάλεια των μαθητών διαθέτοντας ειδικά εκπαιδευμένους σχολικούς φύλακες και υπεύθυνους διαφύλαξης πόρων με τη χρήση μάλιστα σύγχρονων ηλεκτρονικών συστημάτων, ενώ η Νέα Ζηλανδία παρουσιάζει ένα ειδικό πλάνο που λειτουργεί παρεμβατικά και μετά την εκδήλωση της κρίσης για διάφορους τύπους κινδύνων, δείχνοντας ότι βρίσκεται σε συνεχή επαγρύπνηση όπως αποδεικνύεται και από τη μακροπρόθεσμη στρατηγική που έχουν χαράξει για την περίοδο 2016-2019. Οι περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή αυτή, ενδεχομένως να αποτελούν απόρροια, για το γεγονός ότι δίνεται βαρύτητα στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών να διαχειριστούν τους κινδύνους ήδη από μικρή ηλικία και στη δημιουργία συνεργατικού δικτύου με την τοπική κοινωνία, ενδυναμώνοντας ταυτόχρονα την ισχυρή οργανωσιακή υποστήριξη τους, και σε επίπεδο επιμόρφωσης προς το εκπαιδευτικό προσωπικό, ως μέλη της σχολικής κοινότητας, όπως συμβαίνει και στη Μεγάλη Βρετανία.

Θεωρητικό υπόβαθρο: Διαχείριση κρίσεων στις σχολικές μονάδες

3.1 Διαστάσεις του εργασιακού χώρου του σχολείου

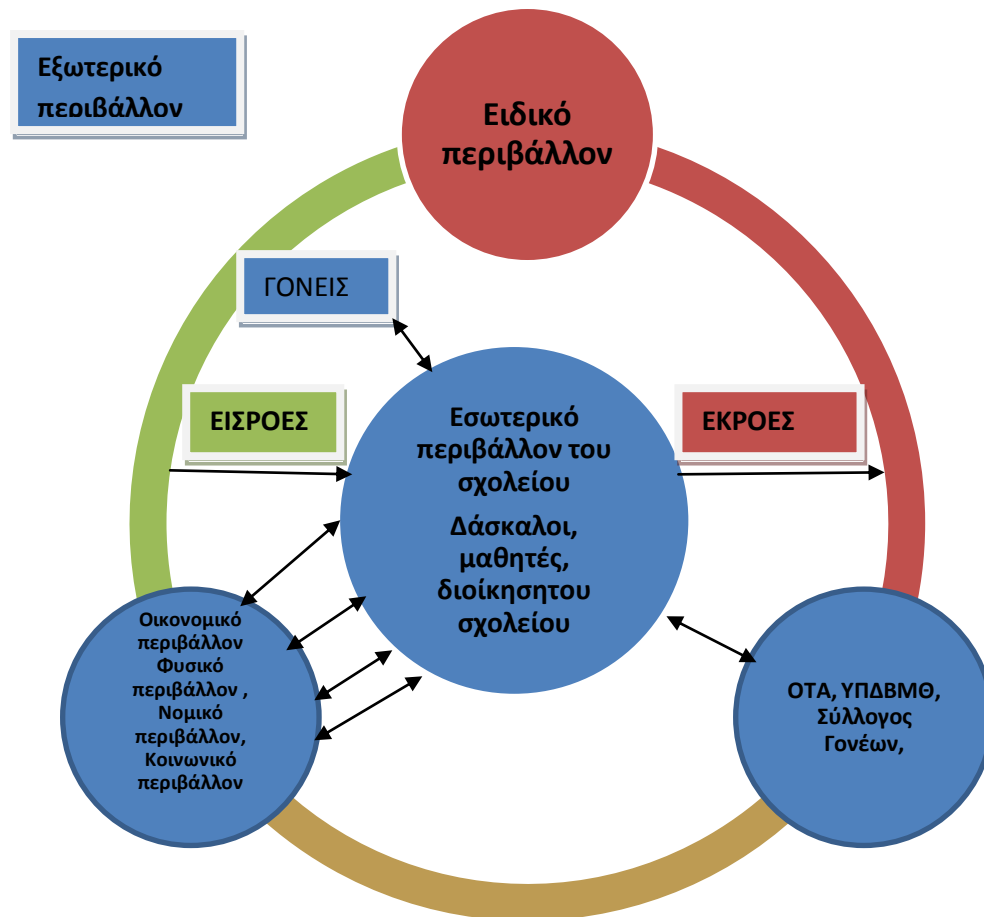
3.1.1. Η σχολική μονάδα ως ανοικτό σύστημα

Το σχολείο ως ανοικτό σύστημα χαρακτηρίζεται από τη δυναμική του να είναι σταθερό και ευέλικτο προσαρμοσμένο στις συνθήκες που επικρατούν. Ένας βιώσιμος οργανισμός χαρακτηρίζεται από τη δυνατότητα που έχει να ενδυναμώσει ισχυρούς αλληλοεξαρτώμενους δεσμούς με το εξωτερικό περιβάλλον με σκοπό να επιτελέσει αποτελεσματικότερα το έργο του. Το ανοικτό σχολείο δέχεται εισροές που στη συνέχεια τις μετασχηματίζει σε εκροές προς το εξωτερικό περιβάλλον. Οι εκάστοτε πολιτικές που ακολουθούνται, η διοίκηση της σχολικής μονάδας, η υλικοτεχνική υποδομή, και η κοινωνία αποτελούν βασικά στοιχεία του σχολικού περιβάλλοντος (Hoy et al, 2008:22).

3.2. Το σχολείο ως τόπος εργασίας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το σχολείο είναι ένας κοινωνικός οργανισμός ή σύστημα το οποίο στοχεύει στην ολόκληρη σωματική και κοινωνική ανάπτυξη των νέων κυρίως ατόμων. Συνάμα, εκδηλώνονται σχολικά ατυχήματα και κρίσεις που μπορεί να απορρυθμίζουν τη λειτουργία του σχολείου σε διοικητικό και εκπαιδευτικό επίπεδο. Πολλές φορές, εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς και οι τοπικοί φορείς διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων (Σαΐτης & Σαΐτη, 2012: 325). Σύμφωνα με το Σαΐτη, όλη η εκπαιδευτική κοινότητα (π.χ. μαθητές, εκπαιδευτικοί, διευθυντές, κ.α.) οφείλει να προβληματίζεται και να διερωτάται για το ρόλο του σχολείου στην πρόληψη και στη διαχείριση σχολικών ατυχημάτων, για το εάν υφίσταται ειδικά σχέδια διαχείρισης κινδύνου στα σχολεία. (Σαΐτη & Σαΐτης, 2012: 326). Κατά την άποψη του European Agency for Safety and Health at work, για να δημιουργηθεί σχολική κουλτούρα πρόληψης ατυχημάτων, οι δάσκαλοι πρέπει να έχουν διττό ρόλο: εκπαιδευτικό και κουστωδιακό (2011:3). Υπό

το πρίσμα της συστημικής προσέγγισης και του σχολείου ως ανοικτό σύστημα, οι λειτουργίες του σχολείου μπορούν να απεικονιστούν στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 2.1: Περιβάλλον του σχολείου (πάρθηκε από Σαϊτης & Σαϊτη, 2012:78)

3.1.3. Η υγεία και η ασφάλεια των μαθητών είναι ανάγκη επιτακτική

Το σχολείο έχει την πρωταρχική ευθύνη να αποτρέπει την εκδήλωση τραυματισμών του μαθητικού πληθυσμού στις σχολικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται. Σύμφωνα με τους Barrios, Sleet και Mercy, χρειάζεται οι μαθητές να λαμβάνουν μηνύματα και δεξιότητες ζωής μέσω της εκπαίδευσης αξιών προκειμένου να προωθείται η ασφάλεια τους. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι είναι ανάγκη η σχολική μονάδα: πρώτον να δημιουργεί ένα κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο τα μέλη της να επικοινωνούν αμφίδρομα, δεύτερον να παρέχεται ένα φυσικό περιβάλλον εντός και εκτός σχολείου κατά το οποίο τα παιδιά να συμμετέχουν ενεργά σε ενδοσχολικές ή και εξωσχολικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, τρίτον να εφαρμόζεται ένα ειδικά διαμορφωμένο εκπαιδευτικό αναλυτικό πρόγραμμα το οποίο να βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν τις γνώσεις τους και τη συμπεριφορά τους με σκοπό να διατηρήσουν έναν ασφαλή τρόπο ζωής. Τέταρτον, να διατίθενται συμβουλευτική, ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη στα παιδιά, πέμπτον να δημιουργούνται μηχανισμοί για βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο σκοπό ενάντια στη κρίση, τις καταστροφές, τους τραυματισμούς, τα οποία επηρεάζουν τη σχολική κοινότητα, έκτον να συνεργάζονται το σχολείο, η οικογένεια και η τοπική κοινωνία μεταξύ τους για να αποτραπούν φαινόμενα σχολικών κρίσεων. Είναι απαραίτητο επίσης όλα τα μέλη των σχολικών μονάδων να τύχουν συστηματικής επιμόρφωσης με σκοπό την διάχυση γνώσεων και στους μαθητές τους (2003:2,3). Στην περιοχή Henrico, Virginia, U.S.A, τα σχολεία παίρνουν τα παρακάτω προστατευτικά μέτρα: κλειδαριές στα σχολεία, προληπτικά καταφύγια, εκκένωση χώρων, παύση λειτουργίας σχολείων σε συνθήκες σοβαρών έκτακτων συνθηκών.

3.2. Προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνου στο σχολείο

Η διαχείριση κινδύνου στα σχολεία εμπλέκει την προληπτική ικανότητα των σχολικών μονάδων πριν την εκδήλωση κρίσεων. Οι Jimerson, Brock και Pletcher, παρουσιάζουν τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί ένας προληπτικός σχεδιασμός στις σχολικές μονάδες. Πρώτον, απαιτείται να δημιουργηθεί μία ειδική

υπηρεσία που να συνεισφέρει στη δημιουργία ενός σχεδίου διαχείρισης κρίσεων και να ενσωματώνονται σε αυτό ανθρώπινο δυναμικό από την κοινότητα και τα διάφορα τμήματα κρατικών υπηρεσιών (π.χ. πυροσβεστικές υπηρεσίες, αστυνομία, ιατρικά κέντρα). Δεύτερον, να εγκαθιδρυθεί μία σχολική υπηρεσία δράσης απέναντι στις σχολικές κρίσεις, ένα συντονιστικό όργανο ανθρώπινου δυναμικού και ένας γενικός διαχειριστής των καταστάσεων, ο οποίος θα μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις για τον καθορισμό του ανθρώπινου δυναμικού σε επίπεδο σχολικού ψυχολόγου, συντονιστή ασφαλείας, πάροχο πρώτων βοηθειών και διαχειριστή ψηφιακών συστημάτων. Τρίτον, να δημιουργηθεί ειδικό γραφείο διαθέσιμων πηγών καθώς και ειδική επιτροπή χρηματοδότησης για την υποστήριξη των ατόμων που επλήγησαν από την εκδήλωση κρίσεων. Τέταρτον, να καταρτιστούν σχετικές οδηγίες για την ανίχνευση κινδύνων που μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα στον μαθητικό δυναμικό καθώς και να οριστούν εκ των προτέρων ειδικά καταφύγια σε περιπτώσεις κινδύνων. Πέμπτον, να δημιουργηθεί ηλεκτρονικό σύστημα επικοινωνίας με τη δημιουργία τηλεφωνικών κέντρων (phone trees). Επιπλέον, είναι ανάγκη στα σχολεία να δημιουργηθεί πληροφοριακό σύστημα ψηφιακού υλικού με ειδικό τμήμα στο οποίο να ορίζεται αρμόδιος υπεύθυνος διαχείρισης καθώς και να εκπονηθεί σχέδιο ιατρικής βοήθειας το οποίο να περιλαμβάνει ανθρώπινο δυναμικό το οποίο να προσφέρει βοήθεια στις σχολικές νοσοκόμες για τη βέλτιστη ιατρική βοήθεια στα παιδιά (2005:280-281). Κατά την άποψη των Brock, Sandoval, Lewis, το ανθρώπινο δυναμικό από την Περιφέρεια και τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης μπορεί να διαδραματίζει σημαντικό συμβουλευτικό ρόλο στο σχολικό περιβάλλον με τη συνεργατική διάθεση του εκπαιδευτικού προσωπικού που γνωρίζουν τις ιδιαίτερες ανάγκες του εκάστοτε σχολείου. Μάλιστα όπως τονίζεται από τον Kline κ.α (1995), θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το ιεραρχικό μοντέλο διαχείρισης κρίσεων κατά το οποίο η Διεύθυνση Εκπαίδευσης και η Περιφέρεια θα έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την ετοιμότητα της σχολικής μονάδας βελτιώνοντας την αλληλεπίδραση μεταξύ των τριών επιπέδων, της Περιφέρειας, της Διεύθυνσης της Εκπαίδευσης και του σχολείου, υποστηρίζοντας την εκπαιδευτική μονάδα συστηματικά.

3.2.1 Εκτίμηση και διαχείριση του κινδύνου

Η διαχείριση κινδύνου (risk management), σχετίζεται με την ανίχνευση των κατάλληλων μέτρων με σκοπό την ασφάλεια στον εργασιακό χώρο. Το Health and Safety Executive αναφέρει τέσσερα σημαντικά στάδια για τη διαχείριση κινδύνων τα οποία είναι: ο εντοπισμός πιθανών κινδύνων, η αξιολόγηση τους, η καταγραφή σημαντικών ευρημάτων και η συστηματική ανατροφοδότηση και επαναξιολόγηση τυχόν αλλαγών που έχουν πραγματοποιηθεί για τη διαχείριση σοβαρών συνθηκών (2014:1-4). Η διαχείριση κινδύνων συνδέεται με μία σειρά διοικητικών διαδικασιών που συμπυκνώνονται με τέσσερα στάδια: την αποτροπή κινδύνων, την κατάσταση ετοιμότητας σε διάφορες δυσμενείς καταστάσεις, την άμεση ανταπόκριση κατά τη διάρκεια της κρίσης και τέλος την επανατοποθέτηση προσδιορισμού των στόχων του σχολείου οδηγώντας στην διατήρηση βιώσιμου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, δείχνοντας ότι η διαχείριση κρίσεων αποτελεί μία εξελισσόμενη διαδικασία κατά την οποία το σχολείο ως οργανισμός μαθαίνει και βελτιώνεται βιωματικά (Practical information on crisis planning (2007:1-7). Κατά την άποψη των Brock, Sandoval, Lewis, τα σχολεία οφείλουν να αναζητήσουν ενδελεχώς τη φύση των προβλημάτων του σχολείου στο παρόν, στο παρελθόν και στο μέλλον (2005:203), καθώς και να προλαμβάνουν γεγονότα μέσω δοκιμαστικών ασκήσεων ή ελέγχων ετοιμότητας και να βρίσκονται σε ετοιμότητα (2005:329) Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ότι οι εκπαιδευτικές μονάδες στην Αμερική, σύμφωνα με τους Veil, Buehner & Palenchar, χρησιμοποιούν σύγχρονα μέσα κοινωνικά δικτύωσης ως ένα τρόπο άμεσης ενημέρωσης, όταν βρίσκονται σε κατάσταση κινδύνου και αυτό το μέσο συντελεί στη γνωστοποίηση πιθανών κινδύνων στο ευρύ κοινό και στη λήψη μέτρων εκ των προτέρων (2011:112).

3.2.2. Στρατηγικές μείωσης κρίσιμων καταστάσεων στο εργασιακό περιβάλλον του σχολείου

Σύμφωνα με τη πιο πρόσφατη βιβλιογραφία, η ασφάλεια στο σχολείο αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου. Οι ηγέτες των

σχολικών μονάδων οφείλουν να αξιολογήσουν τις ήδη υπάρχουσες συνθήκες μάθησης σε επίπεδο επικινδυνότητας και εν συνεχεία να κάνουν τις προτάσεις τους για τη βελτιστοποίηση τους. Αυτό σημαίνει ότι το σχολείο πρέπει να διαθέτει εργαλεία διαχείρισης κινδύνου για τη μείωση σχολικών κρίσεων, να ενδυναμώνεται η συνεργασία του σχολείου με τη κοινωνία για τη πρόληψη ατυχημάτων και να πραγματοποιείται συστηματικά αξιολόγηση των εσωτερικών και των εξωτερικών χώρων του σχολείου με ειδική συνεδρία που θα ακολουθεί για την ενημέρωση όλης της εκπαιδευτικής κοινότητας (Trump, 2011:33). Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι η κάθε εκπαιδευτική κοινότητα ενδεχομένως να χρειάζεται διαφορετικού τύπου αξιολόγηση για την ασφάλεια της και αυτό δείχνει εν μέρει την διαφορετικότητα και την πολυπλοκότητα που συναντάται στα σχολεία. (Trump, 2011:34).

Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων χρειάζεται να εφαρμόζεται αξιολόγηση για την ασφάλεια τους, επιστρατεύοντας χρήσιμες στρατηγικές μείωσης κρίσιμων καταστάσεων οι οποίες είναι οι εξής: ανάλυση των πολιτικών, των σχετικών οδηγιών για την ασφάλεια των σχολείων, ποιοτική αξιολόγηση μέσω μαρτυριών και συνεντεύξεων από όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας (μαθητές, γονείς, δασκάλους), αξιολόγηση της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων, ανάλυση της ειδησεογραφίας και άλλων δημόσιων σχετικών πηγών σχετικά με ατυχήματα και τις κρίσεις, ειδικοί μέθοδοι ανάλυσης περιστατικών που συνέβησαν στο σχολείο. (Trump, 2011: 38), καθώς και δημιουργία πρωτοκόλλου και ειδικών κανόνων για την αντιμετώπιση κινδύνων και την πλήρη καταγραφή τους, διοργάνωση συνεδρίων με τη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας και των τοπικών φορέων, παροχή χρήσιμων ηλεκτρονικών συνδέσεων για την επαγρύπνηση του σχολείου, σύσταση ειδικών σχεδίων κρίσεων, συνεχής επιμόρφωση όλου το εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού, αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας όλων των εποπτικών μέσων που χρησιμοποιούνται για τη μείωση κινδύνων (Trump, 2011:43).

4. Προϋποθέσεις αποτελεσματικής διαχείρισης κρίσιμων καταστάσεων στο σχολείο

Η διαχείριση και αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων αποτελεί ένα κοινωνικό φαινόμενο στο οποίο εμπλέκονται όλοι οι κοινωνικοί φορείς: Πανεπιστημιακά ιδρύματα, σχολικοί σύμβουλοι, διευθυντές σχολικών μονάδων και εκπαιδευτές ομάδων αντιμετώπισης κρίσης (Allen et al, 2002).

Κατά τον Metzgar (1994), είναι ανάγκη στις σχολικές μονάδες να αναπτυχθούν:

- ✓ Εσωτερικές εξελικτικές δομές υποστήριξης για την αποτελεσματικότητα του σχεδίου διαχείρισης κρίσεων. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι το ανθρώπινο δυναμικό, εκπαιδευτικό, διοικητικό, μαθητικό και οι γονείς θα πρέπει να αποτελούν το κύταρρο για την αντιμετώπιση κρίσεων και να εξελίσσονται σε αυτό τον τομέα.
- ✓ Είναι απαραίτητο η τοπική κοινωνία - η Αστυνομία, η Πυροσβεστική, οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, Νοσοκομεία και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης-, να διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην αντιμετώπιση κρίσεων με τη σύσταση δομών και υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο.
- ✓ Να υπάρχει ένα δίκτυο επικοινωνίας που να είναι διαλειτουργικό και αλληλεπιδραστικό μεταξύ αυτών των 2 δομών (σελ.18). Με άλλα λόγια, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων ,απαιτείται η ενεργοποίηση των κρατικών υπηρεσιών, όπως είναι η Αστυνομία, η Πυροσβεστική, οι Πρώτες Βοήθειες, η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Σαϊτης, 2008). Σημαντικό αποτελεί να υπάρχει πραγματική συνεργασία μεταξύ του σχολείου και των τοπικών υπηρεσιών καθώς η έλλειψη οικειότητας μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για την αποτελεσματική δράση των υπηρεσιών σε καταστάσεις κινδύνου (Kartez & Kelley, 1988; Raphael & Meldrum 1993). Πολλοί ερευνητές τονίζουν την αδήριτη ανάγκη για την άμεση προετοιμασία της σχολικής μονάδας στην αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων (Ho 2001; Riley & McDaniel, 2000). Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του σχεδίου δράσης απαιτείται μία σειρά από σημαντικές προϋποθέσεις.

Ο συντονισμός των πηγών είναι μείζονος σημασίας για την αποτελεσματική εφαρμογή του σχεδίου σχολικής κρίσης σε επίπεδο σχολικής μονάδας σε τοπικό επίπεδο καθώς και ο ηγετικός ρόλος του διευθυντή καθοδηγώντας το εκπαιδευτικό, το μαθητικό δυναμικό και τους γονείς των μαθητών (Allen et al 2002 & Σαΐτης 2008). Μολαταύτα, είναι απαραίτητο να τονιστεί ότι η κάθε σχολική μονάδα χρειάζεται την ενεργή εμπλοκή όλων των φορέων από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του σχολείου (Paul Timm., 2015:156), όπως επίσης και επάρκεια υλικών πόρων, τους οποίους το ανθρώπινο δυναμικό θα μπορέσει να επιστρατεύσει για την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων (π.χ πυροσβεστήρες). Τέταρτη σημαντική προϋπόθεση αποτελεί το θετικό σχολικό κλίμα το οποίο ενδυναμώνει τη συνεργατική διάθεση και το ομαδικό πνεύμα των εκπαιδευτικών με αποτέλεσμα να κυριαρχεί σύμπνοια ατομικών και οργανωσιακών στόχων και υψηλό αίσθημα ευθύνης, οδηγώντας ενδεχομένως τους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν ενεργά στην αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων (Σαΐτης 2008).

Επιπροσθέτως, χρειάζεται να αναμορφωθούν τα προγράμματα σπουδών (educational curriculum), σύμφωνα με τις ανάγκες των σχολείων για την ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας σε θέματα που σχετίζονται με τη ανίχνευση, την πρόληψη και τη διαχείριση κρίσεων, όπως τονίζεται από το European Agency for safety and health at work, καθώς με αυτό τον τρόπο τα παιδιά αναπτύσσουν κουλτούρα αποτροπής κινδύνων ήδη από μικρή ηλικία (2011:11).

Αυτό σε συνδυασμό με τη συστηματική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού που αποτελεί σημαντική προϋπόθεση και ταυτόχρονα επένδυση για την αποτροπή κινδύνων στο σχολείο, μπορεί να οδηγήσει τη σχολική μονάδα σε θετικά αποτελέσματα αναφορικά με τη διαχείριση σχολικών κρίσεων.

Άλλωστε, 'ένα σχέδιο διαχείρισης κρίσεων είναι άχρηστο χωρίς προσωπικό ικανό να διενεργήσει την παρέμβαση στην κρίση' (Brock κ.α., 2005:64). Η συνεχής ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας, η ανάληψη ρόλων και η γνωστοποίηση των στόχων της ομάδας αποτελούν σημαντικά στοιχεία στην αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων. Σε αυτό το σημείο έγκειται ο βαρύνουσας σημασίας ρόλος της επιμόρφωσης όλων των μελών προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα θετικά αποτελέσματα για την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων.

Η διαρκής επαγγελματική επιμόρφωση, στην Αγγλική γλώσσα ως Continuing Professional Development (CPD), αποτελεί ξεχωριστή διέξοδο για την επαγγελματική, αποτελεσματική αντιμετώπιση καταστάσεων σχολικών κρίσεων και αποτελεί ηθικό χρέος όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας και της κοινωνίας (Brock et al, 2001; King & Smith, 2000, Riley & McDaniel 2000).

Ο ηγέτης οφείλει να αναπτύξει τις δεξιότητες του στη διαχείριση σχολικών κρίσεων με την παρακολούθηση συνεδρίων, εκπαιδευτικών workshops, τα οποία πραγματοποιούνται μία σειρά θεμάτων όπως την ετοιμότητα στη κρίση, την αντιμετώπιση της κρίσης, τη συλλογή και το διαμοιρασμό πολιτικών, πλάνων και διαδικασιών (Brock, Sandoval, Lewis, 1996). Η αποτελεσματική επιμόρφωση των διευθυντών σε τέτοιας φύσης θέματα ενδεχομένως να αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας στη διαχείριση κρίσεων (Johnson 2001; Louvre 2001).

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Αμερική, ο ρόλος της επιμόρφωσης συντελεί στην αποτελεσματική λειτουργία της ομάδας διαχείρισης κρίσεων καθώς οι σωστά καταρτισμένες ομάδες διαχείρισης κρίσεων επέδειξαν βελτιωμένη κατανόηση για την συναισθηματική, κοινωνική και πνευματική υγεία των παιδιών (Bahora, Hanfi, Chien & Compton 2008).

Αναλυτικότερα, στην Αμερική, η εκπαίδευση συνδέεται και με μία σειρά από ενδιαφέροντα θέματα τα οποία συνοψίζονται στα εξής: πολιτισμική ετερότητα, αναπτυξιακές διαταραχές, νομική διάσταση της παρέμβασης στην κρίση, ενδοοικογενειακά θέματα, κατάχρηση ουσιών, τη χρησιμοποίηση επιβλαβών όπλων, στρατηγικές αντιμετώπισης και θεραπεία (Memphis Police Department, 2009). Πραγματοποιούνται βιωματικά πρακτικά σεμινάρια μέσω αλληλεπίδρασης ρόλων και case studies. Ο κάθε ένας ρόλος βιντεοσκοπείται και εν συνεχεία ακολουθεί επανατροφοδότηση από έμπειρο μέλος εκπαίδευσης του crisis intervention team (Brock et al, 2005:365). Οι καταρτισμένοι αστυνομικοί εκπαιδεύουν τις ομάδες διαχείρισης κρίσεων που έχουν συσταθεί στα σχολεία καθώς και την τοπική κοινωνία για την καλύτερη αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων σε θέματα που σχετίζονται με την παροχή πρώτων βοηθειών και τους τραυματισμούς (James et al , 2011). Επιπλέον, μπορεί να προσκληθούν διακεκριμένοι επιστήμονες και ειδικοί ομιλητές πραγματοποιώντας ενδοσχολικά σεμινάρια στο προσωπικό (Paul Timm., PSP, 2015:142). Άλλος τρόπος είναι το προσωπικό να εκπαιδευτεί μέσω ηλεκτρονικού περιβάλλοντος και συγκεκριμένα με τη χρήση εκπαιδευτικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας, είτε ακολουθώντας αυτοκαθοδηγούμενη μάθηση (self-study), είτε συνδυαστική (blended learning), (European Agency for safety and health at work, 2011:8). Στη σύγχρονη μάθηση, το scenario learning, αποτελεί την πιο σημαντική ηλεκτρονική πλατφόρμα αυτοεκμάθησης σχετικά με την ασφάλεια σχολικών μονάδων (Paul Timm., PSP, 2015:146).

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ιρλανδία, πραγματοποιήθηκαν ειδικά σεμιναριακά μαθήματα για τους δασκάλους, από το Εθνικό Κέντρο για την Αξιολόγηση και εκπόνηση προγραμμάτων σπουδών της Ιρλανδίας (National Centre for Curriculum and Assessment, NCCA), την περίοδο 2007-08, με σκοπό τη κατανόηση της σημασίας της ασφάλειας των μαθητών στο σχολικό περιβάλλον. Επίκεντρο των συζητήσεων ήταν θέματα όπως: σχολικός εκφοβισμός, εκδήλωση κινδύνων από ηλεκτρολογικό εξοπλισμό, χημικές ουσίες. Σε άλλη χώρα, στην Ολλανδία, το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστήμης ίδρυσε ένα ειδικό κέντρο για την

ασφάλεια στα σχολεία από το Νοέμβριο του 2004 με στόχο πρώτον την παροχή ποικίλων πηγών και υπηρεσιών για τη διαχείριση σχολικών κρίσεων, δεύτερον την κατάρτιση των δασκάλων μέσω διενέργειας εκπαιδευτικών εργαστηρίων (workshops) και τρίτον τη συμμετοχή του σχολείου στο πρόγραμμα research route για μία εβδομάδα και την εμπλοκή εξωτερικών ειδικών επιτροπών στο χώρο του σχολείου με το εκπαιδευτικό προσωπικό (European Agency for safety and work at work, 2011:36). Στη Γαλλία, έχει συσταθεί το εθνικό δίκτυο των εκπαιδευτικών με σκοπό τη στελέχωση ανθρώπινου δυναμικού και τη δημιουργία προληπτικής κουλτούρας στους μαθητές και στα σχολεία (European Agency for safety and work at work, 2011:62).

Συμπερασματικά, κανένα σχέδιο διαχείρισης σχολικών κρίσεων δε μπορεί να ευδοκιμήσει χωρίς την ενεργή εμπλοκή ικανού ανθρώπινου δυναμικού. Με άλλα λόγια, ο ανθρώπινος παράγοντας αποτελεί τον πυλώνα στον οποίο οικοδομείται το σχέδιο διαχείρισης και αντιμετώπισης σχολικών κρίσεων (Brock et al , 2001). Αυτό σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η κάθε σχολική μονάδα αποτελεί ξεχωριστή οντότητα με τα δικά της χαρακτηριστικά: υλικοτεχνική υποδομή, σύνδεση με το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον (Allen et al 2002), χρειάζεται να λαμβάνεται υπόψη για τη σύσταση ξεχωριστών επιμορφώσεων με βάση τις πραγματικές συνθήκες και ανάγκες των εκπαιδευτικών και της εκπαιδευτικής μονάδας την οποία υπηρετούν.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: Η έρευνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1.1 Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί

1.1.1. Validity (Εγκυρότητα)

Κατά την επιλογή του ερευνητικού εργαλείου, και πιο συγκεκριμένα του ερωτηματολογίου είναι απαραίτητο να εξεταστεί η εγκυρότητα του. Αναφέρεται συχνά ως η ιδιότητα του να μετρά αυτό που ισχυρίζεται ότι μετρά (Baker 1988, σσ. 119-121; Ψαρού & Ζαφειρόπουλος 2001, σ. 173-175). Σύμφωνα με τον Ζαφειρόπουλο, (2005) «εγκυρότητα περιεχομένου ονομάζεται ο βαθμός στον οποίο οι ερωτήσεις μιας κλίμακας ή ενός ερωτηματολογίου αναπαριστούν και περιγράφουν επαρκώς το περιεχόμενο του φαινομένου που το ερωτηματολόγιο καλείται να ερευνήσει» (σελ.119), άποψη την οποία υποστηρίζουν και οι Cohen , Manion & Morrison (2007:137).

1.1.2.Στρωματοποιημένη δειγματοληψία

Μέσω της στρωματοποιημένης δειγματοληψίας διασφαλίζεται η αντιπροσώπευση κάθε τμήματος του πληθυσμού, η μείωση του σφάλματος εκτίμησης και η ύπαρξη ικανού αριθμού υποκειμένων που προέρχονται από υποπληθυσμούς. Για την εφαρμογή της είναι απαραίτητο να διαμορφωθεί ένα δειγματολόγιο πλαίσιο, δηλαδή μια πλήρης καταγραφή του στατιστικού πληθυσμού (Ζαφειρόπουλος, 2005:133). Συγκεκριμένα, η στρωματοποιημένη δειγματοληψία εμπλέκει τη δημιουργία ομογενοποίησης στις ομάδες πληθυσμών και στη σχετική έρευνα αυτό μεταφράζεται με την περιοχή- νομό που υπηρετούσαν οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (Cohen , Manion & Morisson, 2007:111).

1.1.3.Ποιοτική έρευνα – ανάλυση περιεχομένου

Η ποιοτική έρευνα είναι μία κατηγορία μεθόδου που μπορεί να συμπληρώσει την αποκωδικοποίηση, τη μετάφραση και απόδοση ενός φαινομένου. Στη συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση περιεχομένου ως μία τεχνική αντικειμενική και

συστηματική. Συγκριμένα, μπορεί να πραγματοποιηθεί καταμέτρηση και στη συνέχεια εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων μέσω της περιγραφής λέξεων και φράσεων μέσω απαντήσεων των συμμετεχόντων ανοικτών ερωτήσεων (Ζαφειρόπουλος 2005: 173; Bailey 1994:120).

1.1.4.Περιγραφική στατιστική ανάλυση (descriptive statistics) και Ερμηνευτική (Inferential Statistics)

Στην περιγραφική στατιστική ανάλυση, ο σκοπός είναι να πραγματοποιηθεί περιγραφή και απεικόνιση των δεδομένων με τη μορφή συχνοτήτων. Συγκεκριμένα, έμφαση δίνεται στα εξής: mode, mean median, range, variance, standard deviation, standard error, skewness and kurtosis. Αντίθετα, στην ερμηνευτική στατιστική ανάλυση, η σημασία δίνεται στην πρόβλεψη με βάση τα ερευνητικά δεδομένα, ακολουθώντας τη στατιστική μέθοδο regression (Cohen, Manion & Morisson, 2007:504).

1.1.5.Πιλοτική εφαρμογή

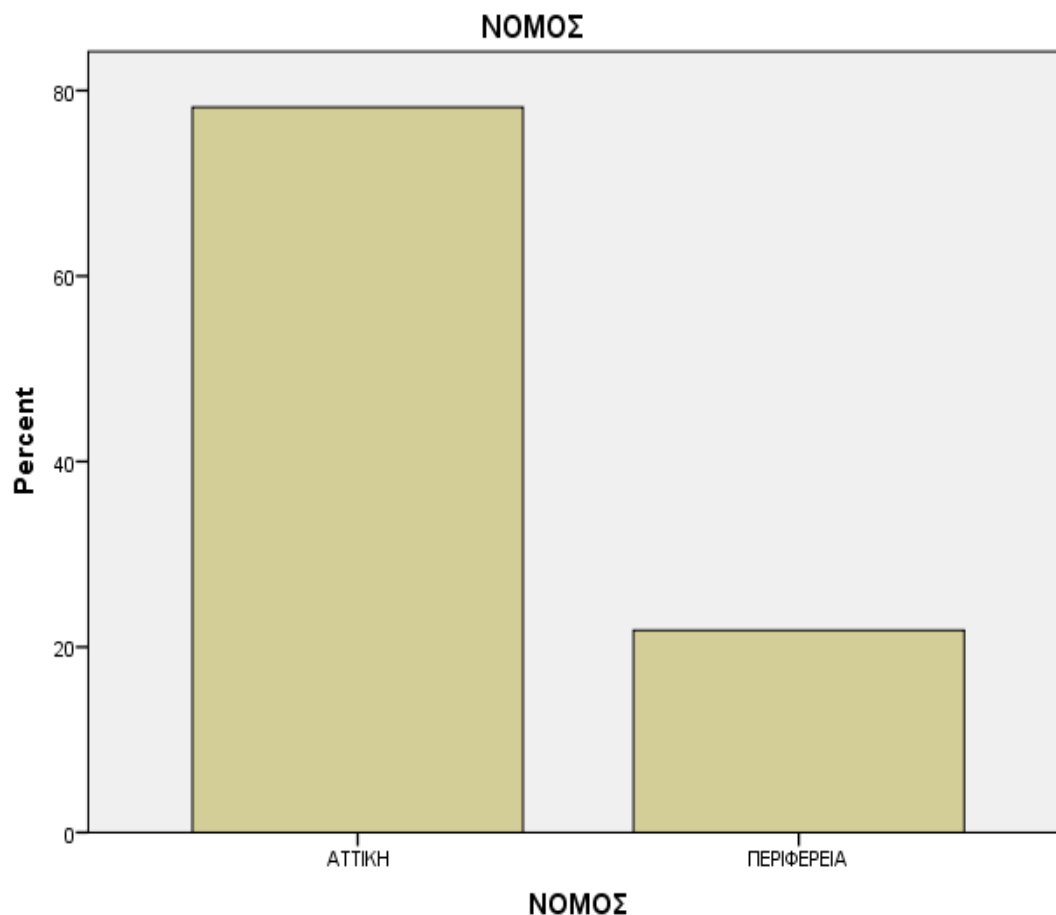
Πριν τη διεξαγωγή της ερευνητικής μελέτης πραγματοποιήθηκε μικρή δοκιμαστική έρευνα για τον έλεγχο του ερωτηματολογίου, πιθανά σημεία που δεν έγιναν κατανοητά από τους ερωτώμενους, καθώς και μια πρώτη εκτίμηση του συνολικού χρόνου που χρειάζεται, προσφέροντας χρήσιμη ανατροφοδότηση στον ερευνητή (Ζαφειρόπουλος 2005: 226). Η πιλοτική εφαρμογή έχει πολύ μεγάλη σημασία για την αξιοπιστία, την εγκυρότητα και την πρακτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου (Oppenheim 1992; Morrison 1993).

1.2.Το δείγμα

Οι παράγοντες όπως ο χρόνος, η προσβασιμότητα και η διαχειριστική υποστήριξη περιόρισαν την συλλογή δεδομένων από συγκεκριμένα σχολεία (Cohen et al 2007) έχοντας συγκεκριμένο αντιπροσωπευτικό δείγμα (Bailey, 2006; Murdoch, 2000) από τρεις νομούς: Αττικής, Λακωνίας και Λάρισας. Αυτό σημαίνει ότι η αξία της ερευνητικής μελέτης που πραγματοποιείται σχετίζεται όχι μόνο με τη σωστή χρήση των μεθοδολογικών εργαλείων αλλά και με την υιοθέτηση των σωστών στρατηγικών δείγματος (Morrison 1993: 112-117). Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν 188 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι 147 δάσκαλοι, το 78,2% υπηρετούσε σε σχολεία του Ν. Αττικής ενώ 41, το 21,8% ήταν από την περιφέρεια, από το νομό Λακωνίας και Λάρισας. (βλ.Π.1). Διανεμέθηκαν 250 ερωτηματολόγια και συλλέχθηκαν 188, με ποσοστό ανταπόκρισης 72%.

	Frequency	Percent	Val).id Percent	Cumulative Percent
ΑΤΤΙΚΗ	147	78,2	78,2	78,2
Valid ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	41	21,8	21,8	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 1: Προέλευση των συμμετεχόντων και νομοί

1.3. Η έρευνα –διαδικασία συλλογής δεδομένων -ερωτηματολόγια

Μετά την παρουσίαση της βιβλιογραφικής ανασκόπησης στα προηγούμενα δύο κεφάλαια, αυτό το μέρος της εργασίας αναλύει την ερευνητική μελέτη, τα ερευνητικά δεδομένα της οποίας συλλέχθηκαν από τον Σεπτέβριο έως και τον Οκτώβριο του 2016. Η έρευνα στοχεύει στο να εκθέσει τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη διαχείριση κρίσεων στα σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των νομών Αττικής, Λακωνίας και Λάρισας. Τα ερωτηματολόγια δόθηκαν αυτοπροσώπως στους συμμετέχοντες και όλοι είχαν τη δυνατότητα να διατυπώσουν τυχόν απορίες

.

Συγκεκριμένα μετά την παρουσίαση του εισαγωγικού μέρους, της προβληματικής της έρευνας και της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, σε αυτό το κεφάλαιο σκιαγραφείται το δείγμα, η διαδικασία συλλογής δεδομένων καθώς και οι στατιστικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν.

Λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της παρούσας εργασίας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο ως ερευνητικό εργαλείο συλλογής δεδομένων. Ο σκοπός του ερωτηματολογίου ήταν να αποκαλύψει τις αντιλήψεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας αναφορικά με τη διαχείριση σχολικών κρίσεων στα σχολεία. Για αυτό το λόγο, δημιουργήθηκαν 33 ερωτήσεις για τους συμμετέχοντες για να απαντηθούν. Κατά τη διάρκεια της έρευνας δόθηκαν τα ίδια ερωτηματολόγια σε όλα τα υποκείμενα που έλαβαν μέρος στην έρευνα. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων παρέμειναν ανώνυμες ακολουθώντας τις ηθικές αρχές του ερευνητικού κώδικα δεοντολογίας (Cohen et al 2007; Busher & James 2007).

Στην πρώτη σελίδα του ερωτηματολογίου οι συμμετέχοντες μπορούσαν να διαβάσουν το cover letter της παρούσας έρευνας (Παράρτημα 1), στο οποίο παρουσιάζονται οι σκοποί της έρευνας. Στη δεύτερη σελίδα της παρούσας ερευνητικής μελέτης παρουσιάζονται οι σχετικές ερωτήσεις για τη συλλογή δεδομένων. Αναλυτικότερα, επτά ερωτήσεις ανοικτού τύπου σχεδιάστηκαν για τη συλλογή χρήσιμων δημογραφικών δεδομένων με σκοπό τον καθορισμό της οργανικότητας του σχολείου, του φύλου, της ηλικίας, της οικογενειακής κατάστασης, των χρόνων υπηρεσίας, των τίτλων σπουδών και των σχέσεων εργασίας των συμμετεχόντων. Οι υπόλοιπες είκοσι τρεις ερωτήσεις ήταν κλειστού τύπου και είχαν σχεδιαστεί λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με τη διαχείριση σχολικών κρίσεων με σκοπό να διασφαλιστεί η εγκυρότητα του περιεχομένου της παρούσας έρευνας (Cohen et al 2007; Brown 2001). Η τελευταία ερώτηση (33) του ερωτηματολογίου ήταν ανοικτού τύπου με σκοπό τη καταγραφή των αντιλήψεων και των προτάσεων των εκπαιδευτικών σχετικά με την πρόληψη και την αντιμετώπιση σχολικών

κρίσεων. Εξαιτίας μάλιστα της έλλειψης παρόμοιων ερευνητικών μελετών, ήταν ανάγκη να διασφαλιστεί ότι τα στοιχεία του ερωτηματολογίου θα υποστηρίζονται από ισχυρό θεωρητικό υπόβαθρο (Bush, 2007; Brown, 2001).

1.4.Στατιστικές τεχνικές

1.4..1. Operationalizing the questionnaire

Ο γενικός σκοπός του ερωτηματολογίου ήταν να καταγράψει χρήσιμα δεδομένα σχετικά με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το ερωτηματολόγιο δομήθηκε σε συγκεκριμένα ερευνητικά πεδία τα οποία μπορούν να συμπυκνωθούν στις παρακάτω κατηγορίες: γενικά στοιχεία, δημογραφικά στοιχεία, στοιχεία διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο και τις προτάσεις των εκπαιδευτικών. (Cohen , Manion & Morisson, 2007:318).

1.4.2. Δομημένο ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε και χρησιμοποιήθηκε ήταν δομημένο ακολουθώντας την άποψη των Cohen , Manion & Morisson ότι όσο πιο ευρύ είναι το δείγμα της έρευνας, τόσο πιο σημαντικό είναι να χρησιμοποιηθεί κλειστού τύπου ερωτήσεις, δίνοντας τη δυνατότητα να παρατηρηθούν και να συγκριθούν στοιχεία της έρευνας (2007:320) και να απεικονιστούν συχνότητες για στατιστική ανάλυση (Oppenheim 1992: 115). Ο λόγος που χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο ως ερευνητικό εργαλείο στην παρούσα έρευνα έγκειται στη δυνατότητα που δίνεται στον ερευνητή να το προσαρμόσει ανάλογα με το περιβάλλον και τον πληθυσμό που αυτό δίνεται (Dorneyi, 2007:115) και μάλιστα οι συμμετέχοντες μπορούν να απαντήσουν ανώνυμα (Kumar 2005:130; Brown, 2001:77).

1.4.3. Κλειστού τύπου ερωτήσεις

Λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της ερευνητικής μελέτης, χρησιμοποιήθηκαν κλειστού τύπου ερωτήσεις καθώς οι συμμετέχοντες απάντησαν σε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής. Ακολουθώντας την παρατήρηση του Dornyei's (2007:106), ότι τα πολλαπλής επιλογής ερωτηματολόγια βοηθούν στη συλλογή πληροφοριών και απεικονίζονται αντίστοιχα σε αυτά οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών στην παρούσα έρευνα. Σύμφωνα με το Foddy (1994), τα πολλαπλής επιλογής ερωτηματολόγια διευκολύνουν τη συγκριτική αξιολόγηση των απαντήσεων των δασκάλων καθώς όλοι απαντούν στις ίδιες ερωτήσεις και αυτό διασφαλίζει ότι ο ερευνητής θα αναλύσει σωστά τα αποτελέσματα (Brown , 2001:37).

1.4.4.Ανοικτού τύπου ερωτήσεις

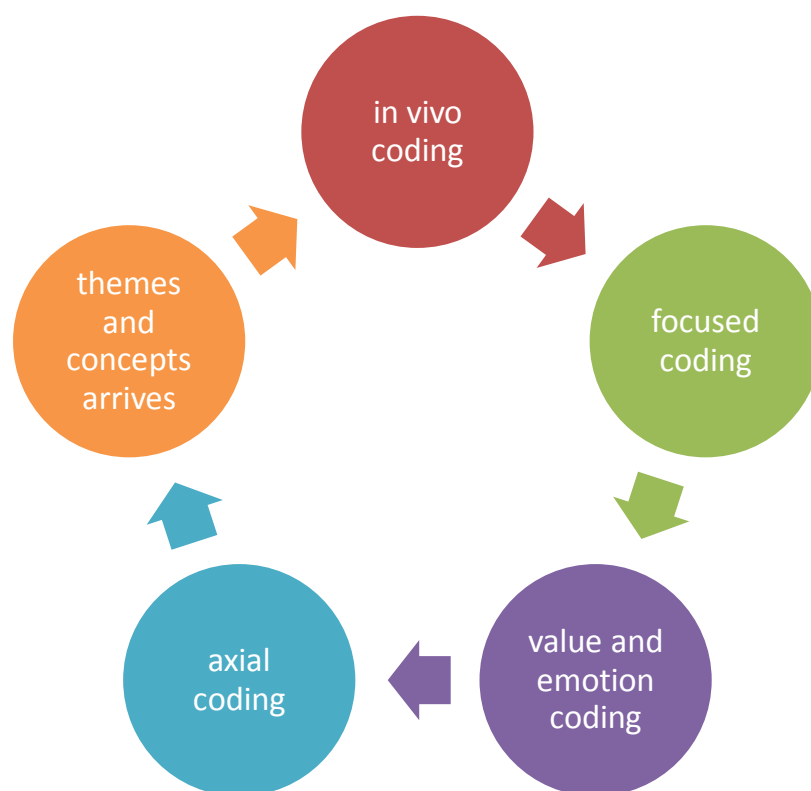
Στην ερευνητική μελέτη χρησιμοποιήθηκε και ανοικτού τύπου ερωτήσεις κατά τις οποίες οι συμμετέχοντες μπόρεσαν να διατυπώσουν την ειλικρινή και προσωπική τους στάση και τις προτάσεις τους σχετικά με την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων στο σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, απαριθμώντας, επιλέγοντας την απάντηση «ναι», «όχι», και τρίτον καταγράφοντας τις προτάσεις τους (Cohen, Manion & Morisson, 2007:330).

1.4.5. Likert scale

Στη σχετική έρευνα χρησιμοποιήθηκε πενταβάθμια κλίμακα καθώς δίνεται η δυνατότητα ο ερωτώμενος να τοποθετηθεί σε ουδέτερο –μεσαίο σημείο ή να επιλέξει μία σαφή θέση προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση, χωρίς να χρειάζεται να καταγραφεί μία γενική συμφωνία ή ασυμφωνία με τις προτάσεις του ερωτηματολογίου (Ζαφειρόπουλος 2005:71).

1.4.6. Qualitative data analysis and coding

Στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου, οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάσουν τις προτάσεις και τις αντιλήψεις τους σχετικά με το πώς μπορούν να προβλεφθούν και να αντιμετωπιστούν οι σχολικές κρίσεις, αποτελώντας και τον σημαντικό πυλώνα της παρούσας ερευνητικής μελέτης, (Charmaz, 2006) ακολουθώντας το Constructivist grounded theory το οποίο απεικονίζεται διαγραμματικά και αναλύει τον τρόπο με το οποίο πραγματοποιήθηκε η κωδικοποίηση και κατηγοριοποίηση των ποιοτικών δεδομένων.

Κύκλος: Η διαδικασία κωδικοποίησης ποιοτικών δεδομένων για την ανάλυση τους

Αναλυτικότερα δόθηκε έμφαση στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων για την ανάλυση τους και διαχωρίστηκαν σε θεματικά πεδία, λαμβάνοντας υπόψη τη συχνότητα των προτάσεων τους σχετικά με την αντιμετώπιση των σχολικών κρίσεων. Η σύνθεση των ερευνητικών δεδομένων σε θεματικές κατηγορίες αποτέλεσε το τελευταίο στάδιο.

1.4.7. Non parametric tests- μη παραμετρικοί έλεγχοι

Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν μη παραμετρικοί έλεγχοι καθώς οι μεταβλητές ήταν ονομαστικές, κατηγορικές και μεταβλητές διάταξης. (Ζαφειρόπουλος, 2005: 152) και τα ερευνητικά δεδομένα που συλλέχθηκαν είναι από ερωτηματολόγια (Cohen , Manion & Morrison, 2007: 503).

1.4.8. Αυτοχορηγούμενα ερωτηματολόγια

Τα ερωτηματολόγια δόθηκαν στους συμμετέχοντες ιδιοχείρως προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν απορίες, ο βαθμός ανταπόκρισης να είναι υψηλός και η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου να είναι ορθή (Cohen , Manion & Morrison, 2007: 344). Στην περιφέρεια τα ερωτηματολόγια δόθηκαν σε έμπιστα άτομα και ακολούθησε τηλεφωνική επικοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Περίληψη

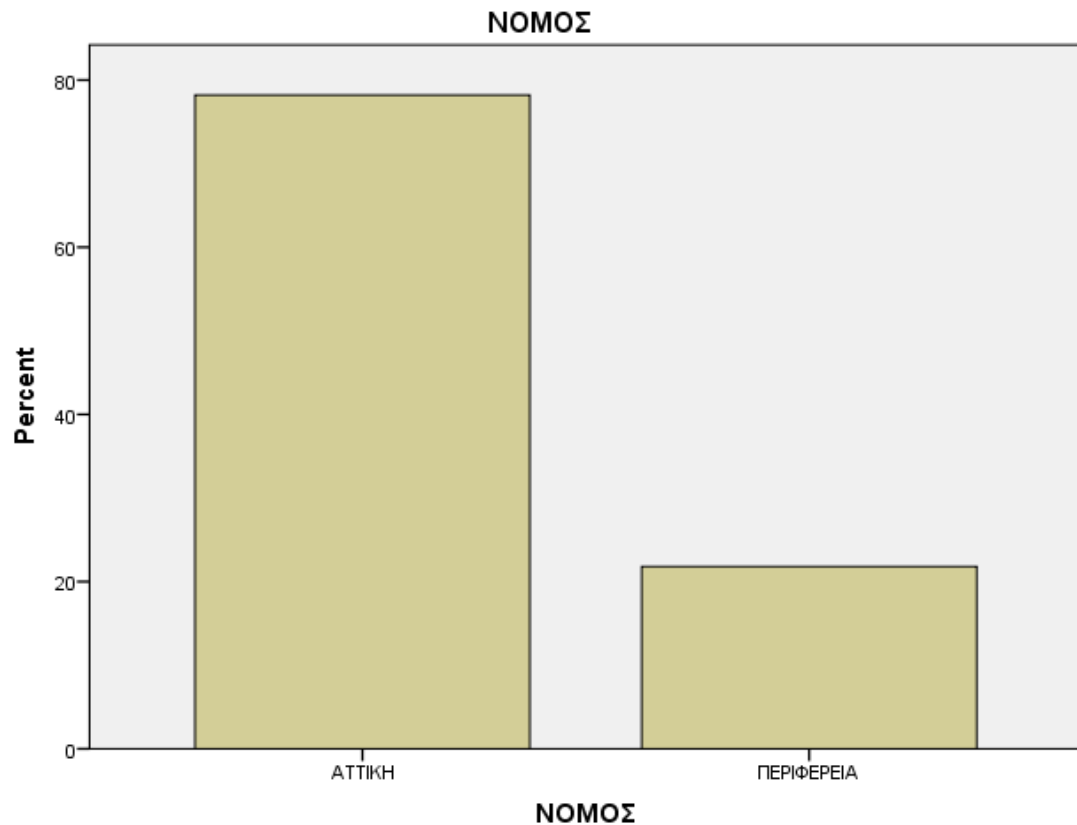
Στο παρόν κεφάλαιο απεικονίζονται γενικά στοιχεία της ερευνητικής μελέτης και συγκριμένα η οργανικότητα του σχολείου και η γεωγραφική τους τοποθεσία σε επίπεδο νομού, τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων της έρευνας. Στη συνέχεια γίνεται ανάλυση των αποτελεσμάτων σχετικά με τα στοιχεία διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο. Κατόπιν γίνεται περιγραφή όλων των απαντήσεων των συμμετεχόντων και τέλος παρουσιάζονται οι προτάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την πρόληψη και την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων. Όλα τα παραπάνω αποδίδονται με πίνακες και διαγράμματα.

2. Γενικά στοιχεία

Όπως παρουσιάζεται στον πίνακα 2, η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών προέρχεται από σχολεία του νομού Αττικής, ενώ μόλις το 21,8% των εκπαιδευτικών υπηρετούν σε σχολεία της Περιφέρειας, συγκεκριμένα στο νομό Λάρισας και Λακωνίας (βλ.Π.2). Ως προς «την οργανικότητα» των σχολικών μονάδων, η έρευνα μας έδειξε ότι η συντριπτική πλεινότητα των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών υπηρετεί σε μεγάλα σχολεία.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΑΤΤΙΚΗ	147	78,2	78,2	78,2
Valid ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	41	21,8	21,8	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 2: Γεωγραφική τοποθεσία των σχολείων και νομοί

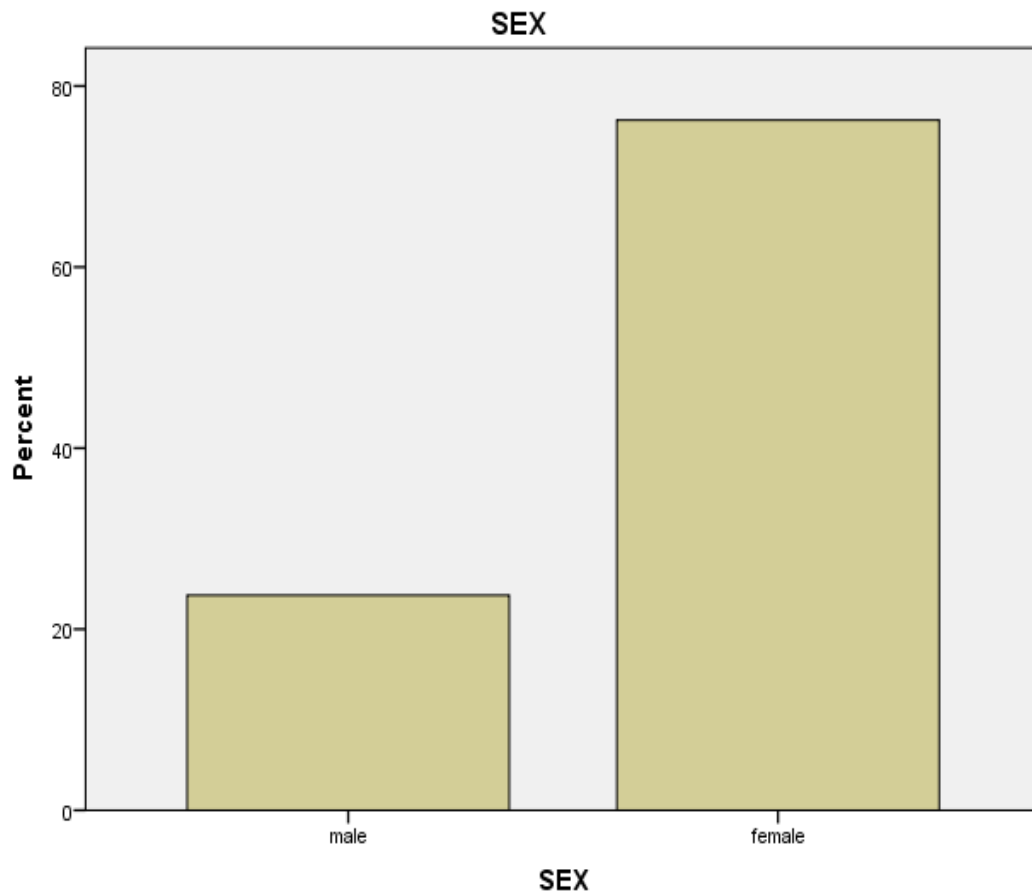
3. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η έρευνα είχε σαν δείγμα 188 εκπαιδευτικούς εκ των οποίων το 22,9% ήταν άνδρες ενώ το 73,4% ήταν γυναίκες.(βλ.Π.3).

Β2:ΦΥΛΟ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid male	43	22,9	23,8	23,8
Valid female	138	73,4	76,2	100,0
Total	181	96,3	100,0	
Missing System	7	3,7		
Total	188	100,0		

Πίνακας 3: Το φύλο των συμμετεχόντων

Σχεδόν οι μισοί από τους εκπαιδευτικούς, ποσοστό 45,2% ήταν ηλικίας 31 με 40, ενώ οι υπόλοιποι ήταν είτε νεαροί σε ποσοστό 16,1%, κάτω των 30 ετών, είτε πάνω από 50 ετών σε ποσοστό 19,4% (βλ.Π.4).

B3: Ηλικία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
=<30	30	16,0	16,1	16,1
Valid 31-40	84	44,7	45,2	61,3
41-50	36	19,1	19,4	80,6

51+	36	19,1	19,4	100,0
Total	186	98,9	100,0	
MissingSystem	2	1,1		
Total	188	100,0		

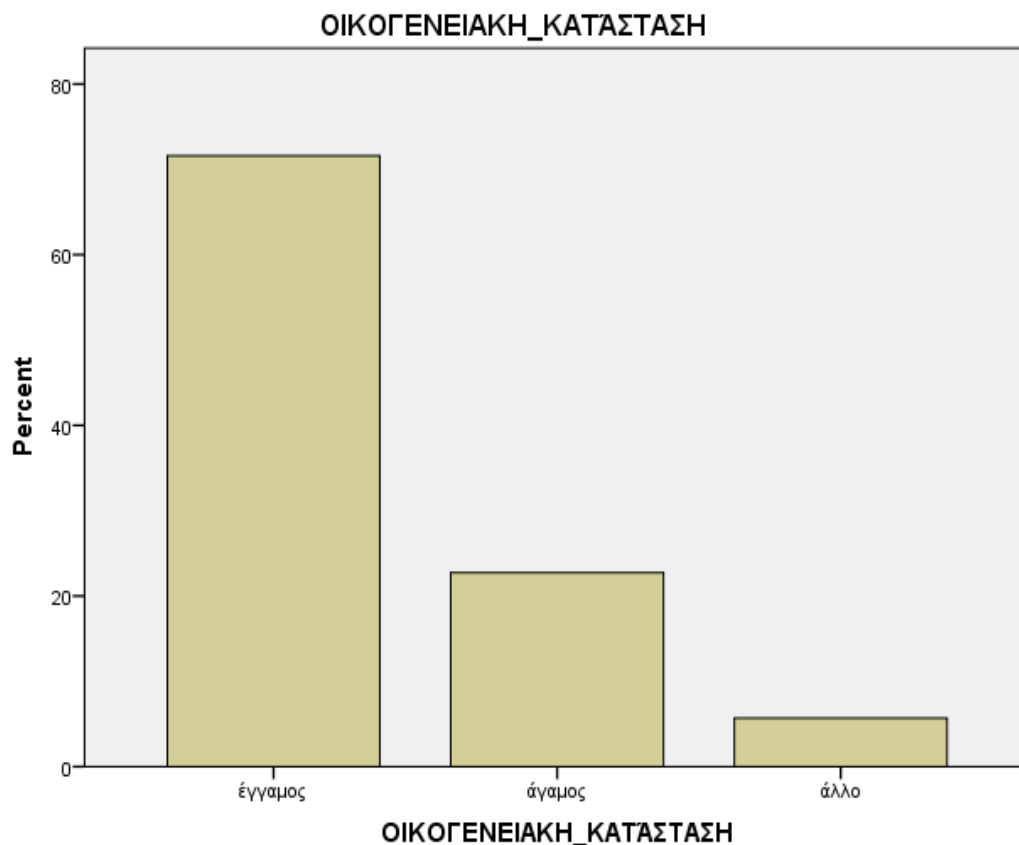
Πίνακας 4: Η ηλικία των συμμετεχόντων

Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση των εκπαιδευτικών, το 71,6% είναι έγγαμοι, ενώ το 22,7% είναι άγαμοι (βλ.Π.5).

4:ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
έγγαμος	126	67,0	71,6	71,6
άγαμος	40	21,3	22,7	94,3
άλλο	10	5,3	5,7	100,0
Total	176	93,6	100,0	
Missing System	12	6,4		
Total	188	100,0		

Πίνακας 5: Η οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων

Το χαρακτηριστικό του πίνακα είναι ότι παρατηρείται ότι υπάρχει ισχυρή διακύμανση στα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα σχολεία. Η μεγαλύτερη συχνότητα χρόνων προϋπηρεσίας παρατηρείται στα 8 χρόνια, σε ποσοστό 8,1%. (βλ.Π.6).

B5α: ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	4	2,1	2,2	2,2
2	1	,5	,5	2,7
3	3	1,6	1,6	4,3

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

4	2	1,1	1,1	5,4
5	4	2,1	2,2	7,6
6	2	1,1	1,1	8,6
7	7	3,7	3,8	12,4
8	15	8,0	8,1	20,5
9	3	1,6	1,6	22,2
10	13	6,9	7,0	29,2
11	5	2,7	2,7	31,9
12	9	4,8	4,9	36,8
13	7	3,7	3,8	40,5
14	6	3,2	3,2	43,8
15	1	,5	,5	44,3
15	7	3,7	3,8	48,1
16	5	2,7	2,7	50,8
17	6	3,2	3,2	54,1
18	4	2,1	2,2	56,2
19	5	2,7	2,7	58,9
20	8	4,3	4,3	63,2
21	1	,5	,5	63,8

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

22	10	5,3	5,4	69,2
23	6	3,2	3,2	72,4
24	2	1,1	1,1	73,5
25	5	2,7	2,7	76,2
26	8	4,3	4,3	80,5
27	6	3,2	3,2	83,8
28	6	3,2	3,2	87,0
29	8	4,3	4,3	91,4
30	8	4,3	4,3	95,7
31	4	2,1	2,2	97,8
32	3	1,6	1,6	99,5
33	1	,5	,5	100,0
Total	185	98,4	100,0	

Πίνακας 6: Χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών

Στην ερώτηση (B5) σχετικά με τα χρόνια προϋπηρεσίας στο σχολείο παρατηρείται ότι σχεδόν ένας στους τρεις εκπαιδευτικούς έχει ένα με δύο χρόνια προϋπηρεσίας στο σχολείο που υπηρετεί σήμερα, ενώ και εδώ παρατηρείται μία ανακατανομή στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών. (βλ.Π.7).

B5β: ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΗΜΕΡΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	37	19,7	22,6	22,6

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

2	18	9,6	11,0	33,5
3	5	2,7	3,0	36,6
4	6	3,2	3,7	40,2
5	11	5,9	6,7	47,0
6	9	4,8	5,5	52,4
7	6	3,2	3,7	56,1
8	9	4,8	5,5	61,6
9	2	1,1	1,2	62,8
10	12	6,4	7,3	70,1
11	3	1,6	1,8	72,0
12	3	1,6	1,8	73,8
13	3	1,6	1,8	75,6
14	4	2,1	2,4	78,0
15	4	2,1	2,4	80,5
16	1	,5	,6	81,1
17	2	1,1	1,2	82,3
18	4	2,1	2,4	84,8
19	1	,5	,6	85,4
20	4	2,1	2,4	87,8

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

21	3	1,6	1,8	89,6
22	1	,5	,6	90,2
23	4	2,1	2,4	92,7
24	1	,5	,6	93,3
25	4	2,1	2,4	95,7
26	5	2,7	3,0	98,8
27	1	,5	,6	99,4
31	1	,5	,6	100,0
Total	164	87,2	100,0	
Missing System	24	12,8		
Total	188	100,0		

Πίνακας 7: Χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών στο σχολείο που υπηρετούν σήμερα

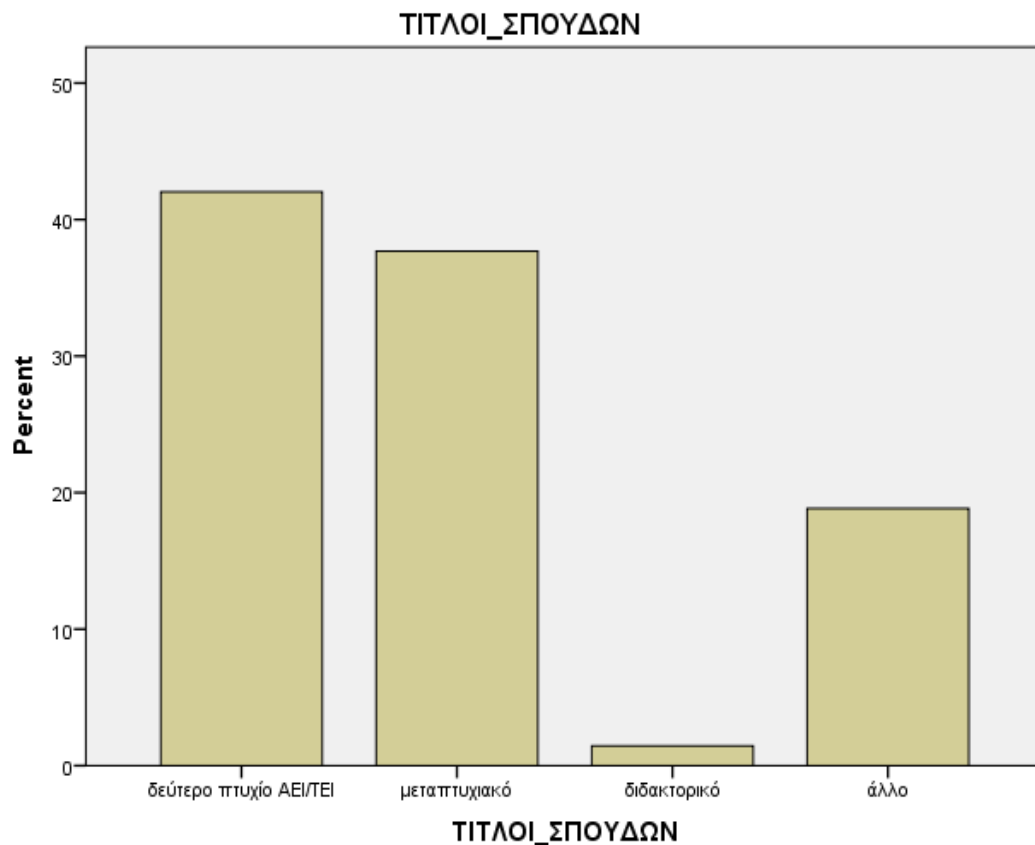
Το 35% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών απάντησε στην ερώτηση σχετικά με τους τίτλους σπουδών. Από αυτούς, το 15,4% δήλωσε ότι έχει δεύτερο πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ, ενώ το 13,8% δήλωσε ότι έχει μεταπτυχιακό τίτλο και μόνο το 0,5% έχει διδακτορικό. (βλ.Π.8).

6:ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid δεύτερο πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	29	15,4	42,0	42,0
μεταπτυχιακό	26	13,8	37,7	79,7

διδασκτορικό	1	,5	1,4	81,2
άλλο	13	6,9	18,8	100,0
Total	69	36,7	100,0	
Missing System	119	63,3		
Total	188	100,0		

Πίνακας 8: Τίτλοι σπουδών των εκπαιδευτικών

Όπως φαίνεται, το 79,2% προσδιορίζεται από μόνιμη εργασία, ενώ μόλις το 20,8% είναι αναπληρωτές. (βλ.Π.9).

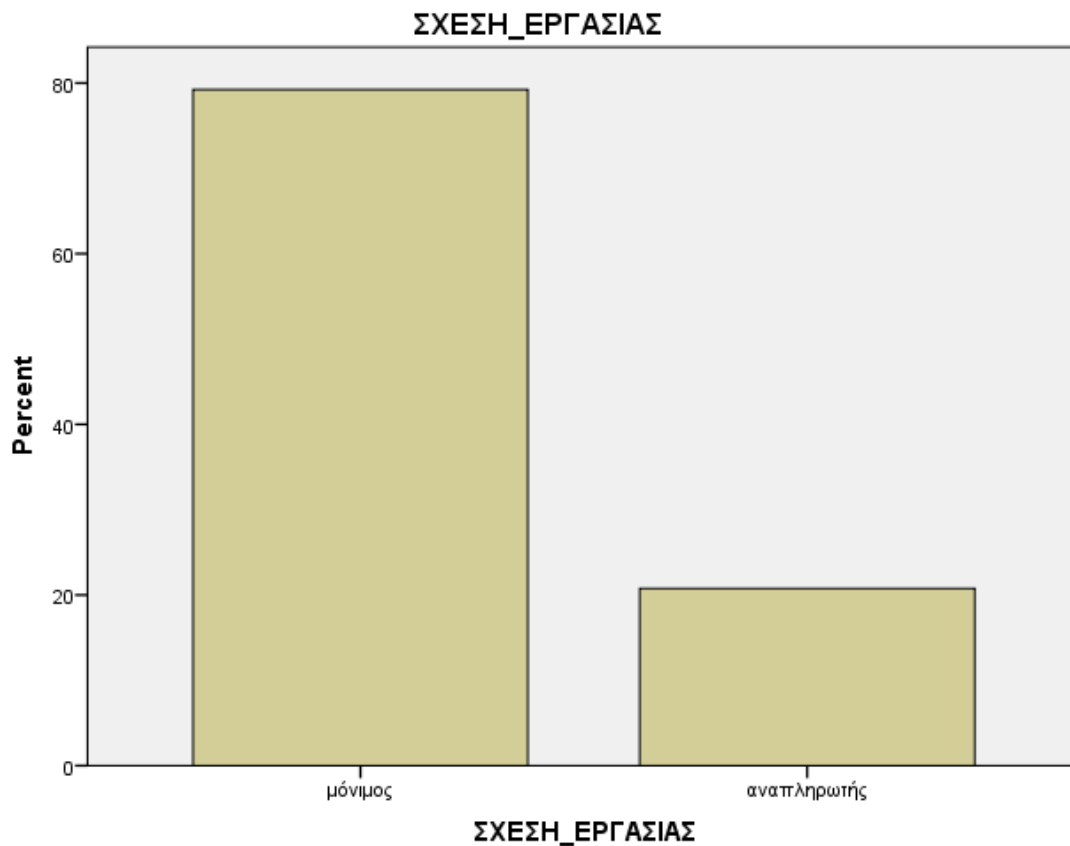
B7: ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	-----------	---------	---------------	--------------------

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

	μόνιμος	145	77,1	79,2	79,2
Valid	αναπληρωτής	38	20,2	20,8	100,0
	Total	183	97,3	100,0	
Missing	System	5	2,7		
Total		188	100,0		

Πίνακας 9: Σχέση εργασίας των εκπαιδευτικών

4. Περιγραφική στατιστική Ανάλυση στοιχείων διαχείρισης σχολικών κρίσεων και πίνακες διπλής εισόδου για τους ελέγχους συσχετίσεων

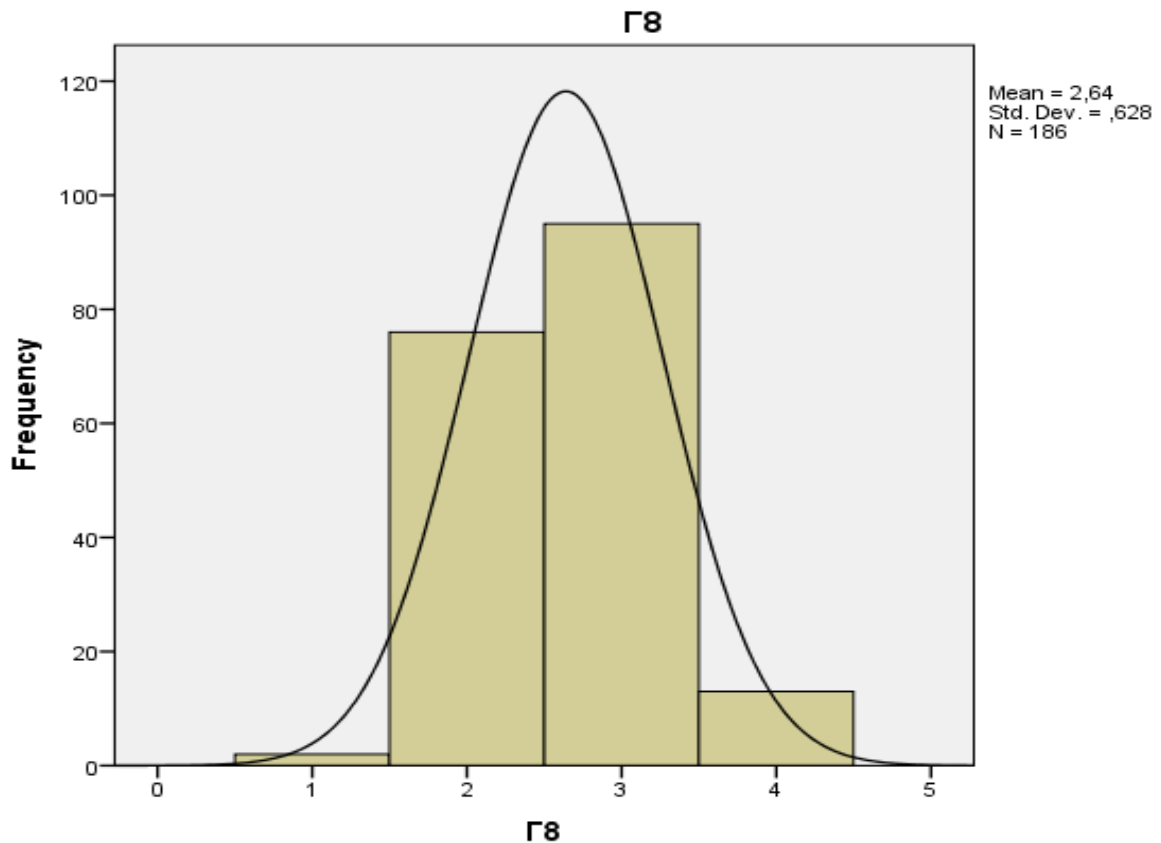
Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται συγκεκριμένοι πίνακες και διαγράμματα από τα οποία έγινε εξαγωγή των αποτελεσμάτων και είναι σε άμεση σχέση με το περιεχόμενο των υποθέσεων και των ερευνητικών στόχων της εργασίας.

Στην ερώτηση αναφορικά με «τη συχνότητα με την οποία γίνονται τα ατυχήματα στο σχολείο» (Γ8), οι μισοί από τους συμμετέχοντες τοποθετείται στην κατηγορία ‘συχνά’ σε ποσοστό 51,1% και δηλώνουν τη συχνότητα των ατυχημάτων στο σχολικό περιβάλλον, ενώ το 7% δηλώνει πολύ συχνά και το 40,9% σπάνια. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό ανταπόκρισης στη συγκεκριμένη ερώτηση ήταν 98,9%. (βλ.Π..10).

Γ8: Στη σχετική βιβλιογραφία αναφέρεται ότι το σχολείο ως κοινωνικός οργανισμός, είναι χώρος πρόκλησης ατυχημάτων (π.χ. τραυματισμοί μαθητών λόγω πτώσης ή ξυλοδαρμού από συμμαθητές τους, εγκαύματα, αυτοκτονίες, κρίσεις επιληψίας, αιμορραγίες, κατάγματα κ.α.). Ως εκπαιδευτικός μπορείτε να μας αναφέρετε τη συχνότητα με την οποία γίνονται τα ατυχήματα στο σχολείο σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ποτέ	2	1,1	1,1	1,1
σπάνια	76	40,4	40,9	41,9
Valid συχνά	95	50,5	51,1	93,0
πολύ συχνά	13	6,9	7,0	100,0
Total	186	98,9	100,0	
Missing System	2	1,1		
Total	188	100,0		

Πίνακας 10: Συχνότητα σχολικών ατυχημάτων στο σχολείο

Σε συνέχεια της παραπάνω ερώτησης, παρουσιάζονται τέσσερις πίνακες (βλ.Π.11-14), που σκιαγραφούν την υφιστάμενη κατάσταση στα σχολεία στην ερώτηση σχετικά «με το ποιος προσφέρει πρώτες βοήθειες» (Γ19). Συγκεκριμένα, το 9% απάντησε ότι ένας εξειδικευμένος δάσκαλος παρέχει πρώτες βοήθειες, το 33,5% δήλωσε ότι αναλαμβάνει αυτά τα καθήκοντα οποιοδήποτε μέλος του διδακτικού προσωπικού, το 19,1% απάντησε ότι ο εφημερεύων εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνος για αυτά τα θέματα ενώ το 5,1%, πιστεύει ότι χρειάζεται κάτι διαφορετικό.

Γ9Α: Αν η απάντησή σας στο προηγούμενο ερώτημα είναι «συχνά» μέχρι «πολύ συχνά», ποιός προσφέρει τις πρώτες βοήθειες (κυρίως στα πρώτα 20΄ λεπτά) στα ατυχήματα που συμβαίνουν στο σχολείο; α. Ο εξειδικευμένος εκπαιδευτικός;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid εκτός	77	41,0	41,6	41,6
Valid όχι	91	48,4	49,2	90,8
Valid ναι	17	9,0	9,2	100,0
Total	185	98,4	100,0	
Missing System	3	1,6		
Total	188	100,0		

Πίνακας 11: Ποιος προσφέρει τις πρώτες βοήθειες στα ατυχήματα που συμβαίνουν

Γ9Β: Αν η απάντησή σας στο προηγούμενο ερώτημα είναι «συχνά» μέχρι «πολύ συχνά», ποιός προσφέρει τις πρώτες βοήθειες (κυρίως στα πρώτα 20΄ λεπτά) στα ατυχήματα που συμβαίνουν στο σχολείο; β. Οποιοδήποτε μέλος του διδακτικού προσωπικού

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
valid εκτός	77	41,0	41,6	41,6
valid όχι	45	23,9	24,3	65,9
valid ναι	63	33,5	34,1	100,0
Total	185	98,4	100,0	
Missing System	3	1,6		
Total	188	100,0		

Πίνακας 12: Ποιος προσφέρει τις πρώτες βοήθειες στα ατυχήματα που συμβαίνουν.

Γ9Γ: Αν η απάντησή σας στο προηγούμενο ερώτημα είναι «συχνά» μέχρι «πολύ συχνά», ποιός προσφέρει τις πρώτες βοήθειες (κυρίως στα πρώτα 20' λεπτά) στα ατυχήματα που συμβαίνουν στο σχολείο; Ο εφημερεύων εκπαιδευτικός;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid εκτός	77	41,0	41,6	41,6
Valid όχι	72	38,3	38,9	80,5
Valid ναι	36	19,1	19,5	100,0
Total	185	98,4	100,0	
Missing System	3	1,6		
Total	188	100,0		

Πίνακας 13: Ποιος προσφέρει τις πρώτες βοήθειες στα ατυχήματα που συμβαίνουν

Γ9Δ: Αν η απάντησή σας στο προηγούμενο ερώτημα είναι «συχνά» μέχρι «πολύ συχνά», ποιός προσφέρει τις πρώτες βοήθειες (κυρίως στα πρώτα 20´ λεπτά) στα ατυχήματα που συμβαίνουν. Άλλο, τι;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid εκτός	77	41,0	41,6	41,6
Valid όχι	97	51,6	52,4	94,1
Valid ναι	11	5,9	5,9	100,0
Total	185	98,4	100,0	
Missing System	3	1,6		
Total	188	100,0		

Πίνακας 14: Ποιος προσφέρει τις πρώτες βοήθειες στα ατυχήματα που συμβαίνουν

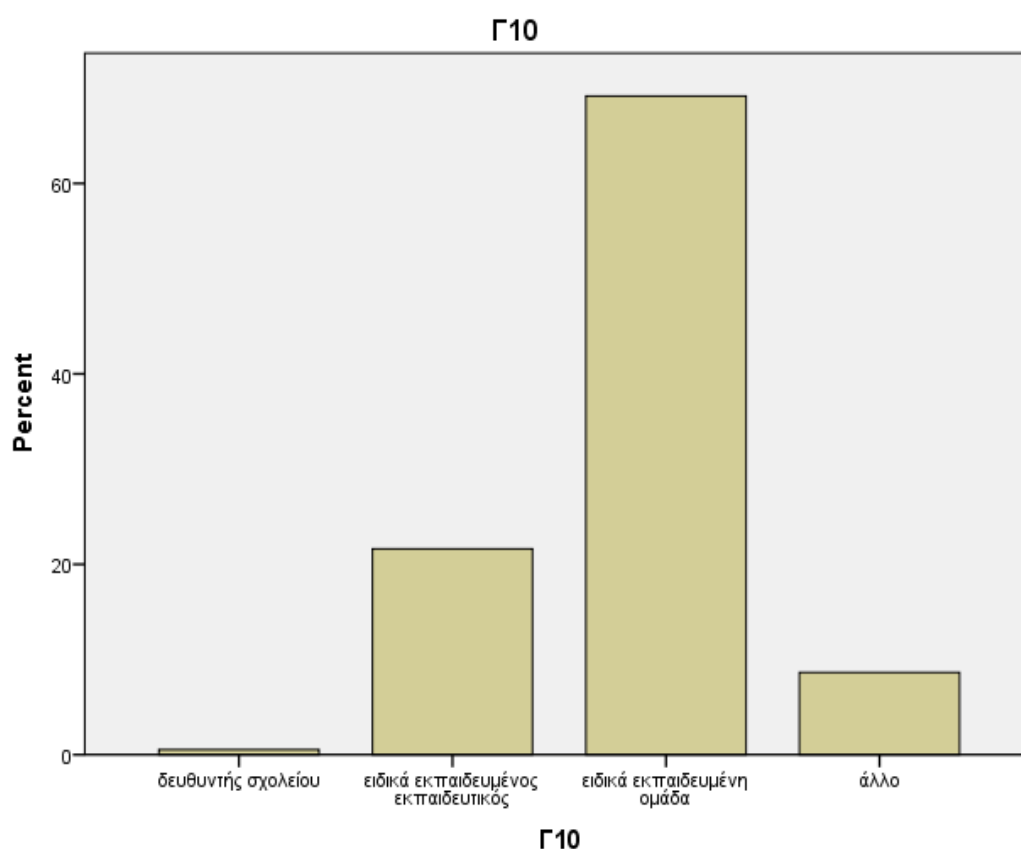
Στην ερώτηση «Κατά τη γνώμη σας ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται εντός του σχολείου;» (Γ10) η πλειονότητα των εκπαιδευτικών, ποσοστό 68,1%, συμφωνεί ότι μια ειδικά εκπαιδευμένη ομάδα θα πρέπει να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που συντελούνται στο σχολείο με ποσοστό ανταπόκρισης στην ερώτηση 98,4%. (βλ.Π.15).

Γ10: Κατά τη γνώμη σας ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται εντός του σχολείου;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid δευθυντής σχολείου	1	,5	,5	,5
Valid ειδικά εκπαιδευμένος εκπαιδευτικός	40	21,3	21,6	22,2

ειδικά εκπαιδευμένη ομάδα	128	68,1	69,2	91,4
άλλο	16	8,5	8,6	100,0
Total	185	98,4	100,0	
Missing System	3	1,6		
Total	188	100,0		

Πίνακας 15: Ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται εντός του σχολείου;

Οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να δηλώσουν και εναλλακτική λύση για το ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται στο σχολείο. Ενδεικτικά, στον παρακάτω πίνακα φανερώνονται οι απαντήσεις των δασκάλων σχετικά με αυτό το θέμα. Το χαρακτηριστικό του πίνακα (βλ.Π.16) είναι ότι

απεικονίζονται διαφορετικές αντιλήψεις σχετικά με αυτό το θέμα, όμως φαίνεται ότι η σημασία του σχολικού νοσηλευτή μονοπωλεί στη σχετική κατηγορία των εναλλακτικών προτάσεων των συμμετεχόντων.

Γ10_ΑΛΛΟ: Κατά τη γνώμη σας ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται εντός του σχολείου; . Άλλο, τι;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	163	86,7	86,7	86,7
γιατρός σε κάθε σχολική μονάδα	1	,5	,5	87,2
γυμναστής	2	1,1	1,1	88,3
Ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό όχι από διδακτικό προσωπικό	1	,5	,5	88,8
εξειδικευμένο προσωπικό	1	,5	,5	89,4
κοινωνικός λειτουργός και νοσηλευτής	1	,5	,5	89,9
νοσηλευτής	13	6,9	6,9	96,8
ο εφημερεύων	1	,5	,5	97,3
όλοι	1	,5	,5	97,9

όλοι οι εκπαιδευτικοί ειδικά εκπαιδευμένοι για ατυχήματα	1	,5	,5	98,4
όλοι οι εκπαιδευτικοί εκπαιδευμένοι	1	,5	,5	98,9
όποιος είναι διαθέσιμος και γνωρίζει πως να το κάνει	1	,5	,5	99,5
σχολική νοσοκόμα	1	,5	,5	100,0
Total	188	100,0	100,0	

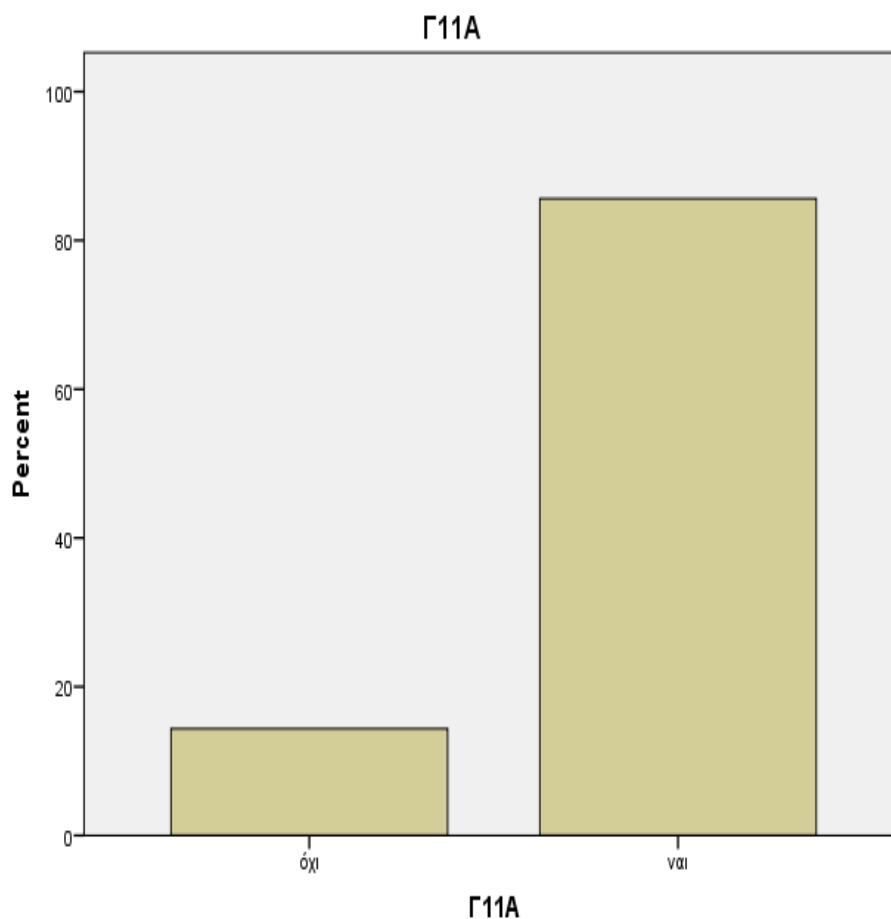
Πίνακας 16: Κατά τη γνώμη σας ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται εντός του σχολείου; . Άλλο, τι;

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τον τρόπο που πραγματοποιείται η μεταφορά του μαθητικού δυναμικού σε υγειονομικό κέντρο περίθαλψης στη ερώτηση (Γ11). Συγκεκριμένα, από τους τέσσερις παρακάτω πίνακες (βλ.Π.17-20), παρατηρείται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών σε ποσοστό 85,6% δηλώνει ότι η μεταφορά μαθητών στο πλησιέστερο νοσοκομείο γίνεται με ασθενοφόρο του ΕΚΑΒ.

Γ11Α: Αν το ατύχημα είναι πολύ σοβαρό (π.χ. κάταγμα κάτω άκρων, ακατάσχετη αιμορραγία κ.α.) η μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο γίνεται με ασθενοφόρο του Ε.Κ.Α..Β;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid όχι	27	14,4	14,4	14,4
ναι	161	85,6	85,6	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 17: Αν το ατύχημα είναι πολύ σοβαρό (π.χ. κάταγμα κάτω άκρων, ακατάσχετη αιμορραγία κ.α.) η μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο γίνεται με ασθενοφόρο του Ε.Κ.Α..Β

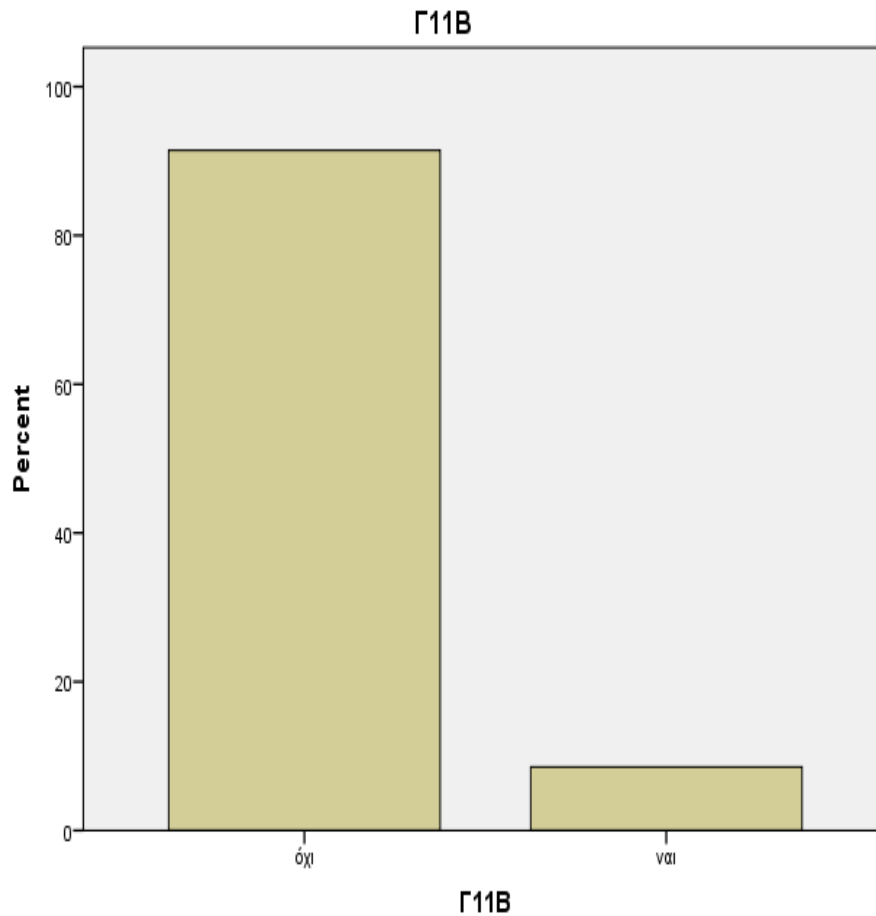

Αντίστοιχα μόλις το 8,6% δηλώνει ότι το μεταφέρει ο εκπαιδευτικός με το ιδιωτικό του αυτοκίνητο.

Γ11B: Αν το ατύχημα είναι πολύ σοβαρό (π.χ. κάταγμα κάτω άκρων, ακατάσχετη αιμορραγία κ.α.) η μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο γίνεται με αυτοκίνητο εκπαιδευτικού;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid όχι	171	91,0	91,4	91,4
Valid ναι	16	8,5	8,6	100,0
Total	187	99,5	100,0	
Missing System	1	,5		
Total	188	100,0		

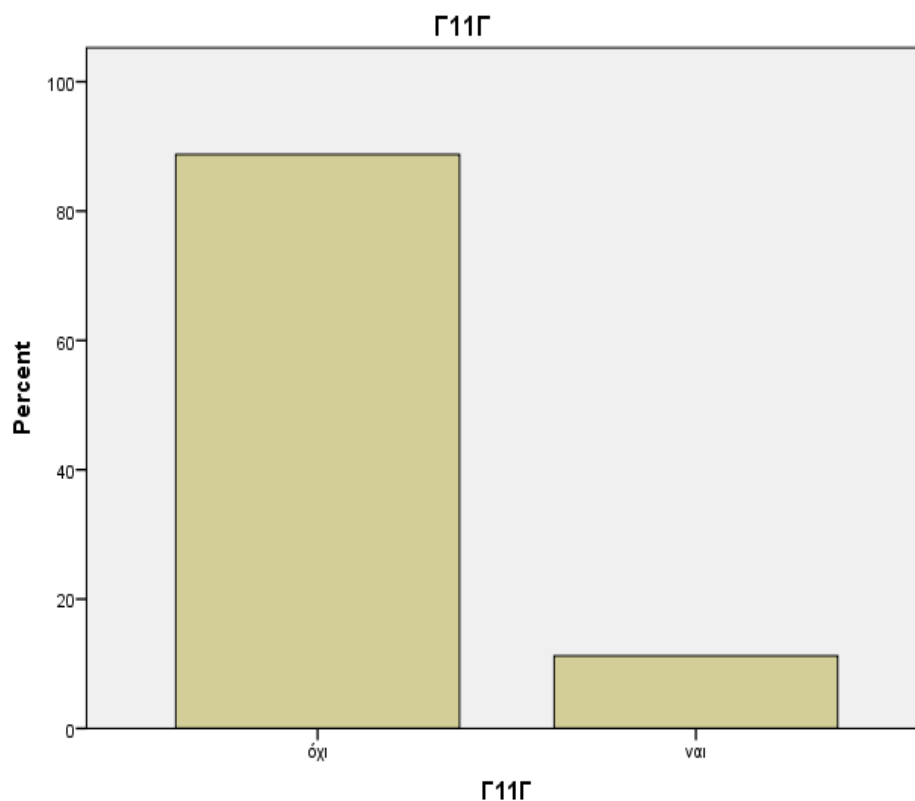
Πίνακας 18: Αν το ατύχημα είναι πολύ σοβαρό (π.χ. κάταγμα κάτω άκρων, ακατάσχετη αιμορραγία κ.α.) η μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο γίνεται με αυτοκίνητο εκπαιδευτικού;

Γ11Γ: Αν το ατύχημα είναι πολύ σοβαρό (π.χ. κάταγμα κάτω άκρων, ακατάσχετη αιμορραγία κ.α.) η μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο γίνεται με αυτοκίνητο του γονέα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
όχι	166	88,3	88,8	88,8
ναι	21	11,2	11,2	100,0
Total	187	99,5	100,0	
Missing				
System	1	,5		
Total	188	100,0		

Πίνακας 19: Αν το ατύχημα είναι πολύ σοβαρό (π.χ. κάταγμα κάτω άκρων, ακατάσχετη αιμορραγία κ.α.) η μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο γίνεται με αυτοκίνητο του γονέα;

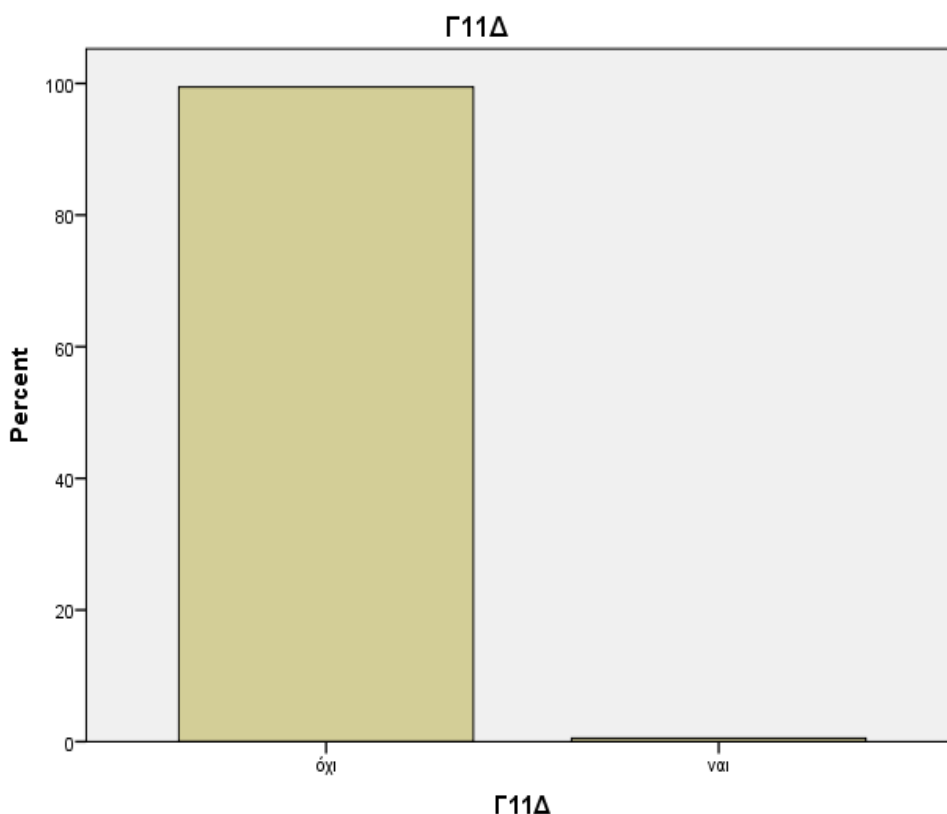

Το 11,2% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών, καταγράφει ότι αναλαμβάνει την ευθύνη αυτή οι γονείς των μαθητών για τη μεταφορά των παιδιών τους στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο.

Γ11Δ: Αν το ατύχημα είναι πολύ σοβαρό (π.χ. κάταγμα κάτω άκρων, ακατάσχετη αιμορραγία κ.α.) η μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο γίνεται με άλλο, τι;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
όχι	186	98,9	99,5	99,5
ναι	1	,5	,5	100,0
Total	187	99,5	100,0	
Missing				
System	1	,5		
Total	188	100,0		

Πίνακας 20 : Αν το ατύχημα είναι πολύ σοβαρό (π.χ. κάταγμα κάτω άκρων, ακατάσχετη αιμορραγία κ.α.) η μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο γίνεται με άλλο, τι;

Στην ερώτηση αναφορικά «Σε ποιους από τους παρακάτω παράγοντες αποδίδετε τα ατυχήματα στο σχολείο σας;» (Γ12), φαίνεται ότι υπάρχει έντονη συγκέντρωση των απαντήσεων στις 3 πρώτες κατηγορίες και στην 7^η, όπως απεικονίζεται από τους παρακάτω πίνακες. Αναλυτικότερα, από τους 188 συμμετέχοντες, οι 128 απαντήσεις ήταν έγκυρες, ενώ 60 από τους συμμετέχοντες δεν απάντησαν. Κατά σειρά αύξουσας συχνότητας, στην ερώτηση Γ12, τα ευρήματα δείχνουν ότι, ο συνωστισμός των μικρών μαθητών στον αύλιο χώρο (Std. Deviation: 1,210) αποτελεί την πρωταρχική αιτία πρόκλησης ατυχημάτων και ακολουθείται από την επιθετική συμπεριφορά του μαθητικού δυναμικού (Std. Deviation: 1,537), την κακή κατάσταση του αύλιου χώρου (Std. Deviation: 1,679), όπως απεικονίζεται από τη συντριπτική πλειοψηφία των δασκάλων. Ως τέταρτη αιτία πρόκλησης σχολικών ατυχημάτων είναι η διαρρύθμιση των εσωτερικών χώρων του σχολείου (Std. Deviation: 2,115), ο ακατάλληλος εξοπλισμός (όργανα και εγκαταστάσεις, αθλημάτων, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.λ.π.) (Std. Deviation: 2,477), η ακατάλληλη περιφράξη του σχολικού χώρου (Std. Deviation: 2,561) και τέλος αποδίδεται στην ελλιπή επιτήρηση των χώρων του σχολείου από τους εφημερεύοντες εκπαιδευτικούς (Std. Deviation: 2,952). (βλ.Π.21, 22).

Statistics

	Κακή κατάσταση του αύλιου χώρου	Στο συνωνισισμό των μικρών μαθητών σε μικρό αύλιο χώρο	Στη διαρρύθμιση των εσωτερικών χώρων του σχολείου	Στην ελλιπή επιτήρηση των χώρων του σχολείου από τους εφημερεύοντες εκπαιδευτικούς	Στην ακατάλληλη περιφραγή του σχολικού χώρου	Στον ακατάλληλο εξοπλισμό (όργανα και εγκαταστάσεις, αθλημάτων, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.λ.π.)	Στην επιθετική συμπεριφορά των μαθητών
N Valid	128	128	128	128	128	128	128
N Missing	60	60	60	60	60	60	60
Mean	1,72	1,49	1,72	2,07	1,87	1,79	2,00
Median	2,00	1,00	,00	,00	,00	,00	2,00
Std. Deviation	1,679	1,210	2,115	2,952	2,561	2,477	1,537
Variance	2,818	1,465	4,471	8,712	6,557	6,136	2,362
Range	8	6	7	8	8	8	7
Minimum	0	0	0	0	0	0	0
Maximum	8	6	7	8	8	8	7

Πίνακας 21: «Σε ποιους από τους παρακάτω παράγοντες αποδίδετε τα ατυχήματα στο σχολείο σας;(Σημειώστε κατά σειρά συχνότητας 1.2.3,...κ.ο.κ.)» (ερώτηση Γ12)

Statistics

	Άλλο, τι;
N Valid	128
N Missing	60
Mean	,16
Median	,00
Std. Deviation	,781
Variance	,611
Range	8
Minimum	0
Maximum	8

Πίνακας 22: Σε ποιους από τους παρακάτω παράγοντες αποδίδετε τα ατυχήματα στο σχολείο σας;(Σημειώστε κατά σειρά συχνότητας 1.2.3,...κ.ο.κ.).

Επιπλέον απεικονίζονται περιγραφικά και αναλυτικά οι επτά αιτίες πρόκλησης ατυχημάτων. (βλ.Π.23-30).

Frequency Table

Στην κακή κατάσταση του αύλιου χώρου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0	38	20,2	29,7	29,7
1	25	13,3	19,5	49,2
2	30	16,0	23,4	72,7
3	23	12,2	18,0	90,6
4	4	2,1	3,1	93,8
5	2	1,1	1,6	95,3
6	3	1,6	2,3	97,7
7	2	1,1	1,6	99,2
8	1	,5	,8	100,0
Total	128	68,1	100,0	
Missing System	60	31,9		
Total	188	100,0		

Πίνακας 23: Τα ατυχήματα αποδίδονται στην κακή κατάσταση του αύλιου χώρου

Στο συνωστισμό πολλών μαθητών σε μικρό αύλιο χώρο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0	22	11,7	17,2	17,2
1	55	29,3	43,0	60,2
2	29	15,4	22,7	82,8
3	16	8,5	12,5	95,3
4	3	1,6	2,3	97,7
6	3	1,6	2,3	100,0
Total	128	68,1	100,0	
Missing System	60	31,9		
Total	188	100,0		

Πίνακας 24: Τα ατυχήματα αποδίδονται στο συνωστισμό πολλών μαθητών σε μικρό αύλιο χώρο

Γ12Γ: Στη διαρρύθμιση των εσωτερικών χώρων του σχολείου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0	68	36,2	53,1	53,1
1	5	2,7	3,9	57,0
2	8	4,3	6,3	63,3
3	14	7,4	10,9	74,2
Valid 4	20	10,6	15,6	89,8
5	4	2,1	3,1	93,0
6	6	3,2	4,7	97,7
7	3	1,6	2,3	100,0
Total	128	68,1	100,0	
Missing System	60	31,9		
Total	188	100,0		

Πίνακας 25: Τα ατυχήματα αποδίδονται στη διαρρύθμιση των εσωτερικών χώρων του σχολείου**Γ12Δ: Στην ελλιπή επιτήρηση των χώρων του σχολείου από του εφημερεύοντες εκπαιδευτικούς**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0	81	43,1	63,3	63,3
1	1	,5	,8	64,1
2	4	2,1	3,1	67,2
3	3	1,6	2,3	69,5
Valid 4	4	2,1	3,1	72,7
5	6	3,2	4,7	77,3
6	3	1,6	2,3	79,7
7	25	13,3	19,5	99,2
8	1	,5	,8	100,0
Total	128	68,1	100,0	
Missing System	60	31,9		
Total	188	100,0		

Πίνακας 26: Τα ατυχήματα αποδίδονται στην ελλιπή επιτήρηση των χώρων του σχολείου από του εφημερεύοντες εκπαιδευτικού

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Γ12Ε: Στην ακατάλληλη περιγραφή του σχολικού χώρου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0	80	42,6	62,5	62,5
1	1	,5	,8	63,3
3	5	2,7	3,9	67,2
4	12	6,4	9,4	76,6
Valid 5	12	6,4	9,4	85,9
6	12	6,4	9,4	95,3
7	5	2,7	3,9	99,2
8	1	,5	,8	100,0
Total	128	z68,1	100,0	
Missing System	60	31,9		
Total	188	100,0		

Πίνακας 27: Τα ατυχήματα αποδίδονται στην ακατάλληλη περιγραφή του σχολικού χώρου**Γ12ΣΤ: Στον ακατάλληλο εξοπλισμό (όργανα και εγκαταστάσεις αθλημάτων, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.λ.π)**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0	78	41,5	60,9	60,9
1	2	1,1	1,6	62,5
2	6	3,2	4,7	67,2
3	6	3,2	4,7	71,9
Valid 4	4	2,1	3,1	75,0
5	17	9,0	13,3	88,3
6	10	5,3	7,8	96,1
7	4	2,1	3,1	99,2
8	1	,5	,8	100,0
Total	128	68,1	100,0	
Missing System	60	31,9		
Total	188	100,0		

Πίνακας 28: Τα ατυχήματα αποδίδονται στον ακατάλληλο εξοπλισμό (όργανα και εγκαταστάσεις αθλημάτων, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.λ.π)

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Γ12Ζ: Στην επιθετική συμπεριφορά των μαθητών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0	22	11,7	17,2	17,2
1	30	16,0	23,4	40,6
2	35	18,6	27,3	68,0
3	22	11,7	17,2	85,2
Valid 4	11	5,9	8,6	93,8
5	3	1,6	2,3	96,1
6	4	2,1	3,1	99,2
7	1	,5	,8	100,0
Total	128	68,1	100,0	
Missing System	60	31,9		
Total	188	100,0		

Πίνακας 29: Τα ατυχήματα αποδίδονται στην επιθετική συμπεριφορά των μαθητών**Γ12Η: άλλο, τι;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
0	116	61,7	90,6	90,6
1	9	4,8	7,0	97,7
Valid 2	2	1,1	1,6	99,2
8	1	,5	,8	100,0
Total	128	68,1	100,0	
Missing System	60	31,9		
Total	188	100,0		

Πίνακας 30: Τα ατυχήματα αποδίδονται σε άλλους παράγοντες

Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στην ερώτηση (Γ12), όπως αναφέρθηκαν, απεικονίζουν την κατάσταση που επικρατεί στη σχολεία, αναφορικά με τους λόγους πρόκλησης ατυχημάτων και λειτουργούν συνδυαστικά με τις προτάσεις των δασκάλων στην ερώτηση ανοικτού τύπου. Συγκεκριμένα παρατίθενται οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με αυτό το θέμα και φαίνεται και από εδώ ότι ο συνωστισμός πολλών μαθητών στον άυλιο χώρο, η επιθετική συμπεριφορά των μαθητών και η

κακή υλικοτεχνική υποδομή αποτελούν τους τρεις πιο σοβαρούς λόγους πρόκλησης ατυχημάτων κατά σειρά συχνότητας και σημαντικότητας. (βλ.Π.31).

Bullying- συνωστισμός πολλών μαθητών στον αύλιο χώρο- κακή υλικοτεχνική υποδομή

- Περισσότεροι εκπαιδευτικοί στην ώρα της εφημερίας, μεγαλύτερη προσοχή, στις περιπτώσεις bullying, συνεργασία εκπαιδευτικών στην αντιμετώπιση κρίσεων με μεγαλύτερη σοβαρότητα και υπευθυνότητα. (γυναίκα, κάτω των 30 ετών, 1 χρόνο στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).
- Να γίνονται συντονισμένες προσπάθειες από όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, καθώς και να ανακαινιστούν τμήματα του σχολείου που έχουν κατασκευαστεί πριν από αρκετά χρόνια. Καλό θα ήταν να επεκταθεί ο χώρος του προαυλίου ώστε να αποφεύγεται ο συνωστισμός των παιδιών σε αυτό (γυναίκα, κάτω των 30 ετών , 3 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).
- Πιο συχνή συντήρηση και βελτίωση των εγκαταστάσεων του σχολείου (κτιριακή υποδομή).(άνδρας, 41-50 ετών, 15 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμος).
- Έγκριση δαπανών για συντήρηση σχολικών κτιρίων και προαυλίου χώρου, αντικατάσταση φθαρμένου υλικού,εξοπλισμού αθλητικού κ.τ.λ. (γυναίκα, 31-4^ο ετών, 11 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).

Πίνακας 31: Οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τις αιτίες πρόκλησης ατυχημάτων

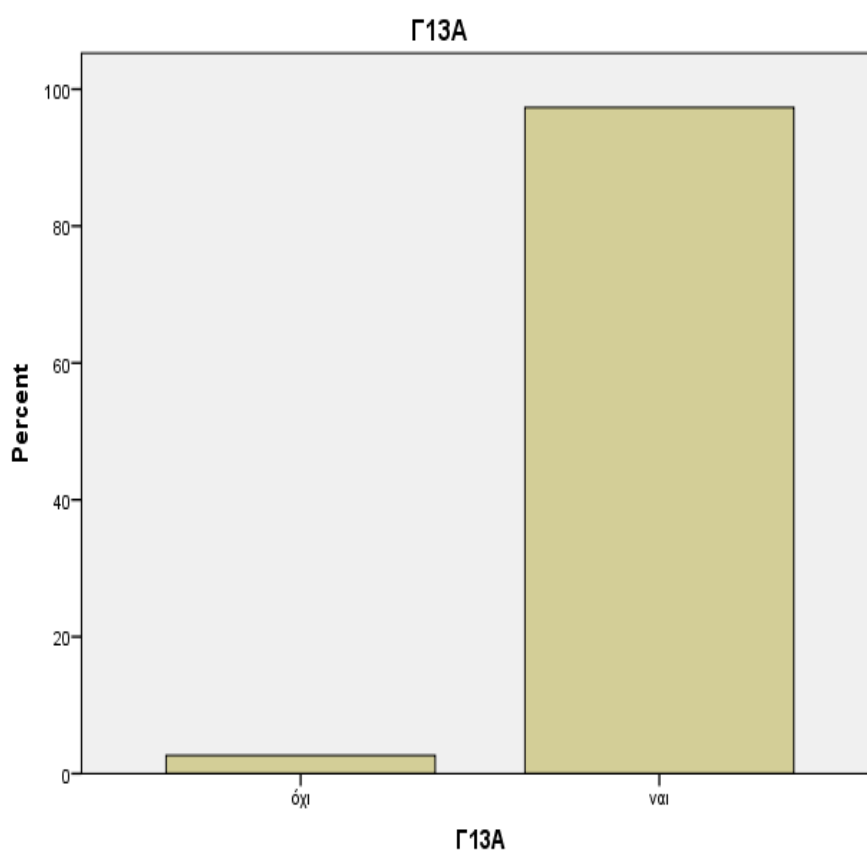
Στην ερώτηση «προκειμένου να αντιμετωπίζετε έκτακτες ανάγκες (π.χ πυρκαγιές, σεισμούς, πλημμύρες κ.α.) στο σχολείο σας» (Γ13), φάνηκε ότι τα δημοτικά σχολεία στερούνται ως ένα βαθμό πλήρους σχεδιασμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση όλων ανεξαιρέτως των κρίσιμων καταστάσεων. Υπάρχει προληψη για θέματα που σχετίζονται με το σεισμό, μολυνταύτα, δε συμβαίνει το ίδιο με τις περιπτώσεις των πλημμύρων και των πυρκαγιών. Συγκεκριμένα, στην ερώτηση «υπάρχει

καταρτισμένο σχέδιο αντιμετώπισης σεισμών» (Γ13α), το 93,5% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών απάντησε. (βλ.Π.32).

Γ13Α:Προκειμένου να αντιμετωπίσετε έκτακτες ανάγκες (π.χ πυρκαγιές, σεισμούς, πλημμύρεςκ.α.) στο σχολείο σας:

	Observed N	Expected N	Residual
όχι	5	93,5	-88,5
ναι	182	93,5	88,5
Total	187		

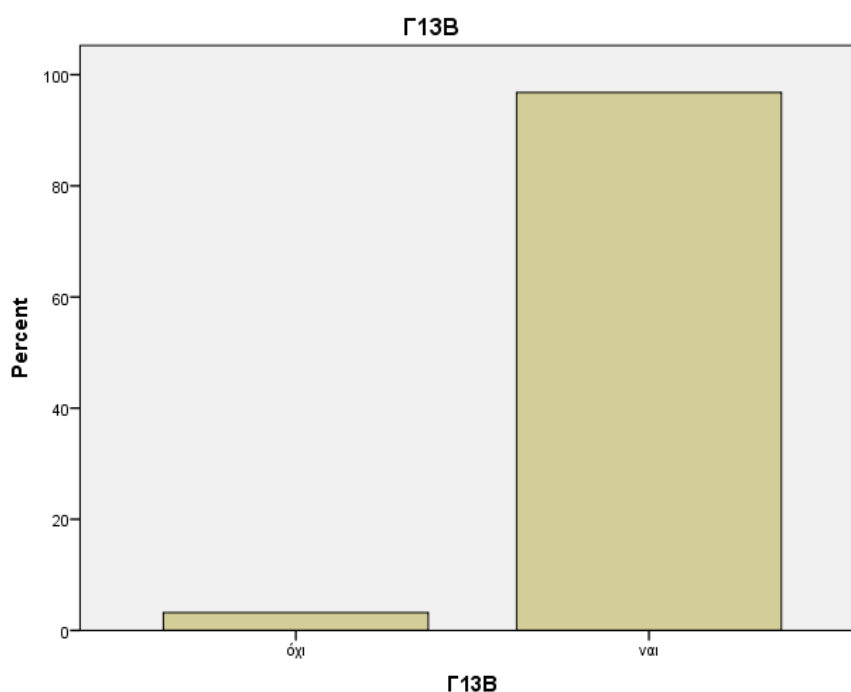
Πίνακας 32: Υπάρχει καταρτισμένο σχέδιο αντιμετώπισης σεισμών

Παρόμοια, στην ερώτηση σχετικά με τον προγραμματισμό άσκησης ετοιμότητας στο σεισμό (Γ13β), οι δάσκαλοι απάντησαν θετικά σε ποσοστό 93,5%. (βλ.Π.33).

Γ13Β			
	Observed N	Expected N	Residual
όχι	6	93,5	-87,5
ναι	181	93,5	87,5
Total	187		

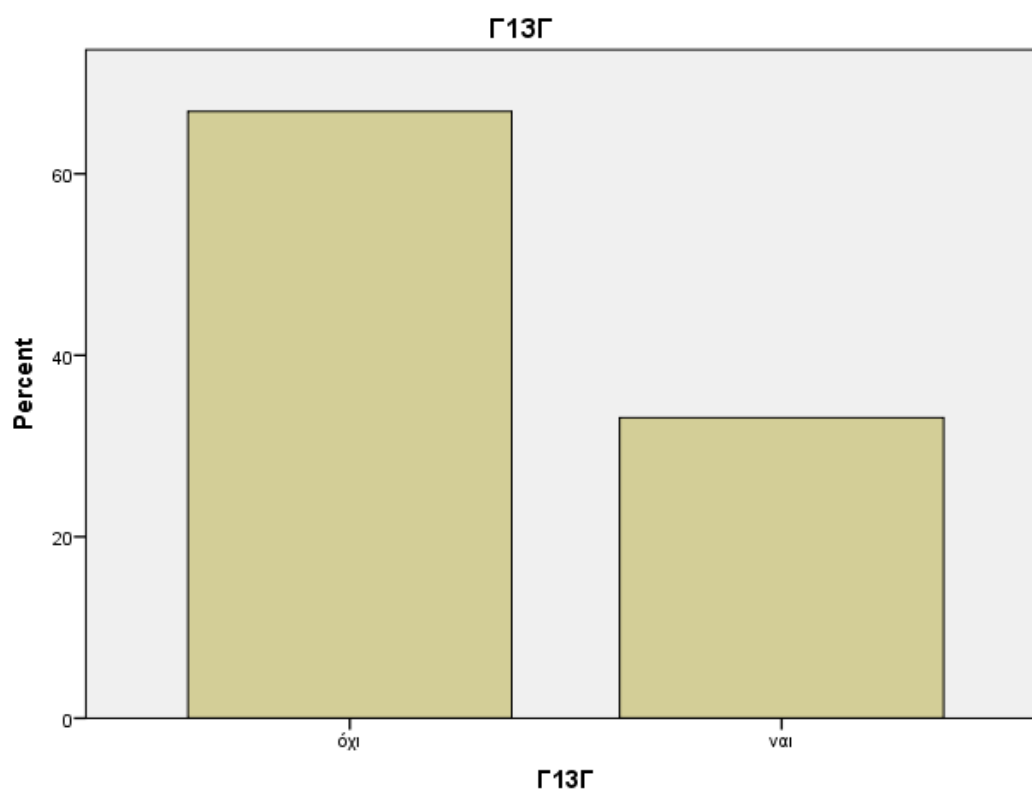
Πίνακας 33: Προγραμματίζετε ασκήσεις ετοιμότητας για τους σεισμούς στις αρχές κάθε σχολικού έτους

Μολαταύτα, δεν παρουσιάζεται ο ίδιος βαθμός ετοιμότητας στην αντιμετώπιση πλημμυρών, καθώς μόνο το ένα τρίτο των δασκάλων δήλωσε ότι υπάρχει σχέδιο και εδώ (32,3%). Συγκεκριμένα, ο βαθμός ανταπόκρισης στη συγκεκριμένη ερώτηση ήταν 82,4%. Το 23,9% ήταν άνδρες ενώ το 76,1% ήταν γυναίκες. Το 40,5% των ανδρών απάντησε ότι υπάρχει πλήρες σχέδιο αντιμετώπισης πλημμυρών, ενώ το 59,5% απάντησε αρνητικά. Αντίστοιχα, το 29,7% των γυναικών απάντησε θετικά, ενώ το 70,3% απάντησε αρνητικά. (βλ.Π.34).

SEX * Γ13Γ Crosstabulation				
		Γ13Γ		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	22	15	37
	male % within SEX	59,5%	40,5%	100,0%
	% within Γ13Γ	21,0%	30,0%	23,9%
	Count	83	35	118
	female % within SEX	70,3%	29,7%	100,0%
	% within Γ13Γ	79,0%	70,0%	76,1%
Total	Count	105	50	155
	% within SEX	67,7%	32,3%	100,0%
	% within Γ13Γ	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 34: Υπάρχει πλήρες σχέδιο αντιμετώπισης πλημμυρών

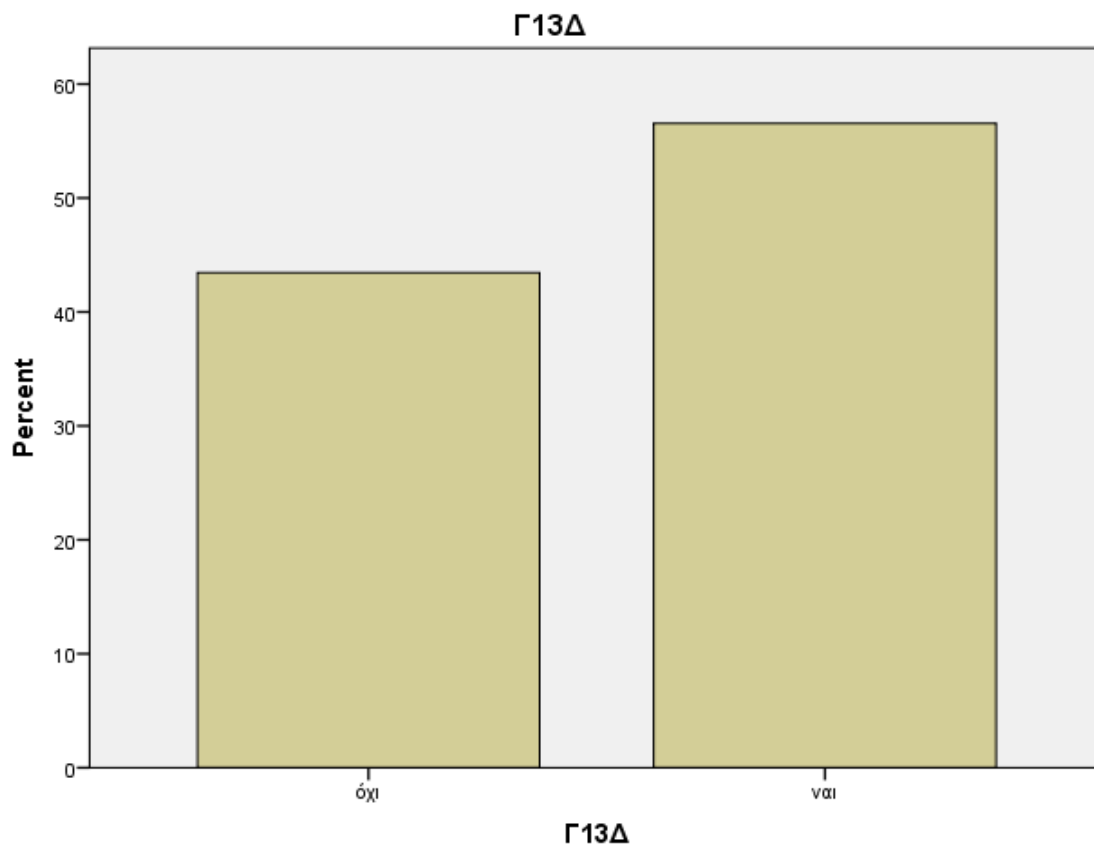

Στα πλαίσια αυτά, οι μισοί από τους δασκάλους δηλώνουν ότι υπάρχει επεξεργασμένο σχέδιο αντιμετώπισης πυρκαγιών 56,5%. Στη συγκεκριμένη ερώτηση απάντησαν 166 από τους 188 συμμετέχοντες με ποσοστό 88,3%. Αναλυτικότερα, στο

σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας κάτω των 30 ετών, το 39,3% απάντησε αρνητικά, ενώ το 60,7% θετικά. Στην κατηγορία ηλικίας 31-40 ετών, στο σύνολο των το 40% απάντησε αρνητικά, ενώ το 60% θετικά. Στην κατηγορία ηλικίας 41-50, στο το 54,3% απάντησε αρνητικά, ενώ το 45,7% θετικά. Στην κατηγορία ηλικίας 51 και άνω, στο σύνολο 28 συμμετεχόντων, το 46,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 53,6% θετικά. (βλ.Π.35).

AGE * Γ13Δ Crosstabulation				
		Γ13Δ		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	11	17	28
	=<30 % within AGE	39,3%	60,7%	100,0%
	% within Γ13Δ	15,1%	18,3%	16,9%
	Count	30	45	75
	31-40 % within AGE	40,0%	60,0%	100,0%
	% within Γ13Δ	41,1%	48,4%	45,2%
	Count	19	16	35
	41-50 % within AGE	54,3%	45,7%	100,0%
	% within Γ13Δ	26,0%	17,2%	21,1%
	Count	13	15	28
	51+ % within AGE	46,4%	53,6%	100,0%
	% within Γ13Δ	17,8%	16,1%	16,9%
Total	Count	73	93	166
	% within AGE	44,0%	56,0%	100,0%
	% within Γ13Δ	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 35: Υπάρχει επεξεργασμένο σχέδιο αντιμετώπισης πυρκαγιών

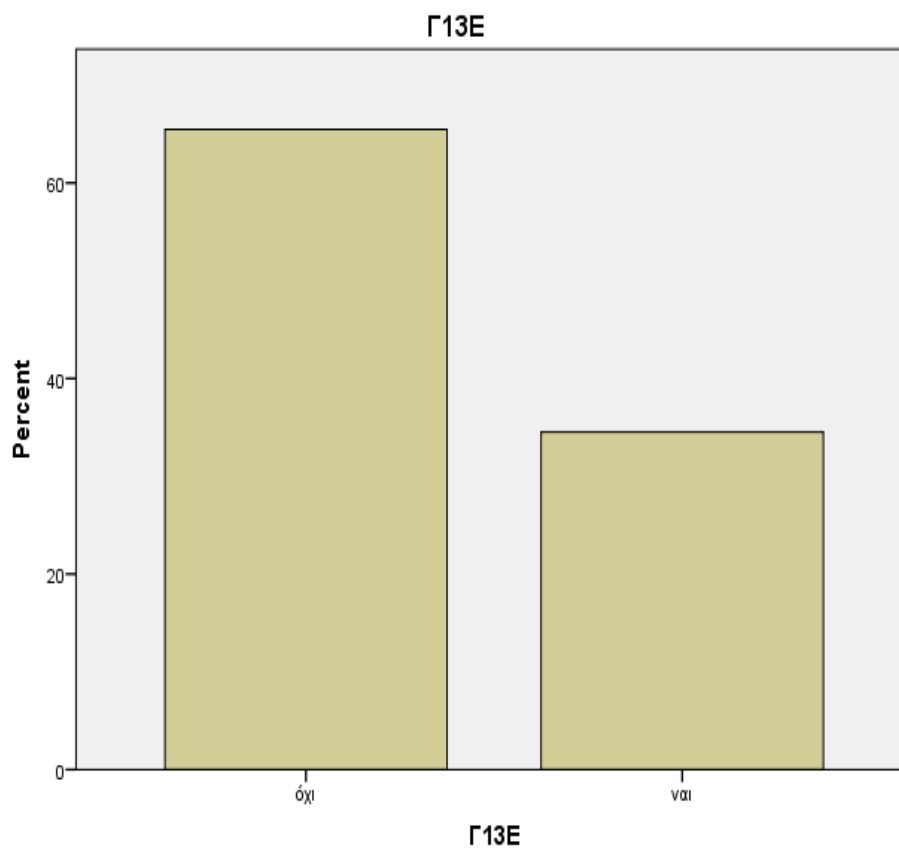
Σε αντίθεση με την προετοιμασία που υπάρχει στις αρχές κάθε σχολικής χρονιάς για τις περιπτώσεις σεισμού δεν υφίστανται το ίδιο και στις περιπτώσεις των πυρκαγιών και των πλημμύρων, το 34,6% δηλώνει ότι αυτό πραγματοποιείται. Συνολικά , το 65,4% απάντησε ότι δεν προγραμματίζονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ασκήσεις για την αντιμετώπιση πυρκαγιών/πλημμυρών. Το 56,4% των ανδρών απαντησε αρνητικά , ενώ το 43,6% θετικά. Το 68,3% των γυναικών απάντησε αρνητικά , ενώ το 31,7% θετικά. (βλ.Π.36).

SEX * Γ13E Crosstabulation

		Γ13E		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	22	17	39
	male % within SEX	56,4%	43,6%	100,0%
	% within Γ13E	20,8%	30,4%	24,1%
	Count	84	39	123
	female % within SEX	68,3%	31,7%	100,0%
	% within Γ13E	20,8%	30,4%	24,1%

Total	% within Γ13E	79,2%	69,6%	75,9%
	Count	106	56	162
	% within SEX	65,4%	34,6%	100,0%
	% within Γ13E	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 36: Προγραμματίζετε ανά τακτά χρονικά διαστήματα ασκήσεις για την αντιμετώπιση πυρκαγιών.

Στην ερώτηση «έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για:» (Γ14), ο βαθμός ανταπόκρισης ήταν 97,3%. (βλ.Π.37).

Case Processing Summary						
	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
κατηγορίες_προυπηρεσία * Γ14Α	183	97,3%	5	2,7%	188	100,0%

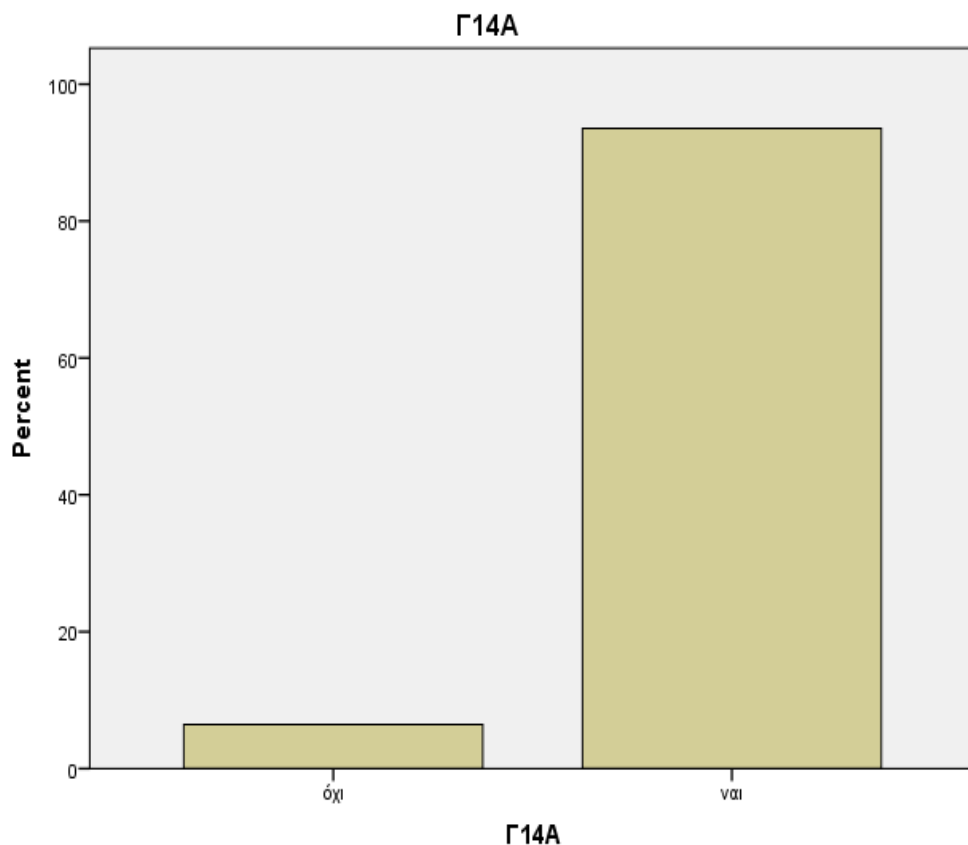
Πίνακας 37: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση του σεισμού

Φαίνεται ότι ο σεισμός αποτελεί προτεραιότητα, καθώς μόνο το 6,6% από τους εκπαιδευτικούς δήλωσε ότι δεν υπάρχει σχέδιο. Συγκεκριμένα, στο σύνολο των συμμετεχόντων που έχουν από 0 έως 15 χρόνια προυπηρεσία, το 11,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 88,6% θετικά ότι δηλαδή έχει δημιουργηθεί ομάδα εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση των σεισμών. Παρόμοια, στο σύνολο των συμμετεχόντων που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προυπηρεσίας, η συντριπτική πλειοψηφία, το 97,9% απάντησε θετικά, ενώ το 2,1% απάντησε αρνητικά. Σε αυτό το σημείο φαίνεται ότι τα χρόνια προϋπηρεσίας ως μεταβλήτη επηρεάζουν την απάντηση των εκπαιδευτικών αναφορικά με το εάν έχουν οριστεί ομάδες εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση των σεισμών ($\alpha=0,011$). (βλ.Π.38, 39).

Πίνακας 38: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: Την αντιμετώπιση των σεισμών

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	6,391 ^a	1	,011	,015	,011
Continuity Correction ^b	4,969	1	,026		
Likelihood Ratio	6,872	1	,009		
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	6,356	1	,012		
N of Valid Cases	183				

Πίνακας 39: Chi-Square Tests

Δεν ακολουθείται όμως η ίδια κατεύθυνση και στην περίπτωση των πυρκαγιών, καθώς στην ερώτηση «έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για την κατάσβεση πυρκαγιών» (Γ14Β), καθώς το 67,3% αναφέρει ότι δεν έχει συσταθεί ομάδα κατάσβεσης πυρκαγιών. Αναλυτικότερα, ο βαθμός ανταπόκρισης ήταν 91%. (βλ.Π.40).

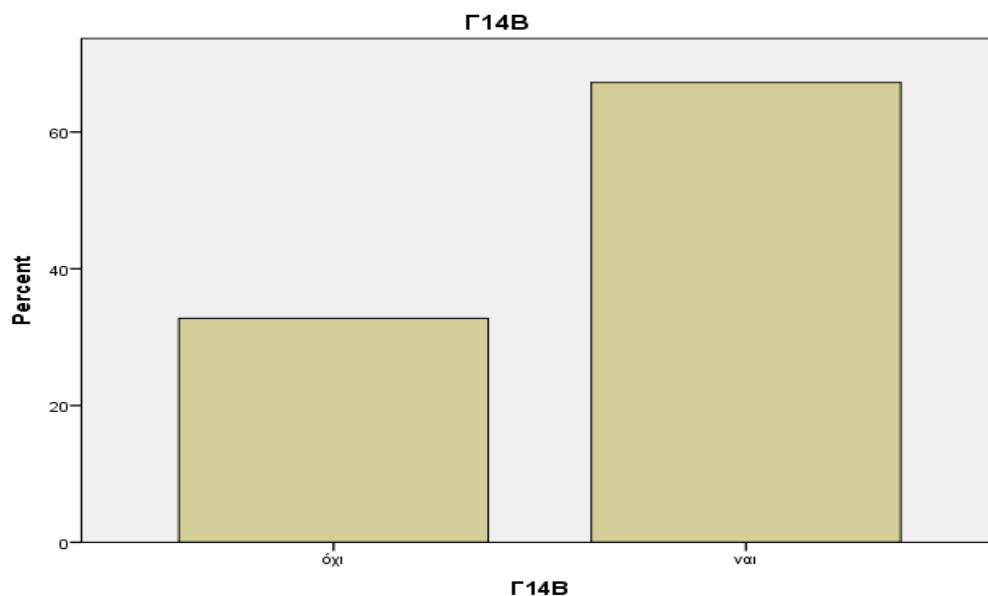
Προϋπηρεσία:Ποσοστό ανταπόκρισης						
	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Κατηγορίες προυπηρεσία Γ14Β	171	91,0%	17	9,0%	188	100,0%

Πίνακας 40: Ποσοστό ανταπόκρισης στην ερώτηση σχετικά με την προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών

Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας κάτω των 30 ετών, το 41,4% απάντησε αρνητικά ενώ το 58,6% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 31 με 40, 24 από αυτούς το 30,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 69,6% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 41 με 50, το 35,3% απάντησε αρνητικά και το 64,7% θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας 51 και άνω, το 30% απάντησε ότι δεν έχει οριστεί από το σχολείο ομάδα εκπαιδευτικών για την κατάσβεση πυρκαγιών, ενώ το 70% απάντησε θετικά. (βλ.Π.41).

AGE * Γ14B Crosstabulation				
		Γ14B		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	12	17	29
	=<30 % within AGE	41,4%	58,6%	100,0%
	% within Γ14B	21,1%	14,8%	16,9%
	Count	24	55	79
	31-40 % within AGE	30,4%	69,6%	100,0%
	% within Γ14B	42,1%	47,8%	45,9%
	Count	12	22	34
	41-50 % within AGE	35,3%	64,7%	100,0%
	% within Γ14B	21,1%	19,1%	19,8%
	Count	9	21	30
	51+ % within AGE	30,0%	70,0%	100,0%
	% within Γ14B	15,8%	18,3%	17,4%
Total	Count	57	115	172
	% within AGE	33,1%	66,9%	100,0%
	% within Γ14B	100,0%	100,0%	100,0%

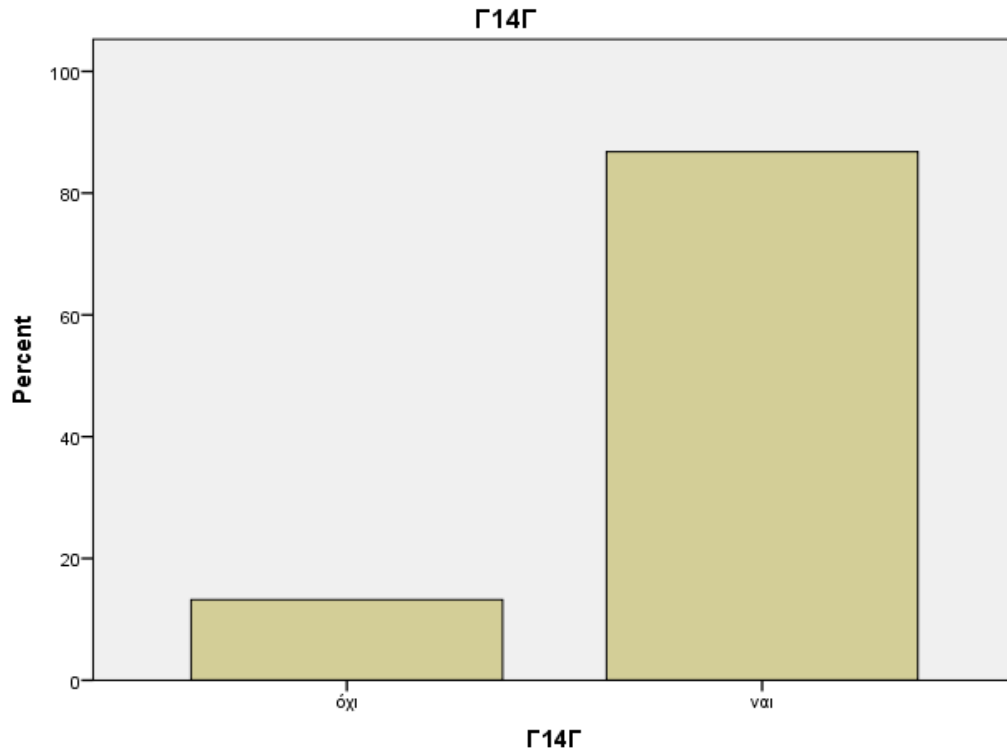
Πίνακας 41: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: Την κατάσβεση πυρκαγιών

Στην ερώτηση «έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: την παροχή πρώτων βοηθειών σε έκτακτες ανάγκες» (Γ14γ), μόνο το 13,8% ανέφερε ότι δεν έχει συσταθεί ομάδα πρώτων βοηθειών στα σχολεία τους. Στο σύνολο των ανδρών, το 10,3% απάντησε αρνητικά και το 89,7% θετικά. Στο σύνολο των γυναικών το 14,8% απάντησε αρνητικά και το 85,2% θετικά (βλ.Π.42).

SEX * Γ14Γ Crosstabulation				
		Γ14Γ		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	4	35	39
	male % within SEX	10,3%	89,7%	100,0%
	% within Γ14Γ	17,4%	24,3%	23,4%
	Count	19	109	128
	female % within SEX	14,8%	85,2%	100,0%
	% within Γ14Γ	82,6%	75,7%	76,6%
Total	Count	23	144	167
	% within SEX	13,8%	86,2%	100,0%
	% within Γ14Γ	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 42: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: Την παροχή πρώτων βοηθειών σε έκτακτες ανάγκες.

Το χαρακτηριστικό του πίνακα (βλ.Π.43, 44), είναι ότι φανερώνει ότι δεν υπάρχει ισχυρή ετοιμότητα στην αντιμετώπιση των πλημμυρών όπως και στην περίπτωση των πυρκαγιών. Συγκεκριμένα, το 34,8% απάντησε θετικά στην ερώτηση για το «εάν έχει οριστεί ομάδα αντιμετώπισης πλημμυρών». Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 0 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 57,3% απάντησε αρνητικά, ενώ το 42,7% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 72,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 27,6% θετικά. Σε αυτό το σημείο φαίνεται ότι τα χρόνια προϋπηρεσίας ως μεταβλήτη επηρεάζουν την απάντηση των εκπαιδευτικών αναφορικά με το εάν έχουν οριστεί ομάδες εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση πλημμυρών ($\alpha=0,048$).

κατηγορίες_πrouπηρεσία * Γ14Δ Crosstabulation

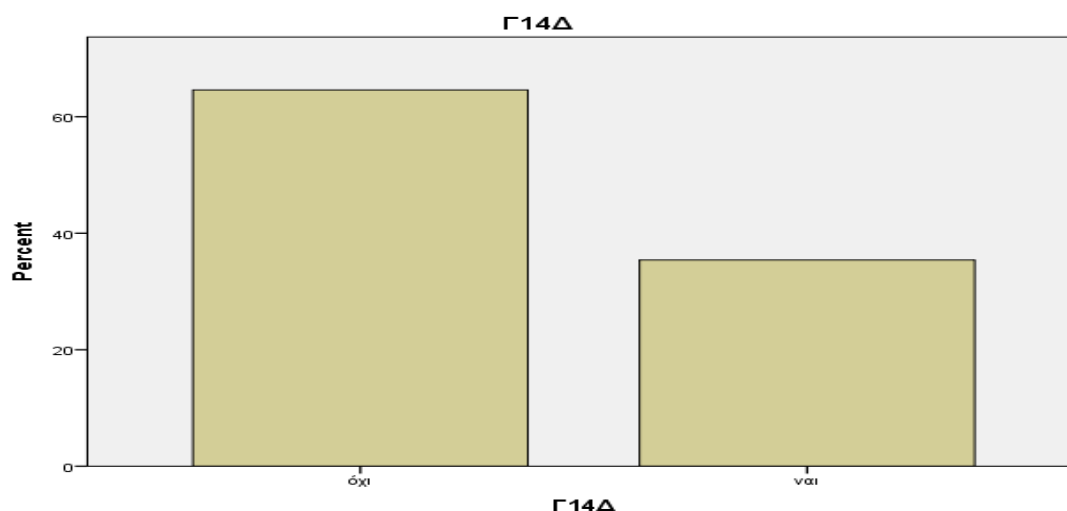
			Γ14Δ		Total
			όχι	ναι	
Κατηγορίες πrouπηρεσία	Count		47	35	82
	0-15 % within		57,3%	42,7%	100,0%
	χρόνια κατηγορίες_πrouπηρεσία				
	% within Γ14Δ		46,1%	62,5%	51,9%
	Count		55	21	76
	16-33 % within		72,4%	27,6%	100,0%
Total	χρόνια κατηγορίες_πrouπηρεσία				
	% within Γ14Δ		53,9%	37,5%	48,1%
	Count		102	56	158
	% within		64,6%	35,4%	100,0%
			κατηγορίες_πrouπηρεσία		
			% within Γ14Δ		
			100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 43: Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: Την αντιμετώπιση πλημμυρών

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	3,905 ^a	1	,048		
Continuity Correction ^b	3,275	1	,070		
Likelihood Ratio	3,938	1	,047		
Fisher's Exact Test				,067	,035
Linear-by-Linear Association	3,881	1	,049		
N of Valid Cases	158				

Πίνακας 44: Chi-Square Tests

Από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με:» (Γ15), η συντριπτική πλειοψηφία ανέφερε ότι τα σχολεία δεν είναι επαρκώς εξοπλισμένα και δεν διαθέτουν σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή. Αναλυτικότερα, στην ερώτηση Γ15Α «είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: πυροσβεστικές φωλιές», το 21,2% αναφέρει ότι δεν υπάρχουν πυροσβεστικές φωλιές. Το 15,4% των ανδρών δήλωσε ότι το σχολείο δεν είναι εφοδιασμένο με πυροσβεστικές φωλιές, ενώ το 84,6% δήλωσε ότι υπάρχουν. Το 77% των γυναικών απάντησε θετικά, ενώ το 23% αρνητικά. (βλ.Π.45).

SEX * Γ15Α Crosstabulation

		Γ15Α		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	6	33	39
	male			
	% within SEX	15,4%	84,6%	100,0%
	% within Γ15Α	17,1%	25,4%	23,6%
	Count	29	97	126
	female			
	% within SEX	23,0%	77,0%	100,0%
	% within Γ15Α	82,9%	74,6%	76,4%
Total	Count	35	130	165

% within SEX	21,2%	78,8%	100,0%
% within Γ15Α	100,0%	100,0%	100,0%

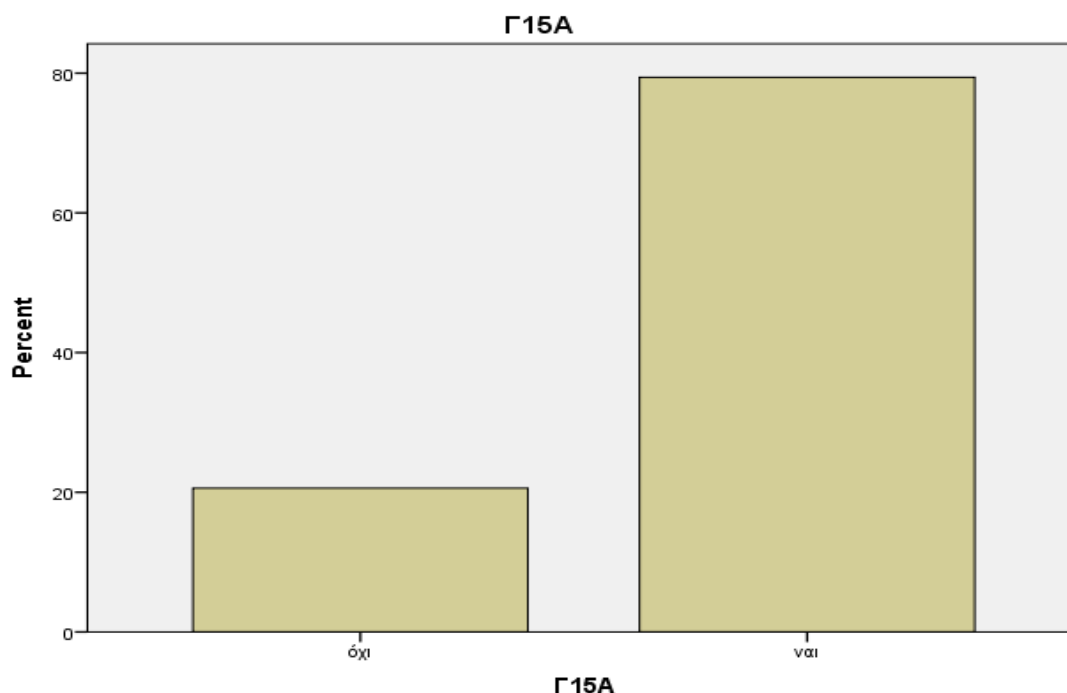
Πίνακας 45: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: πυροσβεστικές φωλιές

Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας κάτω των 30 ετών, το 34,5% απάντησε αρνητικά ενώ το 65,5% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 31 με 40, το 20,3% απάντησε αρνητικά, ενώ το 79,7% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 41 με 50, το 17,1% απάντησε αρνητικά και το 82,9% θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας 51 και άνω, το 13,3% απάντησε αρνητικά, ενώ το 86,7% απάντησε θετικά. (βλ.Π.46).

AGE * Γ15Α Crosstabulation

		Γ15Α		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	10	19	29
	=<30 % within AGE	34,5%	65,5%	100,0%
	% within Γ15Α	28,6%	14,3%	17,3%
	Count	15	59	74
	31-40 % within AGE	20,3%	79,7%	100,0%
	% within Γ15Α	42,9%	44,4%	44,0%
	Count	6	29	35
	41-50 % within AGE	17,1%	82,9%	100,0%
	% within Γ15Α	17,1%	21,8%	20,8%
	Count	4	26	30
	51+ % within AGE	13,3%	86,7%	100,0%
	% within Γ15Α	11,4%	19,5%	17,9%
Total	Count	35	133	168
	% within AGE	20,8%	79,2%	100,0%
	% within Γ15Α	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 46: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: πυροσβεστικές φωλιές

Η ίδια έλλειψη υλικοτεχνικού εξοπλισμού φαίνεται και στους πυρανιχνευτές των αιθουσών στην ερώτηση Γ15Β, καθώς το 66,5% των δασκάλων δηλώνει ότι δεν υπάρχουν. Το 66,7% των ανδρών δήλωσε ότι το σχολείο δεν είναι εφοδιασμένο με πυροσβεστήρες και πυρανιχνευτές σε όλες τις αίθουσες, ενώ το 33,3% δήλωσε ότι υπάρχουν. Το 33,6% απάντησε θετικά και το 66,4% αρνητικά. (βλ.Π.47).

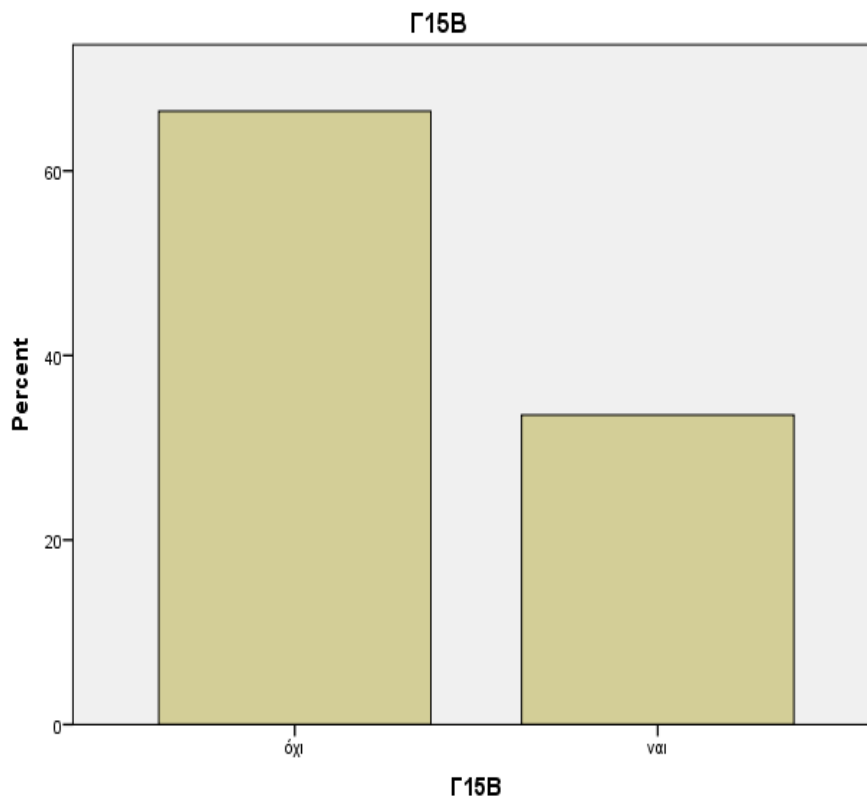
Πίνακας 47: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με:πυροσβεστήρες και πυρανιχνευτές σε όλες τις αίθουσες

SEX * Γ15B Crosstabulation				
		Γ15B		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	24	12	36
	male % within SEX	66,7%	33,3%	100,0%
	% within Γ15B	22,9%	22,6%	22,8%
	Count	81	41	122
	female % within SEX	66,4%	33,6%	100,0%
	% within Γ15B	77,1%	77,4%	77,2%
Total	Count	105	53	158
	% within SEX	66,5%	33,5%	100,0%
	% within Γ15B	100,0%	100,0%	100,0%

Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας κάτω των 30 ετών , το 58,6% αρνητικά, ενώ το 41,4% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 31 με 40, το 64,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 35,6% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 41 με 50, το 70,6% απάντησε αρνητικά και το 29,4% θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας 51 και άνω, το 73,1% απάντησε αρνητικά, ενώ το 26,9% απάντησε θετικά. (βλ.Π.48).

AGE * Γ15B Crosstabulation				
		Γ15B		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	17	12	29
	=<30 % within AGE	58,6%	41,4%	100,0%
	% within Γ15B	15,9%	21,8%	17,9%
	Count	47	26	73
	31-40 % within AGE	64,4%	35,6%	100,0%
	% within Γ15B	43,9%	47,3%	45,1%
	Count	24	10	34
	41-50 % within AGE	70,6%	29,4%	100,0%
	% within Γ15B	22,4%	18,2%	21,0%
	Count	19	7	26
	51+ % within AGE	73,1%	26,9%	100,0%
	% within Γ15B	17,8%	12,7%	16,0%
Total	Count	107	55	162
	% within AGE	66,0%	34,0%	100,0%
	% within Γ15B	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 48: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με:πυροσβεστήρες και πυραυλιχνευτές σε όλες τις αίθουσες

Στο σύνολο των ανδρών, το 12,8% δήλωσε ότι το σχολείο δεν είναι εφοδιασμένο με πυροσβεστήρες σε ευαίσθητους χώρους (εργαστήρια, καυστήρες), ενώ το 87,2% δήλωσε ότι υπάρχουν. Στο σύνολο των γυναικών, το 16,7% απάντησε αρνητικά ενώ το 83,3% θετικά. (βλ.Π.49).

SEX * Γ15Γ Crosstabulation

		Γ15Γ		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	5	34	39
	male % within SEX	12,8%	87,2%	100,0%
	% within Γ15Γ	18,5%	23,6%	22,8%
	Count	22	110	132
	female % within SEX	16,7%	83,3%	100,0%
	% within Γ15Γ	81,5%	76,4%	77,2%
Total	Count	27	144	171
	% within SEX	15,8%	84,2%	100,0%
	% within Γ15Γ	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 49: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: πυροσβεστήρες σε ευαίσθητους χώρους (εργαστήρια, καυστήρες)

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 0 έως 15 χρόνια προυπηρεσίας, το 24,1% απάντησε αρνητικά, ενώ το 75,9% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 7,7% απάντησε αρνητικά, ενώ το 92,3% θετικά. Η μεταβλητή προϋπηρεσίας επηρεάζει την απάντηση των δασκάλων αναφορικά με την ερώτηση για το «εάν οι αίθουσες στα σχολεία είναι εφοδιασμένες με πυροσβεστήρες και πυρανιχνευτές» και είναι στατιστικά σημαντικό($\alpha=0,03$). (βλ.Π.50,51).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ15Γ Crosstabulation

			Γ15Γ		Total
			όχι	ναι	
Κατηγορίες προϋπηρεσία	Count		20	63	83
	0-15 % within		24,1%	75,9%	100,0%
	χρόνια κατηγορίες_προυπηρεσία				
	% within Γ15Γ		74,1%	42,9%	47,7%
	Count		7	84	91
	16- 33 % within		7,7%	92,3%	100,0%
Total	χρόνια κατηγορίες_προυπηρεσία				
	% within Γ15Γ		25,9%	57,1%	52,3%
	Count		27	147	174
	% within		15,5%	84,5%	100,0%
		κατηγορίες_προυπηρεσία			
		% within Γ15Γ	100,0%	100,0%	100,0%

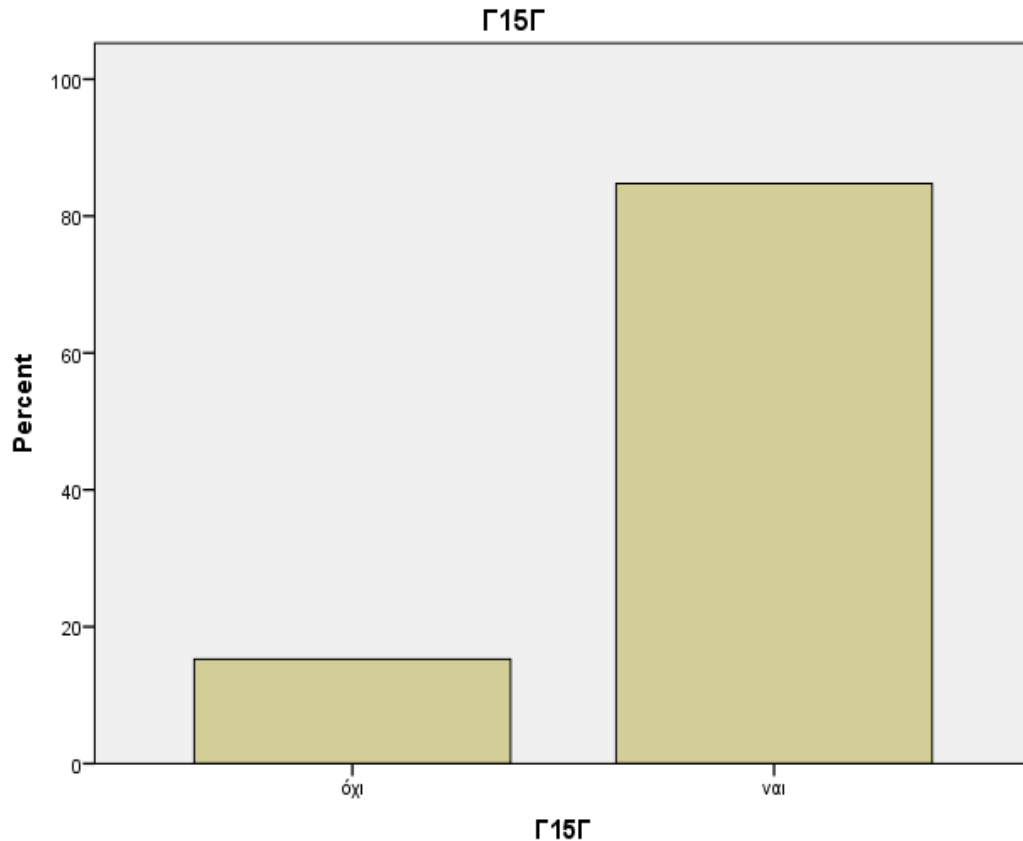
Πίνακας 50: Η Προϋπηρεσία των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: πυροσβεστήρες σε ευαίσθητους χώρους (εργαστήρια, καυστήρες)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	8,910 ^a	1	,003		
Continuity Correction ^b	7,703	1	,006		

Likelihood Ratio	9,169	1	,002		
Fisher's Exact Test				,003	,003
Linear-by-Linear Association	8,859	1	,003		
N of Valid Cases	174				

Πίνακας 51: Chi-Square Tests

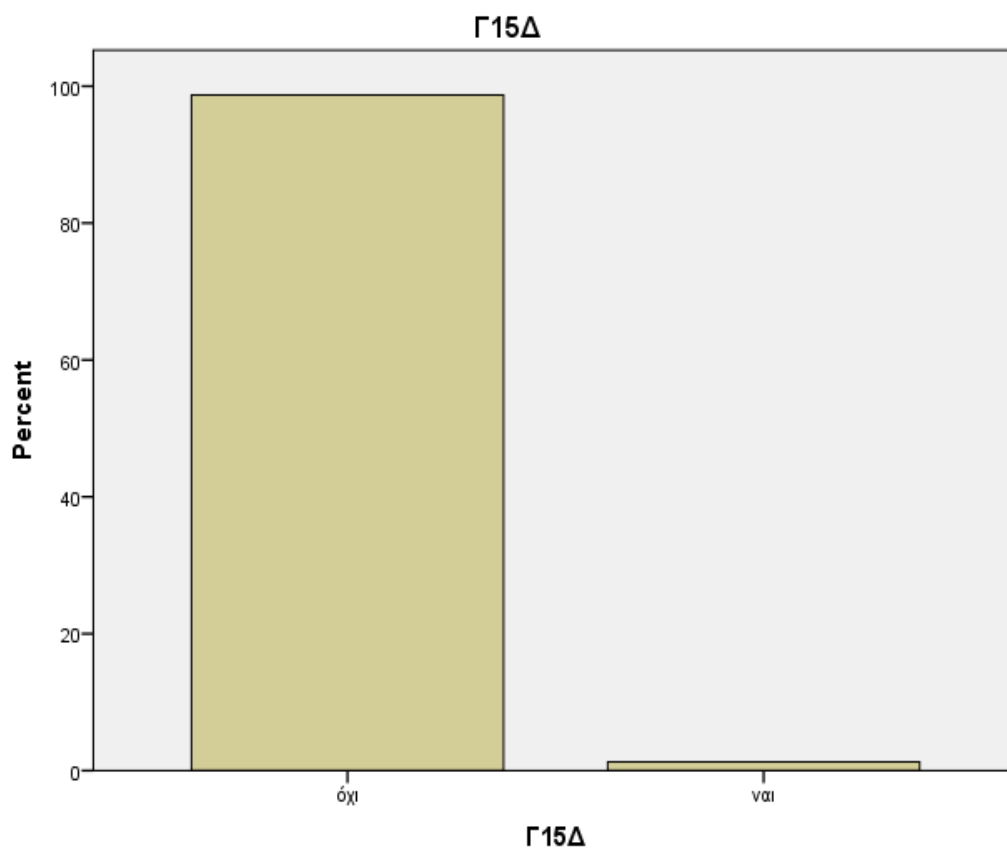

Τα αποτελέσματα στην ερώτηση σχετικά με τον εφοδιασμό του σχολείου για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με πυρίμαχα γάντια και στολές δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικά, καθώς μονοπωλεί αρνητική απάντηση. Μόνο το 1,3% απάντησε ότι βρίσκονται διαθέσιμα στα σχολεία τους. Στο σύνολο των ανδρών, το 97,1% δήλωσε ότι το σχολείο δεν είναι εφοδιασμένο με πυρίμαχες στολές και πυρίμαχα γάντια, ενώ το 2,9% δήλωσε ότι υπάρχουν. Στο σύνολο των γυναικών, 115 από αυτές απάντησαν το 99,1% απάντησε αρνητικά 99,1%, ενώ το 0,09% θετικά. (βλ.Π.52).

SEX * Γ15Δ Crosstabulation

			Γ15Δ		Total
			όχι	ναι	
SEX	male	Count	34	1	35
		% within SEX	97,1%	2,9%	100,0%
		% within Γ15Δ	22,8%	50,0%	23,2%
	female	Count	115	1	116
		% within SEX	99,1%	0,9%	100,0%
		% within Γ15Δ	77,2%	50,0%	76,8%
Total	Count		149	2	151
	% within SEX		98,7%	1,3%	100,0%
	% within Γ15Δ		100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 52: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση:
Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών
με: πυρίμαχες στολές, πυρίμαχα γάντια

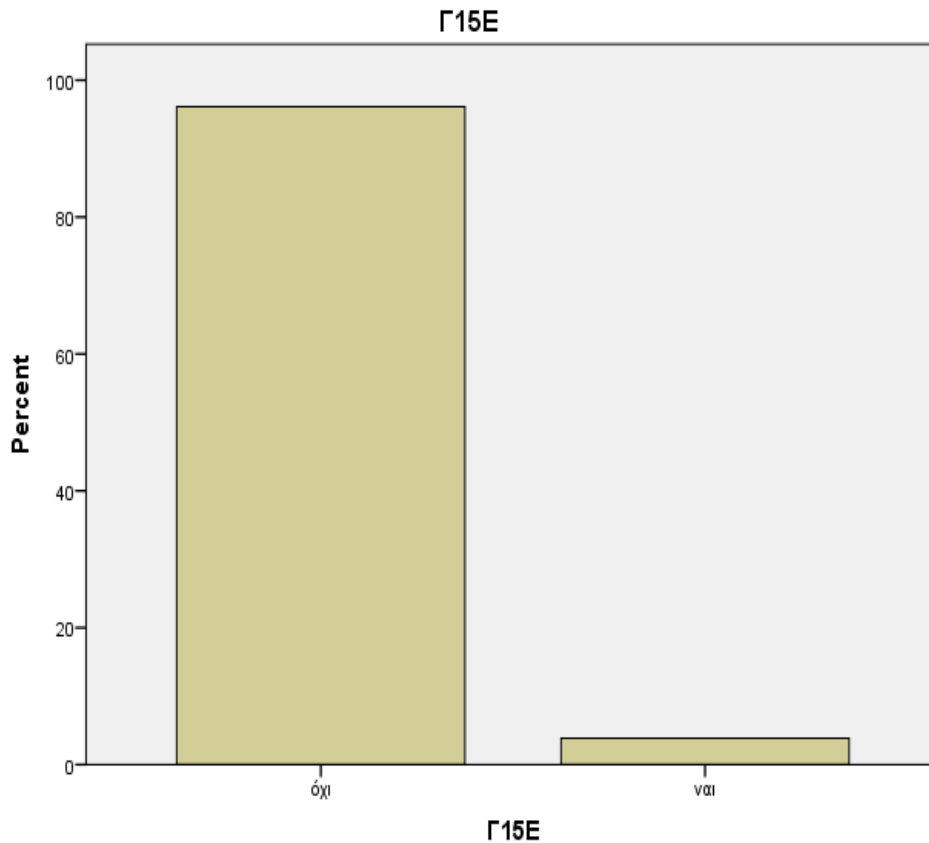

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Ίδιο αρνητικό ποσοστό φανερώθηκε και στην ερώτηση σχετικά με το εάν υπάρχουν κουβέρτες, φτυάρια, αδιάβροχα και φορεία. Ενδεικτικά, μόνο το 4% απάντησε ότι υπάρχουν. Στο σύνολο των ανδρών, το 91,2% δήλωσε ότι το σχολείο δεν είναι εφοδιασμένο με κουβέρτες, φτυάρια, αδιάβροχα, φορεία, ενώ το 8,8% δήλωσε ότι υπάρχουν. Στο σύνολο των γυναικών, το 97,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 2,6% θετικά. (βλ.Π.53).

SEX * Γ15E Crosstabulation					
			Γ15E		Total
			όχι	ναι	
SEX	Count		31	3	34
	male	% within SEX	91,2%	8,8%	100,0%
		% within Γ15E	21,4%	50,0%	22,5%
	Count		114	3	117
	female	% within SEX	97,4%	2,6%	100,0%
		% within Γ15E	78,6%	50,0%	77,5%
Total	Count		145	6	151
		% within SEX	96,0%	4,0%	100,0%
		% within Γ15E	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 53: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: κουβέρτες, φτυάρια, αδιάβροχα, φορεία

Στην ερώτηση «είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών με: σφυρίχτρες, φακούς», (Γ15στ), στο σύνολο των ανδρών, το 28,2% δήλωσε ότι το σχολείο δεν είναι εφοδιασμένο με σφυρίχτρες, φακούς, ενώ το 71,8% δήλωσε ότι υπάρχουν. Στο σύνολο των γυναικών, το 54,5% απάντησε αρνητικά, ενώ το 45,5% θετικά. Η μεταβλητή του φύλου επηρεάζει την απάντηση των εκπαιδευτικών αναφορικά με το «εάν το σχολείο είναι εφοδιασμένο με σφυρίχτρες, φακούς» και είναι στατιστικά σημαντικό ($\alpha=0.04$). (βλ.Π.54, 55).

SEX * Γ15ΣΤ Crosstabulation

		Γ15ΣΤ		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	11	28	39
	male % within SEX	28,2%	71,8%	100,0%
	% within Γ15ΣΤ	14,3%	33,7%	24,4%
	Count	66	55	121
	female % within SEX	54,5%	45,5%	100,0%
	% within Γ15ΣΤ	85,7%	66,3%	75,6%
Total	Count	77	83	160
	% within SEX	48,1%	51,9%	100,0%
	% within Γ15ΣΤ	100,0%	100,0%	100,0%

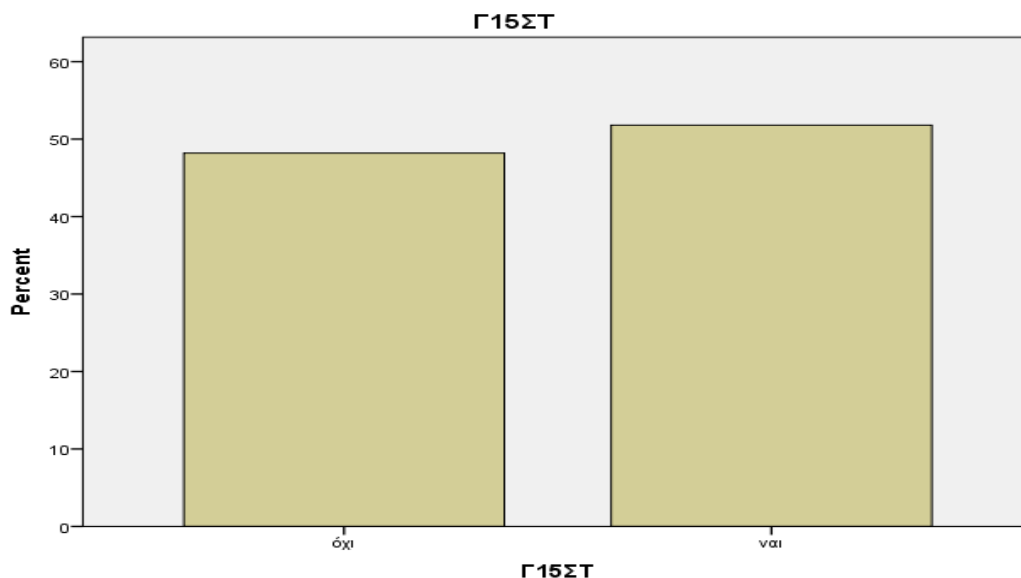
Πίνακας 54: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση:
Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με:
σφυρίχτρες, φακούς

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	8,197 ^a	1	,004	,005	,003
Continuity Correction ^b	7,176	1	,007		
Likelihood Ratio	8,441	1	,004		
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	8,146	1	,004		
N of Valid Cases	160				

Πίνακας 55: Chi-Square Tests

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Ενδιαφέρον αποτελεί ότι το 38,2% δηλώνει ότι υπάρχουν έξοδοι κινδύνου με αυτοφωτιζόμενη ένδειξη στην ερώτηση (Γ15Ζ). Στο σύνολο των ανδρών, το 64,7% δήλωσε ότι στο σχολείο δεν υπάρχουν έξοδοι κινδύνου με αυτοφωτιζόμενη ένδειξη, ενώ το 35,3% δήλωσε ότι υπάρχουν. Στο σύνολο των γυναικών, το 61% απάντησε αρνητικά, ενώ το 39% δήλωσε θετικά. (βλ.Π.56).

SEX * Γ15Ζ Crosstabulation

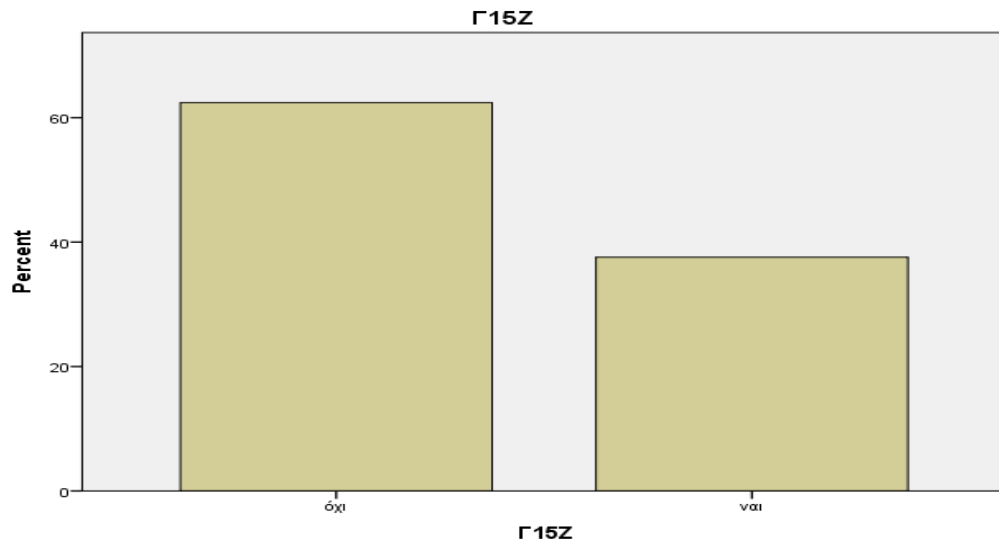
		Γ15Ζ		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	22	12	34
	male % within SEX	64,7%	35,3%	100,0%
	% within Γ15Ζ	23,4%	20,7%	22,4%
	Count	72	46	118
	female % within SEX	61,0%	39,0%	100,0%
	% within Γ15Ζ	76,6%	79,3%	77,6%
Total	Count	94	58	152
	% within SEX	61,8%	38,2%	100,0%
	% within Γ15Ζ	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 56: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: έξοδοι κινδύνου με αυτοφωτιζόμενη ένδειξη

Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας κάτω των 30 ετών, το 53,6% απάντησε αρνητικά, ενώ το 46,4% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 31 με 40, το 66,2% απάντησε αρνητικά, ενώ το 33,8% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 41 με 50, το 69,7% απάντησε αρνητικά και το 30,3% θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας 51 και άνω, το 53,8% απάντησε αρνητικά, ενώ το 46,2% απάντησε θετικά. (βλ.Π.57).

AGE * Γ15Z Crosstabulation				
		Γ15Z		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	15	13	28
	=<30 % within AGE	53,6%	46,4%	100,0%
	% within Γ15Z	15,5%	22,4%	18,1%
	Count	45	23	68
	31-40 % within AGE	66,2%	33,8%	100,0%
	% within Γ15Z	46,4%	39,7%	43,9%
	Count	23	10	33
	41-50 % within AGE	69,7%	30,3%	100,0%
	% within Γ15Z	23,7%	17,2%	21,3%
	Count	14	12	26
	51+ % within AGE	53,8%	46,2%	100,0%
	% within Γ15Z	14,4%	20,7%	16,8%
Total	Count	97	58	155
	% within AGE	62,6%	37,4%	100,0%
	% within Γ15Z	100,0%	100,0%	100,0%

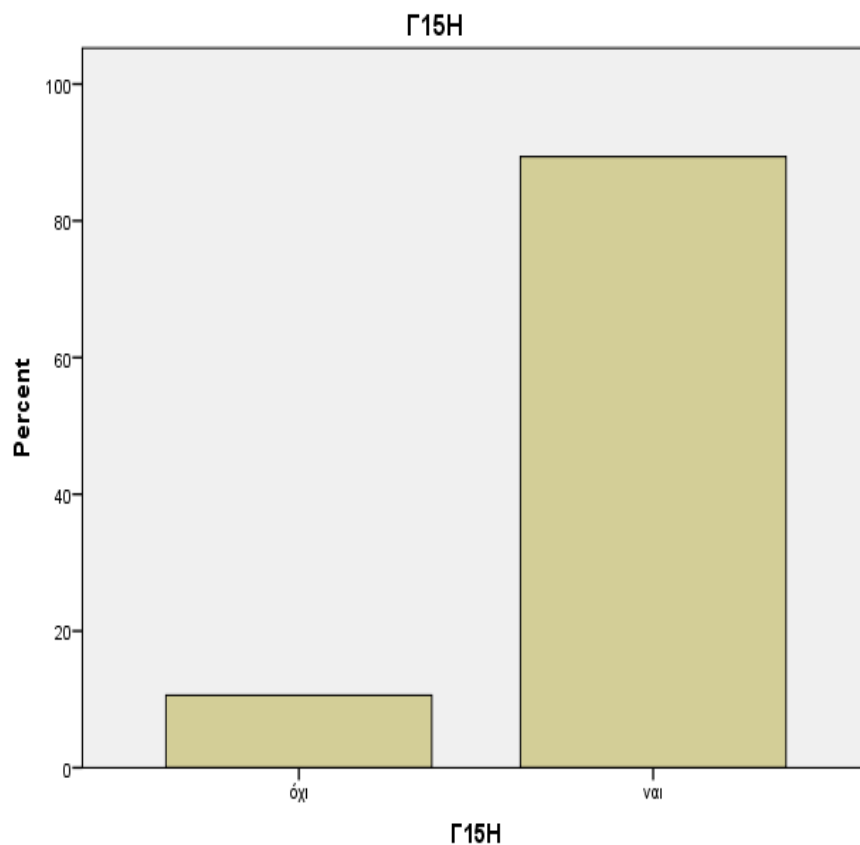
Πίνακας 57: Η ηλικία των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών με: έξοδοι κινδύνου με αυτοφωτιζόμενη ένδειξη

Στην ερώτηση «είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας με καλά φυλασσόμενο, συνεχώς ανανεούμενο και άμεσα προσβάσιμο από όλους σχολικό φαρμακείο» (Γ15η), στο σύνολο των ανδρών, το 9,5% απάντησε αρνητικά, ενώ το 90,5% απάντησε θετικά. Στο σύνολο των γυναικών, το 11,5% απάντησε αρνητικά, ενώ το 88,5% θετικά. Συνολικά φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία δηλώνει ότι υπάρχει. (βλ.Π.58).

SEX * Γ15H Crosstabulation				
		Γ15H		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	4	38	42
	male % within SEX	9,5%	90,5%	100,0%
	% within Γ15H	21,1%	24,8%	24,4%
	Count	15	115	130
	female % within SEX	11,5%	88,5%	100,0%
	% within Γ15H	78,9%	75,2%	75,6%
Total	Count	19	153	172
	% within SEX	11,0%	89,0%	100,0%
	% within Γ15H	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 58: Το φύλο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών που απάντησαν στην ερώτηση: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας με καλά φυλασσόμενο, συνεχώς ανανεούμενο και άμεσα προσβάσιμο από όλους σχολικό φαρμακείο

Επιπλέον, το 1,6% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών δήλωσε «άλλο». (βλ.Π.59).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid όχι	3	1,6	100,0	100,0
Missing System	185	98,4		
Total	188	100,0		

Πίνακας 59: Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών με: Άλλο, τι; (Γ150)

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν απαραίτητο ο εξοπλισμός του σχολείου να είναι πλήρης , (βλ. Π. 60).

Εξοπλισμός σχολείου

- Πλήρης εξοπλισμός του σχολείου για αποφυγή ατυχημάτων. (γυναίκα, κάτω των 30 ετών , 6 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).
- Ύπαρξη φαρμακείου πρώτων βοηθειών σε άριστη κατάσταση. (γυναίκα, 31-40 ετών, 10 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στον τομέα Παιδαγωγικά, μόνιμη).

Πίνακας 60: Προτάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τον εξοπλισμό του σχολείου στην ερώτηση ανοικτού τύπου (Δ33)

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί;» (Γ16) φανερώνεται ότι σχεδόν οι μισοί από τους δασκάλους απάντησαν ότι δεν έχουν επιμορφωθεί στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών (π.χ σεισμών, πυρκαγιών). Αναλυτικότερα, στο σύνολο των ανδρών, το 51,2% δήλωσε ότι δεν έχουν επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, ενώ το 48,8% απάντησε θετικά. Στο σύνολο των γυναικών, το 51,5% απάντησε αρνητικά, ενώ το 48,5% θετικά. (βλ.Π.61).

SEX * Γ16A Crosstabulation

		Γ16A		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	21	20	41
	male % within SEX	51,2%	48,8%	100,0%
	% within Γ16A	23,1%	23,3%	23,2%
	Count	70	66	136
	female % within SEX	51,5%	48,5%	100,0%
	% within Γ16A	76,9%	76,7%	76,8%
Total	Count	91	86	177

% within SEX	51,4%	48,6%	100,0%
% within Γ16Α	100,0%	100,0%	100,0%

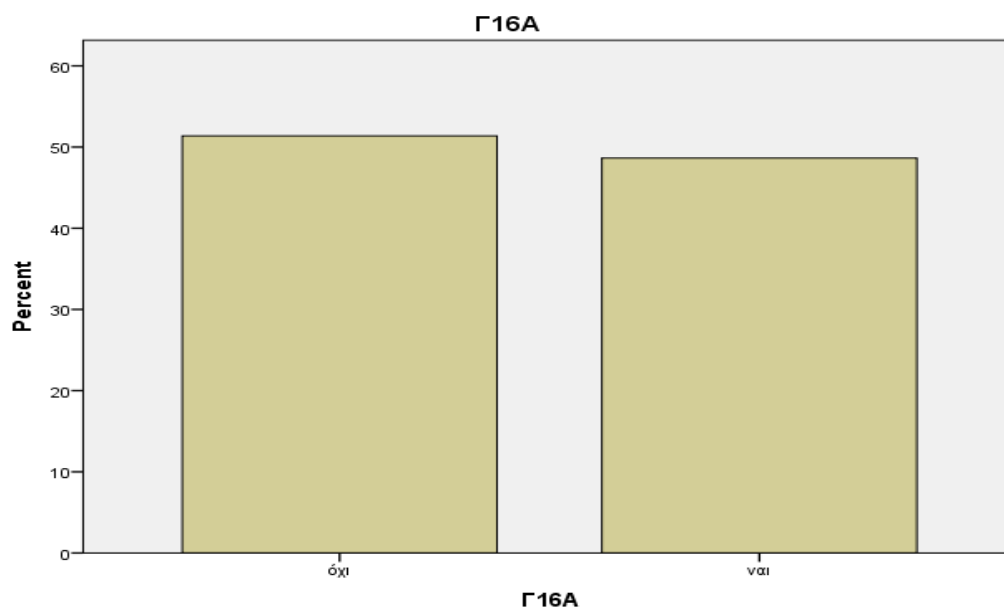
Πίνακας 61: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:»στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών (π.χ σεισμών , πυρκαγιών)

Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας κάτω των 30 ετών, το 56,7% απάντησε αρνητικά, ενώ το 43,3% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 31 με 40, το 57,3% απάντησε αρνητικά, ενώ το 42,7% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 41 με 50, το 42,9% απάντησε αρνητικά και το 41,2% θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας 51 και άνω, το 13,3% απάντησε αρνητικά, ενώ το 58,8% απάντησε θετικά. (βλ.Π.62).

Πίνακας 62: Η ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:»στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών (π.χ σεσμών , πυρκαγιών).

AGE * Γ16Α Crosstabulation				
		Γ16Α		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	17	13	30
	=<30 % within AGE	56,7%	43,3%	100,0%
	% within Γ16Α	18,3%	14,8%	16,6%
	Count	47	35	82
	31-40 % within AGE	57,3%	42,7%	100,0%
	% within Γ16Α	50,5%	39,8%	45,3%
	Count	15	20	35
	41-50 % within AGE	42,9%	57,1%	100,0%
	% within Γ16Α	16,1%	22,7%	19,3%
	Count	14	20	34
	51+ % within AGE	41,2%	58,8%	100,0%
	% within Γ16Α	15,1%	22,7%	18,8%

Total	Count	93	88	181
	% within AGE	51,4%	48,6%	100,0%
	% within Γ16A	100,0%	100,0%	100,0%

Αντίθετα στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στην παροχή πρώτων βοηθειών» (Γ16β), φαίνεται ότι οι περισσότεροι από τους δασκάλους, το 56,8%, έχει λάβει σχετική επιμόρφωση για την παροχή πρώτων βοηθειών. Στο σύνολο των ανδρών, το 43,2% δήλωσε δεν έχουν επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στην παροχή πρώτων βοηθειών, ενώ το 56,8% δήλωσε ότι έχουν. Στο σύνολο των γυναικών, το 42,9% απάντησε αρνητικά, ενώ το 57,1% θετικά. (βλ.Π.63)

SEX * Γ16B Crosstabulation

		Γ16B		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	19	24	43
	male % within SEX	44,2%	55,8%	100,0%
	% within Γ16B	25,0%	24,0%	24,4%
	Count	57	76	133
	female % within SEX	42,9%	57,1%	100,0%
	% within Γ16B	75,0%	76,0%	75,6%
Total	Count	76	100	176

% within SEX	43,2%	56,8%	100,0%
% within Γ16B	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 63: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:»στην παροχή πρώτων βοηθειών.

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 48,9% απάντησε αρνητικά, ενώ το 51,1% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 35,9% απάντησε αρνητικά, ενώ το 64,1% θετικά. (βλ.Π.64).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ16B Crosstabulation				
		Γ16B		Total
		όχι	ναι	
Κατηγορίες πrouπηρεσία	Count	43	45	88
	1-15 % within	48,9%	51,1%	100,0%
	χρόνια κατηγορίες_prouπηρεσία			
	% within Γ16B	56,6%	43,3%	48,9%
	Count	33	59	92
	16-33 % within	35,9%	64,1%	100,0%
Total	χρόνια κατηγορίες_prouπηρεσία			
	% within Γ16B	43,4%	56,7%	51,1%
	Count	76	104	180
	% within	42,2%	57,8%	100,0%
κατηγορίες_prouπηρεσία				
% within Γ16B		100,0%	100,0%	100,0%

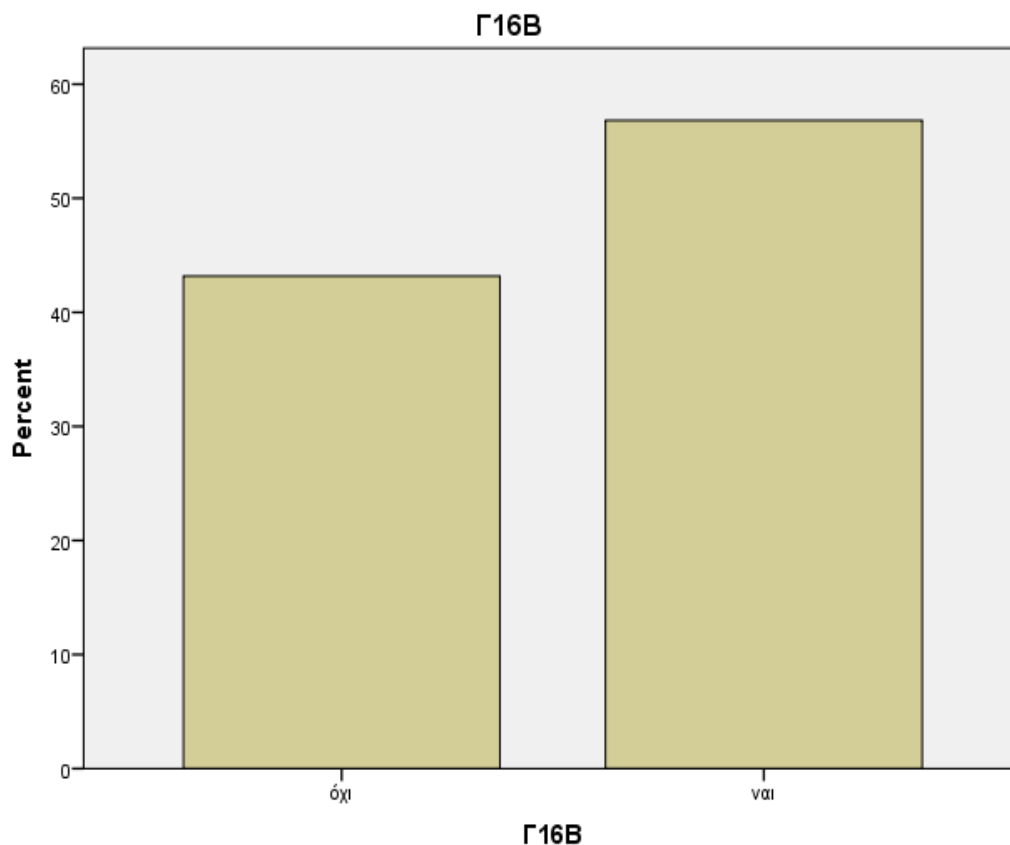
Πίνακας 64: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:»στην παροχή πρώτων βοηθειών.

Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας κάτω των 30 ετών, το 53,3% απάντησε αρνητικά 53,3%, ενώ το 46,7% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 31 με 40, το 39% απάντησε αρνητικά, ενώ το 61% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 41 με 50, το 47,2% απάντησε αρνητικά και το 52,8% θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας 51 και άνω, το 39,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 60,4% απάντησε θετικά. (βλ.Π.65).

AGE * Γ16B Crosstabulation

		Γ16B		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	16	14	30
	=<30 % within AGE	53,3%	46,7%	100,0%
	% within Γ16B	20,5%	13,6%	16,6%
	Count	32	50	82
	31-40 % within AGE	39,0%	61,0%	100,0%
	% within Γ16B	41,0%	48,5%	45,3%
	Count	17	19	36
	41-50 % within AGE	47,2%	52,8%	100,0%
	% within Γ16B	21,8%	18,4%	19,9%
	Count	13	20	33
	51+ % within AGE	39,4%	60,6%	100,0%
	% within Γ16B	16,7%	19,4%	18,2%
Total	Count	78	103	181
	% within AGE	43,1%	56,9%	100,0%
	% within Γ16B	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 65: Η ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:»στην παροχή πρώτων βοηθειών.

Στην ερώτηση, «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ., πυροσβεστήρων)» (Γ16γ), όπως παρουσιάζεται, δεν υπάρχει καθολική πρακτική εξάσκηση και επιμόρφωση καθώς μόνο το 35,5% των δασκάλων δηλώνει ότι έχει λάβει σχετική επιμόρφωση. Στο σύνολο των ανδρών, το 57,1% δήλωσε ότι δεν έχει λάβει σχετική επιμόρφωση για τη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ. πυροσβεστήρων), ενώ το 42,9% δήλωσε ότι έχει λάβει. Στο σύνολο των γυναικών, το 66,9% απάντησε αρνητικά, ενώ το 33,1% θετικά. (βλ.Π.66).

SEX * Γ16Γ Crosstabulation

			Γ16Γ		Total
			όχι	ναι	
SEX	male	Count	24	18	42
		% within SEX	57,1%	42,9%	100,0%
		% within Γ16Γ	21,6%	29,5%	24,4%

	Count	87	43	130
female	% within SEX	66,9%	33,1%	100,0%
	% within Γ16Γ	78,4%	70,5%	75,6%
	Count	111	61	172
Total	% within SEX	64,5%	35,5%	100,0%
	% within Γ16Γ	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 66: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ., πυροσβεστήρων)»

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 72,9% απάντησε αρνητικά, ενώ το 27,1% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 56,2% απάντησε αρνητικά, ενώ το 43,8% θετικά. Συνολικά, οι εκπαιδευτικοί που έχουν 1 με 2 χρόνια προϋπηρεσίας φαίνεται ότι οι περισσότεροι από αυτούς το 64,4%, δεν έχει επιμορφωθεί για αυτό το θέμα. Η μεταβλητή προϋπηρεσία επηρεάζει την απάντηση των δασκάλων αναφορικά με την ερώτηση «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ., πυροσβεστήρων)», και το εύρημα είναι στατιστικά σημαντικό ($\alpha=0,021$). (βλ.Π.67, 68).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ16Γ Crosstabulation

		Γ16Γ		Total
		όχι	ναι	
Κατηγορίες προϋπηρεσία	Count	62	23	85
	% within 1-15 χρόνια	72,9%	27,1%	100,0%
	% within Γ16Γ	55,4%	37,1%	48,9%
	Count	50	39	89
	% within 16-33 χρόνια	56,2%	43,8%	100,0%
	% within Γ16Γ	44,6%	62,9%	51,1%

Total	Count	112	62	174
	% within			100,0
	κατηγορίες_προυπηρεσία	64,4%	35,6%	%
	% within Γ16Γ	100,0%	100,0%	100,0

Πίνακας 67: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ., πυροσβεστήρων)»

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	5,326 ^a	1	,021		
Continuity Correction ^b	4,620	1	,032		
Likelihood Ratio	5,372	1	,020		
Fisher's Exact Test				,027	,016
Linear-by-Linear Association	5,295	1	,021		
N of Valid Cases	174				

Πίνακας 68: Chi-Square Tests

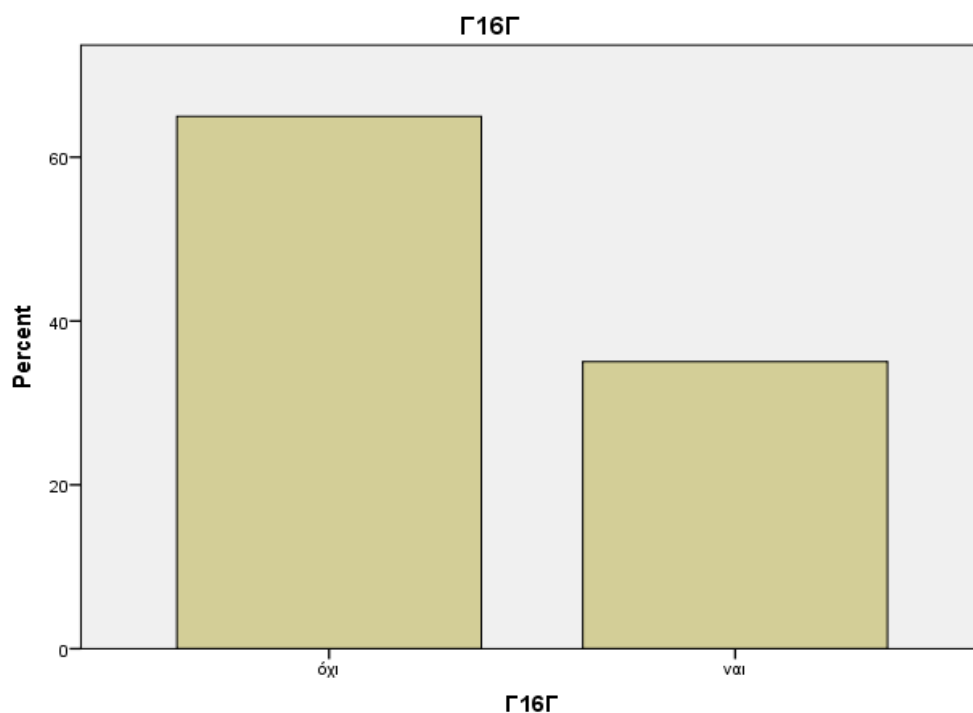
Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας κάτω των 30 ετών, το 73,3% απάντησε αρνητικά 73,3%, ενώ το 26,7% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 31 με 40, το 69,7% απάντησε αρνητικά, ενώ το 30,3% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 41 με 50, το 55,6% απάντησε αρνητικά και το 44,4% θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας 51 και άνω, το 54,5% απάντησε αρνητικά, ενώ το 45,5% απάντησε θετικά. (βλ.Π.69).

AGE * Γ16Γ Crosstabulation

		Γ16Γ		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	22	8	30
	=<30 % within AGE	73,3%	26,7%	100,0%
	% within Γ16Γ	19,5%	12,9%	17,1%
	31-40 Count	53	23	76

	% within AGE	69,7%	30,3%	100,0%
	% within Γ16Γ	46,9%	37,1%	43,4%
	Count	20	16	36
41-50	% within AGE	55,6%	44,4%	100,0%
	% within Γ16Γ	17,7%	25,8%	20,6%
	Count	18	15	33
51+	% within AGE	54,5%	45,5%	100,0%
	% within Γ16Γ	15,9%	24,2%	18,9%
	Count	113	62	175
Total	% within AGE	64,6%	35,4%	100,0%
	% within Γ16Γ	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 69: Η ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ., πυροσβεστήρων)»

Τα παραπάνω ευρήματα σε συνδυασμό με τις προτάσεις των εκπαιδευτικών (ερώτηση Δ33 του ερωτηματολογίου, βλ. παράρτημα) καταδηλώνουν ότι η επιμόρφωση για την πρόληψη και την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων αποτελεί

σημαντικό θέμα στη σχολική πραγματικότητα που χρήζει προσοχής από όλους τους αρμόδιους φορείς. Ενδεικτικά ο πίνακας 70 παρουσιάζει τις προτάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με το θέμα της επιμόρφωσης, όπως προέκυψαν από την ερώτηση «ως εκπαιδευτικός, τι άλλο θα είχατε να προτείνετε για την πρόληψη ή την καλύτερη αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών/κρίσεων του σχολείου» (Δ33). (βλ.Π.70).

Επιμόρφωση

- Ενημέρωση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε περιστατικά έκτακτων αναγκών ή κρίσεων (γυναίκα, 51 και πάνω, μόνιμη, 32 χρόνια στην εκπαίδευση).
- Επιμόρφωση και πρακτική εξάσκηση στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών (γυναίκα, 41-50 ετών, μόνιμη, 27 χρόνια στην εκπαίδευση).
- Συχνή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από αρμόδιους φορείς. (γυναίκα, κάτω των 30 ετών, Μεταπτυχιακό Ειδικής Αγωγής, αναπληρωτής).
- Συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα έκτακτων αναγκών και κρίσεων στο σχολείο. (γυναίκα, 31-40 ετών , 19 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Επιμόρφωση ομάδας εκπαιδευτικών για την παροχή πρώτων βοηθειών σε έκτακτα περιστατικά (γυναίκα, 31-40 ετών , 12 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη, Περιφέρεια).
- Θα πρότεινα οι εκπαιδευτικοί να επιμορφώνονται τακτικά με σεμινάρια πάνω σε θέματα ψυχολογίας (γυναίκα, 31-40 ετών, 12 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Τακτικά σεμινάρια πρώτων βοηθειών εντός του χώρου του σχολείου (γυναίκα, 31- 40 ετών, 19 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στις Επιστήμες Υγείας, μόνιμη).
- Η επιμόρφωση του συνόλου των εκπαιδευτικών να είναι υποχρεωτική , να γίνεται σε τακτικά χρονικά διαστήματα (να είναι δηλαδή επαναλαμβανόμενη) και αν είναι δυνατόν να γίνεται στο χώρο του σχολείου, ώστε να έχει

βιωματικό χαρακτήρα και να ανταποκρίνεται σε πραγματικές ανάγκες (γυναίκα, 31-40 ετών, 15 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).

- Θεωρώ απαραίτητη την επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών στην παροχή πρώτων βοηθειών και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών/κρίσεων στο χώρο του σχολείου στην αρχή κάθε σχολικού έτους (γυναίκα, 41-50 ετών , 22 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα περιλαμβάνει πρακτική εξάσκηση (γυναίκα, κάτω των 30 ετών , 2 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στην Ειδική Αγωγή, αναπληρωτής).
- Να γίνουν υποχρεωτικά σεμινάρια πρώτων βοηθειών. (γυναίκα, κάτω των 30 ετών, Μεταπτυχιακό στον τομέα της Λογοτεχνίας, αναπληρωτής).
- Περισσότερα ουσιαστικά σεμινάρια. (γυναίκα, 31-40 ετών, 13 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).

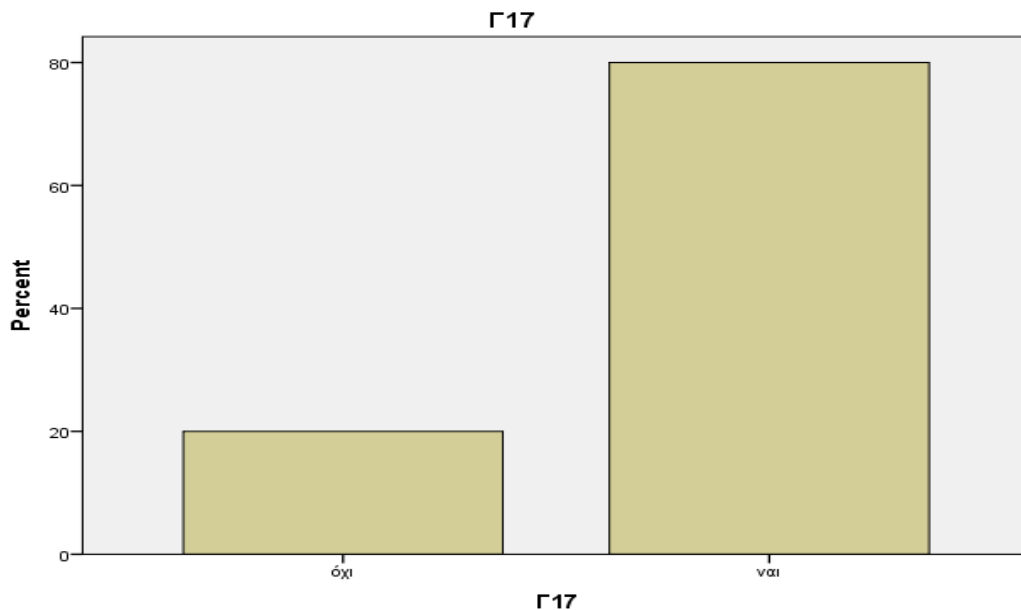
Πίνακας 70: Απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την επιμόρφωση (ερώτηση Δ33, ανοικτού τύπου).

Στην ερώτηση «Εσείς και οι μαθητές του σχολείου σας ενημερώνεστε στην αρχή κάθε διδακτικού έτους για τις ιδιαιτερότητες των χώρων εντός του σχολικού κτιρίου και του αύλιου χώρου για την πιθανότητα ατυχημάτων;» (Γ17), φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των δασκάλων, το 80%, απάντησε ότι οι μαθητές και το εκπαιδευτικό προσωπικό λαμβάνουν στην αρχή κάθε διδακτικού έτους ενημέρωση σχετικά με αυτό το θέμα. (βλ.Π.71).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid όχι	37	19,7	20,0	20,0
Valid ναι	148	78,7	80,0	100,0

Total	185	98,4	100,0
Missing System	3	1,6	
Total	188	100,0	

Πίνακας 71: Εσείς και οι μαθητές του σχολείου σας ενημερώνεστε στην αρχή κάθε διδακτικού έτους για τις ιδιαιτερότητες των χώρων εντός του σχολικού κτιρίου και του αύλιου χώρου για την πιθανότητα ατυχημάτων;

Στην ερώτηση «Υπάρχει στο σχολείο σας σε απόλυτα εμφανές σημείο πίνακας οδηγιών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών», (Γ18) το 46,5% απάντησε αρνητικά. Στο σύνολο των ανδρών, το 51,2% δήλωσε ότι στο σχολείο δεν είναι σε απόλυτα εμφανές σημείο ο πίνακας οδηγιών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, ενώ το 48,8% δήλωσε ότι είναι. Στο σύνολο των γυναικών, το 45% απάντησε αρνητικά, ενώ το 55% θετικά. (βλ.Π.72).

SEX * Γ18 Crosstabulation

		Γ18		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	21	20	41
	male % within SEX	51,2%	48,8%	100,0%
	% within Γ18	26,2%	21,7%	23,8%
	Count	59	72	131
	female % within SEX	45,0%	55,0%	100,0%
	% within Γ18	73,8%	78,3%	76,2%
Total	Count	80	92	172
	% within SEX	46,5%	53,5%	100,0%
	% within Γ18	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 72: Υπάρχει στο σχολείο σας σε απόλυτα εμφανές σημείο πίνακας οδηγίων για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών

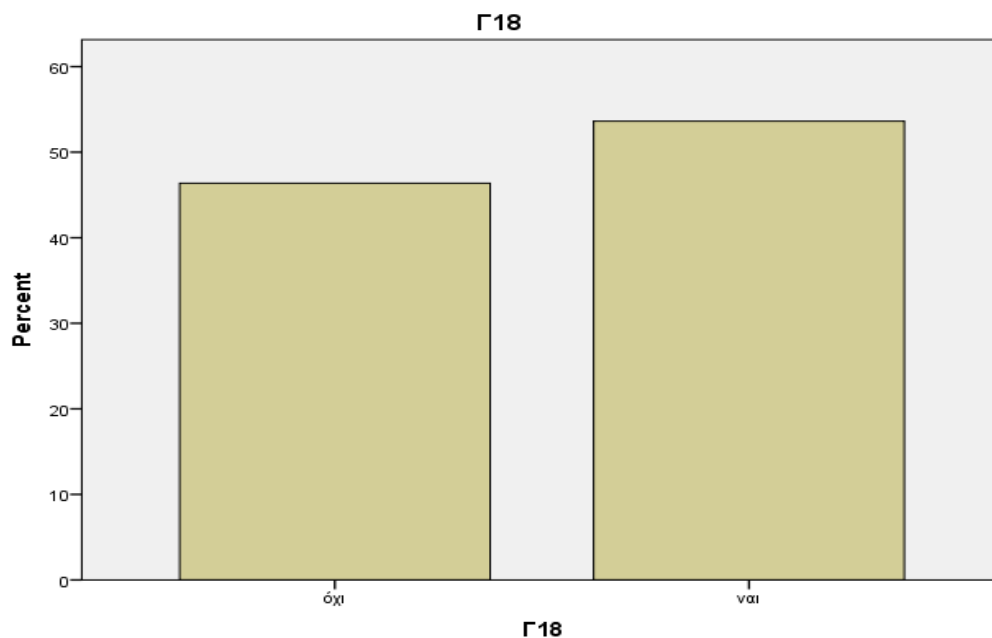
Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας κάτω των 30 ετών, το 62,1% απάντησε αρνητικά 62,1%, ενώ το 37,9% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 31 με 40, το 39,7% απάντησε αρνητικά, ενώ το 60,3% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 41 με 50, το 54,3% απάντησε αρνητικά και το 45,7% θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας 51 και άνω, το 42,9% απάντησε αρνητικά, ενώ το 57,1% απάντησε θετικά. (βλ.Π.73).

AGE * Γ18 Crosstabulation

		Γ18		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	18	11	29
	=<30 % within AGE	62,1%	37,9%	100,0%
	% within Γ18	21,7%	11,7%	16,4%
	Count	31	47	78
	31-40 % within AGE	39,7%	60,3%	100,0%
	% within Γ18	37,3%	50,0%	44,1%
	Count	19	16	35
	41-50 % within AGE	54,3%	45,7%	100,0%
	% within Γ18	22,9%	17,0%	19,8%
51+	Count	15	20	35

Total	% within AGE	42,9%	57,1%	100,0%
	% within Γ18	18,1%	21,3%	19,8%
	Count	83	94	177
	% within AGE	46,9%	53,1%	100,0%
	% within Γ18	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 73: Η ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Υπάρχει στο σχολείο σας σε απόλυτα εμφανές σημείο πίνακας οδηγιών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών»

Τα ευρήματα που παρουσιάστηκαν παραπάνω σε συνδυασμό με τις προτάσεις των εκπαιδευτικών στη ερώτηση ανοικτού τύπου Δ33, σκιαγραφούν την υφιστάμενη κατάσταση. Συγκεκριμένα, οι δάσκαλοι τονίζουν την ανάγκη να υπάρχει καταρτισμένο σχέδιο έκτακτων αναγκών σε κάθε σχολείο, να υπάρχει συστηματικότερη οργάνωση σχεδίων αντιμετώπισης κρίσεων και να πραγματοποιούνται τακτές ασκήσεις σεισμού. (βλ.Π.74).

Σχέδιο

- Να υπάρχει ένα καταρτισμένο σχέδιο έκτακτων αναγκών σε κάθε σχολείο (άνδρας, 31-40 ετών, 8 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).
- Αναγκαία θεωρώ τη συστηματικότερη οργάνωση σχεδίων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών/ κρίσεων (άνδρας, κάτω των 30 ετών , 5 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).
- Να πραγματοποιούνται συχνές ασκήσεις σεισμού. (γυναίκα, 31-40 ετών, 27 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).

Πίνακας 74: Προτάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη δημιουργία σχεδίου δράσης σε έκτακτες συνθήκες στο σχολείο (ερώτηση ανοικτού τύπου , Δ33)

Στην ερώτηση, «έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα για: την ασφάλεια των μαθητών σε ευαίσθητους χώρους του σχολείου(π.χ. στα εργαστήρια, στο λεβητοστάσιο, στις πρίζες των αιθουσών , στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου κ.α.;)» (Γ19) καταγράφεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό συμφωνεί ότι έχουν παρθεί αυτά τα μέτρα. (N=126, 72,8%). Στο σύνολο των 41 δασκάλων , 9 από αυτούς απάντησαν αρνητικά (22%), ενώ 32 θετικά (78%). Στο σύνολο των 132 γυναικών , 38 από αυτούς (28,8%) απάντησαν αρνητικά, ενώ 94 (71,2%) θετικά. Συνολικά η συντριπτική πλειψηφία απάντησε ότι έχουν παρθεί αυτά τα μέτρα (N=126, 72,8%). (βλ.Π.75).

SEX * Γ19A Crosstabulation

		Γ19A		Total
		όχι	ναι	
SEX	Count	9	32	41
	male % within SEX	22,0%	78,0%	100,0%
	% within Γ19A	19,1%	25,4%	23,7%
	Count	38	94	132
	female % within SEX	28,8%	71,2%	100,0%
	% within Γ19A	80,9%	74,6%	76,3%
Total	Count	47	126	173
	% within SEX	27,2%	72,8%	100,0%
	% within Γ19A	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 75: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα για: την ασφάλεια των μαθητών σε ευαίσθητους χώρους του σχολείου (π.χ. στα εργαστήρια, στο λεβητοστάσιο, στις πρίζες των αιθουσών, στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου κ.α.;»

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 31% απάντησε αρνητικά, ενώ το 69% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 21,1% απάντησε αρνητικά, ενώ το 78,9% θετικά. (βλ.Π.76).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ19Α Crosstabulation

			Γ19Α		Total
			όχι	ναι	
Κατηγορίες προϋπηρεσία	Count		27	60	87
	1-15 % within		31,0%	69,0%	100,0
	χρόνια κατηγορίες_προυπηρεσία				%
	% within Γ19Α		58,7%	45,8%	49,2%
	Count		19	71	90
	16-33 % within		21,1%	78,9%	100,0
Total	χρόνια κατηγορίες_προυπηρεσία				%
	% within Γ19Α		41,3%	54,2%	50,8%
	Count		46	131	177
	% within		26,0%	74,0%	100,0
					%
			100,0%	100,0%	100,0
					%

Πίνακας 76: Προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα για: την ασφάλεια των μαθητών σε ευαίσθητους χώρους του σχολείου (π.χ. στα εργαστήρια, στο λεβητοστάσιο, στις πρίζες των αιθουσών, στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου κ.α.;»

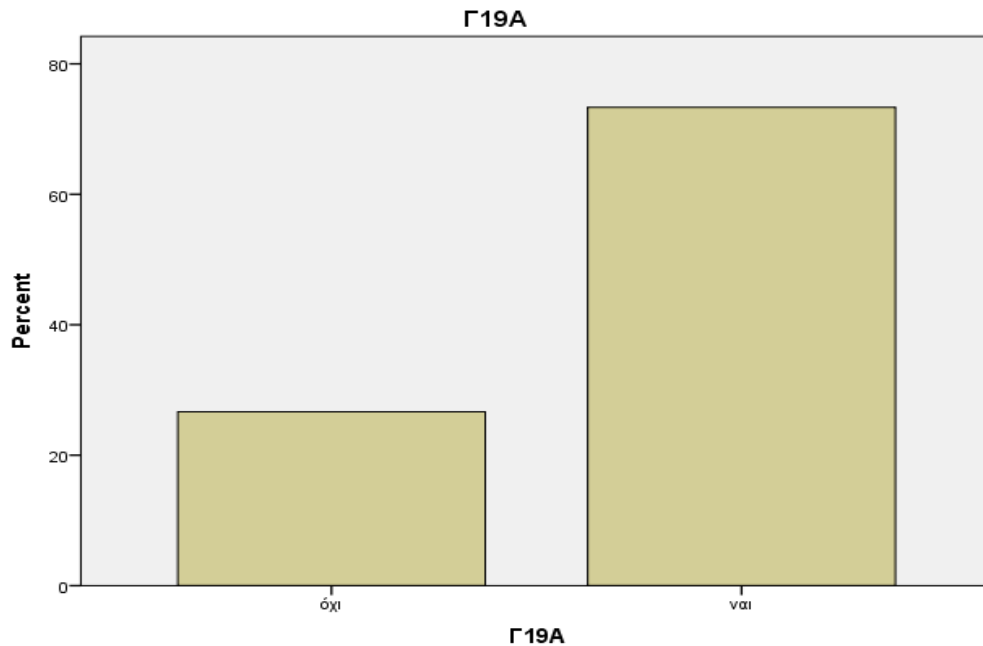
Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας κάτω των 30 ετών, το 36,7% απάντησε αρνητικά 36,7%, ενώ το 63,3% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων ηλικίας 31 με 40, το 22,8% απάντησε αρνητικά, ενώ το 77,2% θετικά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων

ηλικίας 41 με 50, το 37,1% απάντησε αρνητικά και το 62,9% θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων ηλικίας 51 και άνω, το 14,7% απάντησε αρνητικά, ενώ το 85,3% απάντησε θετικά. (βλ.Π.77).

AGE * Γ19A Crosstabulation

		Γ19A		Total
		όχι	ναι	
AGE	Count	11	19	30
	=<30 % within AGE	36,7%	63,3%	100,0%
	% within Γ19A	23,4%	14,5%	16,9%
	Count	18	61	79
	31-40 % within AGE	22,8%	77,2%	100,0%
	% within Γ19A	38,3%	46,6%	44,4%
	Count	13	22	35
	41-50 % within AGE	37,1%	62,9%	100,0%
	% within Γ19A	27,7%	16,8%	19,7%
	Count	5	29	34
	51+ % within AGE	14,7%	85,3%	100,0%
	% within Γ19A	10,6%	22,1%	19,1%
Total	Count	47	131	178
	% within AGE	26,4%	73,6%	100,0%
	% within Γ19A	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 77: Ηλικία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα για: την ασφάλεια των μαθητών σε ευαίσθητους χώρους του σχολείου (π.χ. στα εργαστήρια, στο λεβητοστάσιο, στις πρίζες των αιθουσών, στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου κ.α.;»

Και στην ερώτηση «Έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα: για την προστασία του πολύτιμου υλικού του σχολείου σας (π.χ αρχείο, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.α) από κλοπές και βανδαλισμούς), (Γ19β) η συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών, το 89,8%, τοποθετείται ότι έχουν παρθεί μέτρα. Στο σύνολο των δασκάλων, το 7,1% απάντησε αρνητικά ενώ το 92,9% θετικά. Στο σύνολο των γυναικών, το 11,2% απάντησε αρνητικά, ενώ το 88,9% θετικά. Συνολικά, η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε ότι έχουν παρθεί αυτά τα μέτρα , το 89,8%. (βλ.Π.78).

SEX * Γ19B Crosstabulation

		Γ19B		Total
		Όχι	ναι	
SEX	Count	3	39	42
	male % within SEX	7,1%	92,9%	100,0%
	% within Γ19B	16,7%	24,7%	23,9%
	Count	15	119	134
	female % within SEX	11,2%	88,8%	100,0%
	% within Γ19B	83,3%	75,3%	76,1%
Total	Count	18	158	176
	% within SEX	10,2%	89,8%	100,0%
	% within Γ19B	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 78: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Έχουν ληφθεί ιδιαίτερα

μέτρα: για την προστασία του πολύτιμου υλικού του σχολείου σας (π.χ αρχείο, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.α) από κλοπές και βανδαλισμούς).

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 14,8% απάντησε αρνητικά, ενώ το 85,2% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 5,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 94,6% θετικά. Η μεταβλητή προϋπηρεσία φαίνεται να επηρεάζει την άποψη των εκπαιδευτικών και το έυρυμα να είναι στατιστικά σημαντικό ($\alpha=0,037$). (βλ.Π.79, 80).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ19B Crosstabulation

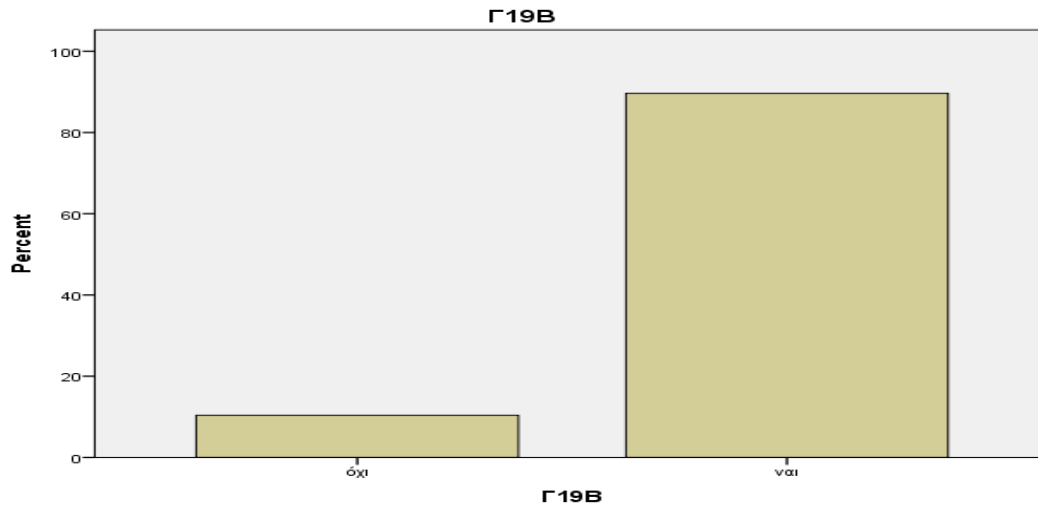
			Γ19B		Total
			όχι	ναι	
Κατηγορίες προϋπηρεσία	Count		13	75	88
	1-15 % within		14,8%	85,2%	100,0%
	χρόνια κατηγορίες_προυπηρεσία				
	% within Γ19B		72,2%	46,3%	48,9%
	Count		5	87	92
	16-33 % within		5,4%	94,6%	100,0%
Total	χρόνια κατηγορίες_προυπηρεσία				
	% within Γ19B		27,8%	53,7%	51,1%
	Count		18	162	180
	% within		10,0%	90,0%	100,0%
			κατηγορίες_προυπηρεσία		
			% within Γ19B		
			100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 79: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα: για την προστασία του πολύτιμου υλικού του σχολείου σας (π.χ αρχείο, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.α) από κλοπές και βανδαλισμούς),

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4,358 ^a	1	,037		
Continuity Correction ^b	3,382	1	,066		
Likelihood Ratio	4,484	1	,034		

Fisher's Exact Test				,047	,032
Linear-by-Linear Association	4,333	1	,037		
N of Valid Cases	180				

Πίνακας 80: Chi-Square Tests

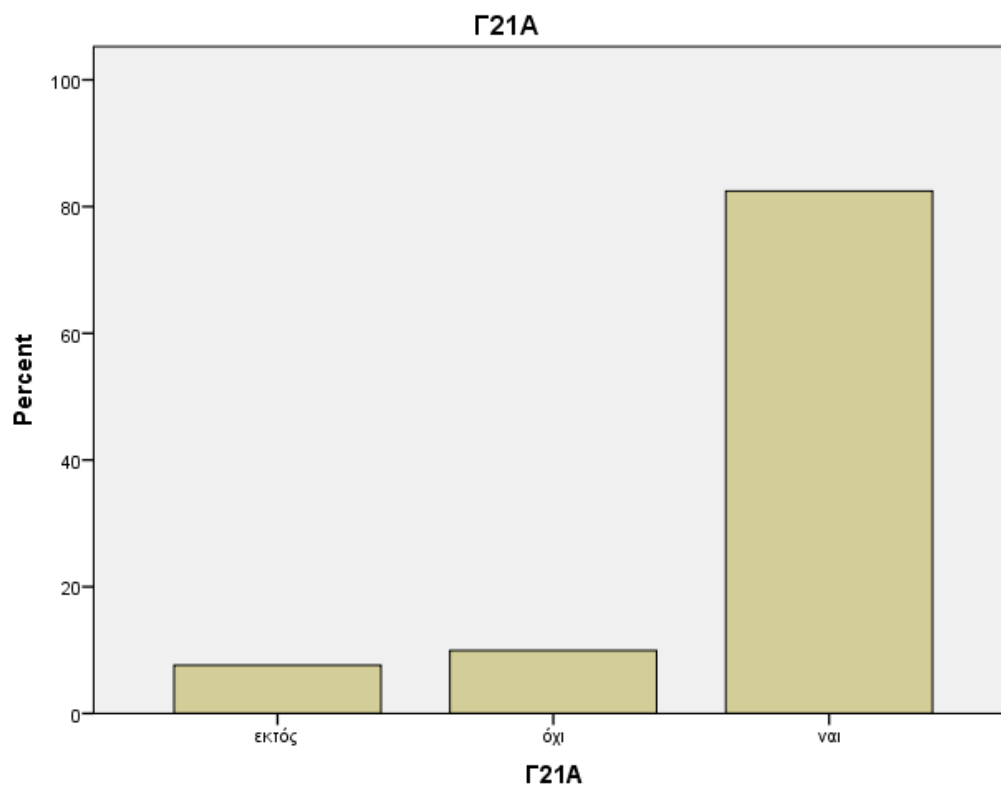
Στην ερώτηση «ποια μέτρα προστασίας έχουν ληφθεί: σιδερένια κιγλιδώματα στα γραφεία και στο εργοστάσιο πληροφορικής» (Γ21) , συγκεκριμένα μονοπωλεί η θετική απάντηση των συμμετεχόντων, σε ποσοστό 82,8%. Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 79,5% απάντησε θετικά, ενώ το 8,4% αρνητικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 79,5% απάντησε θετικά, ενώ το 10,5% αρνητικά. (βλ.Π.81).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ21A Crosstabulation

			Γ21Α		
			εκτός	όχι	ναι
Κατηγορίες προϋπηρεσία	Count		10	7	66
	1-15	% within	12,0%	8,4%	79,5%
	χρόνια	κατηγορίες_προυπηρεσία			
		% within Γ21Α	76,9%	43,8%	47,1%
	Count		3	9	74
	16-33	% within	3,5%	10,5%	86,0%
Total	χρόνια	κατηγορίες_προυπηρεσία			
		% within Γ21Α	23,1%	56,2%	52,9%
	Count		13	16	140

% within κατηγορίες_προυπηρεσία	7,7%	9,5%	82,8%
% within Γ21A	100,0%	100,0%	100,0 %

Πίνακας 81:Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «ποια μέτρα προστασίας έχουν ληφθεί: σιδερένια κιγλιδώματα στα γραφεία και στο εργοστάσιο πληροφορικής»

Παρόμοια στην ερώτηση «Ο συναγερμός στα γραφεία και στα εργαστήρια έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας» (Γ21β) φαίνεται ότι το συμφωνεί σε αυτό και απαντά θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων, το 12,2% απάντησε αρνητικά, ενώ το 80,5% θετικά. Στο σύνολο των γυναικών το 21,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 70,6% θετικά. (βλ.Π.82).

SEX * Γ21B Crosstabulation

		Γ21B			Total
		εκτός	όχι	ναι	
SEX	Count	3	5	33	41
	male % within SEX	7,3%	12,2%	80,5%	100,0%
	% within Γ21B	23,1%	15,6%	27,0%	24,6%
	Count	10	27	89	126
	female % within SEX	7,9%	21,4%	70,6%	100,0%
	% within Γ21B	76,9%	84,4%	73,0%	75,4%
Total	Count	13	32	122	167
	% within SEX	7,8%	19,2%	73,1%	100,0%
	% within Γ21B	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

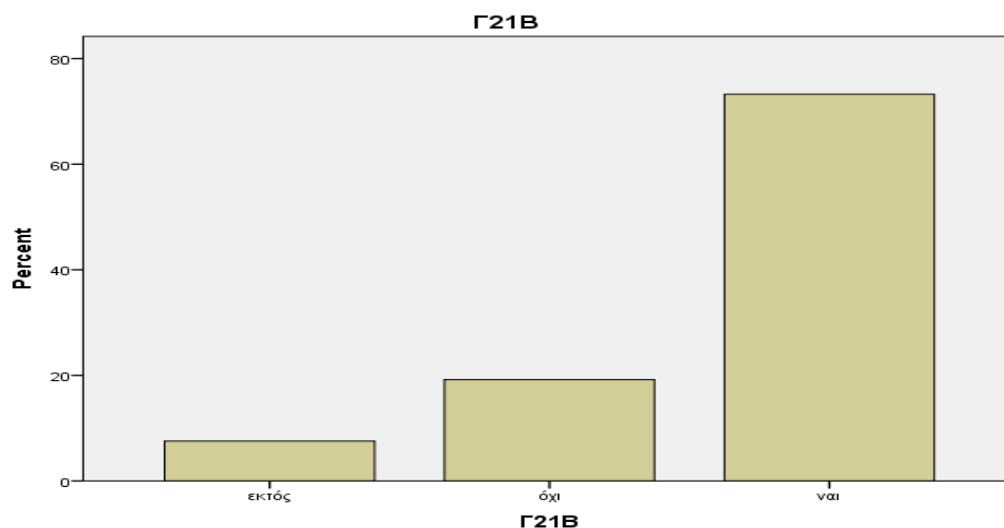
Πίνακας 82: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Ο συναγερμός στα γραφεία και στα εργαστήρια έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας»

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν 1 χρόνο προϋπηρεσίας, το 20,2% απάντησε αρνητικά, ενώ το 67,9% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 18,6% απάντησε αρνητικά, ενώ το 77,9% θετικά. (βλ.Π.83).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ21B Crosstabulation

		Γ21B		
		εκτός	όχι	ναι
Κατηγορίες προϋπηρεσία	Count	10	17	57
	1-15 % within κατηγορίες_πrouπηρεσία	11,9%	20,2%	67,9%
	% within Γ21B	76,9%	51,5%	46,0%
	Count	3	16	67
	16-33 % within κατηγορίες_πrouπηρεσία	3,5%	18,6%	77,9%
	% within Γ21B	23,1%	48,5%	54,0%
Total	Count	13	33	124
	% within κατηγορίες_πrouπηρεσία	7,6%	19,4%	72,9%
	% within Γ21B	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 83: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Ο συναγερμός στα γραφεία και στα εργαστήρια έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας»

Στην ερώτηση «Οι κλειδαριές ασφαλείας έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας», (Γ21γ) παρατηρείται και εδώ σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτικών , 70,2%, που απαντά θετικά. Στο σύνολο των δασκάλων, το 23,7% απάντησε αρνητικά, ενώ το 68,4% θετικά. Στο σύνολο των γυναικών, το 21,1% απάντησε αρνητικά, ενώ το 70,7% θετικά. (βλ.Π.84)

SEX * Γ21Γ Crosstabulation

		Γ21Γ			Total
		εκτός	όχι	ναι	
SEX	Count	3	9	26	38
	male % within SEX	7,9%	23,7%	68,4%	100,0%
	% within Γ21Γ	23,1%	25,7%	23,0%	23,6%
	Count	10	26	87	123
	female % within SEX	8,1%	21,1%	70,7%	100,0%
	% within Γ21Γ	76,9%	74,3%	77,0%	76,4%
Total	Count	13	35	113	161
	% within SEX	8,1%	21,7%	70,2%	100,0%
	% within Γ21Γ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

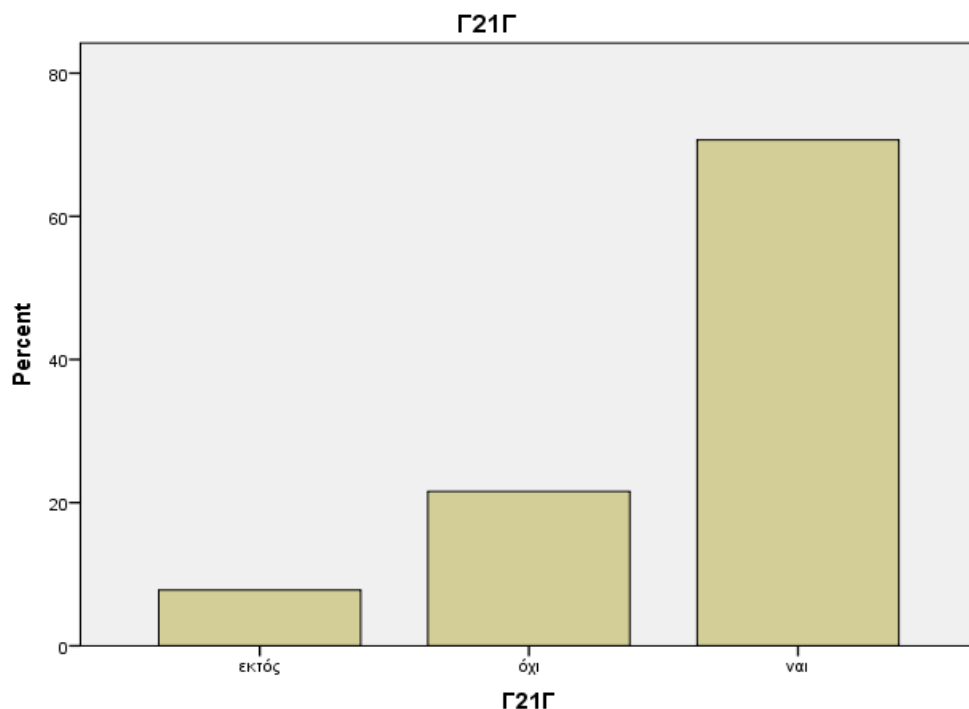
Πίνακας 84: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Οι κλειδαριές ασφαλείας έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας».

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 19% απάντησε αρνητικά, ενώ το 68,4% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 24,7% απάντησε αρνητικά, ενώ το 71,8% θετικά. (βλ.Π.85).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ21Γ Crosstabulation

			Γ21Γ		
			εκτός	όχι	ναι
Κατηγορίες προϋπηρεσία	1-15 χρόνια	Count	10	15	54
		% within κατηγορίες_προυπηρεσία	12,7%	19,0%	68,4%
		% within Γ21Γ	76,9%	41,7%	47,0%
	16-33 χρόνια	Count	3	21	61
		% within κατηγορίες_προυπηρεσία	3,5%	24,7%	71,8%
		% within Γ21Γ	23,1%	58,3%	53,0%
Total	Count		13	36	115
	% within κατηγορίες_προυπηρεσία		7,9%	22,0%	70,1%
	% within Γ21Γ		100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 85: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Οι κλειδαριές ασφαλείας έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας»

Στην ερώτηση «Έχουν παρθεί μέτρα προστασίας με ύπαρξη φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας», (Γ21δ) το ένα τρίτο των συμμετεχόντων, το 28,2% απάντησε αρνητικά. Στο σύνολο των δασκάλων, το 19,4% απάντησε αρνητικά, ενώ το 72,2% θετικά. Στο σύνολο των γυναικών, το 30,8% απάντησε αρνητικά, ενώ το 60,8% θετικά. (βλ.Π.86)

SEX * Γ21Δ Crosstabulation

		Γ21Δ			Total
		εκτός	όχι	ναι	
SEX	Count	3	7	26	36
	male % within SEX	8,3%	19,4%	72,2%	100,0%
	% within Γ21Δ	23,1%	15,9%	26,3%	23,1%
	Count	10	37	73	120
	female % within SEX	8,3%	30,8%	60,8%	100,0%
	% within Γ21Δ	76,9%	84,1%	73,7%	76,9%
Total	Count	13	44	99	156
	% within SEX	8,3%	28,2%	63,5%	100,0%
	% within Γ21Δ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Πίνακας 86: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Έχουν παρθεί μέτρα προστασίας με ύπαρξη φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας».

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 37,2% απάντησε αρνητικά, ενώ το 50% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 19,5% απάντησε αρνητικά, ενώ το 76,8% θετικά. (βλ.Π.87).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ21Δ Crosstabulation

			Γ21Δ		
			εκτός	όχι	ναι
Κατηγορίες προϋπηρεσία	Count		10	29	39
	1-15	% within			
	χρόνια	κατηγορίες_προυπηρεσία	12,8%	37,2%	50,0%
		% within Γ21Δ	76,9%	64,4%	38,2%
	Count		3	16	63
	16-33	% within			
Total	χρόνια	κατηγορίες_προυπηρεσία	3,7%	19,5%	76,8%
		% within Γ21Δ	23,1%	35,6%	61,8%
	Count		13	45	102
		% within			
	κατηγορίες_προυπηρεσία		8,1%	28,1%	63,8%
			% within Γ21Δ	100,0%	100,0%
					100,0%

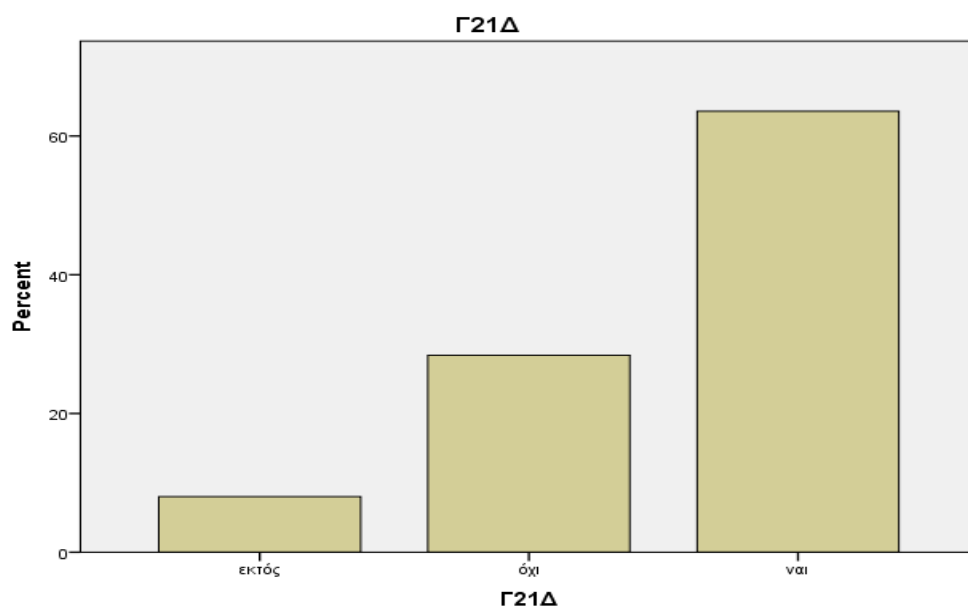
Πίνακας 87: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Έχουν παρθεί μέτρα προστασίας με ύπαρξη φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας»

Φαίνεται ότι το εύρημα είναι στατιστικά σημαντικό, ($\alpha=0,01$) και ότι η μεταβλητή προϋπηρεσία επηρεάζει την άποψη των εκπαιδευτικών αναφορικά με την ερώτηση ««Έχουν παρθεί μέτρα προστασίας με ύπαρξη φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας»». (βλ.Π. 88).

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,080 ^a	2	,001
Likelihood Ratio	13,386	2	,001
Linear-by-Linear Association	6,822	1	,009
N of Valid Cases	160		

Πίνακας 88: Chi-Square Tests

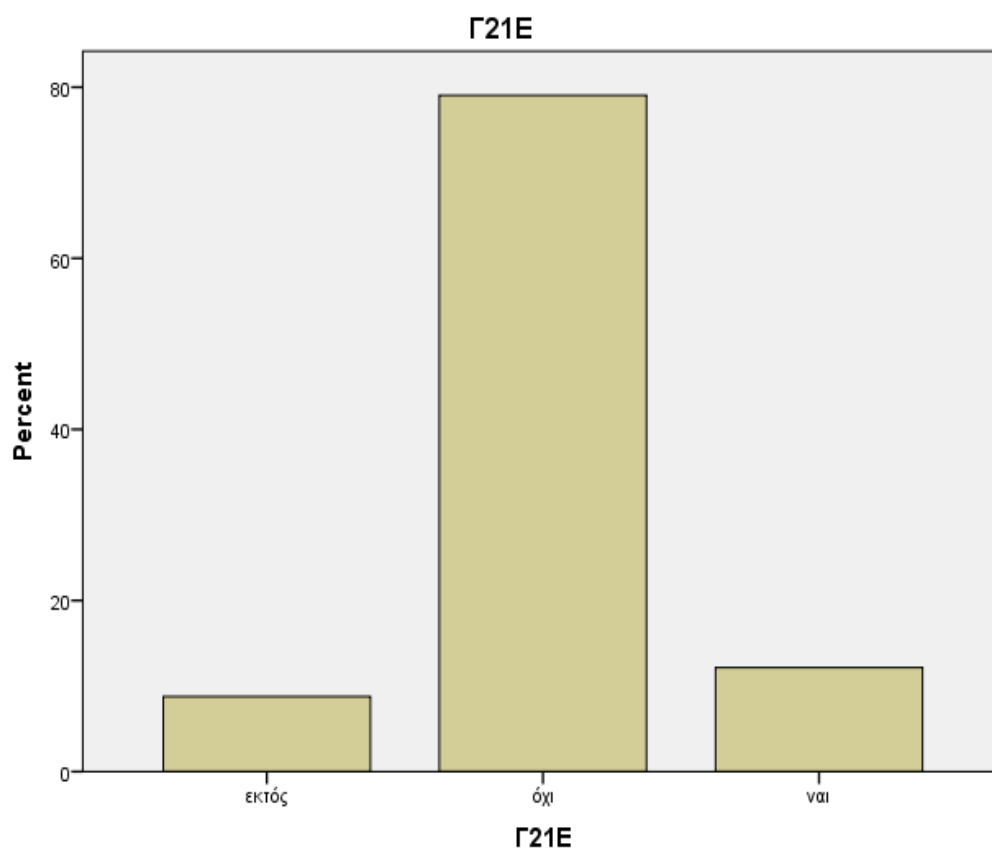
Στην ερώτηση «έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας η ύπαρξη σχολικού φύλακα κατά τη διάρκεια της νύχτας» (Γ21ε), παρατηρείται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, το 78,8%, αναφέρει ότι δεν υπάρχει ως μέτρο προστασίας στα σχολεία. (βλ.Π.89)

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ21E Crosstabulation

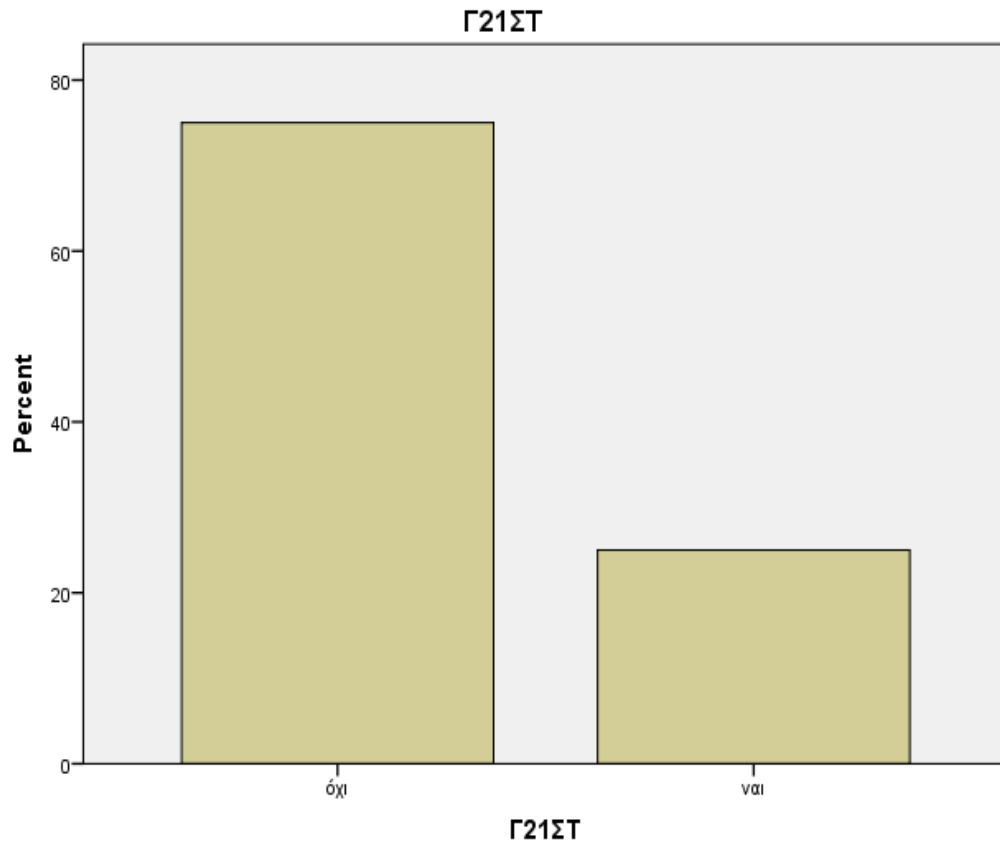
			Γ21E		
			εκτός	όχι	ναι
Κατηγορίες προϋπηρεσία	Count		10	55	7
	1-15	% within	13,9%	76,4%	9,7%
	χρόνια	κατηγορίες_προυπηρεσία			
		% within Γ21E	76,9%	47,8%	38,9%

Total	Count	3	60	11
	16-33 % within	4,1%	81,1%	14,9%
	χρόνια κατηγορίες_πrouπηρεσία	23,1%	52,2%	61,1%
	% within Γ21E	13	115	18
	Count	8,9%	78,8%	12,3%
	% within κατηγορίες_πrouπηρεσία	100,0%	100,0%	100,0 %

Πίνακας 89: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας η ύπαρξη σχολικού φύλακα κατά τη διάρκεια της νύχτας»

Στη συγκεκριμένη ερώτηση υπήρξε εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό ανταπόκρισης. (βλ.Π.90).

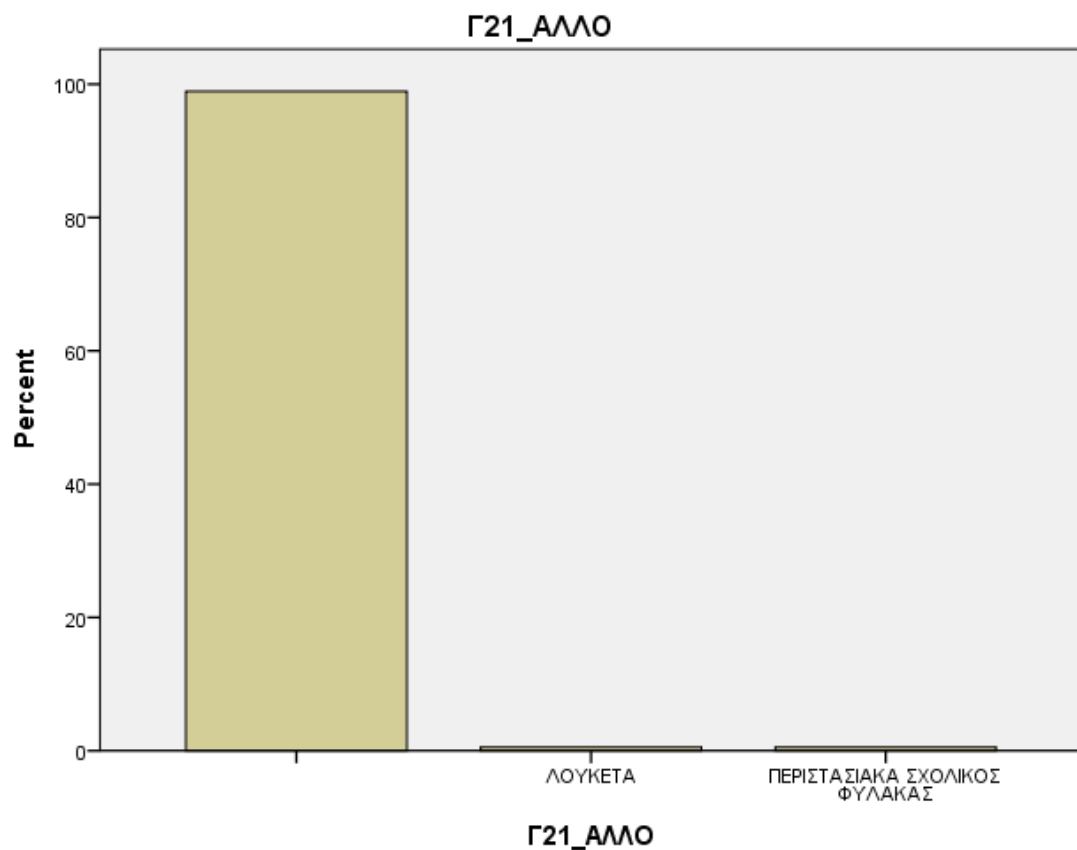

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Γ21_ΑΛΛΟ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΛΟΥΚΕΤΑ	186	98,9	98,9	98,9
ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΑ	1	,5	,5	99,5
ΣΧΟΛΙΚΟΣ	1	,5	,5	100,0
ΦΥΛΑΚΑΣ				
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 90: «Ποια μέτρα προστασίας μπορούν να ληφθούν» , «Άλλο,τι;».

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Όπως υποδηλώνεται από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στις ερωτήσεις Γ22, Γ23 του ερωτηματολογίου και στην ερώτηση ανοικτού τύπου (Δ33), η συντριπτική πλειοψηφία δηλώνει ότι οι αρμόδιοι φορείς δεν συντελούν συστηματικά και προληπτικά στην αντιμετώπιση των σχολικών κρίσεων και δεν υπάρχει βοήθεια από τους αρμόδιους φορείς για τη δημιουργία ενός ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συχνότητα που πραγματοποιείται έλεγχος από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για τα στατιστικά των σχολείων παρουσιάζει ενδιαφέρον, καθώς δεν παρουσιάζεται ισοκατανομή των απαντήσεων. Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα (91), το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών, το 68,2%, ανέφερε ότι αυτός γίνεται μετά από σχετική αναφορά τους, ενώ μόλις το 8,4% δήλωσε ότι ο έλεγχος γίνεται κάθε χρόνο. Επίσης είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ένα ισχνό ποσοστό των εκπαιδευτικών και συγκεκριμένα το 14,2% απάντησε ότι ο έλεγχος πραγματοποιείται μετά από κάθε σεισμό και πυρκαγιά. Στο σύνολο των ανδρών δασκάλων, το 10,8% απάντησε ότι γίνεται έλεγχος κάθε χρόνο το 13,5% μετά από κάθε σεισμό-πυρκαγιά, το 56,8% μετά από αναφορά και το 18,9% απάντησε «άλλο». Στο σύνολο των γυναικών. Στο σύνολο των 118 γυναικών δασκάλων, το 7,6% απάντησε ότι γίνεται έλεγχος κάθε χρόνο, το 14,4% μετά από κάθε σεισμό-πυρκαγιά, το 65,3% μετά από αναφορά και το 12,7% απάντησε «άλλο» (βλ.Π.91).

SEX * Γ22 Crosstabulation

		Γ22			
		κάθε χρόνο	μετά από κάθε σεισμό- πυρκαγιά	μετά από αναφορά	άλλο
SEX	Count	4	5	21	7
	male % within SEX	10,8%	13,5%	56,8%	18,9%
	% within Γ22	30,8%	22,7%	21,4%	31,8%
	Count	9	17	77	15
	female % within SEX	7,6%	14,4%	65,3%	12,7%
	% within Γ22	69,2%	77,3%	78,6%	68,2%
Total	Count	13	22	98	22

% within SEX	8,4%	14,2%	63,2%	14,2%
% within Γ22	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

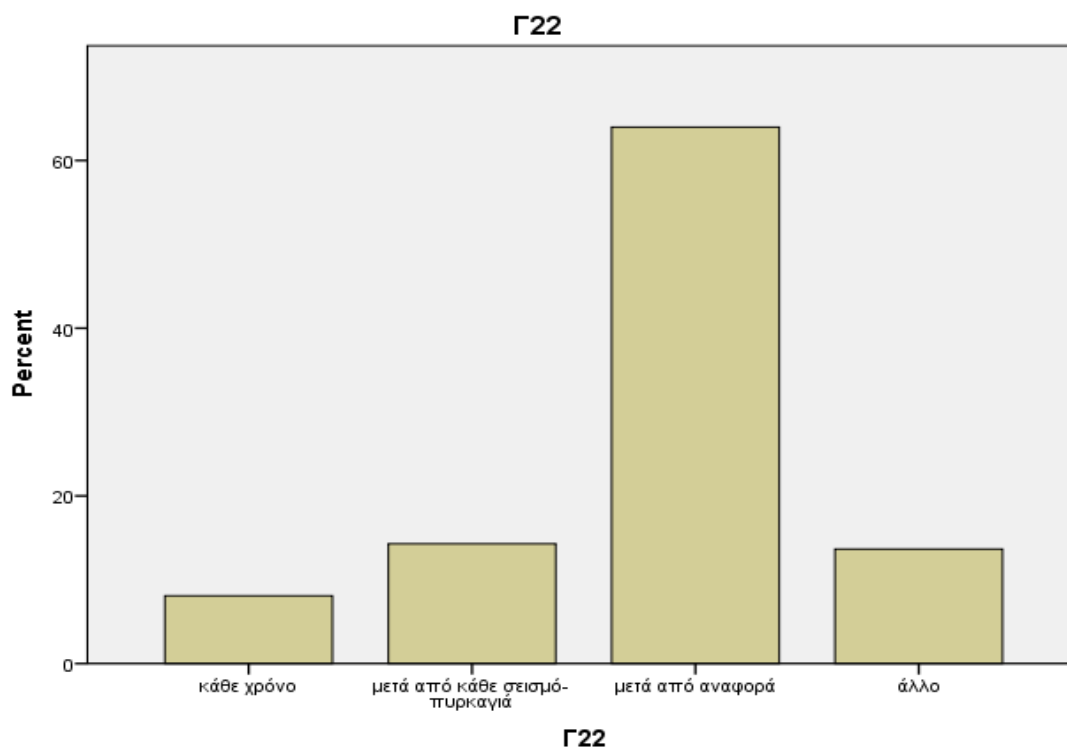
Πίνακας 91: Το φύλο των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για την στατισκότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου σας;»

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, στο σύνολο των 80 εκπαιδευτικών που έχουν από 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 8,8% απάντησε ότι γίνεται έλεγχος κάθε χρόνο, το 8,8% μετά από σεισμό-πυρκαγιά, το 67,5% μετά από αναφορά και το 15% απάντησε «άλλο». Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 7,6% απάντησε ότι γίνεται έλεγχος κάθε χρόνο, το 19% μετά από σεισμό-πυρκαγιά, το 60,8% μετά από αναφορά και το 12,7% απάντησε «άλλο» (βλ.Π.92).

Κατηγορίες προϋπηρεσία * Γ22 Crosstabulation

κατηγορίες προϋπηρεσία			Γ22 Cross-tabulation		
			Γ22		
			κάθε χρόνο	μετά από κάθε σεισμό- πυρκαγιά	
Κατηγορίες προϋπηρεσία	1-15 χρόνια	Count	7	7	
		% within κατηγορίες_πρ ουπηρεσία	8,8%	8,8%	
		% within Γ22	53,8%	31,8%	
	16-33 χρόνια	Count	6	15	
		% within κατηγορίες_πρ ουπηρεσία	7,6%	19,0%	
		% within Γ22	46,2%	68,2%	
Total			Count	13	22
			% within κατηγορίες_πρ ουπηρεσία	8,2%	13,8%
			% within Γ22	100,0%	100,0%

Πίνακας 92: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για την στατισκότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου σας;»

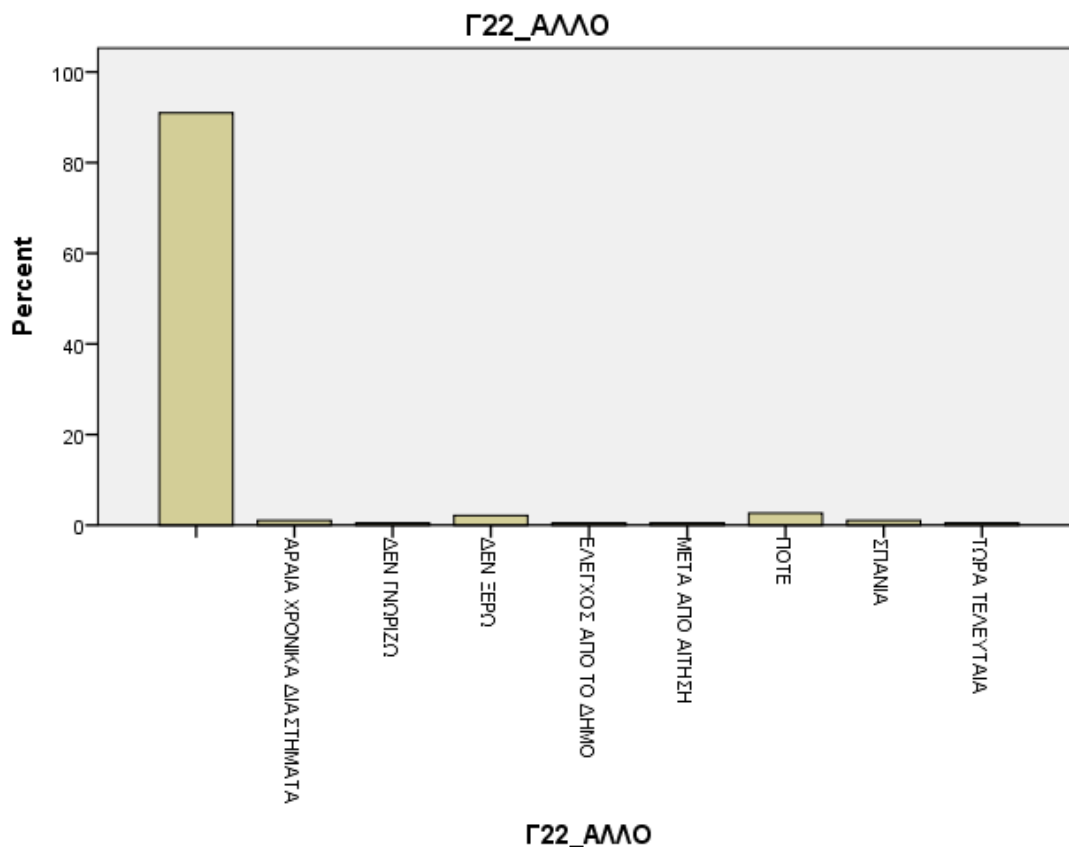
Το 13,8% από τους εκπαιδευτικούς δήλωσε τη συχνότητα που πραγματοποιείται ο σχετικός έλεγχος από τις κρατικές υπηρεσίες, δίνοντας απαντήσεις όπως «αραιά χρονικά διαστήματα», «δεν γνωρίζω», «δεν ξέρω», «έλεγχος από το δήμο», «μετά από αίτηση», «ποτέ», «σπάνια», «τώρα τελευταία». (βλ.Π.93).

Γ22_ΑΛΛΟ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	171	91,0	91,0	91,0

αραιά διαστήματα	χρονικά	2	1,1	1,1	92,0
δεν γνωρίζω		1	,5	,5	92,6
δεν ξέρω		4	2,1	2,1	94,7
έλεγχος από το δήμο		1	,5	,5	95,2
μετά από αίτηση		1	,5	,5	95,7
ποτέ		5	2,7	2,7	98,4
σπάνια		2	1,1	1,1	99,5
τόρα τελευταία		1	,5	,5	100,0
total		188	100,0	100,0	

Πίνακας 93: Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών στην ερώτηση «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για την στατισκότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου σας;» «Άλλο:»

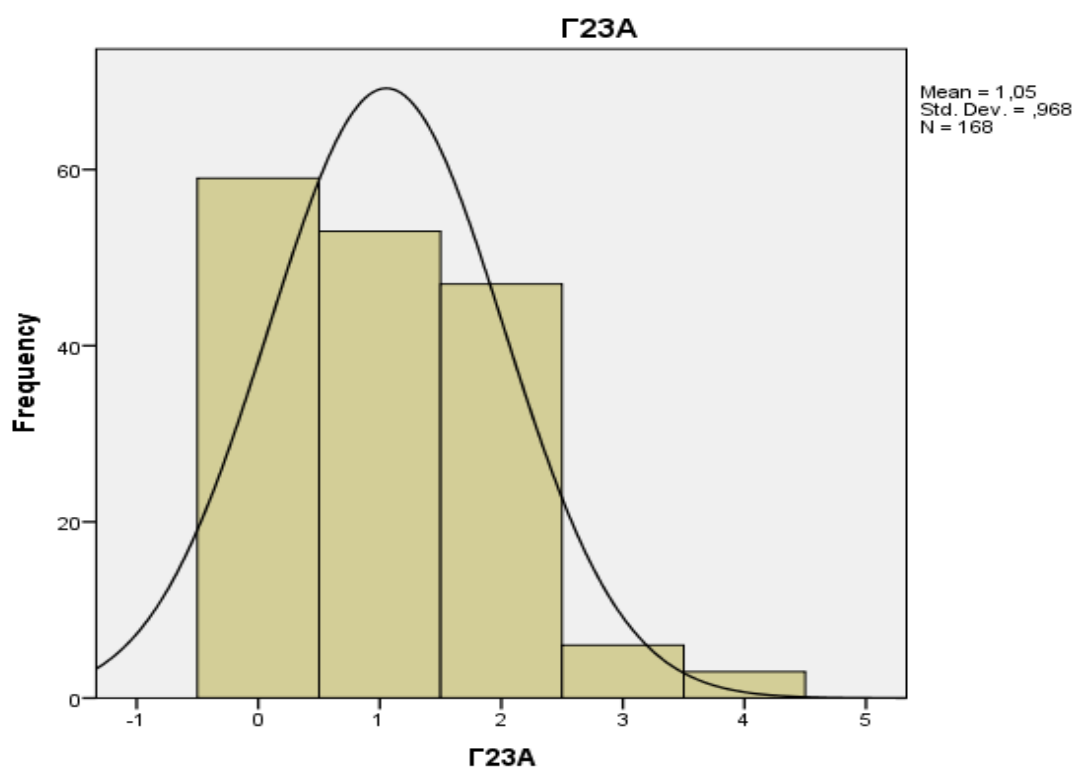

Στη ερώτηση «σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από το Υπουργείο Παιδείας;» (Γ23), η συντριπτική πλειονότητα των συμμετεχόντων τοποθετείται στις κατηγορίες «καθόλου», το 35,1% και «λίγο», το 31,5%. (βλ.Π.94).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	59	31,4	35,1	35,1
λίγο	53	28,2	31,5	66,7
μέτρια	47	25,0	28,0	94,6
πολύ	6	3,2	3,6	98,2
πάρα πολύ	3	1,6	1,8	100,0
Total	168	89,4	100,0	
Missing System	20	10,6		

Total	188	100,0	
-------	-----	-------	--

Πίνακας 94: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από το Υπουργείο Παιδείας;

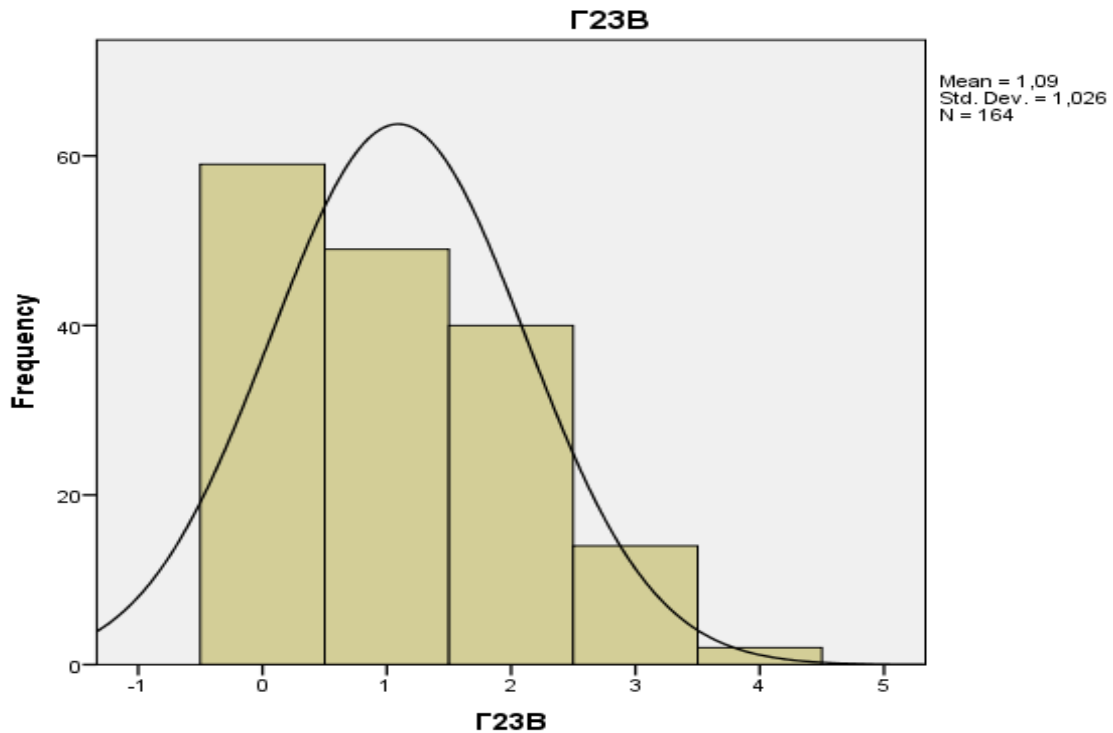
Το ίδιο παρατηρείται και στην ερώτηση «σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από Υγειονομικές Υπηρεσίες;» (Γ23β). Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων τοποθετείται στις κατηγορίες καθόλου, το 36% και λίγο, το 29,9%. (βλ. Π.95).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	59	31,4	36,0	36,0
λίγο	49	26,1	29,9	65,9
μέτρια	40	21,3	24,4	90,2
πολύ	14	7,4	8,5	98,8

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

	πάρα πολύ	2	1,1	1,2	100,0
	Total	164	87,2	100,0	
Missing	System	24	12,8		
Total		188	100,0		

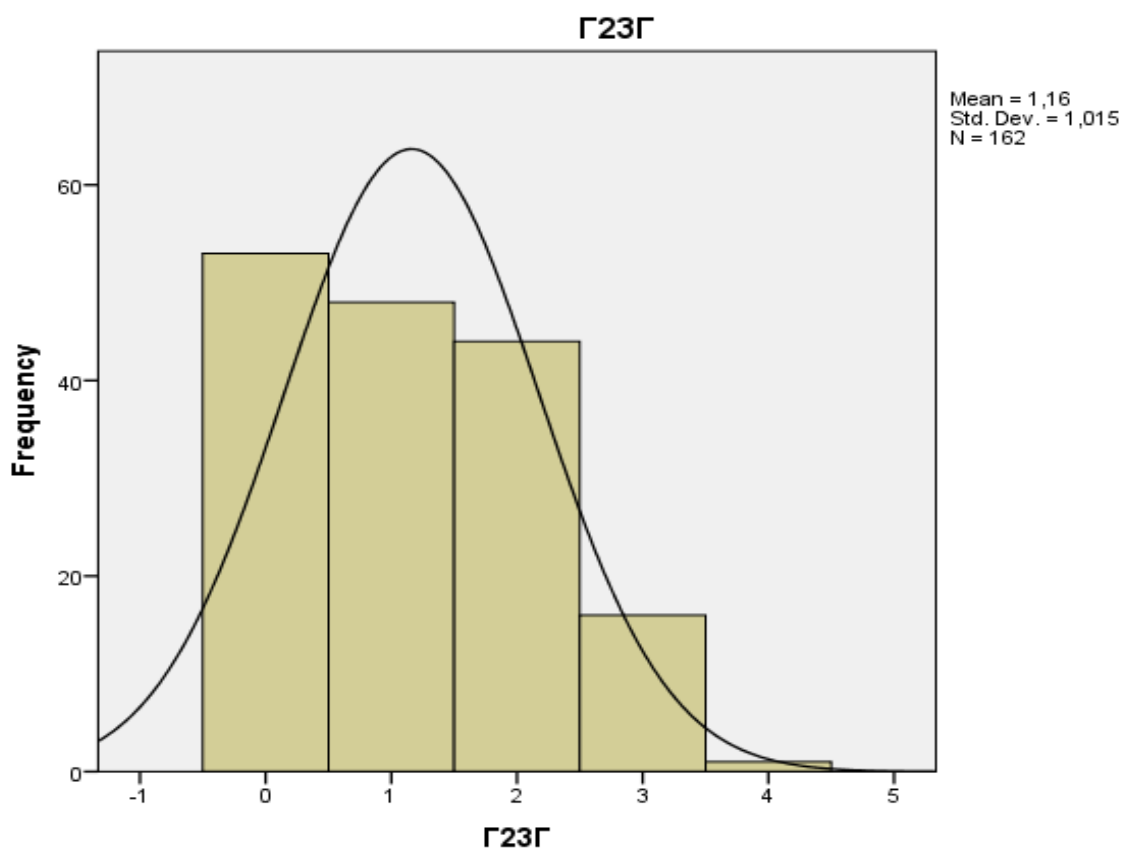
Πίνακας 95: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες;

Και στην ερώτηση «σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από τις Αστυνομικές –Πυροσβεστικές Υπηρεσίες» (Γ23γ), απεικονίζεται ότι υπάρχει πολύ ισχυρή συγκέντρωση των απαντήσεων των δασκάλων στις απαντήσεις «καθόλου», το 32,7% και «λίγο», το 29,6% αναφορικά με τη βοήθεια που λαμβάνουν από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Αστυνομίας και της Πυροσβεστικής. (βλ.Π.96).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	53	28,2	32,7	32,7
λίγο	48	25,5	29,6	62,3
μέτρια	44	23,4	27,2	89,5
πολύ	16	8,5	9,9	99,4
πάρα πολύ	1	,5	,6	100,0
Total	162	86,2	100,0	
Missing System	26	13,8		
Total	188	100,0		

Πίνακας 96: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από τις Αστυνομικές –Πυροσβεστικές Αρχές;

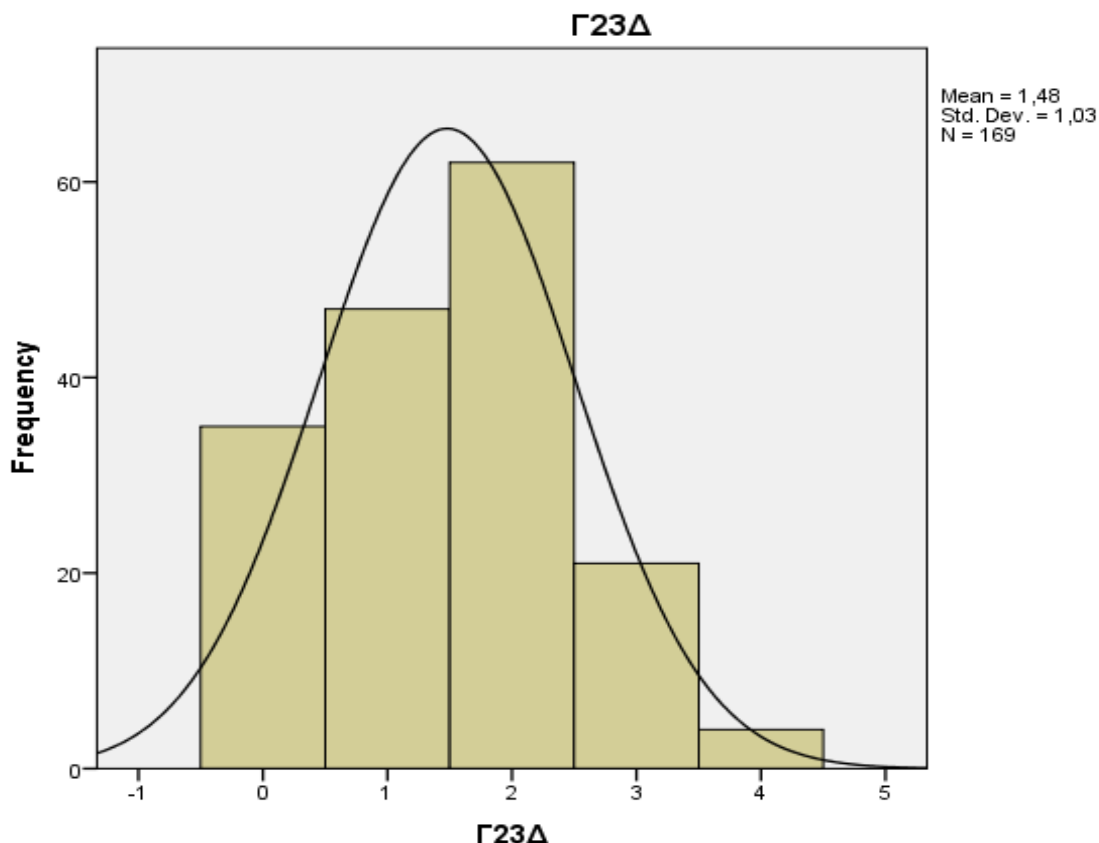

Στην ερώτηση «σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο

σας από Δημοτικές-Περιοφερειακές Αρχές» (Γ23δ), το χαρακτηριστικό αυτού του πίνακα είναι ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων τοποθετείται στην κατηγορία «μέτρια» σχετικά με την βοήθεια που λαμβάνουν το 36,7% ενώ ακολουθεί η κατηγορία «λίγο» με ποσοστό 27,8% και το 20,7% δασκάλων απαντά «καθόλου». (βλ.Π.97).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
καθόλου	35	18,6	20,7	20,7
λίγο	47	25,0	27,8	48,5
μέτρια	62	33,0	36,7	85,2
πολύ	21	11,2	12,4	97,6
πάρα πολύ	4	2,1	2,4	100,0
Total	169	89,9	100,0	
Missing System	19	10,1		
Total	188	100,0		

Πίνακας 97: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουρ-γία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από τις Δημοτικές-Περιφερειακές Αρχές;

Το ίδιο παρατηρείται και στην ερώτηση «σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από Πολιτική Προστασία και τις Εθελοντικές Οργανώσεις» (Γ23ε). Το 47,9% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών ανέφερε ότι δεν έχει βοηθηθεί «καθόλου» από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος στο σχολείο. Αυτό ακολουθείται από την κατηγορία «μέτρια» με ποσοστό 21,8% και «λίγο» με ποσοστό 20%. (βλ.Π.98).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
καθόλου	79	42,0	47,9	47,9
λίγο	33	17,6	20,0	67,9
Valid μέτρια	36	19,1	21,8	89,7
πολύ	16	8,5	9,7	99,4
πάρα πολύ	1	,5	,6	100,0

Total	165	87,8	100,0
Missing System	23	12,2	
Total	188	100,0	

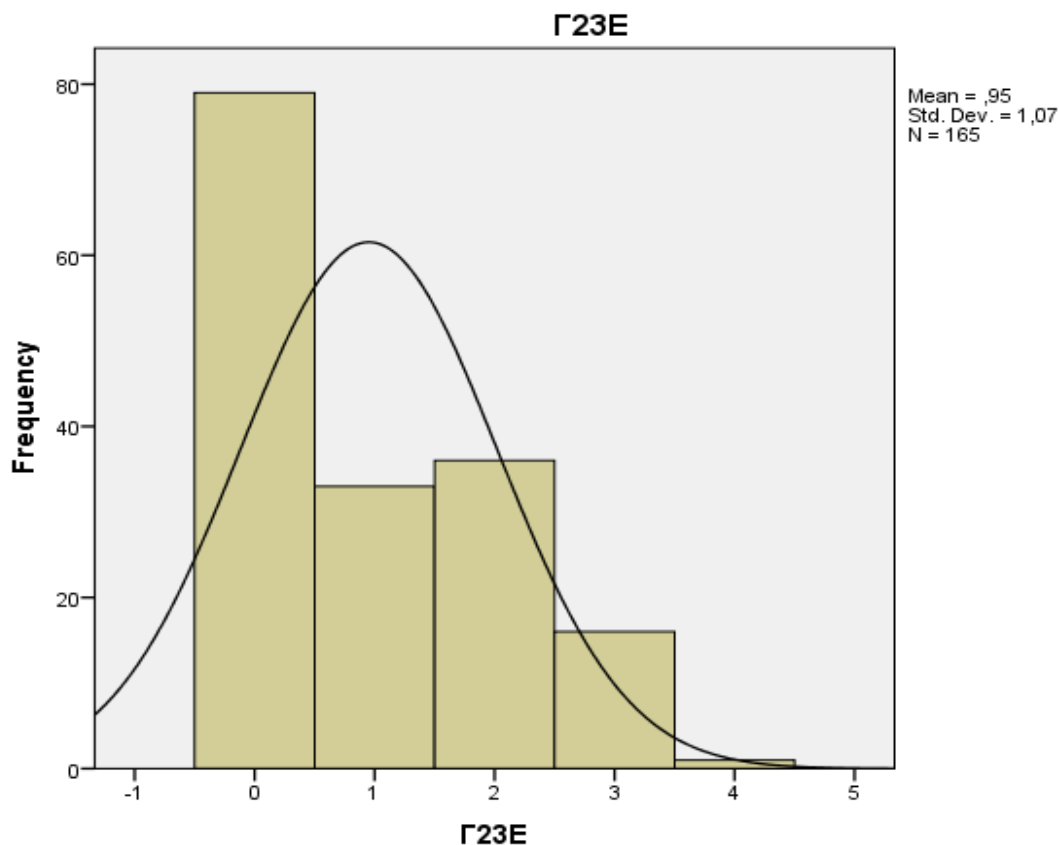
Πίνακας 98: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο από σας από την Πολιτική Προστασία και Εθελοντικές Οργανώσεις;

Επιπλέον, παρουσιάζονται οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, όπως προέκυψαν από την ερώτηση Δ33. Συγκεκριμένα, αναφέρουν ότι δεν έχουν λάβει ουσιαστική βοήθεια από τους αρμόδιους φορείς, δεν υπάρχει έλεγχος από τις υπηρεσίες του Δήμου και του Κράτους για τις σχολικές εγκαταστάσεις και τονίζουν τη σημασία οι αρμόδιες υπηρεσίες να βοηθήσουν στην αναβάθμιση των κτιριακών εγκαταστάσεων. (βλ.Π.99).

Αρμόδιοι φορείς

- Βοήθεια ουσιαστική από τους αρμόδιους φορείς στη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος στο χώρο του σχολείου. (γυναίκα, 31-40 ετών, 14 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Να γίνεται πολύ πιο συχνά έλεγχος των σχολικών εγκαταστάσεων και οι υπηρεσίες του Δήμου και του Κράτους να είναι ενεργές ώστε να έχουμε τα καλύτερα αποτελέσματα σε έκτακτες στιγμές (άνδρας, 41-50 ετών, 16 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμος).
- Καλύτερη αντιμετώπιση των κτιριακών ή άλλων προβλημάτων από τις αρμόδιες υπηρεσίες. (γυναίκα, 31-40 ετών, 15 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στον τομέα της Αειφόρου Ανάπτυξης, μόνιμη).

Πίνακας 99: Απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος.

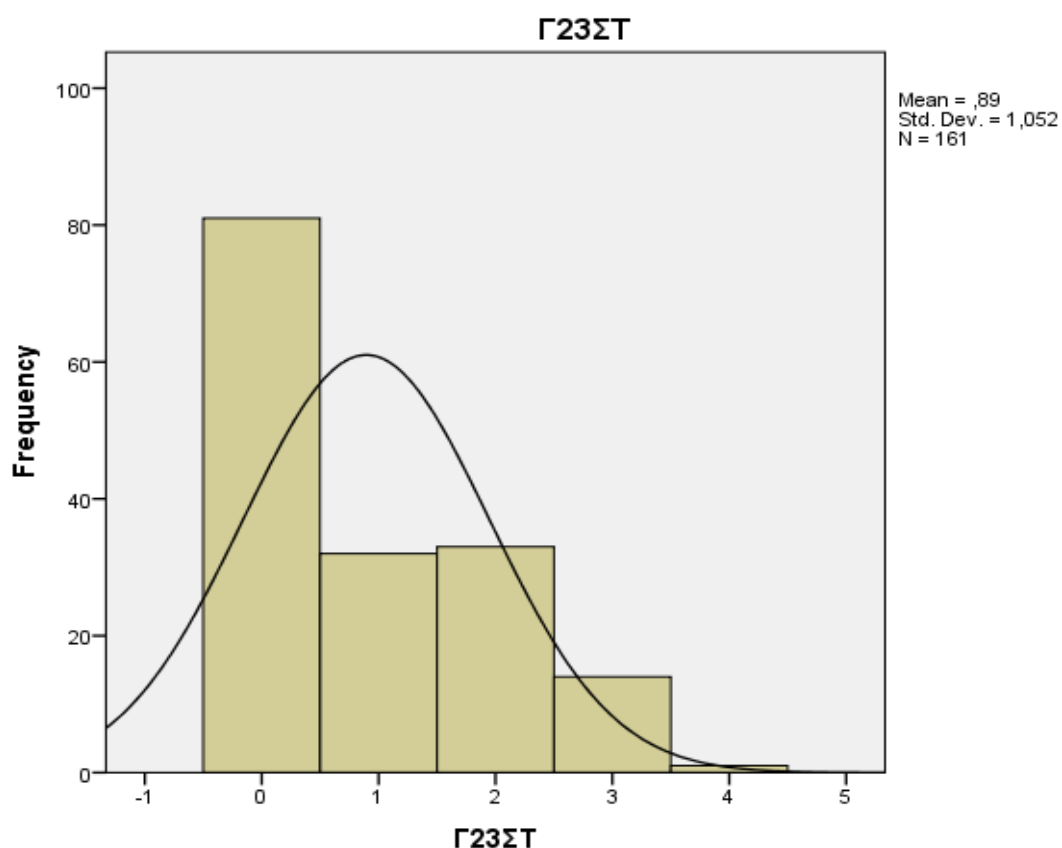

Στα πλαίσια αυτά παρατηρείται και εδώ στην ερώτηση ««σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας από μη κρατικούς φορείς» (Γ23στ), η συντριπτική πλειονότητα των δασκάλων πιστεύει ότι δεν έχει βοήθεια από τους μη κρατικούς φορείς από «καθόλου» σε ποσοστό 50,3% έως και «λίγο», 19,9%. (βλ.Π.100, 101).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
καθόλου	81	43,1	50,3	50,3
λίγο	32	17,0	19,9	70,2
Valid μέτρια	33	17,6	20,5	90,7
πολύ	14	7,4	8,7	99,4
πάρα πολύ	1	,5	,6	100,0

Total	161	85,6	100,0
Missing System	27	14,4	
Total	188	100,0	

Πίνακας 100: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο από μη κρατικούς φορείς;

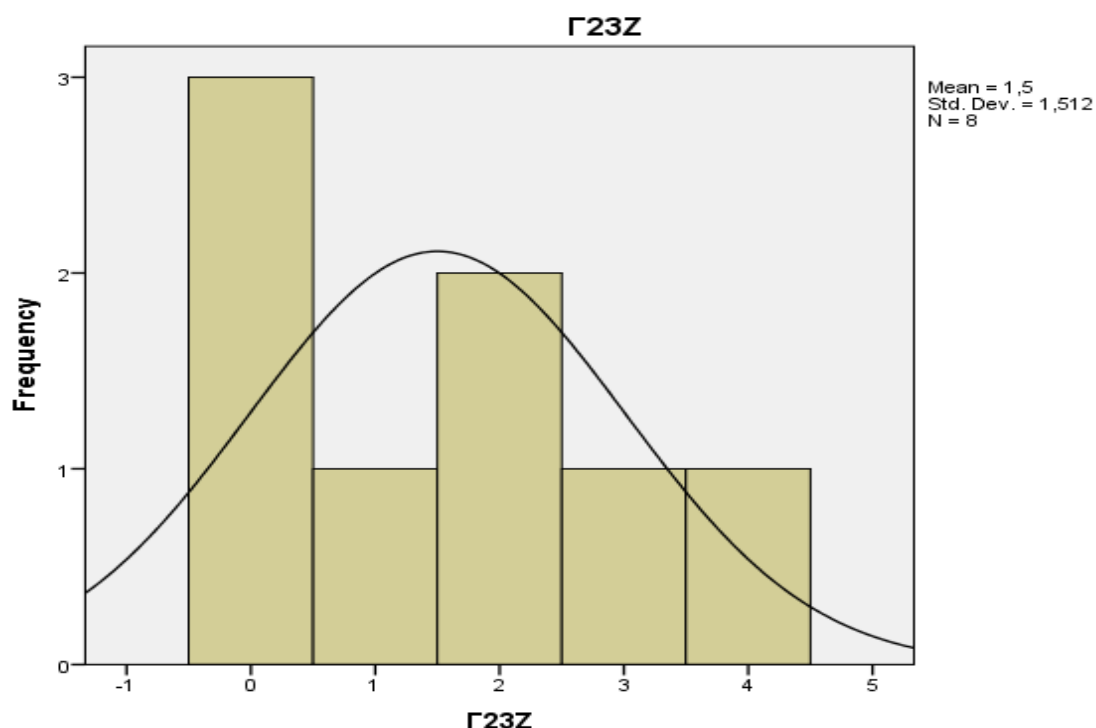

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	3	1,6	37,5	37,5
λίγο	1	,5	12,5	50,0
μέτρια	2	1,1	25,0	75,0
πολύ	1	,5	12,5	87,5
πάρα πολύ	1	,5	12,5	100,0
Total	8	4,3	100,0	
Missing System	180	95,7		

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Total	188	100,0	
-------	-----	-------	--

Πίνακας 101: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας; Άλλο;

Η μη συστηματική και προληπτική κουλτούρα και ουσιαστική υποστήριξη των αρμόδιων φορέων για τα σχολεία της χώρας μας φαίνεται και από τις απαντήσεις των δασκάλων στην ερώτηση ανοικτού τύπου (Δ33). Ενδεικτικά, οι δάσκαλοι ζητούν υποστήριξη ουσιαστική, συστηματικό έλεγχο από τις αρμόδιες υπηρεσίες, και κτιριακή αναβάθμιση των σχολείων. (βλ.Π.102).

Αρμόδιοι φορείς

- Βοήθεια ουσιαστική από τους αρμόδιους φορείς στη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος στο χώρο του σχολείου. (γυναίκα, 31-40 ετών, 14 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Να γίνεται πολύ πιο συχνά έλεγχος των σχολικών εγκαταστάσεων και οι υπηρεσίες του Δήμου και του Κράτους να είναι ενεργές ώστε να έχουμε τα

καλύτερα αποτελέσματα σε έκτακτες στιγμές (άνδρας, 41-50 ετών, 16 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμος).

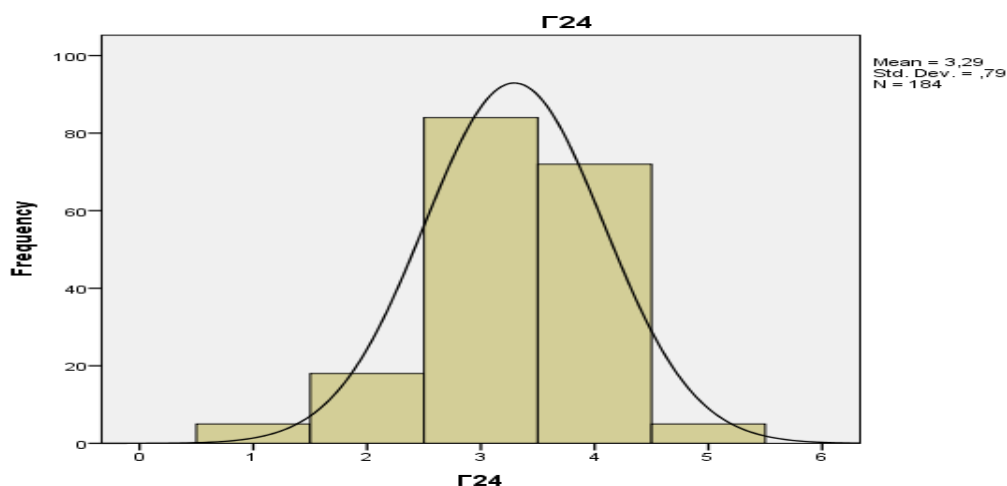
- Καλύτερη αντιμετώπιση των κτιριακών ή άλλων προβλημάτων από τις αρμόδιες υπηρεσίες. (γυναίκα, 31-40 ετών, 15 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στον τομέα της Αειφόρου Ανάπτυξης, μόνιμη).

Πίνακας 102 :Απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος

Στην ερώτηση «Πιστεύετε ότι το σχολείο σας συγκεντρώνει όλες τις προϋποθέσεις ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος» (Γ24), παρατηρείται ότι σχεδόν το 45,7% των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι οι σχολική μονάδα στην οποία υπηρετούν συγκεντρώνει μέτρια τις προϋποθέσεις ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος. (βλ.Π. 103).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	5	2,7	2,7	2,7
λίγο	18	9,6	9,8	12,5
μέτρια	84	44,7	45,7	58,2
πολύ	72	38,3	39,1	97,3
πάρα πολύ	5	2,7	2,7	100,0
Total	184	97,9	100,0	
Missing System	4	2,1		
Total	188	100,0		

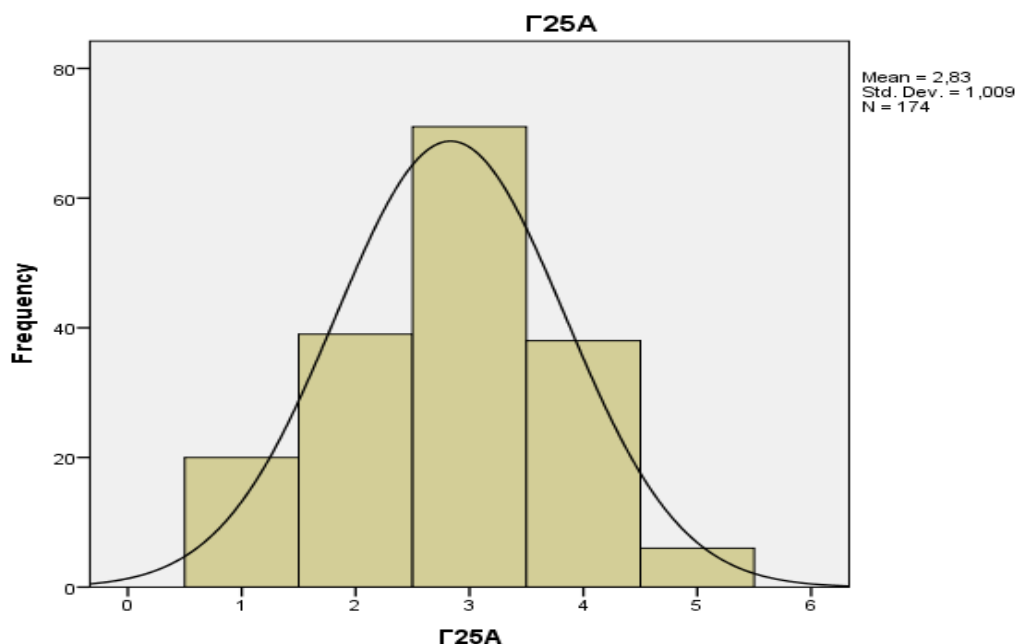
Πίνακας 103: Πιστεύετε ότι το σχολείο σας συγκεντρώνει όλες τις προϋποθέσεις ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος;

Στην ερώτηση «σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας ως εκπαιδευτικός του σχολείου» (Γ25α), στους τρεις παρακάτω πίνακες απεικονίζεται το εργασιακό άγχος που νιώθουν οι δάσκαλοι σε τρεις κατηγορίες και καταγράφεται μία διακύμανση στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών. Αναλυτικότερα, στην πρώτη ερώτηση σχετικά με τις συνθήκες/περιβάλλον, αξίζει να σημειωθεί ότι το 11,5% δε νοιώθει άγχος ενώ το 22,4% τοποθετείται στην κατηγορία «λίγο»(N=39, 22,4%), το 40,8% στην κατηγορία «μέτρια», το 21,8% τοποθετείται στην κατηγορία «πολύ» και το 3,4% στη κατηγορία «πάρα πολύ». (βλ.Π.104).

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	20	10,6	11,5	11,5
	λίγο	39	20,7	22,4	33,9
	μέτρια	71	37,8	40,8	74,7
	πολύ	38	20,2	21,8	96,6
	πάρα πολύ	6	3,2	3,4	100,0
	Total	174	92,6	100,0	
Missing	System	14	7,4		
	Total	188	100,0		

Πίνακας 104: Σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας, ως εκπαιδευτικός του σχολείου από τις συνθήκες/περιβάλλον;

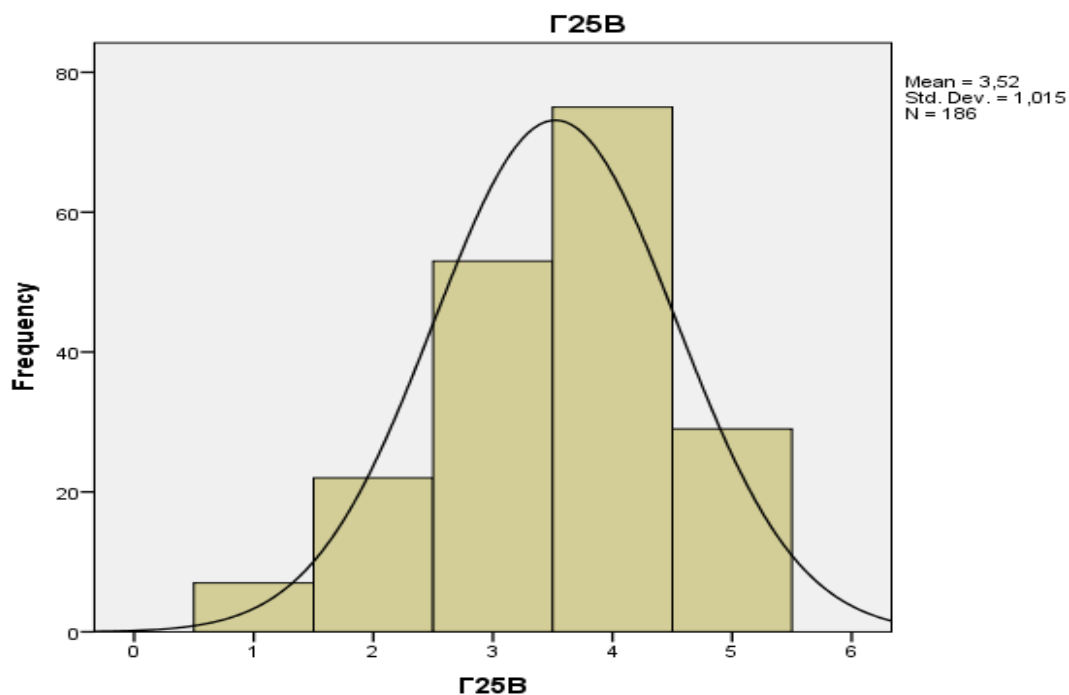

Στην ερώτηση «σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας ως εκπαιδευτικός του σχολείου από τις προκλήσεις ατυχημάτων/δυσάρεστων καταστάσεων;» (Γ25β), στον πίνακα 105 απεικονίζεται το εργασιακό άγχος που νιώθουν οι δάσκαλοι αναφορικά με τις προκλήσεις ατυχημάτων/δυσάρεστων καταστάσεων. Αναλυτικότερα, το 40,3% των εκπαιδευτικών τοποθετείται στις κατηγορίες «πολύ» και «πάρα πολύ» σε ποσοστό 15,6%, ενώ ων το υπόλοιπο 30% τοποθετείται στις κατηγορίες, «μέτρια» με ποσοστό 28,5%, «λίγο» με ποσοστό 11,8% και «καθόλου» με ποσοστό 3,8%. (βλ.Π.105).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	7	3,7	3,8	3,8
λίγο	22	11,7	11,8	15,6
μέτρια	53	28,2	28,5	44,1
πολύ	75	39,9	40,3	84,4
πάρα πολύ	29	15,4	15,6	100,0

Total	186	98,9	100,0
Missing System	2	1,1	
Total	188	100,0	

Πίνακας 105: Σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας, ως εκπαιδευτικός του σχολείου από τις προκλήσεις ατυχημάτων/δυσάρεστων καταστάσεων;

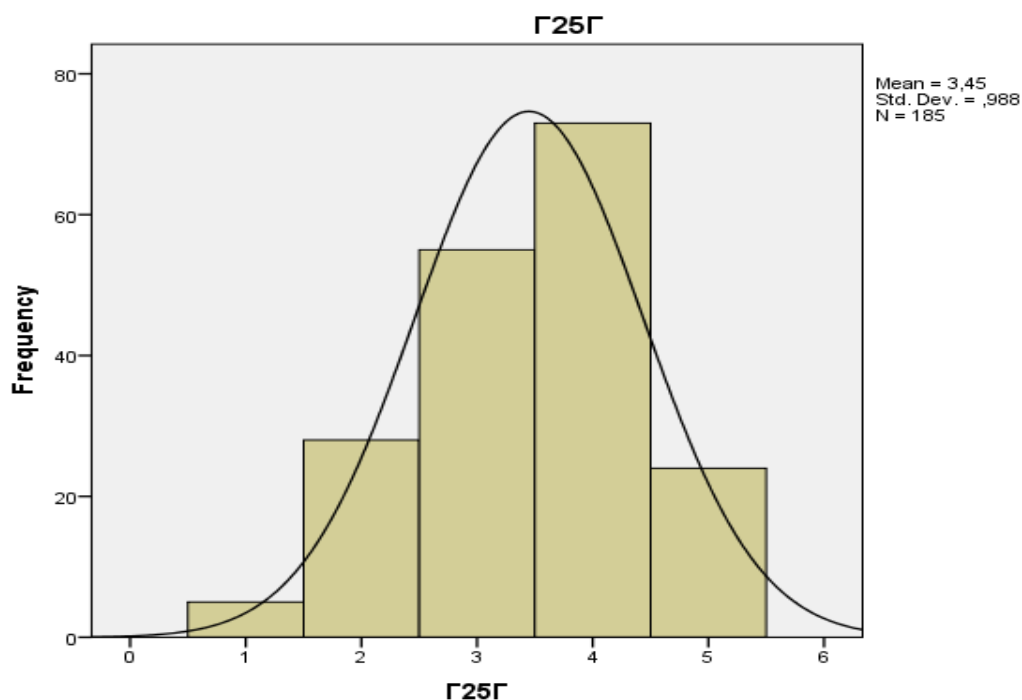
Παρόμοια στην ερώτηση «σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας ως εκπαιδευτικός του σχολείου από τη στάση γονέων απέναντι στα ατυχήματα/δυσάρεστες καταστάσεις;» (Γ25γ), η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, το 39,5% τοποθετείται στην κατηγορία «πολύ» και «πάρα πολύ» με ποσοστό 13% . (βλ.Π. 106).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
καθόλου	5	2,7	2,7	2,7
λίγο	28	14,9	15,1	17,8
μέτρια	55	29,3	29,7	47,6
πολύ	73	38,8	39,5	87,0
πάρα πολύ	24	12,8	13,0	100,0
Total	185	98,4	100,0	

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Missing	System	3	1,6		
Total		188	100,0		

Πίνακας 106: Σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας, ως εκπαιδευτικός του σχολείου από τη στάση γονέων απέναντι στα ατυχήματα/δυσάρεστες καταστάσεις;

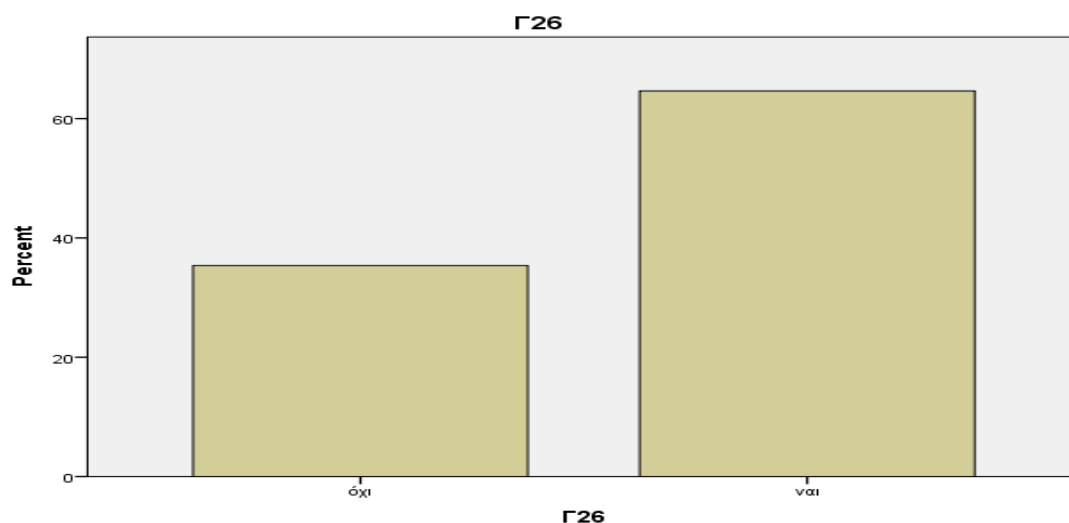

Στην ερώτηση «Ως γνωστό, απροσδόκητα γεγονότα (π.χ. θάνατος μαθητή/των, εκπαιδευτικού/ων), διατα-ράσσουν και αναστατώνουν την ψυχική υγεία των μαθητών και εκπαιδευτικών. Αν είχατε απροσδόκητο γεγονός (ή γεγονότα) στο σχολείο σας, ζητήσατε τη βοήθεια σχολικού ψυχολόγου για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης;» (Γ26), φαίνεται ότι το 64,6% έχει ζητήσει τη βοήθεια σχολικού ψυχολόγου για την αντιμετώπιση της ψυχικής υγείας των μαθητών. (βλ.Π.107).

Πίνακας 107: Ως γνωστό, απροσδόκητα γεγονότα (π.χ. θάνατος μαθητή/των, εκπαιδευτικού/ων), διατα-ράσσουν και αναστατώνουν την ψυχική υγεία των μαθητών και εκπαιδευτικών. Αν είχατε απροσδόκητο γεγονός (ή γεγονότα) στο σχολείο σας, ζητήσατε τη βοήθεια σχολικού ψυχολόγου για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	-----------	---------	---------------	--------------------

	όχι	58	30,9	35,4	35,4
Valid	ναι	106	56,4	64,6	100,0
	Total	164	87,2	100,0	
Missing	System	24	12,8		
Total		188	100,0		

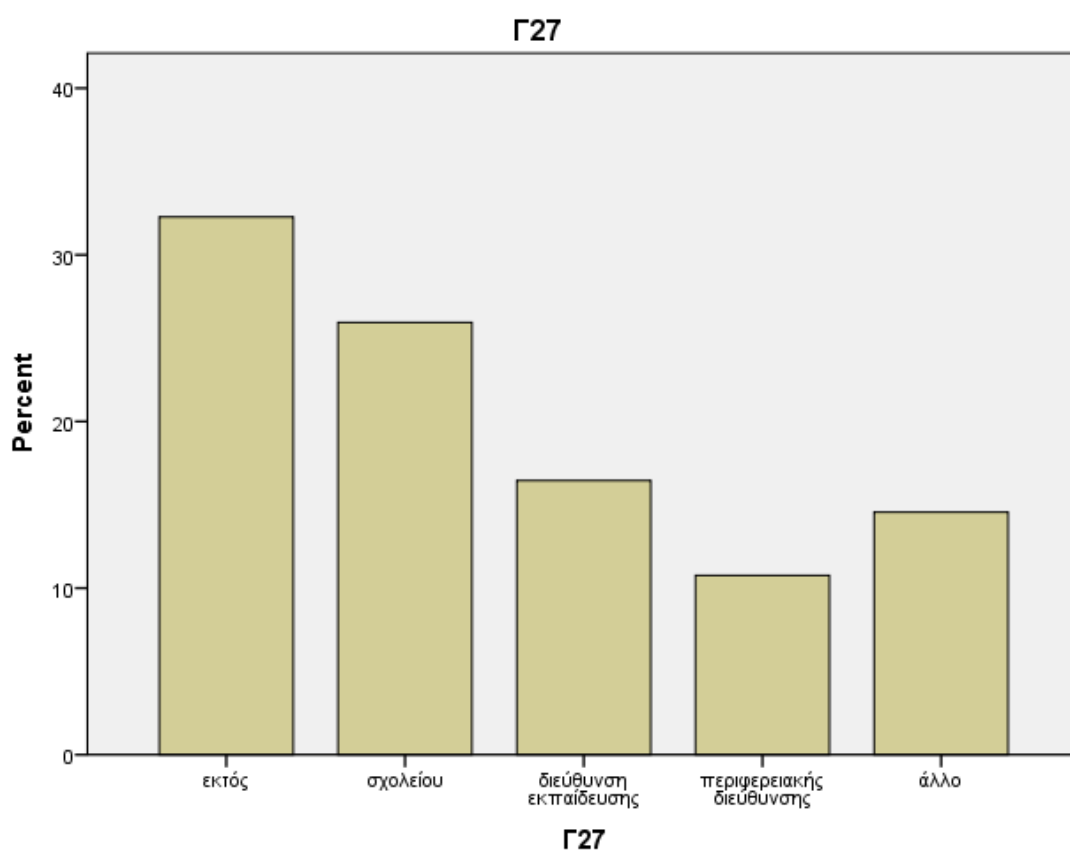

Στην ερώτηση «:Αν η απάντηση σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «ναι» ο σχολικός ψυχολόγος πλαισιώνει το επίπεδο» (Γ27), ο βαθμός ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών ήταν 84%. Συγκεκριμένα, το 25,9%, υποστηρίζει ότι πρέπει ο σχολικός ψυχολόγος να πλαισιώνει το σχολείο, ενώ το 16,5% αναφέρει ότι πρέπει να λειτουργεί στο πλαίσιο της διεύθυνσης εκπαίδευσης και το 10,8% στο πλαίσιο της περιφερειακής εκπαίδευσης. (βλ.Π.108).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
εκτός	51	27,1	32,3	32,3
Valid				
σχολείου	41	21,8	25,9	58,2
διεύθυνση εκπαίδευσης	26	13,8	16,5	74,7

περιφερειακής διεύθυνσης		17	9,0	10,8	85,4
άλλο		23	12,2	14,6	100,0
Total		158	84,0	100,0	
Missing	System	30	16,0		
Total		188	100,0		

**Πίνακας 108: Αν η απάντηση σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «ναι»
ο σχολικός ψυχολόγος πλαισιώνει το επίπεδο:**

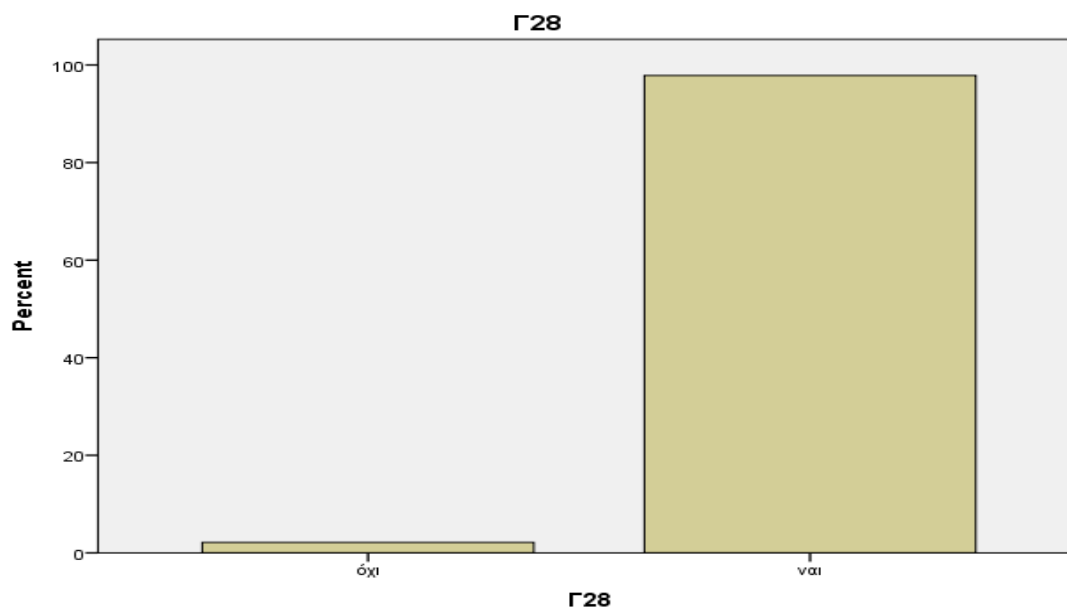
Μάλιστα το 14,6% των εκπαιδευτικών αναφέρει ότι ο σχολικός ψυχολόγος πρέπει να πλαισιώνεται με άλλο τρόπο. Συγκεκριμένα, στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι σχετικές απαντήσεις των συμμετεχόντων στις οποίες γίνεται αναφορά, σε εξαιρετικά πάρα πολύ μικρό βαθμό έως και μηδαμινό, στη λειτουργία του δήμου, ιδιωτικών φορέων, κεντρων ψυχικής υγείας, ΟΑΕΔ, άλλων σχολείων, φορέων

ψυχικής υγείας και το χαμόγελο του παιδιού , προκειμένου να ενταχθεί σχολικός ψυχολόγος και να προσφέρει τις υπηρεσίες του. (βλ.Π.109).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	166	88,3	88,3	88,3
ΔΗΜΟΣ	7	3,7	3,7	92,0
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	5	2,7	2,7	94,7
ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	1	,5	,5	95,2
Valid ΟΑΕΔ	2	1,1	1,1	96,3
ΠΟΛΛΑ ΣΧΟΛΕΙΑ	1	,5	,5	96,8
ΠΡΟΝΟΙΑ	3	1,6	1,6	98,4
ΦΟΡΕΑΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	1	,5	,5	98,9
ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	2	1,1	1,1	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 109: Αν η απάντηση σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «ναι» ο σχολικός ψυχολόγος πλαι-σιώνει το επίπεδο: Άλλο, τι;

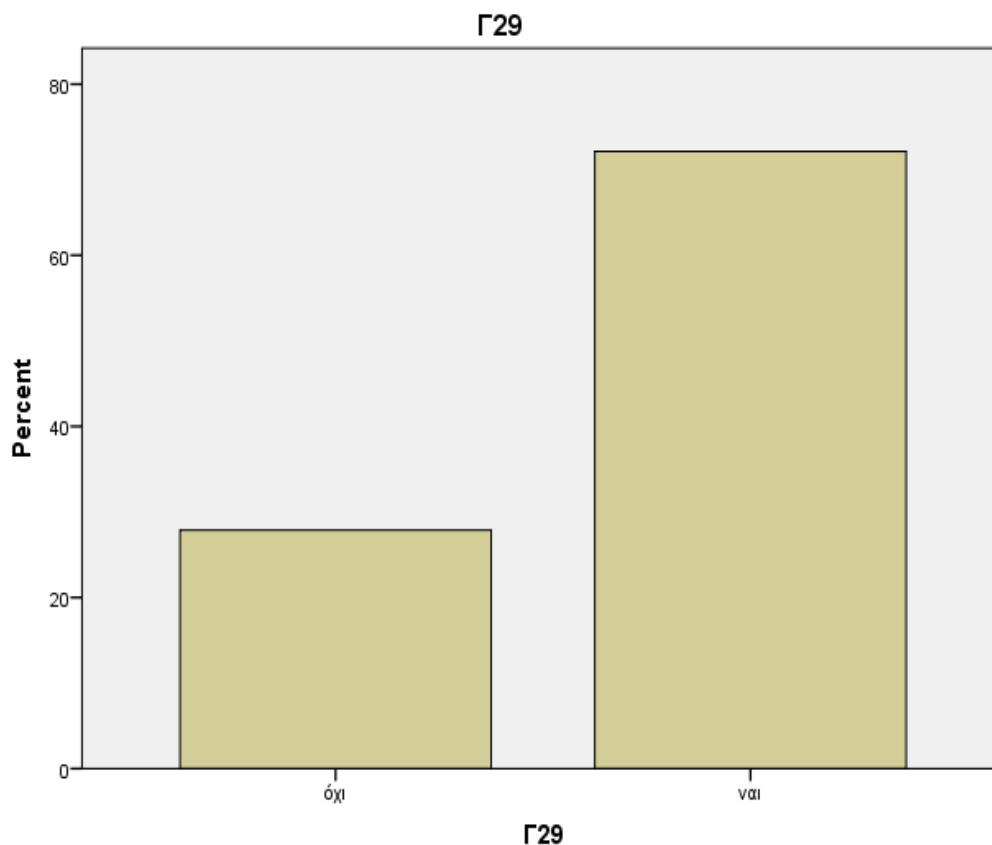
Αξίζει να σημειωθεί ότι στη ερώτηση «Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφώνονται συστηματικά στην παροχή πρώτων βοηθειών και στην ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών» (Γ28), σχεδόν όλοι εκτός από 4 άτομα απάντησαν θετικά.

Στην ερώτηση «Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής σας υπηρεσίας έχετε αντιληφθεί περιστατικά σχολικού εκφοβισμού (Bullying);» (Γ29), η συντριπτική πλειονότητα αυτών, το 72,1% δηλώνει ότι έχουν γίνει μάρτυρες περιστατικών bullying.(βλ.Π.110).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
όχι	51	27,1	27,9	27,9
ναι	132	70,2	72,1	100,0
Total	183	97,3	100,0	
Missing				
System	5	2,7		
Total	188	100,0		

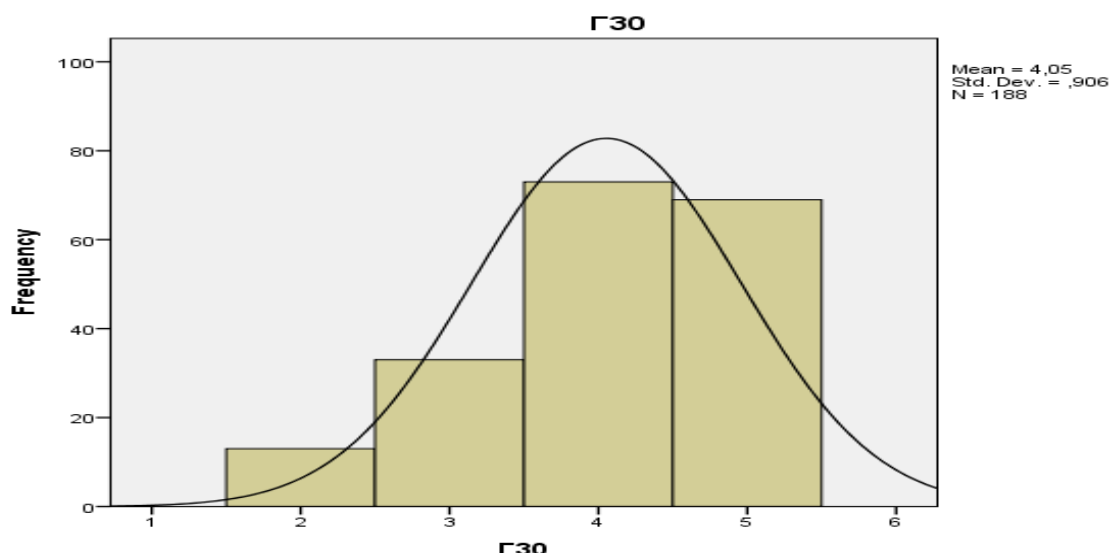
Πίνακας 110: Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής σας υπηρεσίας έχετε αντιληφθεί περιστατικά σχολικού εκφοβισμού (Bullying);

Στην ερώτηση «Πόσο σοβαρό θεωρείτε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (Bullying);» (Γ30), η συντριπτική πλειονότητα αυτών τοποθετείται στην κατηγορία «πολύ» με ποσοστό 38,8% και «πάρα πολύ» με ποσοστό 36,7% ενώ μάλιστα κανένας δεν απάντησε «καθόλου». (βλ.Π.111).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
λίγο	13	6,9	6,9	6,9
μέτρια	33	17,6	17,6	24,5
Valid πολύ	73	38,8	38,8	63,3
πάρα πολύ	69	36,7	36,7	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 111: Πόσο σοβαρό θεωρείτε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (Bullying);

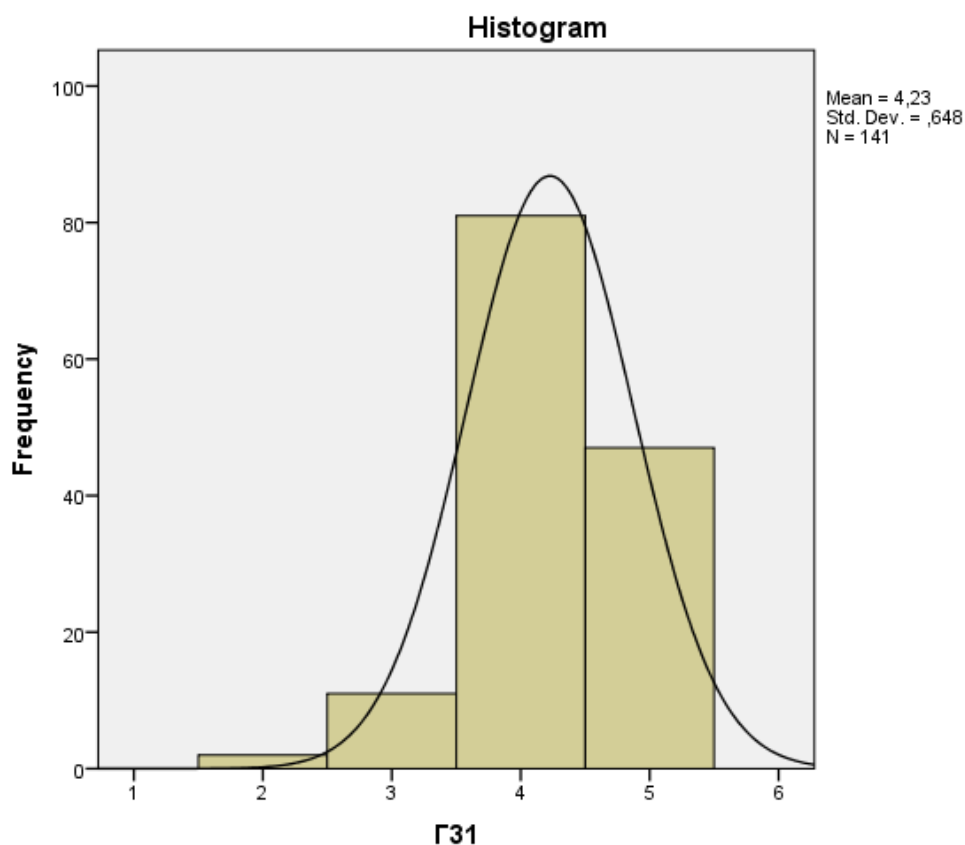

Και στην ερώτηση «Εάν η απάντηση σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «πάρα πολύ» ή «πολύ», πόσο επηρεάζει κατά τη γνώμη σας το φαινόμενο του Σχολικού εκφοβισμού (Bullying) το κλίμα του σχολείου και την εκπαιδευτική διαδικασία», (Γ31) φαίνεται ότι ο σχολικός εκφοβισμός, κατά τη γνώμη των εκπαιδευτικών, αποτελεί ένα σημαντικό φαινόμενο που εκτυλίσσεται στο σχολικό περιβάλλον επηρεάζοντας «πολύ», το 57,4% έως «πάρα πολύ» το 33,3% το κλίμα του σχολείου και την εκπαιδευτική διαδικασία, όπως απεικονίζεται από τη συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών στον πίνακα. (βλ.Π. 112)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	λίγο	2	1,1	1,4	1,4
	μέτρια	11	5,9	7,8	9,2
	πολύ	81	43,1	57,4	66,7
	πάρα πολύ	47	25,0	33,3	100,0
Total		141	75,0	100,0	
Missing	System	47	25,0		

Total	188	100,0		
-------	-----	-------	--	--

Πίνακας 112: Εάν η απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «πάρα πολύ» ή «πολύ», πόσο επηρεάζει κατά τη γνώμη σας το φαινόμενο του Σχολικού εκφοβισμού (Bullying) το κλίμα του σχολείου και την εκπαιδευτική διαδικασία

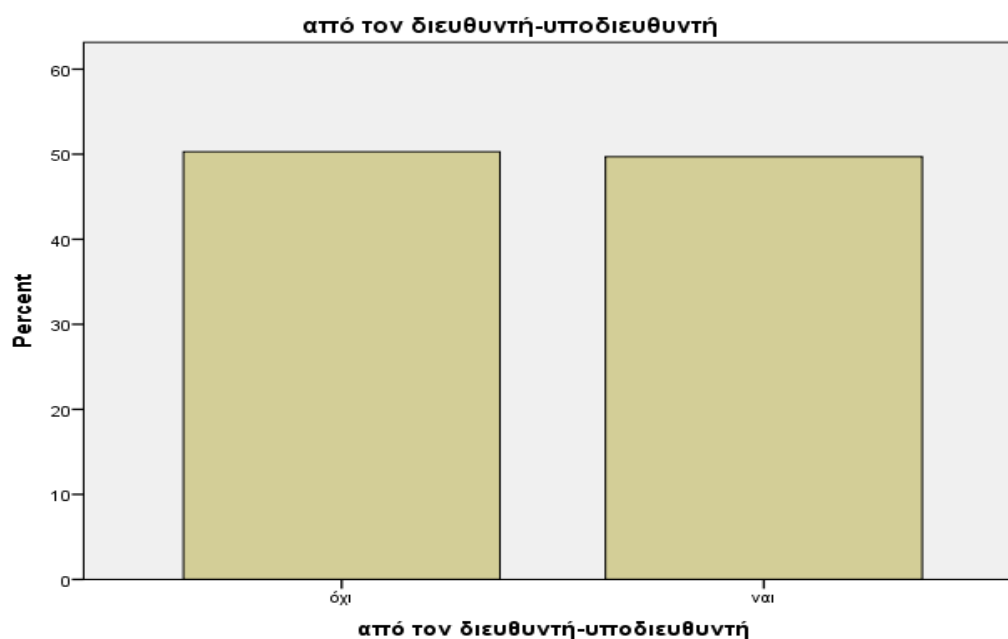

Όσον αφορά την αντιμετώπιση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού, στην ερώτηση «Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε;» (Γ32), το 49,7% των εκπαιδευτικών τονίζει ότι αντιμετωπίστηκε από το διευθυντή-υποδιευθυντή (βλ.Π. 113).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid όχι	86	45,7	50,3	50,3

	ναι	85	45,2	49,7	100,0
	Total	171	91,0	100,0	
Missing	System	17	9,0		
Total		188	100,0		

Πίνακας 113: Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Α.από τον διευθυντή-υποδιευθυντή

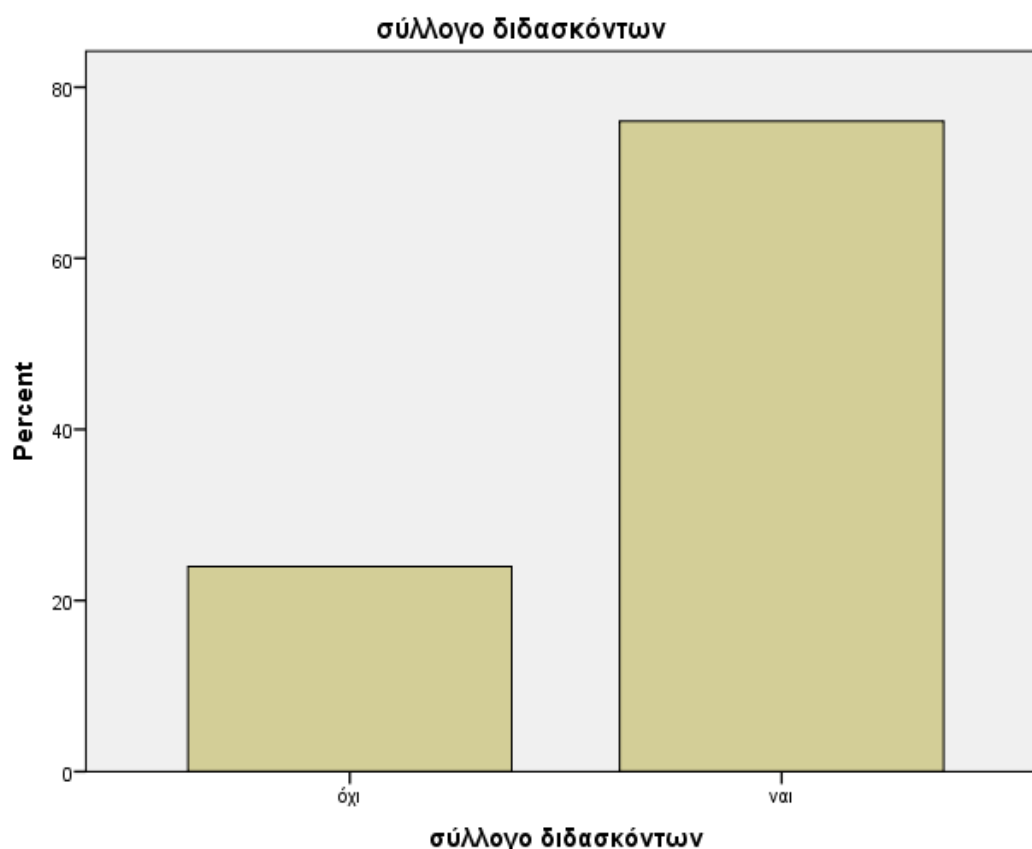

Στα πλαίσια αυτά η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών το 76% τονίζει ότι το bullying αντιμετωπίζεται από το σύλλογο διδασκόντων. (βλ.Π.113).

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	όχι	41	21,8	24,0	24,0
	ναι	130	69,1	76,0	100,0

Total	171	91,0	100,0	
Missing System	17	9,0		
Total	188	100,0		

Πίνακας 114: Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Β. σύλλογο διδασκόντων

Σε αντίθεση με τη σημαντική δράση του διεθνητη-υποδιευθυντή και του συλλόγου διδασκόντων, οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την εμπλοκή ειδικά διαμορφωμένου προσωπικού δεν είναι ενθαρρυντικές. Συγκεκριμένα, το 88,3% των ερωτηθέντων δασκάλους δήλωσε ότι δεν έχει αντιμετωπιστεί από ειδικά διαμορφωμένο εκπαιδευτικό το φαινόμενο του bullying. (βλ.Π.114).

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	όχι	151	80,3	88,3	88,3
	ναι	20	10,6	11,7	100,0
	Total	171	91,0	100,0	
Missing	System	17	9,0		
Total		188	100,0		

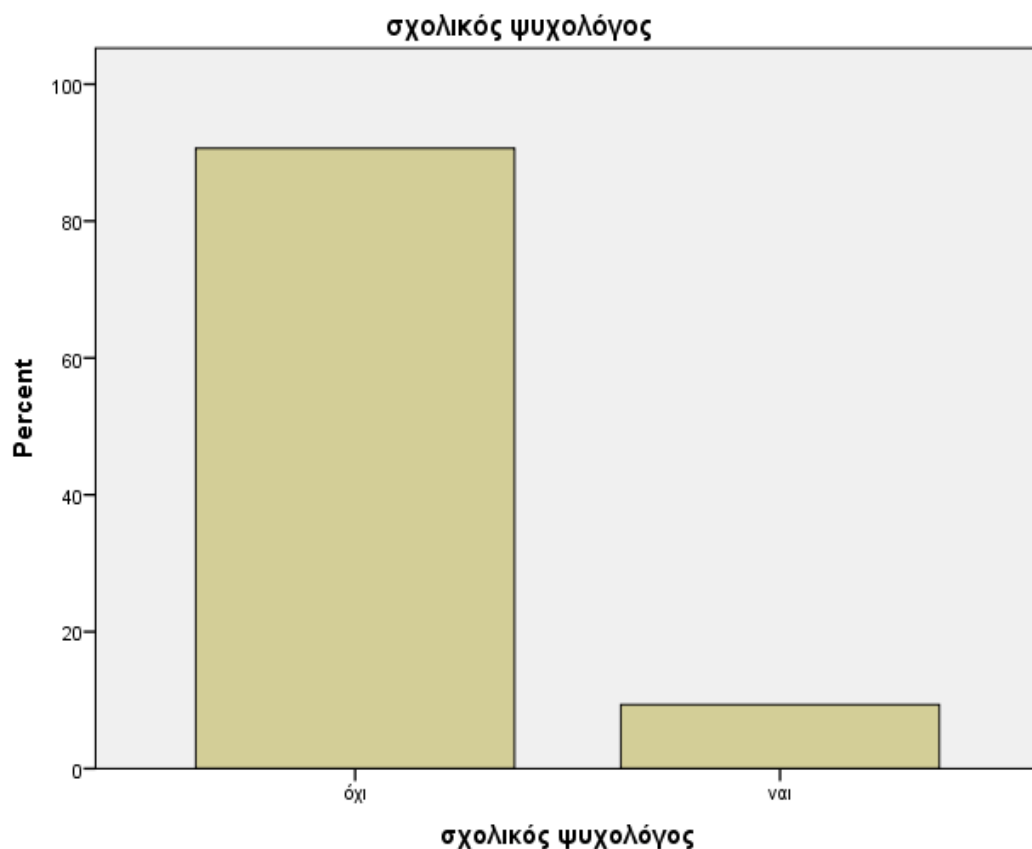
Πίνακας 115: Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Γ.ειδικά επιμορφωμένο εκπαιδευτικό

Αυτό φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα, κατά τον οποίο η συντριπτική πλειοψηφία το 90,6% και εδώ δείχνει ότι δεν είναι ενεργός ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου στα σχολεία με σκοπό την αντιμετώπιση του bullying. (βλ.Π.115).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid όχι	155	82,4	90,6	90,6
Valid ναι	16	8,5	9,4	100,0
Total	171	91,0	100,0	
Missing System	17	9,0		
Total	188	100,0		

Πίνακας 116: Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Δ. σχολικός ψυχολόγος

Το 12% των εκπαιδευτικών που απάντησε στην ερώτηση, δήλωσε μία εναλλακτική λύση στην αντιμετώπιση του bullying. Αναλυτικότερα, ανέφερε ότι έχει αντιμετωπιστεί από το δάσκαλο της τάξης, από την κίβωτο, από κοινωνικό λειτουργό, από όλους, μέσω της συνεργασίας με τους γονείς και από σχολικό ψυχολόγο. (βλ.Π.116).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΔΑΣΚΑΛΟ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ	167	88,8	88,8	88,8
ΚΙΒΩΤΟ- ΕΙΔΙΚΟΙ	8	4,3	4,3	93,1
	1	,5	,5	93,6

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ	2	1,1	1,1	94,7
ΟΛΟΥΣ	3	1,6	1,6	96,3
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΓΟΝΕΙΣ	3	1,6	1,6	97,9
ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	4	2,1	2,1	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 117: Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε; Ε. Άλλο, τι;

Στην ερώτηση «ως εκπαιδευτικός, τι άλλο θα είχατε να προτείνετε για την πρόληψη ή την καλύτερη αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών/κρίσεων στο χώρο του σχολείου», (Δ33) ο βαθμός ανταπόκρισης ήταν 46,8%. (βλ.Π.117).

Δ33 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid όχι	100	53,2	53,2	53,2
ναι	88	46,8	46,8	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 118: Ποσοστό ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών στην ερώτηση ανοικτού τύπου

Αναλυτικότερα, το 28,2% των εκπαιδευτικών ανέφερε ότι η επιμόρφωση είναι σημαντική για τους ίδιους στην προσπάθεια τους να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις σχολικές κρίσεις. (βλ.Π.118).

5. Περιγραφική στατιστική Ανάλυση στις προτάσεις των εκπαιδευτικών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ	135	71,8	71,8	71,8
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	53	28,2	28,2	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 119: Προτάσεις: Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Το 17% δήλωσε ότι είναι σημαντικό οι σχολικές κρίσεις να αντιμετωπίζονται από εξειδικευμένο προσωπικό. (βλ.Π.119).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ	156	83,0	83,0	83,0
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	32	17,0	17,0	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 120: Προτάσεις: Εξειδικευμένο προσωπικό

Ένα μικρότερο ποσοστό κάτω του 7% αναφέρθηκε στη σημασία της ενημέρωσης των μαθητών και των γονέων ως λύση για την πρόληψη των σχολικών ατυχημάτων.(βλ.Π.120).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ	181	96,3	96,3	96,3
Total	7	3,7	3,7	100,0
	188	100,0	100,0	

Πίνακας 121: Προτάσεις: Ενημέρωση μαθητών και γονέων

Παρομοίως, απεικονίζεται στους παρακάτω πίνακες η σημασία της επικοινωνίας του σχολείου με τους φορείς. Συγκεκριμένα, το 6,4% δήλωσε ότι η επικοινωνία μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων (βλ.Π.121).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ	176	93,6	93,6	93,6
Total	12	6,4	6,4	100,0
	188	100,0	100,0	

Πίνακας 122: Προτάσεις: Επικοινωνία με φορείς

Ένα μικρότερο ποσοστό, το 3,7% τόνισε την ανάγκη συγκρότησης ομάδας εκπαιδευτικών. (βλ.Π.122).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	181	96,3	96,3	96,3

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	7	3,7	3,7	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 123: Προτάσεις: Συγκρότηση ομάδων εκπαιδευτικών

Το ίδιο ποσοστό παρουσιάστηκε και αναφορικά με τις προτάσεις των εκπαιδευτικών για την αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής. (βλ.Π.123).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	179	95,2	95,2	95,2
	9	4,8	4,8	100,0
Total	188	100,0	100,0	

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΒΕΛΤΙΩΣΗ-ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	176	93,6	93,6	93,6
	1	,5	,5	94,1
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	11	5,9	5,9	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 124: Προτάσεις: Υλικοτεχνική υποδομή

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Ενδιαφέρον αποτελεί επίσης ότι το 2,1% των εκπαιδευτικών τονίζει τη σημασία να προλαμβάνονται ατυχήματα. (βλ.Π.124)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ	184	97,9	97,9	97,9
Total	4	2,1	2,1	100,0
	188	100,0	100,0	

Πίνακας 125: Προτάσεις: Συντήρηση υλικοτεχνικής υποδομής

Επιπλέον , τονίζεται η ανάγκη δημιουργίας σχεδίου έκτακτων αναγκών σε ποσοστό 2,7%. (βλ.Π.125).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ	183	97,3	97,3	97,3
Total	5	2,7	2,7	100,0
	188	100,0	100,0	

Πίνακας 126: Προτάσεις: Σχέδιο έκτακτων αναγκών

Το 99,5 % των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών τονίζει τη σημασία να υπάρχει φαρμακείο στο σχολείο τους. (βλ.Π.126).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ	187	99,5	99,5	99,5
	1	,5	,5	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 127:Προτάσεις: Φαρμακείο

Το 0,5% αναφέρεται στη σημασία να πραγματοποιούνται ασκήσεις σεισμού. (βλ.Π.127).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΕΙΣΜΟΥ	187	99,5	99,5	99,5
	1	,5	,5	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 128:Προτάσεις:Ασκήσεις σεισμού

Όπως επίσης και η ανάγκη ευαισθητοποίησης της σχολικής κοινότητας.(βλ.Π.128).

Δ33Λ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	187	99,5	99,5	99,5
	1	,5	,5	100,0
Total	188	100,0	100,0	

Πίνακας 129: Προτάσεις: Ευαισθητοποίηση σχολικής κοινότητας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΗ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ	187	99,5	99,5	99,5
Total	1	,5	,5	100,0
	188	100,0	100,0	

Πίνακας 130: Προτάσεις: Ψυχολογική υποστήριξη γονέων και μαθητών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΕ BULLYING	187	99,5	99,5	99,5
Total	1	,5	,5	100,0
	188	100,0	100,0	

Πίνακας 131: Προτάσεις: Προσοχή σε bullying

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ	186	98,9	98,9	98,9
Total	2	1,1	1,1	100,0
	188	100,0	100,0	

Πίνακας 132: Προτάσεις: Συνεργασία συλλόγου διδασκόντων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ : Ερμηνεία των Αποτελεσμάτων της Έρευνας

1.Περίληψη

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται η ερμηνεία των αποτελεσμάτων της έρευνας, όπως αυτά προέκυψαν από τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων. Η παρούσα μελέτη στόχευε στη διερεύνηση και αποτύπωση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με την αντιμετώπιση των σχολικών κρίσεων στα σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης των νομών Αττικής, Λάρισας και Λακωνίας.

2.Γενικά στοιχεία

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας, όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενα κεφάλαια ήταν η διερεύνηση των απόψεων και η καταγραφή των στάσεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης των νομών Αττικής, Λαρισας και Λακωνίας σχετικά με την αντιμετώπιση των σχολικών κρίσεων.

Τα αποτελέσματα της ερευνητικής μας μελέτης, τα οποία παρατέθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο επιβεβαίωσαν μερικώς τις ερευνητικές υποθέσεις. Κατέδειξαν ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στα χρόνια προϋπηρεσίας και στις στάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη διαχείριση σχολικών κρίσεων. Ειδικότερα τα αποτελέσματα της ερευνητικής μας εργασίας έχουν ως εξής:

3.Ποιοτική ανάλυση των δημογραφικών και προσωπικών στοιχείων των εκπαιδευτικών

Ως προς «την οργανικότητα» των σχολικών μονάδων, η έρευνα μας έδειξε ότι η συντριπτική πλειονότητα των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών υπηρετεί σε μεγάλα σχολεία.

Ως προς «την περιοχή των σχολικών μονάδων» η έρευνα έδειξε ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών υπηρετεί σε αστικές και ημιαστικές περιοχές.

Αναφορικά με «το φύλο» των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών αποτελεί ενδιαφέρον το γεγονός ότι το 76,2% είναι γυναίκες και μόλις το 23,8% είναι άνδρες στους νομούς Αττικής, Λάρισας και Λακωνίας.

Ως προς την ηλικία των δασκάλων, η έρευνα έδειξε ότι σχεδόν οι μισοί από τους εκπαιδευτικούς (45,2%) είναι ηλικίας μεταξύ 31 και 40 ετών, το 16,1% ήταν κάτω των 30 ετών και το 19,4% πάνω από 50 ετών.

Αναφορικά με «την οικογενειακή κατάσταση» των ερωτηθέντων δασκάλων, η έρευνα έδειξε ότι η συντριπτική πλειοψηφία, το 71,6% είναι έγγαμοι, το 22,7% άγαμοι και το 5,7% δήλωσε «άλλο».

Αναφορικά με «τα χρόνια προϋπηρεσίας» η έρευνα μας έδειξε ότι σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες δασκάλους, το 46,8% του δείγματος μας έχουν συνολική εκπαιδευτική υπηρεσία από 1 έως 15 χρόνια και το 53,2% έχει συνολική υπηρεσία πάνω από 15 χρόνια.

Ως προς «τον χρόνο παραμονής στο ίδιο σχολείο», η έρευνα έδειξε ότι το 47% των εκπαιδευτικών υπηρετεί στο ίδιο σχολείο, έως 5 έτη, το 23,1% υπηρετεί από 6 έως 10 χρόνια στο ίδιο σχολείο, το 10,4% από 11 έως 15 χρόνια, το 7,3% από 16 έως 20 χρόνια και το 12,2% πάνω από 20 χρόνια.

Αναφορικά με «τις επιπλέον σπουδές» των Υποκειμένων της έρευνας, ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα σύμφωνα με το οποίο το 15,4% έχει δεύτερο πτυχίο ΑΕΙ, το 13,8% έχει Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και μόνο το 0,05% έχει διδακτορικό δίπλωμα.

Ως προς «τη σχέση εργασίας», το 79,2% προσδιορίζεται από μόνιμη εργασία, ενώ το 20,8% είναι αναπληρωτές

4. Ποσοτική ανάλυση στοιχείων διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο

Αναφορικά με «τη συχνότητα με την οποία γίνονται τα ατυχήματα στο σχολείο» (ερώτηση 8), η έρευνα μας έδειξε ότι το 58,1% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών απάντησε από «πολύ συχνά» έως «συχνά». Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει την άποψη του Mintroff (2001), ο οποίος υποστηρίζει ότι τα σχολικά ατυχήματα αποτελούν σύνηθες φαινόμενο στον τομέα της εκπαίδευσης.

Λαμβάνοντας υπόψη την υψηλή συχνότητα κατά την οποία προκαλούνται τα σχολικά ατυχήματα στα δημοτικά σχολεία των Νομών Αττικής, Λάρισας και Λακωνίας, οι δάσκαλοι ρωτήθηκαν αναφορικά με το «ποιος προσφέρει πρώτες βοήθειες» (ερώτηση 9). Το εύρημα έδειξε ότι μόνο το 9% αναφέρει ότι προσφέρονται πρώτες βοήθειες από εξειδικευμένο δάσκαλο και το 33,5% υπογραμμίζει ότι οι πρώτες βοήθειες αναλαμβάνονται από οποιοδήποτε μέλος του διδακτικού προσωπικού, χωρίς να υπάρχει ένα σαφές πλάνο σχετικά με την παροχή πρώτων βοηθειών αλλά αντίθετα υπάρχει ασάφεια αναφορικά με το ποιος πρέπει να είναι αρμόδιος να προσφέρει πρώτες βοήθειες. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και σε έρευνα που έγινε στην Αγγλία, στη Σκωτία και στην Ουαλία, όπου φάνηκε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών σε ποσοστό 91%, στα Δημοτικά σχολεία τονίζουν ότι γνωρίζουν την πολιτική ασφάλειας και υγιεινής που υφίστανται στις σχολικές μονάδες και ενδεχομένως αυτό δείχνει την υψηλή διοικητική οργάνωση των σχολείων αυτών σε αυτά τα κράτη, σχετικά με θέματα σχολικών κρίσεων. (Health and Safety Laboratory, Shearn P. & Weynam A., 2005).

Εμβαθύνοντας την προηγούμενη ερώτηση, οι εκπαιδευτικοί ρωτήθηκαν για το «ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται εντός του σχολείου;» (ερώτηση 10). Η πλειονότητα, το 68,1% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών συμφωνεί ότι μια ειδικά εκπαιδευμένη ομάδα θα πρέπει να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που συντελούνται στο σχολείο, τονίζοντας την αδήριτη ανάγκη για ένα σωστά καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό που θα μπορεί να επιτελέσει ειδικό ρόλο που

σχετίζεται με την ασφάλεια των μαθητών. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην ερώτηση (14) «έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για την παροχή πρώτων βοηθειών σε έκτακτες ανάγκες», φάνηκε ότι η συντριπτική πλειοψηφία όλων των εκπαιδευτικών, αδιακρίτως με τα χρόνια προϋπηρεσίας, απάντησε ότι έχουν συσταθεί ομάδες εκπαιδευτικών για την παροχή πρώτων βοηθειών σε έκτακτες ανάγκες, δείχνοντας ότι υπάρχει επαγρύπνηση. Ταυτόχρονα όμως οι ομάδες διαχείρισης κρίσεων χρειάζεται να διέπονται από ευελιξία και συνεργατική διάθεση (Brock et al, 2005:78-79). Αυτό το εύρημα της παρούσας έρευνας δεν είναι ίδιο με το τι συμβαίνει στο νομό Τρικάλων, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε, κατά την οποία φάνηκε ότι μόνο το 29,2% των σχολικών μονάδων έχουν συγκροτήσει ομάδες διαχείρισης κρίσεων (Καραθάνος 2006).

Βέβαια, το θέμα της ασφάλειας των μαθητών χρήζει περισσότερο προληπτικής παρά παρεμβατικής μέριμνας. Για παράδειγμα στην Ουαλία και στη Σκωτία εφαρμόζονται πρωτοποριακές εκπαιδευτικές μέθοδοι με τη βοήθεια εκπαιδευτικών οδηγών και video και δίνεται ειδικό βάρος, ήδη από το 1998, στην εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση των παιδιών στη διαχείριση κινδύνων περιορίζοντας ενδεχομένως τα σχολικά ατυχήματα που συμβαίνουν (Health and Safety Laboratory, Shearn P.& Weyman A.2005), ενώ στη Φινλανδία, η αγωγή υγείας ως εκπαιδευτικό πεδίο αποτελεί ήδη από το 2000 υποχρεωτικό μάθημα στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο (ΦΕΚ, 142/2000, European Agency for safety and health at work, 2011:16), σε πλήρη αντίθεση με την Ελλάδα όπου υπάρχει πολυπλοκότητα στο γνωστικό αντικείμενο, δεν υπάρχει κατάλληλο αναλυτικό πρόγραμμα, δεν υπάρχουν κατάλληλες εφαρμογές διδακτικών μεθόδων (Γκούβρα, κ.α.2005:5,6). Αντίθετα, η Ελλάδα, ως Ευρωπαϊκή χώρα, ενδεχομένως να χρειάζεται αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών, σύμφωνα με τις ανάγκες των σχολείων για την ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας και την καλλιέργεια προληπτικής κουλτούρας σε θέματα που άπτονται των σχολικών κρίσεων (European Agency, 2011:11).

Αναφορικά με την ερώτηση (12) «Σε ποιους από τους παραπάνω παράγοντες αποδίδετε τα ατυχήματα στο σχολείο σας», από τα αποτελέσματα διαπιστώθηκε ότι ο συνωστισμός πολλών μαθητών σε μικρό αύλιο χώρο (43,4%), είναι ο βασικότερος παράγοντας και ακολουθούν κατά σειρά κατάταξης, η επιθετική συμπεριφορά των μαθητών (23%), η κακή κατάσταση του αύλιου χώρου (19,5%), η διαρρύθμιση των εσωτερικών χώρων του σχολείου (3,9%), ο ακατάλληλος εξοπλισμός (όργανα και εγκαταστάσεις, αθλημάτων, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.λ.π.), (1,6%), η ακατάλληλη περιφράξη του σχολικού χώρου (0,08%) και η ελλιπή επιτήρηση των χώρων του σχολείου από τους εφημερεύοντες εκπαιδευτικούς (0,08%) και το 7% δήλωσε «άλλο».

Τα ευρήματα αυτά επιβεβαιώνουν την άποψη της Μπουλούτζα σχετικά με την επικινδυνότητα των σχολικών κτιριακών εγκαταστάσεων (2006), καθώς και μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα και συγκεκριμένα των Σαϊτή κ.α. (2008), στην οποία τονίζεται ότι ο αύλιος χώρος δεν πληροί τις προδιαγραφές ενός ασφαλούς σχολείου. Η υφιστάμενη κατάσταση στα σχολεία της χώρας μας σχετικά με τους παράγοντες που είναι υπεύθυνοι για την πρόκληση σχολικών ατυχημάτων μπορούν να απεικονιστούν και από τις προτάσεις των εκπαιδευτικών:

«Να γίνονται συντονισμένες προσπάθειες από όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, καθώς και να ανακαινιστούν τμήματα του σχολείου που έχουν κατασκευαστεί πριν από αρκετά χρόνια. Καλό θα ήταν να επεκταθεί ο χώρος του προαυλίου ώστε να αποφεύγεται ο συνωστισμός των παιδιών σε αυτό (γυναίκα, κάτω των 30 ετών, 3 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπηρωτής)».

Επίσης η έρευνα μας έδειξε ότι το bullying είναι υπαρκτό πρόβλημα, καθώς το 72,1% των εκπαιδευτικών «Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής υπηρεσίας τους έχουν αντιληφθεί περιστατικά σχολικού εκφοβισμού (Bullying), (ερώτηση 29) και έχουν γίνει μάρτυρες περιστατικών bullying, αλλά μέχρι τώρα δεν έτυχε της πρότερης μέριμνας από την Κεντρική εξουσία. Μάλιστα, το 75,5% των εκπαιδευτικών

τοποθετείται στις κατηγορίες από «πολύ» έως «πάρα πολύ» στην ερώτηση (30), «πόσο σοβαρό θεωρείτε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying). Η ίδια τάση διαπιστώθηκε και στην Αμερική καθώς πρόσφατη μελέτη είχε καταδείξει ότι το 56% του μαθητικού πληθυσμού μαρτυρούν περιστατικά bullying (school bullying statistics, 2010, USA) και επιπλέον στην περιοχή της Virginia, το 83% όλων των μαθητών από σύνολο 669 σχολείων το ιεράρχησαν πρώτο (83%) ακολουθούμενο από τις κλοπές προσωπικών αντικειμένων (32%), χρήση ουσιών (11%), εγκληματική δραστηριότητα (10%) και κατοχή όπλου (3%). Από όλα τα παραπάνω φαίνεται ότι το bullying αποτελεί ένα σοβαρό θέμα πρόκλησης σχολικών ατυχημάτων που ενδεχομένως οφείλεται στο οικογενειακό περιβάλλον από το οποίο προέρχεται ο μαθητής (Peskin et al, 2006), επομένως το φαινόμενο αυτό συνδέεται με την ποιότητα του περιβάλλοντος και της σωστής ανατροφής των παιδιών. Το σχολείο οφείλει, ως κοινωνικός οργανισμός, να ενισχύει τη συναισθηματική κοινωνική μάθηση κατά την εκπαιδευτική διαδικασία (P. Timm, PSP, 2015:12).

Το bullying ως φαινόμενο, μπορεί να απορρυθμίσει το κλίμα τους σχολείου, όπως φαίνεται και την ερώτηση (31) *«Εάν η απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «πάρα πολύ» ή «πολύ», πόσο επηρεάζει κατά τη γνώμη σας το φαινόμενο του Σχολικού εκφοβισμού (Bullying) το κλίμα του σχολείου και την εκπαιδευτική διαδικασία»*, όπου κατά τη γνώμη των εκπαιδευτικών, αποτελεί ένα σημαντικό φαινόμενο που εκτυλίσσεται στο σχολικό περιβάλλον επηρεάζοντας «πολύ» (57,4%) έως «πάρα πολύ» (33,3%) το κλίμα του σχολείου και την εκπαιδευτική διαδικασία.

Επιπροσθέτως, το σχολείο θα πρέπει να λειτουργεί παρεμβατικά και να συντελεί στη δημιουργία ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος με κάθε τρόπο, καλλιεργώντας το θετικό σχολικό κλίμα, τη συνεργατική διάθεση, την επικοινωνία και τη συναισθηματική νοημοσύνη στα παιδιά (Morisson, 2011). Ο διευθυντής με την σειρά του ως ηγέτης, οφείλει να αποτελεί τον πυλώνα της εσωτερικής ασφάλειας του σχολείου και να επιστρατεύει συντονισμένες στρατηγικές και πρακτικές μεθόδους για

την προώθηση της σχολικής ασφάλειας, πειθαρχίας και αρμονικής συνύπαρξης (Trump, 2011:110, Σαΐτης, 2008, Allen et al, 2002).

Σε σχέση με τις έκτακτες ανάγκες που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στην ερώτηση (13γ) « Προκειμένου να αντιμετωπίζετε έκτακτες ανάγκες (π.χ πυρκαγιές, σεισμούς, πλημμύρες κ.α) στο σχολείο σας», αυτό που φάνηκε είναι ότι τα δημοτικά σχολεία στερούνται ως ένα βαθμό πλήρους σχεδιασμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση όλων ανεξαιρέτως των κρίσιμων καταστάσεων. Υπάρχει πρόληψη για θέματα που σχετίζονται με το σεισμό, μολαταύτα, δε συμβαίνει το ίδιο με τις περιπτώσεις των πλημμύρων και των πυρκαγιών. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας συνάδουν με αυτά του Μουλέλης (2015), κατά την οποία «στις περισσότερες σχολικές μονάδες υπάρχουν σχέδια αντιμετώπισης σεισμών, δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα σχέδια αντιμετώπισης πυρκαγιών και κρίσεων» (σελ.84).

Συγκεκριμένα, στην ερώτηση (13 α) «υπάρχει καταρτισμένο σχέδιο αντιμετώπισης σεισμών», και στην ερώτηση (13β) «Προγραμματίζετε ασκήσεις ετοιμότητας για τους σεισμούς στις αρχές κάθε σχολικού έτους», η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε θετικά (97,3% και 96,3%), αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 97% των εκπαιδευτικών που έχουν συνολική προϋπηρεσία από 16 έως 33 χρόνια απάντησε ότι έχουν οριστεί ομάδες εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση των σεισμών. Αυτό το εύρημα είναι στατιστικά σημαντικό, ($\alpha=0,011$) και ενδεχομένως μπορεί να εδράζεται στο ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν πείρα με αντίστοιχα προγράμματα καθώς στο παρελθόν είχε συσταθεί το σχέδιο «Ξενοκράτης» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003) από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, και ίσως αυτό να επηρέασε τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την περίπτωση του σεισμού.

Στην περίπτωση των πυρκαγιών και των πλημμυρών, στην ερώτηση (13) για την «ύπαρξη πλήρους σχεδίου για την αντιμετώπιση πλημμυρών» (13γ) και «επεξεργασμένου σχεδίου αντιμετώπισης πυρκαγιών» (13δ) δεν παρουσιάζεται ο ίδιος βαθμός ετοιμότητας, καθώς μόνο το ένα τρίτο των δασκάλων δήλωσε ότι υπάρχει σχέδιο για την αντιμετώπιση πλημμυρών (32,3%) και οι μισοί από αυτούς ότι υπάρχει επεξεργασμένο σχέδιο για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι όταν οι εκπαιδευτικοί ρωτήθηκαν για το εάν «έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για: την αντιμετώπιση πλημμυρών» (ερώτηση 14δ), τα αποτελέσματα είναι στατιστικά σημαντικά ($\alpha=0,048$) και δείχνουν ότι τα χρόνια προϋπηρεσίας δεν επηρεάζουν την απάντηση των εκπαιδευτικών καθώς η συντριπτική πλειοψηφία στις κατηγορίες από 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας και 16 έως 33 χρόνια απάντησαν ότι δεν έχουν συσταθεί ομάδες αντιμετώπισης πλημμυρών, ενδεχομένως αποδεικνύοντας ότι δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα σχέδια έκτακτων αναγκών στα σχολεία διαχρονικά εδώ και πάνω από 30 χρόνια. Βέβαια είναι ανάγκη ο στόχος του κάθε σχεδίου να επικοινωνείται, να οργανώνεται η σχολική μονάδα με πολυεπίπεδα συντονιστικά όργανα, μέσω καταγραφής αρμοδιοτήτων, σχετικών οδηγιών και τήρησης ημερολογίου καθώς και να εκπαιδεύεται το ανθρώπινο δυναμικό και στην παροχή ιατρικών πρώτων βοηθειών (Σαΐτης, 2014:273,274).

Αξίζει δε να σημειωθεί ότι υπάρχουν και χώρες στις οποίες φαίνεται ότι δεν υπάρχει σχέδιο ούτε για την αντιμετώπιση σεισμών. Σε έρευνα που πήραν μέρος 523 δάσκαλοι και 66 διευθυντές σχολείων από την περιοχή Elazig, της ανατολικής Τουρκίας, σχεδόν όλοι δήλωσαν ότι δεν υπάρχει συστηματική προετοιμασία του σχολείου για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κρίσεων και ένα επαρκές σχέδιο. (Ozmen 2006). Υπάρχουν συνάμα και χώρες όπως η Νέα Ζηλανδία όπου υπάρχει συστηματική οργάνωση, ισχυρή προληπτική κουλτούρα και παρεμβατικές πρακτικές σε θέματα που σχετίζονται με τη διαχείριση έκτακτων αναγκών, καθώς σε πρόσφατη έρευνα που συμμετείχαν εκπαιδευτικοί από 1020 Δημοτικά σχολεία από τις περιοχές: Auckland, bay of Plenty, Canterbury, Gisborne, Hawke'w, Manawatu-Wanganui, Northland, Otago, Southland, Taranaki, Waikato, Wellington, West Coast

Tasman, φάνηκε ότι το 75% των Δημοτικών σχολείων έχουν καταρτισμένο σχέδιο κινδύνων και το 71% αυτών διαθέτουν πλάνο για την ανάκαμψη μετά την εκδήλωση της κρίσης (Jane Renwick, report of the 2012 ‘What’s the plan Stan?’).

Τα αποτελέσματα που παρουσιάστηκαν σκιαγραφούν την κατάσταση στην Ελλάδα, και φαίνεται ότι δε συνάδει η χώρα μας με τις διεθνείς πρακτικές που εφαρμόζονται επισταμένα και συστηματικά από άλλες χώρες που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν συχνά φαινόμενα φυσικών καταστροφών. Η Ελλάδα θα μπορούσε να δημιουργήσει ειδική επιτροπή διαχείρισης κρίσιμων καταστάσεων που σχετίζεται με τις φυσικές καταστροφές καθώς και εθνικό κέντρο αποτροπής φυσικών καταστροφών, που ήδη εφαρμόζονται στο Μεξικό από το 1996 και το 1993 αντίστοιχα (OECD, 2004:68). Επιπλέον, ο Δήμος και η Περιφέρεια σε συνεργασία με το σχολείο θα μπορούσαν να κάνουν σύσταση ολοκληρωμένου πλάνου διαχείρισης φυσικών καταστροφών για την προστασία του εκπαιδευτικού και μαθητικού πληθυσμού στα σχολεία όπως συμβαίνει στην Αμερική με την ίδρυση του FEMA (Federal Emergency Management Agency, 2002). Ενδεικτικά στην Αμερική, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 94,2% των σχολείων παρείχαν συμβουλευτική υποστήριξη εφόσον χρειαζόταν μετά την εκδήλωση φυσικών καταστροφών ή σχολικών κρίσεων και μάλιστα το 95,3% των districts είχαν ένα ολοκληρωμένο σχέδιο προετοιμασίας, ανταπόκρισης και ανάκαμψης από την κρίση. Αυτή η πρακτική έχει ήδη διατυπωθεί και από τον Κατσαρό ο οποίος υποστηρίζει ότι «τα ελληνικά σχολεία θα μπορούσαν να διαθέτουν εξειδικευμένο και επαρκές προσωπικό ειδικά για την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης στη διαχείριση κρίσεων» (2008:173).

Στα πλαίσια αυτά, οι χώρες χρειάζεται να δημιουργήσουν συνεργατικά δίκτυα ειδικών (safety earthquake initiative, SESI) που να στοχεύουν στη δημιουργία και στο διαμοιρασμό γνώσης με στόχο τη λήψη σωστών αποφάσεων σχετικά με την ασφάλεια του σχολείου από κινδύνους που εγκυμονούν από φυσικές καταστροφές παγκοσμίως (OECD, 2004:43).

Αναφορικά με το εάν «είναι εφοδιασμένο το σχολείο για την αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών» (ερώτηση 15), τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το 21,2% των δασκάλων υπογραμμίζει ότι τα σχολεία τους δεν έχουν πυροσβεστικές φωλιές, το 66,5% των εκπαιδευτικών αναφέρει ότι δεν έχουν πυροσβεστήρες και πυρανιχνευτές σε όλες τις αίθουσες. Η συντριπτική πλειοψηφία τονίζει ότι δεν υπάρχουν πυρίμαχες στολές, πυρίμαχα γάντια (98,7%), κουβέρτες, φτυάρια, αδιάβροχα, φορεία (96%). Επιπλέον, η έρευνα έδειξε ότι μόνο το 38,2% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών αναφέρει ότι τα σχολεία τους έχουν εξόδους κινδύνου με την κατάλληλη αυτοφωτιζόμενη ένδειξη, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία τονίζει ότι το σχολικό φαρμακείο είναι καλά φυλασσόμενο, συνεχώς ανανεούμενο και άμεσα προσβάσιμο από όλους.

Στην περίπτωση των πυροσβεστήρων στους ευαίσθητους χώρους (εργαστήρια, καυστήρες), η συντριπτική πλειοψηφία των δασκάλων και συγκεκριμένα το 92,3% που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας απαντά θετικά. Ενδεχομένως, αυτό να εδράζεται στο γεγονός ότι τα εργαστήρια και οι καυστήρες αποτελούν συνάμα και σοβαρές πηγές κινδύνου για τα παιδιά και τους δασκάλους και να απαιτείται να παρθούν μέτρα για την πρόληψη ατυχημάτων. Το αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό ($\alpha=0,03$) και μπορεί αυτή η αντίληψη των πιο πεπειραμένων εκπαιδευτικών να οφείλεται στο ότι στο παρελθόν με την υλοποίηση εργαστηρίων και της αναβάθμισης της υλικοτεχνικής υποδομής (π.χ καυστήρες) των σχολείων να είχαν παρθεί και τα αντίστοιχα μέτρα για την ασφάλεια τους με την εξασφάλιση πυροσβεστήρων που κάτι τέτοιο με τις παρούσες οικονομικές συνθήκες να μην γίνεται.

Στην περίπτωση των σφυριχτρών και φακών, στο σύνολο των ανδρών εκπαιδευτικών, το 28,2% δήλωσε ότι το σχολείο δεν είναι εφοδιασμένο με σφυρίχτρες, φακούς, ενώ το 71,8% δήλωσαν ότι υπάρχουν. Στο σύνολο των γυναικών δασκάλων, το 54,5% απάντησε αρνητικά ενώ το 45,5% θετικά. Τα αποτελέσματα της

έρευνας έδειξαν ότι το φύλο επηρεάζει την απάντηση των εκπαιδευτικών αναφορικά με το εάν το σχολείο είναι εφοδιασμένο με σφυρίχτρες, φακούς και το εύρημα είναι στατιστικά σημαντικό ($\alpha=0.04$). Αυτό πιθανόν να οφείλεται στο γεγονός ότι οι γυναίκες λόγω μητρότητας και μεγαλύτερης ευασθησίας απέναντι στους κινδύνους, να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην πρόληψη ατυχημάτων σε σχέση με τους άντρες συναδέλφους τους. Από όλα τα παραπάνω φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στους νομούς Αττικής, Λάρισας και Λακωνίας εκτιμούν ότι υπάρχει έλλειψη εξοπλισμού και συστηματικής ανανέωσης των υλικών πόρων των σχολείων και τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας συνάδουν με αυτά του Μουλέλη (2015:84). Μάλιστα η κατάσταση που υφίστανται μπορεί να απεικονιστεί και από τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών ότι δηλαδή χρειάζεται «Πλήρης εξοπλισμός του σχολείου για αποφυγή ατυχημάτων» (γυναίκα, κάτω των 30 ετών, 6 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής) καθώς και «Υπαρξη φαρμακείου πρώτων βοηθειών σε άριστη κατάσταση» (γυναίκα, 31-40 ετών, 10 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στον τομέα Παιδαγωγικά, μόνιμη).

Αναφορικά με το αν «ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί» (ερώτηση 16γ), η έρευνα έδειξε ότι ένας στους δύο δασκάλους έχει επιμορφωθεί στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών όπως στους σεισμούς και πυρκαγιές και το 56,8% στην παροχή πρώτων βοηθειών. Στην ερώτηση σχετικά με την επιμόρφωση που έχουν λάβει για «τη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ. πυροσβεστήρων)», το 72,9% απάντησε αρνητικά, ενώ το 27,1% θετικά. Στο σύνολο των εκπαιδευτικών που έχουν από 16 έως 33 χρόνια προϋπηρεσίας, το 56,2% απάντησε αρνητικά, ενώ το 43,8% θετικά. Συνολικά, το 64,4%, δεν έχει επιμορφωθεί για αυτό το θέμα. Φαίνεται ότι τα χρόνια προϋπηρεσίας επηρεάζουν την απάντηση των δασκάλων αναφορικά με την ερώτηση «ως εκπαιδευτικός έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ., πυροσβεστήρων)», και το εύρημα είναι στατιστικά σημαντικό ($\alpha=0,021$). Ενδεχομένως, οι πιο πεπειραμένοι εκπαιδευτικοί τα προηγούμενα χρόνια να είχαν λάβει σχετική επιμόρφωση από τις

αρμόδιες αρχές και να συμμετείχαν σε αντίστοιχα προγράμματα επιμόρφωσης, τα οποία όμως δεν φαίνεται να είναι συστηματικά. Πάντως, το 97,8% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών απάντησε ότι «πρέπει να επιμορφώνονται συστηματικά στην παροχή πρώτων βοηθειών και στην ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών» (ερώτηση 28).

Συνάμα αυτό το αποτέλεσμα ενδεχομένως να δείχνει ότι δεν δίνεται βαρύτητα στο πεδίο της πρακτικής επιμόρφωσης για τους νέους εκπαιδευτικούς, λαμβάνοντας υπόψη ότι η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών που έχουν 1 έως 15 χρόνια προϋπηρεσίας δεν έχει λάβει σχετική επιμόρφωση σε αντίθεση με τους δασκάλους που έχουν περισσότερα των 15 χρόνια προϋπηρεσίας. Τα αποτελέσματα συνάδουν με πρόσφατες έρευνες και συγκεκριμένα του Μουλέλη (2015) όπου φάνηκε ότι οι εκπαιδευτικοί από σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Μακεδονίας δεν έχουν «την κατάλληλη εκπαίδευση για να αντιμετωπίσουν πιθανά περιστατικά κρίσεων στο σχολικό περιβάλλον» (2015:84). Σε άλλη έρευνα (Σαΐτη κ.α, 2008) επίσης αναφέρεται ότι «η πλειονότητα των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης δεν έχει επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών» (σελ 352). Τέλος, η έρευνα του Καραθάνου (2006), έδειξε ότι το 71,2% των διευθυντών από 30 σχολεία Πρωτοβάθμιας, 10 Κατώτερης και 8 Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από το Ν. Τρικάλων, έχουν ανάγκη να επιμορφωθούν σε θέματα διαχείρισης κινδύνων.

Όλα τα παραπάνω υποδηλώνουν ότι υπάρχει σοβαρή έλλειψη επιμόρφωσης και πρακτικής εξάσκησης σε θέματα που σχετίζονται με την πρόληψη και την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων στη χώρα μας και αυτό φαίνεται και από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στην ανοικτή ερώτηση «τι άλλο θα είχατε να προτείνετε για την πρόληψη ή την καλύτερη αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών/κρίσεων στον χώρο του σχολείου». Συγκεκριμένα γυναίκα εκπαιδευτικός με 15 χρόνια προϋπηρεσίας αναφέρει ότι

«Η επιμόρφωση του συνόλου των εκπαιδευτικών να είναι υποχρεωτική, να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα (να είναι δηλαδή επαναλαμβανόμενη) και αν είναι δυνατόν να γίνεται στο χώρο του σχολείου, ώστε να έχει βιωματικό χαρακτήρα και να ανταποκρίνεται σε πραγματικές ανάγκες». Επίσης γυναίκα εκπαιδευτικός με 19 χρόνια προϋπηρεσίας στην εκπαίδευση προτείνει να γίνονται «Τακτικά σεμινάρια πρώτων βοηθειών εντός του χώρου του σχολείου» και συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα έκτακτων αναγκών και κρίσεων στο σχολείο».

Είναι ανάγκη επομένως όλα τα μέλη των σχολικών μονάδων να τύχουν συστηματικής επιμόρφωσης με σκοπό τη διάχυση γνώσεων (Barrios , Sleet , Mercy, 2003:2,3), καθώς η σωστή εκπαίδευση μπορεί να οδηγήσει και σε αποφυγή κινδύνων στο σχολικό περιβάλλον, όπως φάνηκε και σε πρόσφατη έρευνα στην Αμερική. Αναλυτικότερα, ο ρόλος της επιμόρφωσης συντελεί στην αποτελεσματική λειτουργία των εκπαιδευτικών καθώς επέδειξαν βελτιωμένη κατανόηση για την συναισθηματική, κοινωνική και πνευματική υγεία των παιδιών (Bahora, Hanfi, Chien & Compton 2008).

Το κάθε σχολείο χρειάζεται ανθρώπινο δυναμικό εκπαιδευμένο και «ικανό να διενεργήσει την παρέμβαση στην κρίση» (Brock et al, 2005:64) καθώς και ένα μοναδικό πλάνο επιμόρφωσης και πρακτικής εξάσκησης που να καταρτίζεται με βάση τη μοναδικότητα που συναντάται στα σχολεία (Trump, 2011:34).

Η Ελλάδα θα μπορούσε να εφαρμόσει σταδιακά και συστηματικά καλές πρακτικές από άλλες χώρες και να σχεδιάσει το δικό της πλάνο επιμόρφωσης με συγκεκριμένες μεθόδους, συστηματικότητα και περιεχόμενο λαμβάνοντας υπόψη όλη την εκπαιδευτική κοινότητα. Για παράδειγμα, στην Αμερική, η εκπαίδευση πραγματοποιείται μέσω βιωματικών πρακτικών σεμιναρίων, (Brock et al, 2005:365), μέσω άμεσης σύνδεσης της Αστυνομίας και της Τοπικής κοινωνίας με το σχολείο για

την εκπαίδευση των δασκάλων αναφορικά με την παροχή πρώτων βοηθειών (James et al, 2011), μέσω ενδοσχολικών σεμιναρίων (Paul Timm, PSP,2015:142) και μέσω ηλεκτρονικής εκπαιδευτικής πλατφόρμας, είτε αυτοκαθοδηγούμενα, είτε συνδυαστικά (European Agency for safety and health at work, 2011:8), είτε μέσω σεναρίων μάθησης ηλεκτρονικά (Paul Timm, PSP,2015:142), χρησιμοποιώντας τις πιο σύγχρονες μεθόδους εκμάθησης του 21^{ου} αιώνα, την πολυτροπικότητα (multimodality). Επιπλέον, θα μπορούσε η χώρα μας να συμμετάσχει σε Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά ερευνητικά προγράμματα διάρκειας μίας εβδομάδας κατά τα οποία εμπλέκονται εξωτερικές ειδικές επιτροπές στο χώρο του σχολείου με το εκπαιδευτικό προσωπικό (European Agency for safety and work at school, 2011:36), όπως πραγματοποιεί η Ολλανδία από το Νοέμβριο του 2004.

Σε σχέση με το εάν «οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές του σχολείου ενημερώνονται στην αρχή κάθε διδακτικού έτους για τις ιδιαιτερότητες των χώρων εντός του σχολικού κτιρίου και του αύλιου χώρου για την πιθανότητα ατυχημάτων» (ερώτηση 17), το 80% αναφέρει ότι αυτό γίνεται.

Αναφορικά με το εάν «υπάρχει στο σχολείο σε απόλυτα εμφανές σημείο πίνακας οδηγιών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών» (ερώτηση 18), το 46,5% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει. Αυτό ενδεχομένως δείχνει ότι δεν υπάρχει συμμετοχική δράση και ενεργή εμπλοκή από όλους όσους περιβάλλουν το σχολείο: γονείς, μαθητές, εκπαιδευτικούς, για τις καταστάσεις κρίσεων που εκδηλώνονται στο σχολείο και επομένως δεν εκπληρώνεται το πρώτο από τα πέντε στάδια ενός αποτελεσματικού σχεδίου διαχείρισης κρίσεων που είναι αυτό της επικοινωνίας των στόχων (Σαϊτής, 2014:273,274). Το σχολείο χρειάζεται εσωτερικές εξελικτικές δομές υποστήριξης για την αποτελεσματικότητα του σχεδίου διαχείρισης κρίσεων (Metzgar, 1994:18) και ένα ανανεωμένο και συστηματικό σχέδιο έκτακτων αναγκών, όπως σκιαγραφείται και από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στην ερώτηση ανοικτού τύπου:

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ
ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

*«Να υπάρχει ένα καταρτισμένο σχέδιο έκτακτων αναγκών σε κάθε σχολείο»
(άνδρας, 31-40 ετών, 8 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).*

Σε σχέση με τα ιδιαίτερα μέτρα «για την ασφάλεια των μαθητών σε ευαίσθητους χώρους του σχολείου (π.χ εργαστήρια, στο λεβητοστάσιο, στις πρίζες των αιθουσών, στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου κ.α)» (ερώτηση 19α), το 72,8% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών απάντησε θετικά. Αναφορικά «για την προστασία του πολύτιμου υλικού του σχολείου (π.χ αρχείο, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.α) από κλοπές και βανδαλισμούς» (ερώτηση 19β), το 89,8% τοποθετείται ότι έχουν παρθεί μέτρα. Τα χρόνια προϋπηρεσίας και η εμπειρία που έχουν οι εκπαιδευτικοί άνω των 15 χρόνων φαίνεται να επηρεάζουν την άποψη τους αναφορικά με τα μέτρα που λαμβάνονται στα σχολεία και συγκεκριμένα για το πολύτιμο υλικό του σχολείου και το εύρημα είναι στατιστικά σημαντικό ($\alpha=0,037$). Ενδεχομένως αυτό να οφείλεται στο ότι κατά το παρελθόν είχε πραγματοποιηθεί ανανέωση του πολύτιμου υλικού του σχολείου ή ακόμη και κατασκευή εργαστηρίων για τα παιδιά και συνάμα πάρθηκαν αντίστοιχα μέτρα για την προστασία των μαθητών και του εκπαιδευτικού προσωπικού για την αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία τους. Τώρα όμως με την ισχύουσα οικονομική κρίση, οι νέοι εκπαιδευτικοί, που έχουν προϋπηρεσία κάτω των 15 χρόνων είναι πιθανόν να μην έχουν τόσο μεγάλη διοικητική πείρα για αυτό το θέμα.

Αναλυτικότερα, το 82,8% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών αναφέρει ότι έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα στα σχολεία τους με «σιδερένια κγκλιδώματα στα γραφεία και στο εργοστάσιο πληροφορικής» (ερώτηση 21α), το 73,1% αναφέρει ότι υπάρχει «συναγερμός στα γραφεία και τα εργαστήρια του Σχολείου» (ερώτηση 21β), το 70,2% απαντά ότι «Οι κλειδαριές ασφαλείας έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας» (ερώτηση 21γ), το 63,5% αναφέρει ότι «Έχουν παρθεί μέτρα προστασίας με ύπαρξη

φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας», (ερώτηση 21δ) και το εύρημα είναι στατιστικά σημαντικό ($\alpha=0,01$). Ενδεχομένως κατά το παρελθόν να είχαν παρουσιαστεί φαινόμενα βανδαλισμών στα σχολεία τις νυχτερινές ώρες. Αυτό σε συνδυασμό με την παντελή έλλειψη σχολικού φύλακα το βράδυ όπως φαίνεται από το 78,8% των εκπαιδευτικών που απαντά ότι «η ύπαρξη σχολικού φύλακα κατά τη διάρκεια της νύχτας», (ερώτηση 21ε) δεν έχει ληφθεί ως μέτρο προστασίας και με τις ισχύουσες οικονομικές συνθήκες της χώρας μας να έχει γίνει προσπάθεια να χρησιμοποιηθεί ο φωτισμός πλέον ως κατασταλτικό μέσο αποτροπής για τους εξωσχολικούς να προκαλέσουν καταστροφές. Αντίθετα στην Αμερική, στην περιοχή της Virginia, το 36,5% των σχολείων έχουν προσωπικό ασφάλειας κατά τη διάρκεια της νύχτας, το 79% έχουν υπεύθυνο διαφύλαξης πόρων και το 47% έχουν υπεύθυνο διαφύλαξης ασφαλείας. (Crime, Violence, Discipline, and Safety in U.S Public Schools: 2009).

Στο ερώτημα (22) « πόσο συχνά γίνεται έλεγχος από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για την στατικότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου», το 8,4% των εκπαιδευτικών δηλώνει ότι γίνεται μετά από «κάθε χρόνο», το 14,2% « μετά από σεισμό-πυρκαγιά», το 63,2% «μετά από αναφορά» και το 14,2% δήλωσε «άλλο». Αυτό μπορεί να υποδηλώνει την ανυπαρξία προληπτικής κουλτούρας και συστηματικού διοικητικού μηχανισμού αναφορικά με τον έλεγχο για τη στατικότητα των κτιρίων και εγείρει προβληματισμούς καθώς η Ελλάδα είναι μια χώρα με έντονη σεισμική δραστηριότητα. Έρευνα που είχε πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στο νομό Αττικής μετά το σεισμό του 1999, έδειξε ότι η συντήρηση σε πολλά από τα σχολεία του νομού ήταν ελλειμματική επιβεβαιώνοντας την άποψη του Μπαλτά ότι «σε σειсмоγενείς περιοχές, είναι απαραίτητο να εκπονηθεί ένα ολοκληρωμένο και κατανοητό σχέδιο για τις σχολικές μονάδες» (2004, in OECD *Educational Facilities and Risk Management.*, pg. 99). Τα αποτελέσματα της έρευνας μας συμφωνούν με αυτά των Σαΐτη κ.α (2008), βάσει των οποίων «οι κτιριακές εγκαταστάσεις των σχολείων δεν ελέγχονται από ειδική κρατική υπηρεσία σε τακτά χρονικά διαστήματα, με αποτέλεσμα να εκφράζονται αμφιβολίες για το αν και κατά

πόσο οι συγκεκριμένες εγκαταστάσεις είναι ασφαλείς για τα παιδιά και τους δασκάλους που στεγάζουν» (σελ. 352).

Εδώ εμπίπτει και το θέμα της διαχείρισης κινδύνου (risk management) σχετικά με την a priori ανίχνευση των κατάλληλων μέτρων και ελέγχου για την ασφάλεια στον εργασιακό χώρο του σχολείου, την αξιολόγηση τους, τη καταγραφή τους, τη συστηματική ανατροφοδότηση και την επαναξιολόγηση των αλλαγών που έχουν πραγματοποιηθεί (Safety and Health Executive, 2014:1-4). Για παράδειγμα, η ομοσπονδία του Μεξικού, διαθέτει εργαλεία για την ανίχνευση πιθανών κινδύνων, όπως το «χάρτη κινδύνων» στον οποίο απεικονίζονται και αναλύονται κίνδυνοι για τη σωματική ακεραιότητα των μαθητών στο εσωτερικό και το εξωτερικό περιβάλλον του σχολείου (Manual de seguridad escolar, 2011:62).

Ως προς τον «σε ποιο βαθμό πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι έχουν βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο σχολείο τους από το Υπουργείο Παιδείας;» (ερώτηση 23α), το 66,6% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών τοποθετείται στις κατηγορίες «καθόλου» έως «λίγο», το 65,9% τοποθετείται στις κατηγορίες «καθόλου» έως «λίγο» στην ερώτηση για τη βοήθεια που έχουν λάβει από «τις Υγειονομικές Υπηρεσίες» (ερώτηση 23β), το 62,3% τοποθετείται στις κατηγορίες «καθόλου» έως «λίγο» στην ερώτηση για τη βοήθεια που έχουν λάβει από «τις Αστυνομικές-Πυροσβεστικές Αρχές» (ερώτηση 23στ). Αναφορικά με την βοήθεια που έχουν λάβει από «τις Δημοτικές-Περιφερειακές Αρχές», το 47,8% τοποθετείται στις κατηγορίες «λίγο» έως «καθόλου» και το 36,7% ως «μέτρια» (ερώτηση 23δ). Το ίδιο παρατηρείται και στη βοήθεια που λαμβάνουν από «την Πολιτική Προστασία και τις Εθελοντικές Οργανώσεις», καθώς το 67,9% των εκπαιδευτικών δηλώνει ότι έχει βοηθηθεί από «λίγο» έως «καθόλου». (ερώτηση 23ε). Στα πλαίσια αυτά παρατηρείται ότι και οι «μη κρατικοί φορείς» δεν συνεισφέρουν στη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού σχολικού περιβάλλοντος, καθώς το 70,2% των εκπαιδευτικών απαντά ότι έχει βοηθηθεί από «λίγο» έως

«καθόλου» (ερώτηση 23στ). Από όλα τα παραπάνω φαίνεται ότι δεν υπάρχει η κατάλληλη οργανωσιακή, διοικητική και ουσιαστική υποστήριξη των αρμόδιων φορέων καθώς και η συνεργατική διάθεση και προληπτική κουλτούρα για την εξασφάλιση ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος από όλους τους παραπάνω φορείς, όπως απεικονίζεται και από τις παρακάτω προτάσεις των εκπαιδευτικών:

- *Το σχολείο χρειάζεται ουσιαστική βοήθεια από τους αρμόδιους φορείς στη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος στο χώρο του σχολείου. (γυναίκα, 31-40 ετών, 14 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη), και*
- *Να γίνεται πολύ πιο συχνά έλεγχος των σχολικών εγκαταστάσεων και οι υπηρεσίες του Δήμου και του Κράτους να είναι ενεργές ώστε να έχουμε τα καλύτερα αποτελέσματα σε έκτακτες στιγμές (άνδρας, 41-50 ετών, 16 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμος).*

Αναφορικά με τον βαθμό κατά τον οποίο «πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι το σχολείο τους συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος» (ερώτηση 24), το 58,2% τοποθετείται στις κατηγορίες «καθόλου», «λίγο» «μέτρια» και το 74,7% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών τοποθετείται πάλι στις ίδιες κατηγορίες και «αισθάνετε άγχος από τις συνθήκες/περιβάλλον της εργασίας τους, ως εκπαιδευτικός του σχολείου» (ερώτηση 25α). Στην ερώτηση (25β) σε σχέση με τις «προκλήσεις ατυχημάτων /δυσάρεστων καταστάσεων», το 55,9% τοποθετείται στις κατηγορίες από «πολύ» έως «πάρα πολύ» και το 52% αισθάνετε από «πολύ», έως «πάρα πολύ» άγχος «από τη στάση των γονέων απέναντι στα ατυχήματα/δυσάρεστες καταστάσεις» (ερώτηση 25γ). Το σχολείο, όμως προκειμένου να λειτουργήσει αποτελεσματικά χρειάζεται να διακρίνεται πέραν των άλλων και για το καλό εργασιακό περιβάλλον (Edmonds 1979, Purkey & Smith 1983, Καψάλης 2005, Σαϊτής 2002, 2007, Υφαντή & Κυριακοπούλου, 2011) να είναι ανοικτό, να αλληλεπιδρά με το εσωτερικό και εξωτερικό του περιβάλλον (Σαϊτή & Σαϊτή,

2012:78) και να βελτιώνεται βιωματικά οδηγώντας το σχολείο σε βιώσιμο εκπαιδευτικό περιβάλλον (Practical information on crisis planning, 2007:1-7).

Όσον αφορά τον ρόλο του σχολικού ψυχολόγου, το 64,6% των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών «είχαν απροσδόκητο γεγονός (ή γεγονότα) στο σχολείο τους, ζήτησαν τη βοήθεια του σχολικού ψυχολόγου για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης» (ερώτηση 26). Στη συνέχεια αυτής της ερώτησης, αυτό που φάνηκε είναι ότι το 25,9% των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι ο σχολικός ψυχολόγος πλαισιώνει το επίπεδο του «σχολείου», το 16,5% πλαισιώνει το επίπεδο της «Διεύθυνσης Εκπαίδευσης», το 10,8% της «Περιφερειακής Διεύθυνσης» και το 14,6% δήλωσε «άλλο».

Είναι απαραίτητο, επομένως, να δίνεται έμφαση στην πρόληψη και διαχείριση σχολικών κρίσεων πολυτροπικά και πολυμετοχικά, καθώς η ποιότητα της εκπαίδευσης που λαμβάνει ο μαθητικός πληθυσμός συνδέεται με την ψυχοσυναισθηματική κατάσταση των παιδιών (Σαΐτη & Σαΐτης 2008; Cunningham 2007; Missouri Department of Elementary and Secondary Education (DESE), 2005), Metzgar, 1994). Έρευνες έχουν δείξει ότι κατά την μαθησιακή διαδικασία όταν οι μαθητές δεν αισθάνονται ασφάλεια στο σχολικό περιβάλλον (Cornell & Mayer 2011; Varjas, Henrich & Meyers 2009; Mayer, 2007, Chibbaro & Jackson, 2006), παρεμποδίζονται από το να αναπτύξουν τις κοινωνικές δεξιότητες τους (Fullan, 1991) και συνάμα το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι πιθανό να επηρεαστεί αρνητικά (Heath & Sheen, 2005; Sprague & Walker, 2005).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Συμπεράσματα και Προτάσεις

1.Περίληψη

Στο κεφάλαιο αυτό καταγράφονται τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε από την ερμηνεία των αποτελεσμάτων και διατυπώνονται τεκμηριωμένες προτάσεις, οι οποίες έχουν στόχο την αρτιότερη διοικητική στην αντιμετώπιση των σχολικών κρίσεων καθώς και την ενίσχυση της προληπτικής κουλτούρας των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2.Συμπεράσματα

Η διερεύνηση του θέματος της πρόληψης, της διοίκησης και αντιμετώπισης των νομών Αττικής, Λάρισας και Λακωνίας που προηγήθηκε είχε ως βασικό στόχο να προβάλλει τις αντιλήψεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών αυτών σχετικά με αυτό το θέμα. Πιο συγκεκριμένα, από τη συνολική θεώρηση των επιμέρους ευρημάτων προκύπτουν οι παρακάτω διαπιστώσεις:

- Οι τρεις βασικότερες αιτίες προκλήσης σχολικών ατυχημάτων στα Δημοτικά σχολεία των νομών Αττικής, Λάρισας και Λακωνίας κατά σειρά συχνότητας εδράζουν στο συνωστισμό πολλών μαθητών στον αύλιο χώρο του σχολείου, στην επιθετική συμπεριφορά των μαθητών και στην κακή κατάσταση του αύλιου χώρου.
- Το Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσεων στα Δημοτικά σχολεία των νομών Αττικής, Λάρισας και Λακωνίας περιορίζεται μόνο στην αντιμετώπιση του σεισμού και δεν επεκτείνεται και στην αντιμετώπιση άλλων φυσικών κατατροφών (κατάσβεση πυρκαγιών, αντιμετώπιση πλημμύρων).
- Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών συνολικά και η συντριπτική πλειοψηφία των νέων εκπαιδευτικών (1-15 χρόνια προϋπηρεσίας) της έρευνας στερούνται συστηματικής επιμόρφωσης και πρακτικής εξάσκησης στην αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων. Η συντριπτική πλειοψηφία όλων των εκπαιδευτικών τονίζει ότι πρέπει να επιμορφώνονται συστηματικά στην παροχή πρώτων βοηθειών και στην ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών.

- Η συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών της έρευνας δηλώνει ότι υπάρχει σοβαρή έλλειψη εφοδιασμού του σχολείου για την αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών.
- Η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δηλώνει ότι δεν υπάρχει συστηματικός διοικητικός μηχανισμός και προληπτική κουλτούρα από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για τη στατικότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων στο σχολείο.
- Η συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών της έρευνας μας αναγνωρίζει ότι δεν έχει τύχει μέριμνας και ουσιαστικής βοήθειας το σχολείο τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού σχολικού περιβάλλοντος.

5. Προτάσεις

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα και λαμβάνοντας υπόψη ότι η διοικητική λειτουργία του σχολείου αναφορικά με τις σχολικές κρίσεις που εκδηλώνονται επηρεάζει σημαντικά την εκπαιδευτική λειτουργία, εκτιμούμε ότι οι διαπιστώσεις αυτές πρέπει να μελετηθούν και να ληφθούν σοβαρά υπόψη από τους υπεύθυνους της εκπαιδευτικής πολιτικής. Συγκεκριμένα, κρίνεται απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο, ύστερα από διάλογο με όλους τους φορείς της εκπαιδευτικής κοινότητας, στο οποίο να ορίζονται θέματα που έχουν σχέση με την ευαισθητοποίηση και τη συστηματική ανανέωση των διοικητικών μηχανισμών των Δημοτικών σχολείων για την αποτελεσματικότερη πρόληψη και διοίκηση των σχολικών κρίσεων και συγκεκριμένα η νέα νομοθετική ρύθμιση πρέπει να προβλέπει:

- Την θέσπιση υποχρεωτικών συστηματικών ενδοσχολικών σεμιναρίων και πρακτικής εφαρμογής με βάση τις πραγματικές-καθημερινές ανάγκες των εκπαιδευτικών και του σχολείου στο οποίο υπηρετούν καθώς και τη δημιουργία ψηφιακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας έτσι ώστε οι δάσκαλοι να εκπαιδεύονται καθημερινά και ενδοσχολικά σε θέματα διοίκησης κρίσεων.
- Τη καθιέρωση ειδικού εκπαιδευτικού πεδίου «Αγωγής Υγείας» με την ενεργή εμπλοκή των μαθητών μέσω βιωματικής μάθησης (learning by doing) και διαθεματικής προσέγγισης (project-based learning), προκειμένου να ευαίσθητοποιηθούν θετικά τα παιδιά και να μάθουν από μικρή ηλικία να αποτρέπουν τους κινδύνους και να αποκτήσουν προληπτική κουλτούρα διαχείρισης κρίσεων.
- Τη σύσταση ειδικής επιτροπής που θα εμπλέκονται ενεργά: εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς και οι αρμόδιες τοπικές αρχές για τον έλεγχο της στατικότητας των σχολείων και τη καταγραφή του διαθέσιμου υλικού του σχολείου.

Εν κατακλείδι, κρίνεται απαραίτητο σήμερα όλη η εκπαιδευτική κοινότητα να αποτελεί «πυλώνα» αποτελεσματικής και προληπτικής κουλτούρας για την αντιμετώπιση σχολικών κρίσεων καθώς αυτές αποτελούν καθημερινό φαινόμενο της σχολικής πραγματικότητας. Το κάθε σχολείο σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς θα μπορούσαν να διασφαλίσουν την ποιότητα της εκπαίδευσης και να εργάζονται απρόσκοπτα για την αναβάθμιση του εργασιακού σχολικού περιβάλλοντος.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ: Παράρτημα και Βιβλιογραφία

Παράρτηματα

Appendix 1: Cover letter

COVER LETTER

Ονομάζομαι Παπαδαντωνάκης Χρήστος και σπουδάζω στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Διοίκηση και Διαχείριση Σχολικών Μονάδων. Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε δασκάλους σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι απαντήσεις θα κρατηθούν ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς σκοπούς. Σκοπός αυτού του ερωτηματολογίου είναι να συγκεντρώσει τις απόψεις για τη διαχείριση κρίσεων στο εργασιακό περιβάλλον του σχολείου. Θα σας παρακαλούσα να μου αποστείλετε το ερωτηματολόγιο μέχρι και τις 20 Οκτωβρίου 2016 στο παρακάτω email: chris_papadantonakis@yahoo.gr

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6978557862

Σας ευχαριστώ θερμά για τη συμμετοχή σας.

Appendix 2: Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το ερωτηματολόγιο συμπληρώνεται από **εκπαιδευτικούς** σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι απαντήσεις θα κρατηθούν ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς σκοπούς. Σκοπός αυτού του ερωτηματολογίου είναι να συγκεντρώσει τις απόψεις για τη διαχείριση κρίσεων στο εργασιακό περιβάλλον του σχολείου.

A. Γενικά στοιχεία

Ημερομηνία, .../.../2016

1. Οργανικότητα σχολείου:/θέσιο

B. Δημογραφικά στοιχεία

2. Φύλο: Άνδρας ☐ Γυναίκα ☐
3. Ηλικία: ≤ 30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51 και πάνω ☐
4. Οικογενειακή κατάσταση: Έγγαμος (-η) ☐ Άγαμος (-η) ☐ Άλλο ☐
5. Χρόνια υπηρεσίας:
- α) συνολικά στην εκπαίδευση: β) στο σχολείο που βρίσκεστε σήμερα:
6. Τίτλοι σπουδών (εκτός του βασικού πτυχίου διορισμού):

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΛΑΡΙΣΑΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

- α) Δεύτερο πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ ☐ β) Μεταπτυχιακό στον τομέα.....
 γ) Διδακτορικό στον τομέα..... δ) Άλλο, τι.....
 7. Σχέση εργασίας: Μόνιμος ☐ Αναπληρωτής ☐ Ωρομίσθιος ☐

Γ. Στοιχεία διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο

8) Στη σχετική βιβλιογραφία αναφέρεται ότι το σχολείο ως κοινωνικός οργανισμός, είναι χώρος πρόκλησης ατυχημάτων (π.χ. τραυματισμοί μαθητών λόγω πτώσης ή ξυλοδαρμού από συμμαθητές τους, εγκαύματα, αυτοκτονίες, κρίσεις επιληψίας, αιμορραγίες, κατάγματα κ.α.). Ως εκπαιδευτικός μπορείτε να μας αναφέρετε τη συχνότητα με την οποία γίνονται τα ατυχήματα στο σχολείο σας; **πολύ συχνά** ☐ **συχνά** ☐ **σπάνια** ☐ **ποτέ** ☐

9. Αν η απάντησή σας στο προηγούμενο ερώτημα είναι «συχνά» μέχρι «πολύ συχνά», ποιός προσφέρει τις πρώτες βοήθειες (κυρίως στα πρώτα 20' λεπτά) στα ατυχήματα που συμβαίνουν στο σχολείο;

- α. Ο εξειδικευμένος εκπαιδευτικός ☐ β. Οποιοδήποτε μέλος του διδακτικού προσωπικού ☐
 γ. Ο εφημερεύων εκπαιδευτικός ☐ δ. Άλλο, τι;..... ☐

10. Κατά τη γνώμη σας ποιος θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τα ατυχήματα που γίνονται εντός του σχολείου;

- α. Ο διευθυντής του σχολείου ☐
 β. Ο υποδιευθυντής ☐
 γ. Ο ειδικά εκπαιδευμένος εκπαιδευτικός του σχολείου ☐
 δ. Ειδικά εκπαιδευμένη ομάδα (2-3) ατόμων εκπαιδευτικών ☐
 ε. Άλλο, τι;..... ☐

11. Αν το ατύχημα είναι πολύ σοβαρό (π.χ. κάταγμα κάτω άκρων, ακατάσχετη αιμορραγία κ.α.) η μεταφορά του μαθητή στο πλησιέστερο Υγειονομικό κέντρο ή Νοσοκομείο γίνεται:

- α. Με ασθενοφόρο του Ε.Κ.Α.Β ☐ β. Με αυτοκίνητο εκπαιδευτικού ☐
 γ. Με αυτοκίνητο του γονέα ☐ δ. Άλλο, τι;..... ☐

12. Σε ποιους από τους παρακάτω παράγοντες αποδίδετε τα ατυχήματα στο σχολείο σας;

(Σημειώστε κατά σειρά συχνότητας 1, 2, 3, ... κ.ο.κ)

- α. Στην κακή κατάσταση του αύλιου χώρου ☐
 β. Στο συνωστισμό πολλών μαθητών σε μικρό αύλιο χώρο ☐
 γ. Στη διαρρύθμιση των εσωτερικών χώρων του σχολείου ☐
 δ. Στην ελλιπή επιτήρηση των χώρων του Σχολείου από τους εφημερεύοντες εκπαιδευτικούς ☐
 ε. Στην ακατάλληλη περίφραξη του σχολικού χώρου ☐
 στ. Στον ακατάλληλο εξοπλισμό (όργανα και εγκαταστάσεις αθλημάτων, εξοπλισμός εργαστηρίων κ. λ. π.) ☐
 ζ. Στην επιθετική συμπεριφορά μαθητών ☐
 η. Άλλο, τι; ☐

13. Προκειμένου να αντιμετωπίζετε έκτακτες ανάγκες (π.χ. πυρκαγιές, σεισμούς, πλημμύρες κ.α.) στο σχολείο σας:

	ναι	όχι
α. Υπάρχει καταρτισμένο σχέδιο αντιμετώπισης σεισμών		
β. Προγραμματίζετε ασκήσεις ετοιμότητας για τους σεισμούς στις αρχές κάθε σχολικού έτους		
γ. Υπάρχει πλήρες σχέδιο για την αντιμετώπιση πλημμυρών		
δ. Υπάρχει επεξεργασμένο σχέδιο αντιμετώπισης πυρκαγιών		
ε. Προγραμματίζετε ανά τακτά χρονικά διαστήματα ασκήσεις για την αντιμετώπιση πυρκαγιών/πλημμυρών		

14. Έχουν οριστεί από το σχολείο σας ομάδες εκπαιδευτικών για:

	ναι	όχι
α. Την αντιμετώπιση των σεισμών		
β. Την κατάσβεση πυρκαγιών		
γ. Την παροχή πρώτων βοηθειών σε έκτακτες ανάγκες		
δ. Την αντιμετώπιση πλημμυρών		

15. Είναι εφοδιασμένο το σχολείο σας για την αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών με:

	ναι	όχι
α. Πυροσβεστικές φωλιές		
β. Πυροσβεστήρες και πυρανιχνευτές σε όλες τις αίθουσες		
γ. Πυροσβεστήρες σε ευαίσθητους χώρους (εργαστήρια, καυστήρες)		
δ. Πυρίμαχες στολές, πυρίμαχα γάντια		
ε. Κουβέρτες, φτυάρια, αδιάβροχα, φορεία		
στ. Σφυρίχτρες, φακούς		
ζ. Εξόδους κινδύνου με την κατάλληλη και αυτοφωτιζόμενη ένδειξη		
η. Καλά φυλασσόμενο, συνεχώς ανανεούμενο και άμεσα προσβάσιμο από όλους σχολικό φαρμακείο		
θ. Άλλο, τι;		

16. Ως εκπαιδευτικός του σχολείου έχετε επιμορφωθεί και πρακτικά εξασκηθεί:

	ναι	όχι
α. Στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών (π.χ. σεισμών, πυρκαγιών)		
β. Στην παροχή πρώτων βοηθειών		
γ. Στη σωστή χρήση των μέσων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (π.χ. πυροσβεστήρων)		

17. Εσείς και οι μαθητές του σχολείου σας ενημερώνεστε στην αρχή κάθε διδακτικού έτους για τις ιδιαιτερότητες των χώρων εντός του σχολικού κτιρίου και του αύλιου χώρου για την πιθανότητα ατυχημάτων; **ναι** ☐ **όχι** ☐

18. Υπάρχει στο σχολείο σας σε απόλυτα εμφανές σημείο πίνακας οδηγιών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών; **ναι** ☐ **όχι** ☐

19. Έχουν ληφθεί ιδιαίτερα μέτρα:

α. Για την ασφάλεια των μαθητών σε ευαίσθητους χώρους του σχολείου (π.χ. στα εργαστήρια, στο λεβητοστάσιο, στις πρίζες των αιθουσών, στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου κ.α.; **ναι** ☐ **όχι** ☐

β. Για την προστασία του πολύτιμου υλικού του Σχολείου σας (π.χ. αρχείο, εξοπλισμός εργαστηρίων κ.α.) από κλοπές και βανδαλισμούς; **ναι** ☐ **όχι** ☐

21. Αν η απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «ναι» ποια μέτρα προστασίας έχουν ληφθεί;

	ναι	όχι
α. Σιδερένια κιγκλιδώματα στα γραφεία και στο εργαστήριο πληροφορικής		
β. Συναγερμός στα γραφεία και στα εργαστήρια του Σχολείου		
γ. Κλειδαριές ασφαλείας		
δ. Ύπαρξη φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας		
ε. ύπαρξη σχολικού φύλακα όταν το Σχολείο είναι κλειστό		
στ. Άλλο, τι;		

22. Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος από την αρμόδια κρατική υπηρεσία για την στατικότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του Σχολείου σας;

- α. Κάθε χρόνο ☐ β. Μετά από κάθε σεισμό/πυρκαγιά ☐
 γ. Μετά από δική σας αναφορά ότι «κάτι δεν πάει καλά» ☐ δ. Άλλο, τι;..... ☐

23. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε βοηθηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος στο Σχολείο σας;

	παρα πολύ	πολύ	μέτρια	λίγο	καθόλου
α. Από το Υπουργείο Παιδείας					
β. Από Υγειονομικές Υπηρεσίες					
γ. Από Αστυνομικές-Πυροσβεστικές Αρχές					
δ. Από Δημοτικές-Περιφερειακές Αρχές					
ε. Από την Πολιτική Προστασία και Εθελοντικές Οργανώσεις					
στ. Από μη κρατικούς φορείς					
ζ. Άλλο:					

24. Πιστεύετε ότι το σχολείο σας συγκεντρώνει όλες τις προϋποθέσεις ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος

- πάρα πολύ** ☐ **πολύ** ☐ **μέτρια** ☐ **λίγο** ☐ **καθόλου** ☐

25. Σε ποιο βαθμό αισθάνεστε άγχος από τις παρακάτω όψεις της εργασίας σας, ως εκπαιδευτικός του σχολείου;

	πάρα πολύ	πολύ	μέτρια	λίγο	καθόλου
α. Συνθήκες/Περιβάλλον					
β. Προκλήσεις ατυχημάτων / Δυσάρεστων καταστάσεων					
γ. Στάση γονέων απέναντι στα ατυχήματα/Δυσάρεστες καταστάσεις					

26. Ως γνωστό, απροσδόκητα γεγονότα (π.χ. θάνατος μαθητή/των, εκπαιδευτικού/ων), διαταράσσουν και αναστατώνουν την ψυχική υγεία των μαθητών και εκπαιδευτικών. Αν είχατε απροσδόκητο γεγονός (ή γεγονότα) στο σχολείο σας, ζητήσατε τη βοήθεια σχολικού ψυχολόγου για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης; **ναι** ☐ **όχι** ☐

27. Αν η απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «ναι» ο σχολικός ψυχολόγος πλαισιώνει το επίπεδο:

- α. Σχολείου ☐ β. Διεύθυνσης Εκπαίδευσης ☐

- γ. Περιφερειακής Διεύθυνσης ☐ δ. Άλλο, τι;..... ☐
28. Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να επιμορφώνονται συστηματικά στην παροχή πρώτων βοηθειών και στην ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών; **ναι** ☐ **όχι** ☐
29. Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής σας υπηρεσίας έχετε αντιληφθεί περιστατικά σχολικού εκφοβισμού (Bullying); **ναι** ☐ **όχι** ☐
30. Πόσο σοβαρό θεωρείτε το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (Bullying);
πάρα πολύ ☐ **πολύ** ☐ **μέτρια** ☐ **λίγο** ☐ **καθόλου** ☐
31. Εάν η απάντησή σας στην προηγούμενη ερώτηση είναι «πάρα πολύ» ή «πολύ», πόσο επηρεάζει κατά τη γνώμη σας το φαινόμενο του Σχολικού εκφοβισμού (Bullying) το κλίμα του σχολείου και την εκπαιδευτική διαδικασία;
πάρα πολύ ☐ **πολύ** ☐ **μέτρια** ☐ **λίγο** ☐ **καθόλου** ☐
32. Σε περίπτωση που εμφανίστηκε το φαινόμενο του Σχολικού εκφοβισμού (Bullying) στο σχολείο σας, από ποιον αντιμετωπίστηκε;
 α. Από τον Διευθυντή/Υποδιευθυντή ☐ β. Από τον Σύλλογο Διδασκόντων ☐
 γ. Από τον ειδικά επιμορφωμένο εκπαιδευτικό ☐ δ. Από τον σχολικό ψυχολόγο ☐
 ε. Άλλο, τι;..... ☐

Δ. Προτάσεις εκπαιδευτικών

33. Ως εκπαιδευτικός, τι άλλο θα είχατε να προτείνετε για την πρόληψη ή την καλύτερη αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών/κρίσεων στον χώρο του σχολείου;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Appendix 3: Προτάσεις των εκπαιδευτικών

Ιατρική υποστήριξη:

- ‘Μόνιμη παρουσία σχολικού νοσηλευτή και σχολικού ψυχολόγου’ (γυναίκα, 41-50 ετών, μόνιμη, 20 χρόνια στην εκπαίδευση)

Επιμόρφωση

- Ενημέρωση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε περιστατικά έκτακτων αναγκών ή κρίσεων (γυναίκα, 51 και πάνω, μόνιμη, 32 χρόνια στην εκπαίδευση).

- Επιμόρφωση και πρακτική εξάσκηση στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών (γυναίκα, 41-50 ετών, μόνιμη, 27 χρόνια στην εκπαίδευση).
- Συχνή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από αρμόδιους φορείς. (γυναίκα, κάτω των 30 ετών, Μεταπτυχιακό Ειδικής Αγωγής, αναπληρωτής).
- Συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα έκτακτων αναγκών και κρίσεω στο σχολείο. (γυναίκα, 31-40 ετών , 19 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Επιμόρφωση ομάδας εκπαιδευτικών για την παροχή πρώτων βοηθειών σε έκτακτα περιστατικά (γυναίκα, 31-40 ετών , 12 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη, Περιφέρεια).
- Θα πρότεινα οι εκπαιδευτικοί να επιμορφώνονται τακτικά με σεμινάρια πάνω σε θέματα ψυχολογίας (γυναίκα, 31-40 ετών, 12 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Τακτικά σεμινάρια πρώτων βοηθειών εντός του χώρου του σχολείου (γυναίκα, 31- 40 ετών, 19 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στις Επιστήμες Υγείας, μόνιμη).
- Η επιμόρφωση του συνόλου των εκπαιδευτικών να είναι υποχρεωτική , να γίνεται σε τακτα χρονικά διαστήματα (να είναι δηλαδή επαναλαμβανόμενη) και αν είναι δυνατόν να γίνεται στο χώρο του σχολείου, ώστε να έχει βιωματικό χαρακτήρα και να ανταποκρίνεται σε πραγματικές ανάγκες (γυναίκα, 31-40 ετών, 15 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Θεωρώ απαραίτητη την επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών στην παροχή πρώτων βοηθειών και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών/κρίσεων στο χώρο του σχολείου στην αρχή κάθε σχολικού έτους (γυναίκα, 41-50 ετών , 22 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα περιλαμβάνει πρακτική εξάσκηση (γυναίκα, κάτω των 30 ετών , 2 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στην Ειδική Αγωγή, αναπληρωτής).
- Να γίνουν υποχρεωτικά σεμινάρια πρώτων βοηθειών. (γυναίκα, κάτω

των 30 ετών, Μεταπτυχιακό στον τομέα της Λογοτεχνίας, αναπληρωτής).

- Περισσότερα ουσιαστικά σεμινάρια. (γυναίκα, 31-40 ετών, 13 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).

Σχέδιο

- Να υπάρχει ένα καταρτισμένο σχέδιο έκτακτων αναγκών σε κάθε σχολείο (άνδρας, 31-40 ετών, 8 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).
- Αναγκαία θεωρώ τη συστηματικότερη οργάνωση σχεδίων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών/ κρίσεων (άνδρας, κάτω των 30 ετών, 5 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).
- Να πραγματοποιούνται συχνές ασκήσεις σεισμού. (γυναίκα, 31-40 ετών, 27 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).

Συζήτηση- ενημέρωση

- Η συζήτηση με τους ίδιους τους μαθητές κατά τη διάρκεια μαθήματος καθώς και η υλοποίηση project σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα. (γυναίκα, κάτω των 30 ετών, 1 χρόνος στην εκπαίδευση, αναπληρωτής, Περιφέρεια).

Εξειδικευμένο προσωπικό

- Να υπάρχει κατάλληλο εκπαιδευμένο προσωπικό για την επίλυση τέτοιων προβλημάτων (π.χ ψυχολόγος, κοινωνική λειτουργός). (γυναίκα, κάτω των 30 ετών, 8 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).
- Τοποθέτηση στα σχολεία ειδικών σε θέματα ψυχολογίας, ασφάλειας (σχολικοί φύλακες), σε μόνιμη βάση, ώστε να μην παρεποδίζεται ο διδακτικός-παιδαγωγικός ρόλος των εκπαιδευτικού. (άνδρας, κάτω των 30 ετών, 8 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμος).
- Να υπάρχουν ειδικοί εκπαιδευτικοί πάνω στα θέματα ασφαλείας.

(γυναίκα, κάτω των 30 ετών , 8 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).

Εφημερία- bullying- συνεργασία

- Περισσότεροι εκπαιδευτικοί στην ώρα της εφημερίας, μεγαλύτερη προσοχή, στις περιπτώσεις bullying, συνεργασία εκπαιδευτικών στην αντιμετώπιση κρίσεων με μεγαλύτερη σοβαρότητα και υπευθυνότητα. (γυναίκα, κάτω των 30 ετών, 1 χρόνο στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).

Αρμόδιοι φορείς-υλικοτεχνική υποδομή - επιμόρφωση-εξειδικευμένο προσωπικό.

- Ενεργοποίηση των αρμόδιων φορέων για τη δημιουργία ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος, μέσω διαμόρφωσης των χώρων αλλά και μέσω της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών/κρίσεων στο χώρο του σχολείου. Τέλος, η παρουσία εξειδικευμένου προσωπικού (νοσηλευτών, ψυχολόγων) θα συμβάλει, κατά τη γνώμη μου, στην πιο ολοκληρωμένη παροχή βοήθειας. (γυναίκα, κάτω των 30 ετών , 8 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).

Αρμόδιοι φορείς- ειδική ομάδα εκπαιδευτικών -σεμινάρια

- Θα πρέπει να πραγματοποιούνται συστηματικά σεμινάρια για τη διαχείριση κρίσεων πρώτων βοηθειών,- ΕΚΑΒ, επισκέψεις και ενημερώσεις από τα σώματα ασφαλείας(Αστυνομία, Πυροσβεστική). Να υπάρξει σύσταση ειδικής ομάδας εκπαιδευτικών υπευθύνων για την ενημέρωση-αντιμετώπιση των υπόλοιπων εκπαιδευτικών και μαθητών γονέων σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών.Εναισθητοποίηση από τους αρμόδιους φορείς- ΥΠΕΠΘ, Δήμους κ.τ.λ. (άνδρας, 31-40 ετών , 10 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στη Διοίκηση Σχολικών Μονάδων, μόνιμος).

Συντονισμός προσπαθειών -υλικοτεχνική υποδομή.

- Να γίνονται συντονισμένες προσπάθειες από όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, καθώς και να ανακαινιστούν τμήματα του σχολείου που έχουν κατασκευαστεί πριν από αρκετά χρόνια. Καλό θα ήταν να επεκταθεί ο χώρος του προαυλίου ώστε να αποφεύγεται ο συνωστισμός των παιδιών σε αυτό (γυναίκα, κάτω των 30 ετών , 3 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).

Υλικοτεχνική υποδομή

- Άρτιο εξοπλισμό σχολείου για αντιμετώπιση πυρκαγιών και πλημμυρών (άνδρας, 41-50 ετών, 10 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμος).
- Πιο συχνή συντήρηση και βελτίωση των εγκαταστάσεων του σχολείου (κτιριακή υποδομή).(άνδρας, 41-50 ετών, 15 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμος).
- Έγκριση δαπανών για συντήρηση σχολικών κτιρίων και προαυλίου χώρου, αντικατάσταση φθαρμένου υλικού,εξοπλισμού αθλητικού κ.τ.λ. (γυναίκα, 31-4^ο ετών, 11 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).

Εξοπλισμός σχολείου

- Πλήρης εξοπλισμός του σχολείου για αποφυγή ατυχημάτων. (γυναίκα, κάτω των 30 ετών , 6 χρόνια στην εκπαίδευση, αναπληρωτής).
- Ύπαρξη φαρμακείου πρώτων βοηθειών σε άριστη κατάσταση. (γυναίκα, 31-40 ετών, 10 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στον τομέα Παιδαγωγικά, μόνιμη).

Σύλλογος διδασκόντων

- Σχεδιασμός αντιμετώπισης κρίσεων σε επίπεδο συλλόγου διδασκόντων. (άνδρας, 51 και πάνω, 29 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στην Ανάπτυξη σχολικών μονάδων , μόνιμος).
- Καταμερισμός ευθυνών σε όλους τους εκπαιδευτικούς του σχολείου και όχι κάποιοι να είναι μόνο υπεύθυνοι για π.χ σεισμό ή πλημμύρες (γυναίκα, 51 και πάνω, 22 χρόνια στην εκπαίδευση, Μετεκπαίδευση, Νηπιαγωγών, μόνιμη).

Αρμόδιοι φορείς

- Βοήθεια ουσιαστική από τους αρμόδιους φορείς στη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος στο χώρο του σχολείου. (γυναίκα, 31-40 ετών, 14 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).
- Να γίνεται πολύ πιο συχνά έλεγχος των σχολικών εγκαταστάσεων και οι υπηρεσίες του Δήμου και του Κράτους να είναι ενεργές ώστε να έχουμε τα καλύτερα αποτελέσματα σε έκτακτες στιγμές (άνδρας, 41-50 ετών, 16 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμος).
- Καλύτερη αντιμετώπιση των κτιριακών ή άλλων προβλημάτων από τις αρμόδιες υπηρεσίες. (γυναίκα, 31-40 ετών, 15 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στον τομέα της Αειφόρου Ανάπτυξης, μόνιμη).

Προγράμματα πρόληψης

- Προγράμματα πρόληψης με ειδικούς στο χώρο του σχολείου που εντοπίζουν και εξηγούν τους κινδύνους στους μαθητές. (γυναίκα, 41-50 ετών, 15 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στον τομέα σπουδών Εκπαίδευση, μόνιμη).

Σχολικός φύλακας

- Βασικό θα ήταν τα σχολεία να φυλάσσονται και να προστατεύονται

βραδινές ώρες από εξωσχολικούς. (γυναίκα, 31-40 ετών, 14 χρόνια στην εκπαίδευση, μόνιμη).

Επιμόρφωση-συγκρότηση ομάδας εκπαιδευτικών- επικοινωνία

- Να εκπαιδεύονται κατάλληλα και να επιμορφώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί για την αντιμετώπιση των παραπάνω αναγκών και να συγκροτούνται ομάδες εκπαιδευτικών με συγκεκριμένες αρμοδιότητες για κάθε περίπτωση, ακόμη να υπάρξει καθημερινή και άμεση επικοινωνία του σχολείου με το πλησιέστερο νοσοκομείο, τις Υγειονομικές υπηρεσίες, τις Αστυνομικές- Πυροβεστικές υπηρεσίες κ.α. (γυναίκα, 51 και πάνω ετών, 26 χρόνια στην εκπαίδευση, ΚΑΤΕΕ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ, μόνιμη).

Κύκλωμα παρακολούθησης

- Εγκατάσταση κυκλώματος παρακολούθησης στους χώρους που συμβαίνουν πιο συχνά ατυχήματα (π.χ προαύλιο, διάδρομοι σχολείου). (γυναίκα, κάτω των 30 ετών , 2 χρόνια στην εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό στην Ειδική Αγωγή, αναπληρωτής).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γκούβρα, Μ., Κυρίδης, Α. Μαυρικάκη, Ε., Γκόλια., Π. (2005), *Η Αγωγή Υγείας στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών του ελληνικού Δημοτικού σχολείου*.
- Ζαφειρόπουλος, Κ. (2005). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία*, Εκδόσεις Κριτική.
- Καραθάνος, Δ. (2006). *Διαχείριση κρίσεων στο σχολείο*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης». Βόλος.
- Κατσαρός, Ι.(2008). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης* . Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα
- Καψάλης, Α. (2005), «Χαρακτηριστικά του καλού σχολείου» στο βιβλίο: *Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων*. Επιμ. Α.Καψάλης, Εκδόσεις Παν/μιου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη , σσ. 3-30.
- Μούλελης, Η. (2015). *Στάσεις και αντιλήψεις των Εκπαιδευτικών, για την Διαχείριση Κρίσεων σε Σχολικές Μονάδες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας*. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ρόδος.
- Μπενέκος, Α. (1989), «Ατυχήματα και κίνδυνοι-αγωγή αποφυγή τους» στο Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια Λεξικό. *Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα*, τόμος 2ος, Αθήνα, σσ. 863-864.
- Μπουλούτζα, Π. (2006), «Κάθε χρόνο τραυματίζονται 75.000 μαθητές» στην εφημερίδα 'ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ' φ. της 10.9.2006, σελ.27.
- Σαβελίδης, Σ. (2011), *Διοικητική των κρίσεων στο ελληνικό σύστημα δευτεροβάθμιων εκπαιδευτικών οργανισμών*.
- Σαϊτης .Χ. (2014), *Μύηση των εκπαιδευτικών στα μυστικά της σχολικής ηγεσίας*. Αθήνα.
- Σαϊτη, Α. κ.ά. (2008) «Στάσεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη διαχείριση κρίσεων στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης» Πρακτικά του 6^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Ελλάδας, 5, 6 και 7 Δεκεμβρίου 2008, τομ. Β, σσ.344-354.

- Σαΐτης. Χ (2008β). *Ο διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.
- Σαΐτης Χ. & Σαΐτη. Α (2012). *Ο Διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο, Θεωρία Έρευνα και Μελέτη Περιπτώσεων*. Αθήνα.
- Σαΐτης, Χ., Δάρα. Μ. & Ψάρη. Κ (1996). «Δυσλειτουργίες στις σχολικές οργανώσεις: Το οργανωτικό πλαίσιο και ο βαθμός οργανωσιακής υποστήριξης σε σχέση με τις συγκρούσεις» *Στο Νέα Παιδεία*, τεύχος 79, σσ. 126-142
- Ψαρρού .Κ. και Ζαφειρόπουλος, Κ, (2001). *Επιστημονική έρευνα. Θεωρία και εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες*. Δαρδάνος.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Allen, M., Jerome, A., White, A., Marston, S., Pope, D., & Rawlins, C (2002). The preparation of school psychologists for crisis intervention. *Psychology in the Schools*, 39 (4) 427-439
- Bahora, M., Hanafi, S., Chien, V., & Copton, M.T (2008). Preliminary evidence of effects of crisis intervention team training on self-efficacy and social distance. *Administration and Policy in Mental Health Services Research*, 35 (3), 159-167.
- Bailey, K.D.(1994). *Methods of Social Research (fourth edition)*. New York. The free press.
- Baker, T.L (1988). *Doing Social Research*, McGraw- Hill.
- Barrios Lisa.C., Sleet., David.A., Mercy., James., A. (CDC School Health Guidelines to prevent unintentional injuries and violence (2003). *American Journal of Health Education*. Volume 34. Number 5.
- Brenda Morisson, 2011.
[http://safesupportivelearning.ed.gov/sites/default/files/ssta/20110321_Presentation SSSTASCBullyingPreventionwebinar3161711FINAL3.17.77.pdf](http://safesupportivelearning.ed.gov/sites/default/files/ssta/20110321_Presentation%20SSSTASCBullyingPreventionwebinar3161711FINAL3.17.77.pdf)
<http://www.bullyingstatistics.org/content/bullying-statistics-2010.html>
- Brock. S., Sandoval. J., Lewis., S. (2005). *Διαχείριση κρίσεων στο σχολείο. Μετάφραση: Ευαγγελία Θεοχαράκη. Εκδόσεις Τυπωθήτω. Αθήνα.*
- Brock, S.E, Sandoval, L., & Lewis, S (2001). *Preparing for crises in the schools: A manual for building school crisis response teams (2nd ed)*. New York: Wiley.
- Brown., J.D. (2001). *Using surveys in language programs*. CUP: Cambridge University.
- Bush. T (2007). Authenticity in research-reliability, validity and triangulation. In Marianne Coleman and Ann R.J. Briggs (eds). *Research methods in educational leadership and management*. (2nd ed). Sage.

- Busher , H and James, N (2007).Ethics of research in Education.In Marianne Coleman and Ann R.J.Briggs (eds). *Research methods in educational leadership and management*. (2nd ed.). Sage.
- CAPLAN, G (1964). *Principles of preventive psychiatry*.New York: Basic Books.
- Charmaz., K (2006). *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. London: Sage Publications
- Chibbaro,J.S., &Jackson, M.C. (2006).*Helping students cope in an age of terrorism: Strategies for school counselors*.*Professional School Counseling*, 9(4), 314-321.Retrieved from <http://www.schoolcounselor.org/>
- Cohen., L.Manion., L., & Morrison. Keith (2007). *Research methods in education. (sixth edition)*. Routledge, London and New York.
- Common wealth of Australia (1996). *A national mental health promoting schools program*. Caberra: Autralian Government Publishing Service.
- Cornell, D.G., & Mayer, M.J.(2010). Why do school order and safety matter? *Educational Researcher*, 39, 7-15.
- Cunningham. N. J. (2007). Level of Bonding to School and Perception of the School Environment by Bullies, Victims, and Bully Victims. *The Journal of Early Adolescence*, 27, 457-478.
- Curriculum Corporation (2000). *Mind matters*. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- Djurovic., M., &Mamula., T., (2014). The importance of integration of safety and health at work into secondary education.*Online Journal of Applied Knowledge Management*. 2(3), 2014. International Institute for Applied Knowledge Management.
- Dörnyei, Z. (2007). *Research methods in applied linguistics: Quantitative, qualitative, and mixed methodologies*. Oxford: Oxford University Press.
- Edmonds, R (1979), “Effective schools for the urban poor”. *Education leadership*, 37 (1), pp. 15-34.

- *European Agency for safety and Health at work*, (2011). Training teachers to deliver risk education –Examples of mainstream OSH into teacher training programmes.
- FEMA (Federal Emergency Management Agency) (2002), “ *How schools can become more disaster resistant*”, FEMA, retrieved from: <http://www.fema.gov/disaster/4085/updates/fema-kids-know-facts>
- Fitzgerald, J (2001). “Education and young people forces for change”, *Connection*, Vol 3 No 1.
- Foddy, W., & Foddy, W. H. (1994). *Constructing questions for interviews and questionnaires: theory and practice in social research*. Cambridge university press.
- Fullan, M.G. (1991). *The new meaning of violence and safety in perspective*. New York, NY:Teachers College Press.
- Gini, G. & Pozzoli, T. (2009). Association between bullying and psychosomatic problems: *A meta-analysis. Pediatrics*. 123, 1059-1065.
- Heath, M.A, & Sheen, D. (2005). *School-based crisis intervention:Preparing all personnel to assist*. New York:The Guilford Press
- Retrieved from: www.hefce.ac.uk/pubs/hefce/2001/01_24.htm
- Retrieved from:<http://henricoschools.us/>
- Ho, B.S (2001).Family-centered, integrated services: Opportunities for school counselors. *Professional School Counseling*, 4, 357-361.
- Hollanger., E. 1995 ‘*Computer supported risk management*’:*Between Scylla and Charybdis*, in Berrogi & Wallace (eds) *Computer supported risk management*, Kluwer academic publishers
- International Organization of Standardization, 2009 (ISO 31000:2009): *Risk management–Principles and guidelines*.*International Organization of Standardization*
- James, R. K., Logan, J., & Davis, S. A. (2011). Including School Resource Officers in school-based crisis intervention: Strengthening student support. *School Psychology International*, 32(2), 210-224.

- Johnson, K. (2001). *School crisis management: A hands-on guide to training crisis response teams (2nd eds)*. Alameda, CA: Hunter House.
- Kartez, J., & Kelley, W. J (1988). *Research-based disaster planning. Conditions for implementation*. In L.K Comfort (Ed), *Managing disasters: Strategies and policy perspectives* (pp. 126-146. Durham, NC: Duke University Press
- King, K.A., & Smith., J. (2000). Protect SOAR: A training program to increase school counselors' knowledge and confidence regarding suicide prevention and intervention, *Journal of School Health*, 70, 402-407
- Kumar, R. (2nd Eds.).(2005). *RESEARCH methodology*. London: Sage Publications
- Lovely, S. (2006). Setting leadership priorities. What's necessary, what's nice and what's got to go. *Thousand Oaks, CA: Corwin Press*
- Lovre, C (2001). *Crisis institute training manual*. Salem .OR: CMI
- *Manual de seguridad escolar* (2011). Programa escuela segura. Estados Unidos Mexicanos.
- Mayer.J.E. (2007). *Creating a safe and welcoming school*. International academy of education, international bureau of education ibe Unesco, educational practices series-no 16, 2007. Translated in Greek by Petros Kliapis.
- Memphis Police Department (2009). *Crisis intervention team training manual*. Memphis, TN: Author.
- Metzgar, M. (1994). *Preparing schools for crisis management*. In Stevenson, R.G. , (Ed.). *What will we do? Preparing a school community to cope with crisis*. Amityville (N.Y.): Baywood Publishing Company
- Mintroff, II (2005). Η διαχείριση των κρίσεων πριν αυτές ξεσπάσουν, άρθρο, προσπελάστηκε την 31η Ιανουαρίου 2005. <http://www.myworld.gr/pg/index.php/content/view/full/2157>.
- Mintroff., II, (2001), *Managing Crises before They Happen.*, *American Management Association*, New York.

- *Missouri Department of elementary and secondary education* (2005). Retrieved from: <https://dese.mo.gov/>
- Morrison, K. R. B. (1993). *Planning and accomplishing school-centred evaluation*, Dereham , UK: Peter Francis.
- Nakamoto, J., & Schwartz, D. (2010). Is peer victimization associated with academic achievement? A meta-analysis review. *Social development*, 19,221-242
- Baltas. M. (2004). In *Educational Facilities and Risk Management*. Natural Disasters, OECD.
- Olweus. D. (1991). *Bully/victim problems among schoolchildren*. In D.L Pepler & K.H.Rubin (Eds.), *The development and treatment of childhood aggression* (pp. 441-448).Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Oppenheim, A.N (1992)., *Questionnaire Deisgn , Interviewing and Attitude Measurement*, London: Pinter.
- Ozmen. F., (2006). The level of preparedness of the schools for disasters from the aspect of the schools principals. *Disaster Prevention and Management*, 15, (3), pp. 383-395.Emerald group Publishing Limited.
- Peskin, M., Tortolero, S.,& Markham, C.(2006). Bullying and victimization among black and Hispanic adolescents. *Adolescence* 41(163),467-484. Retrieved October, 2007.
- Practical information on crisis planning (2007). *A guide for schools and communities*. US Department of Education.
- Public Education Programme Strategy. 2016-2019 .“Moving from “she’ll be right” to “We’re ready”, *Ministry of Civil Defence & Emergency Management*.
- Raphael, B., & Medrum , L (1993). The evolution of mental health responses and research in Australian disasters. *Journal of Traumatic Stress*. 6, 65-89
- Raphael B (1986).*When disaster strikes*. London: Hutchinson.
- Renwick., J. (2012). *Report of the 2012 “What’s The Plan Stan?”* survey of New Zealand primary schools. Research and Evaluation Services, strategy and Governance Branch.

- Riley, P.L., & MC Daniel., (2000).School violence prevention, intervention, and crisis response. *Professional School Counseling* , 4, 120-125
- Risk assessment, a brief guide to controlling risks in the workplace.(2014).*Health and safety Executive*
- *School Survey on Crime and Safety* (SSOCS), 2008, United States Department of Education. Institute of Education Sciences. National Center for Education Statistics
- *School Survey on Crime and Safety* (SSOCS), 2006, United States Department of Education. Institute of Education Sciences. National Center for Education Statistics
- Shane R.Jimerson., Stephen E.Brock. & Sarah W.Pletcher. (2005). An integrated model of school crisis preparedness and intervention. *School Psychology International*. SAGE
- Shearn. P.,&Weyman A. (2005). *Risk Education: A survey of schools in England, Scotland and Wales*. Health & Safety Laboratory.
- Shari.R.Veil., Tara Buehner., & Michael., J.Palenchar. (2011). A Work-in Process Literature review: Incorporating Social Media in Risk and Crisis Communication. *Journal of Contingencies and Crisis Management.*, volume 19., number 2, June 2011
- SHPPS (2006).*Journal of school health*, 77 (8)
- Slaikeu, K.A. (1990).*Crisis intervention: A handbook for practice and research* (2nd ed.). Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.
- Sprague, J.R., & Walker, H.M (2005). *Safe and healthy schools: Practical prevention strategies*. New York: The Guilford Press.
- Timm.,P.PSP. (2015). SCHOOLSECURITY. How to build and strengthen as schools a safety program. *Elsevier*, USA.
- Varjas, K., Henrich, C.C. & Meyers, J. (2009). Urban Middle School Students' Perceptions of Bullying, Cyberbullying, and School Safety. *Journal of School Violence*, 8(2), 159-176.
- Wayne K. Hoy., Cecil G. Miskel., & C. John Tarter (2013). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*, 9th edition. McGraw-Hill.

- Werner., D., (2014). “*Perceptions of Preparedness for a Major School Crisis: An Evaluation of Missouri School Counselors*. Auburn University.
- World Health Organization (1994). *Mental health programmes in schools*. Geneva: Division of Mental Health, World Health Organization.
- World Health Organization (1986). *Ottawa chapter for health promotion*. Geneva: World Health Organization